

UKRAINE

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**State University of Information and Communication Technologies
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**STATE UNIVERSITY KYIV AVIATION INSTITUTE
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ**

**Université Paris Cité
УНІВЕРСИТЕТ ПАРИ СІТЕ (ФРАНЦІЯ)**

**Ukrainian Science Diaspora in France
Українська наукова діаспора у Франції**

**NEW PERSPECTIVES ON NATIONAL IDENTITY IN
CULTURE, LANGUAGE, ART AND LITERATURE**

**НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ В КУЛЬТУРІ, МОВІ, МИСТЕЦТВІ ТА
ЛІТЕРАТУРІ**

Збірник наукових праць

**Київ
Талком
2025**

УДК 001.891: 316.7: [7+811+82]

Н73

НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КУЛЬТУРІ, МОВІ, МИСТЕЦТВІ ТА ЛІТЕРАТУРІ: збірник наукових праць / за заг. ред. О.Г. Шостак. — К.: Талком, 2025. — 290 с.
ISBN 978-617-8627-03-4

Збірник містить тексти доповідей XVI Міжнародної конференції з питань національної ідентичності у мові та культурі, що відбулася 5-6 травня 2025 року .

УДК 001.891: 316.7: [7+811+82]

Редакційна колегія:

О. Г. Шостак, доктор філологічних наук, професор

(Парі Сіте університет, Франція,

Державний університет «Київський авіаційний інститут» , Україна)

А. Нуселовичі, доктор філологічних наук, професор

(Екс-Марсель університет, Франція)

А.Клав'є доктор філологічних наук, доцент (Парі Сіте університет, Франція)

А. Колісниченко, кандидат філологічних наук, доцент

(Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Україна)

С. Харицька, кандидат педагогічних наук

(Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Україна)

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій (протокол № 7 від 20 травня 2025 р.)

ISBN 978-617-8627-03-4

© Колектив авторів, 2025

© Державний університет інформаційно-комунікаційних систем, 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ МІФ ТА ЙОГО РУЙНУВАННЯ У *CHANCERS* ДЖЕРАЛЬДА ВІЗЕНОРА

Білоконь Г. М.

(Державний університет “Київський авіаційний університет”

м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-9875-1843>

NATIONAL MYTH AND ITS DECONSTRUCTION IN *CHANCERS* BY GERALD VIZENOR

Bilokon H. M.

У цьому дослідженні ми зосереджуємося на тексті *Chancers* Джеральда Візенора, який ставить читача перед «антропогенним безладом», щоб описати концепцію корінної ідентичності. Ми пропонуємо наше дослідження, яке аналізує роман Джеральда Візенора як сатиричний погляд на академічне середовище, зокрема в Університеті Каліфорнії в Берклі. Ми досліджуємо як Візенор використовує канони кампусного роману, щоб зобразити студентське бунтарство та культурний опір. Історія зосереджена на групі студентів-індіанців, які під впливом демонічного духу віндіго крадуть черепи з антропологічного музею університету і замінюють їх черепами членів факультету. Цей акт репатріації перетворює професорів на «чансерів» — воскреслих предків, що символізує повернення корінної присутності до академічних просторів.

Ключові слова: Література корінних народів Північної Америки, сатиричний готичний роман, Покахонтес, Іші, академічне середовище, ідентичність.

Deliberately avoiding the controversial term ‘contemporary’ and fully aware that the twenty-first century is not a fixed calendric defining point focuses on the Native American texts which confront the reader with” the anthropogenic disorder” in order to describe the concept of Indigenous identity such as *Chancers* by Gerald Vizenor

we propose our research that analyzes Gerald Vizenor's novel *Chancers* as a satirical take on the academic environment, particularly at the University of California, Berkeley. We explore how Vizenor uses the conventions of the campus novel to depict student rebellion and cultural resistance. The story centers on a group of Native American students who, under the influence of the demonic spirit *windigo*, steal skulls from the university's anthropology museum and replace them with the skulls of faculty members. This act of repatriation transforms the professors into "chancers" — resurrected ancestors — symbolizing the return of Indigenous presence to academic spaces.

A central conflict arises between the humorous and erotic tricksters called "Round Dancers" and the dogmatic "Solar Dancers." In Gerald Vizenor's novel *Chancers*, the term "Solar Dancers" is introduced. These characters are depicted as student emissaries who, under the influence of the demonic spirit *windigo*, engage in a ritualistic act of replacing Native American skulls in the university's anthropology museum with those of faculty members. This act of repatriation transforms the resurrected Native Americans into "Chancers." The narrative unfolds with the conflict between the morbid Solar Dancers and the humane, erotic trickster figures known as the Round Dancers, culminating in a comic resolution at a graduation ceremony. The story centers around a group of students known as the "Shadow Dancers," who attempt to resurrect the remains of Native Americans held at the Museum of Anthropology at the University of California, Berkeley. They replace the skulls of academics with those of Native ancestors, thus creating new "chancers."

"Token White was at boarding school, eleven years old, when she discovered natives in the book *Ishi in Two Worlds* by Theodora Kroeber. She told the Solar dancers that morning how Ishi had been her very best friend until she met Cloud Burst". [Vizenor, 38].

Ishi, who once lived and worked at this museum, becomes part of this satirical reconstruction that highlights issues of repatriation and cultural hegemony. In *Chancers* Ishi plays a complex symbolic role

that blends reality, myth, and cultural irony. Ishi, known historically as the last member of the Yahi tribe, does not appear as a direct character in the novel. Instead, he serves as an idea explored through cultural stereotypes and narratives related to Native Americans.

Ishi embodies the concept of "survivance"—a term coined by Vizenor that combines survival with resistance. He doesn't merely survive colonial processes; he actively resists being defined by outsider narratives. In Vizenor's play *Ishi and the Wood Ducks*, Ishi is portrayed as a trickster storyteller who uses humor and silence as tools of resistance. He becomes an "absent presence" that underscores the irony of academic attempts to "discover" or possess him.

Oksana Shostak insightfully notes that *Chancers* fits the genre of a comic gothic novel, where horror is transformed into absurd theater rather than evoking genuine fear. Violence and death, though horrific in themselves, are reframed as part of a cultural spectacle—consumed not with dread, but with aesthetic detachment. The reader, like the character Sederbjord, views events through the lens of kitsch, as if visiting a museum or freak show. Sederbjord, who becomes "consumed by kitsch," embodies the academic observer enthralled with collecting cultural artifacts and experiences but emotionally and ethically detached from the culture itself. Through him, Vizenor critiques those who consume Indigenous culture as spectacle rather than understanding it as lived experience. [Шостак]

In *Chancers*, Ishi serves less as a literal character and more as a cultural construct—a symbolic figure used to explore how Native American identities have been shaped, distorted, and appropriated by dominant cultural narratives. Gerald Vizenor employs Ishi not as a historical artifact, but as a lens through which he critiques the romanticized and often patronizing depictions of Indigenous people in Western discourse. Ishi, historically presented as the "last wild Indian," became a spectacle for anthropologists and the general public in the early 20th century. He was treated as both a curiosity and a tragic relic of a "dying race," reinforcing stereotypes of Native peoples as passive victims of history. In *Chancers*, Vizenor

challenges this narrative by presenting Ishi not as a silent subject of anthropology, but as a cultural trickster—a figure who resists simplistic definitions and static identity. Oksana Shostak also highlights the political context of the novel: the 1990 Native American Graves Protection and Repatriation Act (NAGPRA), which becomes a platform for Vizenor's satire of bureaucracy, racism, and scientific objectivity. The so-called "honest ethnographers" are ironically labeled—those who, in the name of "science," refuse to return human remains. Thus, *Chancers* is not just a novel—it is an ethical and cultural protest against systems that deprive Native peoples of land and history alike. Vizenor reinterprets the Gothic genre, traditionally associated with European horror, by infusing it with Native American themes. This approach critiques the historical marginalization of Indigenous peoples and reclaims their narratives. Vizenor uses the motif of ghosts and spirits, particularly through the concept of "chancers" (spirits of Native ancestors), to represent the enduring presence of Indigenous culture and memory in the face of colonial erasure.

Through satire and irony, Vizenor deconstructs the image of Ishi as a symbol of loss and instead reclaims him as a voice of survivance—an active presence of Indigenous resistance, adaptation, and creativity. In doing so, the novel exposes how dominant institutions, like museums and academia, often exploit Native identities under the guise of preservation and knowledge. American academical environment is examined through Vizenor's incorporation of the trickster figure and humor, noting that these elements serve as tools for subverting dominant cultural norms and asserting Indigenous resilience.

Thus, Ishi in *Chancers* is not simply a character but a symbolic figure who questions notions of authenticity, cultural identity, and narrative power. He stands as a persistent reminder of how history and culture can be manipulated—and of the importance of preserving indigenous voices in the face of cultural domination.

Pocahontas in the novel represents the colonial archetype of the "good Indian woman" who submissively integrates into European

society. Vizenor satirizes this image, highlighting how it is used in Hollywood films, tourism, textbooks, and pop culture to gloss over the historical trauma of colonization. [Shostak]. Her image becomes part of the novel's pervasive kitsch aesthetic, reduced to a souvenir, a decorative symbol stripped of historical depth. This objectification of Indigenous femininity is a primary target of Vizenor's irony. Though Pocahontas does not appear as a fully developed character, her image is invoked and subverted through Vizenor's trickster strategy—reversal, parody, and deconstruction. In doing so, the author invites readers to question the truth and function of mainstream “histories” about her. Unlike the novel's central characters who embody survivance—a concept combining survival with active resistance and creativity—Pocahontas symbolizes submission and assimilation, making her a perfect object of satirical dismantling. In *Chancers*, Pocahontas is not a tribute to a historical figure, but a sharp critique of how settler culture constructs safe, romanticized images of the “Other.” In Gerald Vizenor's novel *Chancers*, the character of Pocahontas is mentioned during the commencement ceremony scene. She is listed among other figures such as Ishi, Alfred Kroeber, Edward Sapir, Phoebe Apperson, Snow Boy, Louis Riel, Pontius Booker, Ruby Blue Welcome, and others. This scene is described as a gathering of “resurrected chancers” in the forest, symbolizing a convergence of various cultural identities and histories. The ceremony is depicted as a symbolic act of reclaiming Native presence and challenging colonial narratives. Pocahontas's inclusion in this context serves to critique the commodification and distortion of Native American histories and identities. Through irony, kitsch, and satire, Vizenor deconstructs this myth and opens space for the authentic, unfiltered voices of Native peoples.

In *Chancers* by Gerald Vizenor and Disney's animated film *Pocahontas*, the image of Pocahontas serves entirely different purposes and carries opposing cultural meanings. In Disney's version, Pocahontas is portrayed as a noble, beautiful princess who sacrifices her personal happiness for the sake of peace between two worlds. She becomes a romanticized symbol of harmony between

colonizers and Indigenous peoples, avoiding the harsh realities of colonial trauma. Her individuality exists within the boundaries of Eurocentric morality, and her primary role is to help white protagonists understand nature and the “savage” world.

In contrast, Vizenor presents Pocahontas not as a character, but as an ironic cultural symbol, used to reveal how Western culture constructs convenient, simplified images to justify colonization. She becomes part of a kitschy, trickster-like worldview, where even stories of virtue and sacrifice are tools of manipulation. Her image is commodified, turned into a souvenir of colonial imagination. Thus, Disney romanticizes Pocahontas, turning her into a symbol of consent and reconciliation. Vizenor deconstructs her, transforming her into a satirical representation of a colonial myth that must be questioned and critically examined.

Alan Velie emphasizes that Vizenor employs the traditionally light and comedic genre of the campus novel to create a “rhizomatic effect,” inviting deeper reader engagement with the text, akin to traditional oral storytelling. Through this approach, Vizenor reimagines the academic institution as a site of cultural resistance and renewal[Velie].

James Mackay’s article “*Last Lectures: Gerald Vizenor as Campus Novelist*” explores how Vizenor’s novel *Chancers* reworks the campus novel genre. Mackay argues that Vizenor uses its familiar tropes—like caricature, academic time, and even murder—not for light satire, but to create a deeper, “rhizomatic” reading experience. This mirrors oral storytelling traditions and challenges academic conventions. The campus and museum emerge as recurring, symbolic spaces in his fiction. “Few writers, academic or creative, give you, as Vizenor generously does, the tools with which to unpick their work—coinages like postindian, penenative, holotrope (*Fugitive Poses* 14-15)—plays with language such as survivance and lower case italicized *indian*—a host of terms referenced to French philosophers such as Baudrillard and Derrida—différance, simulation, hyperreality—and finally (probably least

referenced in the critical work) specific conceptual terms from the Anishinaabe—*naanabozho, odoodemi, manidooke*” [Mackay].

Chancers is a novel that simultaneously mocks, honors, and transforms Native traditions. Irony, kitsch, gothic aesthetics, and parody are not just stylistic choices, but politically charged mechanisms of decolonizing thought. This article emphasizes how *Chancers* critiques institutions like museums and academia, which have historically objectified Indigenous remains and cultures. Through satire and irony, Vizenor challenges these practices and advocates for cultural repatriation and respect. We can conclude by asserting that Vizenor's blending of Gothic aesthetics with Native storytelling creates a unique literary form that both entertains and educates, offering a powerful medium for Indigenous voices to confront and transcend historical injustices.

REFERENCES

1. Mackay, James. “Last Lectures: Gerald Vizenor As Campus Novelist”. *Gerald Vizenor*, edited by Simone Pellerin, Presses universitaires de la Méditerranée, 2007, <https://doi.org/10.4000/books.pulm.12888>.
2. Velie, Allan R. Gerald Vizenor’s *Chancers* and *Campus Unrest*. *Сучасні літературознавчі студії*. 2016.С.733-739.
3. Vizenor, Gerald. *Chancers* .- Norman. University of Oklahoma Press, 1994. 159p.
4. Shostak Oksana. Historical and Cultural Aspects of Native American Queer Identity. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія : зб.наук.праць. Вип.1 (31). К.: НАУ, 2020. С.174-180.
5. Шостак О.Г. Художні вираження національної ідентичності в творчості сучасних північноамериканських письменників корінного походження. Київ: Талком., 2020. 544 с.
6. Шостак О.Г. Пошук власної ідентичності як постмодерна гра у творчості Шермана Алексі. Вісник Університету імені

Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки. 2022. № 2 (24).
С.121-130.

**РОЗРОБКА ДИТЯЧОГО СТАНДАРТУ ТА
МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

Бойко Г.І.

(Національний університет «Львівська політехніка»
Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою)
м. Львів, Україна
<http://orcid.org/000-0002-03866-5478>

**DEVELOPMENT OF CHILDREN'S STANDARD AND
METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS ON
UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE**

Boyko G.I.

The development of a children's standard and methodological recommendations for teaching Ukrainian as a foreign language (UFL) is essential for providing a systematic approach to language learning for children of different age groups. This paper discusses the need for creating a unified standard that considers the psychological and pedagogical features of bilingual children and those learning Ukrainian as a foreign language from scratch. The key principles of developing the children's UFL standard are highlighted, including age-appropriate methodologies, complexity, step-by-step learning, interactive techniques, and materials suitable for both group and individual work. Methodological guidelines are structured around goals, teaching principles, educational tools (songs, flashcards, coloring pages, creative tasks), and assessment methods. The proposed approach aims to popularize the Ukrainian language and culture abroad by ensuring consistency and quality in teaching UFL to children. The paper also emphasizes the importance of

incorporating modern educational technologies and playful learning methods to enhance motivation and engagement in young learners.

Key words: Ukrainian as a foreign language, children's standard, bilingual education, methodology, educational tools, interactive learning, creative tasks, teaching principles, language learning, assessment methods.

Сучасний світ характеризується глобалізацією, інтенсифікацією міжнародної міграції та зростанням інтересу до української мови як іноземної (УМІ).

Розвиток дитячої освіти у сфері вивчення УМІ є важливою складовою популяризації української культури та збереження національної ідентичності серед дітей-білінгвів і тих, хто вивчає українську як іноземну мову за кордоном. Питання створення стандартів навчання УМІ для дітей зумовлене відсутністю єдиного підходу до розробки навчальних програм та методичних рекомендацій, що ускладнює процес навчання та оцінювання знань. Запропоноване дослідження спрямоване на розробку цілісної системи навчання з урахуванням психологічних, педагогічних та лінгвістичних аспектів. Розробка дитячого стандарту з УМІ є етапом у систематизації навчання української мови для дітей-білінгвів та тих, хто намагається її вивчати з нуля. В умовах, коли все більше українських дітей проживають за кордоном або у змішаних родин, необхідність забезпечення якісного викладання української мови стає більшою.

1. Необхідність розробки дитячого стандарту УМІ:

1.1. Відсутність єдиних методичних рекомендацій та програм. Сьогодні відсутня уніфікована система навчання української мови як іноземної для дітей, що створює труднощі у забезпеченні якісного освітнього процесу. Програми, що використовуються в суботніх школах або окремими викладачами, значно відрізняються за структурою, обсягом матеріалу та методикою подачі (2, 2020). 1.2. Врахування психолого-педагогічних особливостей дітей. Розробка стандарту потребує врахування вікових та індивідуальних характеристик

учнів, які впливають на їхню здатність сприймати та засвоювати мовний матеріал. Серед важливих аспектів – розвиток когнітивних процесів, мотивації та мовленнєвої діяльності (3, 2019). 1.3. Забезпечення наступності навчання. Уміння вибудувати послідовність у навчанні та забезпечити поступовий перехід між рівнями володіння мовою є важливим аспектом створення дитячого стандарту. Це передбачає розробку навчальних програм для різних вікових груп, що дозволяє забезпечити цілісність навчального процесу (Бібік, 2016). 1.4. Інтеграція сучасних освітніх технологій. Ігрові методики, інтерактивні вправи, пісні та творчі завдання є важливими елементами навчального процесу для дітей, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу та підвищують мотивацію до навчання (Семеног, 2018).

2. Основні принципи створення дитячого стандарту УМІ: 2.1. Орієнтація на вікові та індивідуальні особливості дітей. Дитячий стандарт УМІ має забезпечувати врахування психолого-педагогічних особливостей дітей різного віку. Зокрема, важливо розмежовувати навчальні завдання та методики для дошкільнят, молодших школярів і підлітків (2, 2020). 2.2. Комплексність навчання. Розробка програм повинна враховувати всі компоненти мовленнєвої діяльності – слухання, говоріння, читання та письмо. Крім того, важливо інтегрувати культурознавчі компоненти, що сприятиме формуванню цілісної картини української культури та мови (3, 2019). 2.3. Поетапність навчання. Побудова навчальних програм має ґрунтуватися на принципах поступового ускладнення матеріалу та поділу на рівні володіння мовою (A1, A2, B1, B2, C1, C2). Це забезпечує логічність та послідовність у навчанні (5, 2020). 2.4. Використання інтерактивних методів навчання. Сучасні підходи до викладання іноземних мов для дітей передбачають використання інтерактивних методів, що сприяють активному залученню учнів у навчальний процес. Особливу увагу приділено ігровим методикам, креативним завданням та мультимедійним засобам (Семеног, 2018). 2.5. Адаптація

матеріалів для різних форм навчання. Навчальні матеріали мають бути придатними як для групової, так і для індивідуальної роботи, що забезпечить можливість застосування стандарту в різних навчальних умовах (5, 2020).

3. Розробка методичних рекомендацій: 3.1. Структура методичних рекомендацій. Методичні рекомендації мають включати опис цілей та завдань навчання, принципів і підходів, методичних матеріалів та інструментів, а також способів оцінювання та контролю знань. Основою навчання є використання творчих завдань, пісень, карток, розмальовок, що сприяє розвитку мовленнєвої діяльності та мотивації учнів (Бібік, 2016). 3.2. Приклади завдань. Пісенні вправи, римівки та граматичні ігри є ефективними засобами для засвоєння лексичного та граматичного матеріалу. Проєктні завдання, такі як створення малюнків, казок або міні-презентацій, стимулюють творче мислення та закріплення мовних знань (Семенов, 2018).

4. Використання джерел для розробки стандарту: 4.1. Аналіз існуючих програм. Огляд наявних програм з викладання УМІ показує, що більшість із них орієнтовані на дорослих або підлітків, а не на дітей молодшого віку (2, 2020). 4.2. Досвід інших країн. Використання зарубіжного досвіду в розробці дитячих стандартів для вивчення іноземних мов може бути корисним для створення ефективної системи навчання УМІ (5, 2020).

Європейські дитячі стандарти: 1. YLE (Young Learners English) – кембриджська система оцінювання для дітей 7–12 років. 2. Goethe-Zertifikat для дітей – тестування рівня A1–A2 для молодших школярів Німеччини. 3. DELF Prim і Delf Junior – французька система для дітей. 4. Egzamin Ósmoklasisty – тест з польської мови після 8-го класу (для учнів шкіл). 5. Egzamin Maturalny (Matura z języka polskiego) – аналог українського ЗНО, підтверджує рівень знань польської мови випускників.

4.3. Методичні посібники. Існуючі посібники для викладання УМІ містять цінні теоретичні та практичні матеріали, проте не завжди адаптовані для дитячої аудиторії (3, 2019).

Підручники та посібники з УМІ для дітей-білінгвів: 1. «Вулик» – *Марія Щедрина*. Підручник для дітей, які проживають за кордоном, розроблений для підтримки української мови та культури. 2. «Абетка з секретом» – *Олена Забара*. Інтерактивна книга, яка допоможе дітям вивчати літературу української абетки через гру та цікаві завдання. Підходить для дошкільнят та молодших школярів. 3. «Мої друзі» – *Галина Бойко*. Посібник для дітей 4-6 років, містить завдання, вірші, казки, що допомагають у вихованні української мови. 4. «Абетка. Мої перші слова». Книга для дітей-білінгвів, яка вивчає українську абетку та основні слова. 5. «50 експрес-уроків української мови для дітей» – *Олександр Авраменко*. Короткі уроки з практичними завданнями для розвитку мовних навичок. 6. Підручник «Bright Kids» – *Надія Журба*. Підручник для дітей від 5 років, які починають вивчати українську мову як іншу або іноземну.

Висновки. Розробка дитячого стандарту та методичних рекомендацій з УМІ є важливим кроком у створенні єдиної системи навчання української мови для дітей різних вікових категорій. Інтеграція сучасних методів навчання та розробка матеріалів, адаптованих до дитячої аудиторії, сприятимуть популяризації української мови та культури за кордоном.

Література

1. Бібік Н. М. Дидактика: підручник / Н. М. Бібік. Київ : Вища школа, 2016. 384 с.
2. Вербальна комунікація: теорія і практика навчання / ред. О. П. Філатов. Харків: Ранок, 2020. 256 с.
3. Методика навчання української мови: навч. посібник / за ред. С. О. Караман. Київ : Либідь, 2019. 368 с.
4. Семеног О. М. Методика навчання української мови як іноземної. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 292 с.
5. Стандартизовані вимоги : рівні володіння українською мовою як іноземною А1-С1. Зразки сертифікаційних завдань

: посібник / Д. Мазурик, О. Антонів, О. Синчак, Г. Бойко. Київ : Фірма «ІНКОС», 2020. 186 с.

REFERENCES

1. Bibik N. M. Dydaktyka: pidruchnyk [Didactics: textbook] / N. M. Bibik. Kyiv : Vyshcha shkola, 2016. 384 s. [in Ukrainian]
2. Verbalna komunikatsiia: teoriia i praktyka navchannia [Verbal communication: theory and practice of teaching] / red. O. P. Filatov. Kharkiv: Ranok, 2020. 256 s. [in Ukrainian]
3. Metodyka navchannia ukrainskoi movy: navch. posibnyk [Methodology of teaching the Ukrainian language: textbook] / za red. S. O. Karaman. Kyiv : Lybid, 2019. 368 s. [in Ukrainian]
4. Semenoh O. M. Metodyka navchannia ukrainskoi movy yak inozemnoi [Methodology of teaching Ukrainian as a foreign language]. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka, 2018. 292 s. [in Ukrainian].
5. Standartyzovani vymohy : rivni volodinnia ukrainskoiu movoiu yak inozemnoiu A1-S1. Zrazky sertyfikatsiinykh zavdan : posibnyk [Standardized requirements: levels of proficiency in Ukrainian as a foreign language A1-C1. Sample certification tasks: manual] / D. Mazuryk, O. Antoniv, O. Synchak, G. Boiko. Kyiv : Firma «INKOS», 2020. 186 s. [in Ukrainian]

РЕТРАНСЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ ПРИНЦИПІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНИХ КОНЦЕПТІВ КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ В УКРАЇНСЬКОМУ БАРОКО

Бондар-Фурса О. С.
(Державний університет
інформаційно-комунікаційних технологій)
м. Київ, Україна
Бондаренко Ю. С.
(Державний університет

The article explores the retransmission of European artistic principles through the lens of national concepts during the Cossack era in Ukrainian Baroque. National identity is examined as a crucial aspect of cultural continuity, shaped by language, history, and traditions. The study highlights the synthesis of Western European Baroque stylistic canons with Ukrainian cultural and ideological elements, forming a unique artistic style known as Cossack Baroque. The paper analyzes the influence of Cossack heritage on Ukrainian Baroque architecture, literature, and fine arts, emphasizing the role of key historical sites such as the Zaporizhian Sich, Chyhyryn, and Baturyn. The research underscores the significance of Cossack Baroque in shaping Ukrainian national consciousness and its contribution to the broader European Baroque tradition.

Key words. Ukrainian Baroque, Cossack Baroque, national identity, European artistic principles, cultural heritage, Cossack era, Zaporizhian Sich, Chyhyryn, Baturyn, historical memory, architectural heritage, fine arts, literature.

Національна ідентичність є фундаментальним аспектом соціального та культурного життя будь-якої нації. Вона охоплює усвідомлення себе частиною спільноти, яка має спільну історію, мову, культуру, традиції та цінності. Це поняття формується під впливом мовних, культурних та історичних чинників, які забезпечують сталість та неперервність національної свідомості. Мова відіграє ключову роль у становленні національної ідентичності, адже вона не тільки є засобом комунікації, а й носієм культурної спадщини, в якій закарбовані народні традиції, ментальність і світогляд. Збереження та розвиток рідної мови є важливим елементом національного самовираження та ідентифікації. Історія також відіграє вирішальну роль у формуванні національної самосвідомості. Через визначні історичні події, такі як боротьба за незалежність, вирішальні битви, перемоги та поразки, народи зміцнюють почуття єдності та національної гордості.

В умовах глобалізації та інтеграції у світову економіку та культуру питання національної ідентичності стає ще більш актуальним. Глобалізація часто спричиняє зменшення ролі національних кордонів, а також викликає змішування культур і мов. Однак це не означає зникнення національних ідентичностей.

Сучасна національна ідентичність є складним і багатоплановим явищем. Вона включає в себе як традиційні аспекти, так і нові елементи, які з'являються у зв'язку з технологічними, політичними та соціальними змінами. Наприклад, сучасні засоби масової інформації та соціальні мережі впливають на процеси формування ідентичності, дозволяючи людям з різних куточків світу бути взаємопов'язаними та обмінюватися культурними практиками.

Національна ідентичність є складним і багатогранним поняттям, яке охоплює різні аспекти самосприйняття індивідів і спільнот, пов'язаних із певною нацією. Вона визначає, як люди сприймають свою приналежність до певної національної спільноти, а також як вони розуміють себе в контексті історії, культури, традицій та цінностей, притаманних цьому народові.

Західноєвропейське бароко – це художній і культурний стиль, який розвинувся в Європі наприкінці XVI – на початку XVIII століття. Він охоплював архітектуру, живопис, скульптуру, музику, театр і літературу, відзначаючись пишністю, драматизмом, емоційністю та динамікою. Європейські принципи бароко можна визначити через кілька основних характеристик: емоційність, яке створювало сильний вплив на глядача, динамізм, який проявлявся через вигнуті лінії в архітектурі, грандіозність зі створенням пишності в архітектурі, контрастність між світлом і тінню, драматизм у літературі, зокрема драматургії, релігійність, що мало на меті проповідь і поширення контрреформації, використання орнаментальності в архітектурі. Італійське бароко виражалося в архітектурі та мистецтві і мало виразний релігійний характер. Для фламандського бароко характерні великі історичні

композиції з драматичними сценами. В Іспанії бароко також здебільшого було пов'язане з релігійною тематикою, зокрема в живописі та скульптурі. Французьке бароко поєднувалось із класичними традиціями, зокрема, архітектура Людовика XIV, зокрема Версаль, була більше орієнтована на порядок та симетрію, хоча й зберігала монументальність і велич.

Українське бароко – унікальне явище, що поєднало європейські мистецькі принципи з національними традиціями, особливо козацької доби. Це мистецтво відобразило синтез західноєвропейських стилістичних канонів із місцевими культурними та ідеологічними особливостями, створюючи самобутній художній стиль. Українське бароко є важливим культурним явищем, що сформувалося в умовах активної взаємодії європейських та національних традицій. Цей стиль, який розвивався в XVII – XVIII століттях, відобразив ідеологію, світогляд та естетику козацької доби. Взаємопроникнення європейських мистецьких принципів і національної специфіки створило унікальне явище – українське козацьке бароко. Метою статті є дослідження особливостей цього синтезу та його впливу на подальший розвиток української культури.

Козацька духовна культура – невід'ємна частина національної та західноєвропейської культури епохи Бароко, що має своєрідні й унікальні риси. Феномен козацької культури розглядається у світлі надбань вітчизняної й світової культурологічної думки, зокрема з точки зору філософії етнокультури та культурологічної регіоніки. Козацька доба відіграла визначальну роль у формуванні українського бароко. Козацтво стало символом мужності, волелюбності та патріотизму, що знайшло відображення у фольклорі, літературі та національній міфології.

Сьогодні тема козацтва залишається актуальною, оскільки продовжує привертати увагу науковців, істориків, краєзнавців та всіх, хто цікавиться минулим своєї країни. Вона не перестає захоплювати туристів-дослідників, які прагнуть вивчати

культурну спадщину народу, і надихає громадян на зміцнення національної свідомості та віру у світле майбутнє держави.

Острів Хортиця є знаковим місцем для історії козацтва. Це мальовничий куточок Запоріжжя, що вражає своєю природною красою та історичною значущістю. Тут збереглися сліди минулого, які дозволяють відчувати дух епохи. На території острова знаходиться історико-культурний комплекс "Запорізька Січ", який приваблює численних туристів та дослідників своєю архітектурною композицією, що відтворює життя та побут козаків.

Макет козацької фортеці відтворений на основі історичних джерел у зменшеному вигляді. Довкола комплексу розташовані оборонні укріплення, що складаються з високого валу, глибокого рову та дерев'яного частоколу. Фортифікаційні споруди включають три вежі: в'їзну, яка слугує головним входом, малу, що відкриває краєвид на Дніпро, та вежу-дзвіницю, яка позначає межу між Кошем і передмістям. У центральній частині комплексу розташований православний храм у стилі українського бароко Покрови Богородиці – покровительки козаків, яка, за народними віруваннями, захищала їх у бою.

Козацько-селянські повстання мали антифеодалний і національно-визвольний характер, свідчили про наростання опору українського народу проти польського гніту та підготували основу для Національно-визвольної війни проти Речі Посполитої (1648 – 1657 рр.) Найбільшим досягненням Богдана Хмельницького у процесі Національно-визвольної війни українського народу було утворення Гетьманської держави – Війська Запорозького (1649 – 1764 рр.). Її столицею було місто Чигирин.

Чигирин (назва походить від українського слова чагарник, тобто «місце, укрите чагарниками» або від татарського імені Чигир (Чигрин)) – один із головних туристичних осередків Черкащини. На кордоні з Диким Полем Чигирин став найважливішим форпостом Польщі на початку XVII ст. коли

почалася Національно-визвольна війна 1648 року, Богдан Хмельницький обрав місто гетьманською столицею. Тут знаходилися державна і військова адміністрації, резиденція гетьмана та замок. Це була перша столиця фактично незалежної України. В часи правління Богдана Хмельницького Чигиринський замок перебудували і укріпили бастіонами й рavelінами. Після смерті Богдана цей замок служив резиденцією для наступних гетьманів – І. Виговського, Ю. Хмельницького та П. Дорошенка. У 2004 році створили новий історико-архітектурний комплекс і відкрили музей, присвячений особі, яка зіграла ключову роль в історії України – Богдану Хмельницькому. Гетьманська резиденція в Чигирині відбудована у стилі українського бароко XVII ст. До неї входять палац гетьмана, військова канцелярія та скарбниця. Неподалік від резиденції відбудували церкву у стилі українського бароко Петра і Павла. Фундамент цієї споруди було знайдено кількома роками раніше. Поруч із церквою знаходиться пам'ятник Йосипу Тукальському-Нелюбовичу – православному митрополиту (1663 – 1675 рр.). Піднімаємося сходами на Замкову гору, де знаходиться пам'ятник Богдану Хмельницькому.

Батурин – одна з найвизначніших гетьманських столиць України, що відігравала ключову роль у політичному, культурному та військовому житті країни XVII–XVIII століть. Архітектурна спадщина міста є унікальним поєднанням фортифікаційного мистецтва, козацького бароко та класицизму, відображаючи еволюцію української архітектури в контексті гетьманської держави та європейських впливів. Сьогодні Батурин є важливим історико-культурним центром, що зберігає та відроджує пам'ять про славне минуле козацької України. Одним із ключових оборонних об'єктів Батурина була його фортеця – потужний укріплений комплекс, що відіграв важливу роль у захисті гетьманської столиці. Цитадель Батуринської фортеці – це реконструкція комплексу, який включав житлові та адміністративні будівлі, оборонні стіни,

гармати, в'їзну браму. У XVII–XVIII століттях ця фортеця слугувала важливим стратегічним і політичним центром Гетьманщини. Відзначити можна оборонні мури та рови, що оточували місто, які відзначалися використанням традиційних українських та європейських фортифікаційних елементів. Батурин був столицею кількох гетьманів, тому на його території розміщувалися численні урядові будівлі та палаци: палац гетьмана Кирила Розумовського (1799 – 1803), будинок Генерального суду та будинок гетьмана Івана Мазепи. Козацьке бароко проявилось в багатьох релігійних спорудах Батурина, які стали важливими осередками духовного життя: Воскресенська церква (XVIII ст.), Покровська церква, Миколо-Крупницький монастир. Ці сакральні споруди мали характерні риси українського бароко: вертикальну динаміку форм, багатий декор та використання традиційних козацьких орнаментів. Окрім фортифікаційних споруд, палаців та храмів, Батурин мав розвинену житлову інфраструктуру, яка включала:

- Козацькі садиби – традиційні дерев'яні будинки із стріхою, які зберігали елементи народної архітектури.
- Адміністративні будівлі гетьманської доби – кам'яні та дерев'яні споруди, що використовувалися для державного управління та військових справ.
- Ремісничі квартали – житлові зони, де мешкали ремісники, що працювали на забезпечення міста і гетьманської адміністрації.

Висновок

Козацька доба в контексті бароко також містить важливі політичні аспекти. Козаки стали символом боротьби за автономію та політичну незалежність України в умовах постійних загроз з боку Московії, Польщі та Туреччини. У цьому контексті багато барокових творів та архітектурних пам'яток наголошували на важливості політичної свободи, автономії та національної гідності. Таким чином, українське бароко стало не лише естетичним явищем, а й важливим інструментом формування національної самосвідомості, де

козацька доба була центральною темою. Барокова культура сприяла утвердженню ідеї незалежності, духовної сили та героїзму, що мали важливе значення для подальшого розвитку української нації.

REFERENCES

1. Андросов, В. П. Українське бароко: історія та мистецтво. Київ: Либідь, 2003.
2. Грицай, М. С., та ін. Історія української літератури XVII–XVIII століть. Київ: Наукова думка, 2001.
3. Запаско, Я. П. Мистецтво українського бароко. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1993.
4. Крип'якевич, І. Історія України. Львів: Світ, 1990.
5. Оглоблин, О. Гетьманщина XVII–XVIII століть. Нью-Йорк: Українська Вільна Академія Наук, 1954.
6. Попович, М. Нарис історії культури України. Київ: АртЕк, 1998.
7. Січинський, В. Українська архітектура. Львів: Видавництво Наукового товариства імені Шевченка, 1937.
8. Чепелик, В. Українська архітектура доби бароко. Київ: Будівельник, 1979.
9. [https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE_\(%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0\)](https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE_(%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0))

**ВИСТАВА «КРИХІТКА ЦАХЕС НА ПРИЗВИСЬКО
ЦИНОБЕР» ХАРКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АКАДЕМІЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДРАМАТИЧНОГО**

ТЕАТРУ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА: ІМАГОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ І СПРИЙНЯТТЯ

Борбунюк В. О.

(Харківська державна академія дизайну і мистецтв)

<https://orcid.org/0000-0002-1969-620X>

THE PLAY "LITTLE ZACHES CALLED CINNABAR" BY THE TARAS SHEVCHENKO KHARKIV STATE ACADEMIC UKRAINIAN DRAMA THEATRE: IMAGOLOGICAL ASPECTS OF INTERPRETATION AND PERCEPTION

Borbuniuk V.O.

The paper analyses the imagological aspects of the interpretation and perception of the performance "Little Zaches called Cinnabar" (dir. O. Kovshun) based on the eponymous fantasy novel by German writer Ernest Theodor Amadeus Hoffmann (1776–1822). The premiere took place on the stage of the Taras Shevchenko Kharkiv Academic Ukrainian Drama Theatre on December 19, 2024.

It is noted that theatrical performances are a form of interethnic dialogue. The theatrical "translation" of a work of fiction from "other/foreign" literature helps to reveal the image of the "other/foreign" and at the same time characterizes the subject of perception. The specific aspects of the viewer's perception of visual interpretation components, such as mise-en-scène, costumes, movement, and stage space, are analysed. It is shown that the goal of the director's strategy is to actualize the viewer's artistic experience.

The Kharkiv performance was created with the financial support of the German-Ukrainian Centre for Culture and Education "House of Nuremberg in Kharkiv" and the Goethe-Institut in Ukraine. This detail is significant for intercultural communication, which in this case is mediated by a theatre production.

Key words: imagological aspect, interpretation, "other", "own", perception, theatrical performance, "stranger".

Одним із значущих аспектів сучасного міжнаціонального діалогу є театральні постановки художніх творів «іншої/чужої»

національної літератури, що не тільки сприяє розкриттю етнічного образу «іншого/чужого», а й характеризує суб'єкта сприйняття, «свою» систему цінностей. Для інтерпретації семантики культурних феноменів у сучасній гуманітаристиці послуговуються імагологічним методом (Будний, 2007). У міжкультурних взаєминах значущими є уявлення одного народу про інший, побутування образів одного етносу у свідомості іншого. На цьому аспекті зацентовані розвідки французького науковця Данієля-Анрі Пажо (Daniel-Henry Pageaux) (Пажо, 2011). У фокусі вітчизняних наукових студій перебувають імагологічні аспекти дослідження специфіки образу однієї країни у театрі іншої (Гарбузюк, 2019), відтворення художнього образу в перекладі (Ребрій, 2024) тощо.

У нашій роботі аналізуються імагологічні аспекти інтерпретації і сприйняття вистави «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер» («Klein Zaches, genannt Zinnober») (реж. О. Ковшун) за однойменною фантастичною повістю німецького письменника Ернеста Теодора Амадея Гофмана (1776–1822). Прем'єра вистави, створеної за фінансової підтримки німецько-українського центру культури та освіти «Будинок Нюрнберга в Харкові» та Goethe-Institut в Україні, відбулася 19 грудня 2024 року на кону Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка.

Геолокацію сцени Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка не варто сприймати буквально за назвою – кін театру (і не тільки цього) знаходиться не у театрі (гротескна, майже за Е.Т.А. Гофманом, реальна нереальність), а в гостинному і затишному просторі «Art-Area ДК». Це майданчик у одному із підвальних приміщень міста Харків, який під час війни слугує як театральна сцена, галерея, кінозал, освітній лекторій. Кількість глядачів, як і кількість акторів обмежені камерною залогою «Art-Area ДК», де сцена у звичному розумінні відсутня, актори від глядачів на відстані витягнутої руки.

Е. Т. А. Гофман, як відомо, був майстром карикатури. Тому візуалізовані образи сприймаються як данина і цій грані його таланту. Всі дійові особи чорно-білі – у перуках з довгими хвилястими пасмами, чорних мантиях і з настільки напудреними обличчями, що вони сприймаються, як маски. Все це данина не тільки позаминулому століттю, але й професіям, де подібне церемоніальне вбрання збереглося і донині, зокрема юриспруденція, і до яких був причетний свого часу автор.

Вистава обрамляється образом автора. Ернеста Теодора Амадея Гофмана глядачам на початку вистави презентують герої його книги – Фея і Чарівник – наголошуючи, що їх автор не тільки письменник, а й адвокат, музикант, художник. Розпочавшись вербалізацією образу автора, постановка завершиться його візуалізацією – у Е. Т. А. Гофмана перевтілиться виконавець головної ролі крихітки Цахеса. Тобто гіпотетично могло б статися і так, що вередливий, невдячний і нерозумний Цахес переродився б і змінився, став би таким, як автор, що його придумав, – людиною талановитою у багатьох галузях. Цахес-Автор закликає глядача сприймати дійство не емпірично, а довірливо і з посмішкою. Обрамлення вистави образом автора уподібнює режисерську техніку одному з літературних прийомів модернізму – потоку свідомості – фіксуванню думок та ідей відразу після їх появи.

Такі режисерські роботи потребують вдумливого сприйняття. Важливим при цьому є рівень підготовки глядача до сприйняття – чи передувало перегляду самостійне читання тексту, було це знайомство з текстом мовою оригіналу чи перекладеним тощо.

Прикметною ознакою харківської постановки є її музикальність. І, думається, це данина Гофманові-композитору. Фінальне, подібне до «Klick-Klack», звучить на біс. Йменовані подібною назвою вправи при вивченні німецької мови потребують миттєвих без тривалих розмірковувань відповідей. З його віддлунням і наспівуванням глядачі залишають це місце зустрічі з німецьким письменником Е. Т. А. Гофманом і його героями, українізованими шевченківцями, або – як іще іменують

акторів Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка – харківськими березильцями. Одного із головних героїв – Цахеса у різних його модифікаціях – можна, до речі, забрати з собою. Йдеться про портрети головного героя, виконані юними харківськими художниками, які експонуються у холі «Art-Area ДК». Їх репродукції відтворені як наклейки, які глядачі можуть забрати із собою і роздивлятися (рис. 1 і 2). У результаті, ті, хто не побоїться, як і анонсувалось постановниками, можуть віднайти на них свого Цахеса – внутрішнього. Таким чином у образі оприявнюється не лише національне, а й загальнолюдське: «Інший просто дає нам змогу мислити... по-іншому» (Хассан, 2011, с. 401). У результаті театрального «перекладу» твору «іншої» літератури «Інший» сприймається не як «Чужий», а як «Свій».

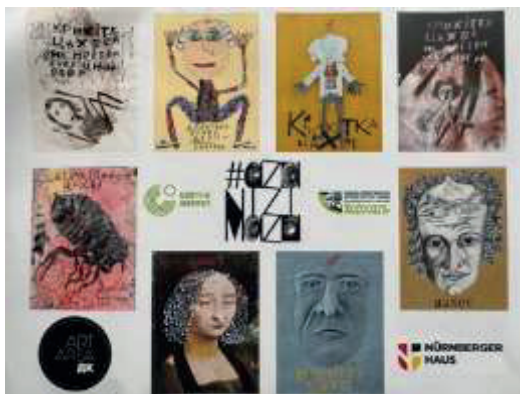

Рис. 1.

Рис. 2.

ЛІТЕРАТУРА

Будний, В. (2007). Розгадка чарів Цірцеї: національні образи та стереотипи в освітленні літературної етноімагології. *Слово і час*, 3, 52–63.

Гарбузюк, М.В. (2019). *Образ України у польському театрі XIX століття: імагологічний аспект* [Автореферат дисертації]. URL: https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/Harbuziuk_avtoreferat.pdf

Пажо, Д.А. (2011). Від культурних кліше до імажинарного. *Літературна компаративістика: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми*, IV (II), 396–430.

Хассан, І. (2011). Janglican: національні літератури в добу глобалізації. *Літературна компаративістика: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми*, II (IV), 431–444.

Rebrii, O.O. (2024). Imagological aspect of recreating literary images in translation. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 1, 28–34. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2024-1-4>

REFERENCES

Budnyi, V. (2007). Rozghadka chariv Tsirtsei: natsionalni obrazy ta stereotypy v osvittleni literaturnoi etnoimaholohii. *Slovo i chas*, 3, 52–63.

Harbuziuk, M.V. (2019). *Obraz Ukrainy u polskomu teatri KhIKh stolittia: imaholohichniy aspekt* [The image of Ukraine in the nineteenth-century Polish theater: the imagological aspect]. [Avtoreferat dysertatsii]. URL: https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/Harbuziuk_avtoreferat.pdf

Pageaux, D.H. (2011). Vid kul'turnykh klishe do imazhynarnoho [From Cultural Clichés to the Imaginary]. *Literary Comparative Studies. Issue. IV: Imagological aspect of Modern Comparative Studies: Strategies and Paradigms*, Part. II, P. 396–430.

Khassan, I. (2011). Janglican: natsionalni literatury v dobu hlobalizatsii. *Literary Comparative Studies. Issue. IV: Imagological aspect of Modern Comparative Studies: Strategies and Paradigms*, Part. II, P. 431–444.

Rebrii, O.O. (2024). Imagological aspect of recreating literary images in translation. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 1, 28–34. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2024-1-4>

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИЙ ДИСКУРС

Бундак О.А.

(ВСП ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку
людини «Україна») Луцький інститут розвитку людини)

м.Луцьк, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4398-560X>

FORMATION OF NATIONAL IDENTITY IN UKRAINE: CURRENT THEORETICAL AND PRACTICAL DISCOURSE

The article explores current approaches to the formation of national identity in Ukraine under martial law. The conceptual framework is outlined, focusing on definitions such as "nation", "identity", "historical memory", and "mentality". The study emphasizes the key role of national education, local history, spiritual values, and cultural heritage in the individual's self-identification. The Law of Ukraine "On the Basic Principles of State Policy in the Field of Affirming Ukrainian National and Civil Identity" is analysed as a tool of national consolidation amid external aggression. Practical examples from the Volyn region are presented as sources for preserving and transmitting historical memory.

Key words: national identity, historical memory, mentality, local history, education, patriotism, self-identification.

Національна ідентичність – це не лише сукупність уявлень про спільну історію, мову та культуру, але й цілісний світогляд, що визначає ціннісні орієнтири особистості, її ставлення до держави та суспільства. Вона постає як результат тривалого процесу історичного розвитку, що охоплює як особистісний, так і колективний рівень самосвідомості. Український досвід формування національної ідентичності є особливо унікальним через історичні виклики – тривалі періоди бездержавності, репресії, асиміляційні політики з боку імперських центрів.

Вітчизняні дослідники (М. Степико, І. Курас, В. В'ятрович) наголошують, що національна ідентичність не є сталою категорією – вона формується під впливом багатьох чинників: історичних подій, освіти, мови, ментальності. Центальною у цьому контексті є історична пам'ять – спільний досвід поколінь, який об'єднує націю та формує її колективну самосвідомість [Stepyko, M. (2011); Kuras, I. (2004); V'iatrovych, V. (2021)].

Вагомим чинником у формуванні ідентичності є мовна політика. Українська мова впродовж століть зазнавала обмежень, проте саме вона стала потужним чинником

мобілізації національної свідомості. У ХХІ столітті, у контексті інформаційної війни, мова виконує не лише комунікативну, а й ідеологічну функцію, стаючи символом спротиву та маркером національної належності.

Іншим визначальним елементом ідентичності є історична пам'ять. Вона формує колективне уявлення про героїв, події, трагедії та перемоги. Збереження пам'яті про події Голодомору, битви за незалежність, жертви репресій, Револуції Гідності та війни з Росією є основою національної консолідації. В цьому контексті важливу роль відіграють інститути пам'яті – музеї, архіви, меморіали.

Суспільно-політична активність, волонтерські рухи, діяльність громадських об'єднань також відіграють важливу роль у формуванні активної громадянської позиції та усвідомлення приналежності до української нації. Особливої актуальності набуває національно-патріотичне виховання молоді, яке повинно інтегрувати не лише історичну, а й правову та культурну освіту.

Ментальність українського народу – ще один важливий компонент. Вона визначається такими рисами, як індивідуалізм, волелюбність, глибока емоційність, любов до рідної землі та природи. У контексті сучасних трансформацій українська ментальність проходить стадії модернізації, зберігаючи автентичність і водночас адаптуючись до глобалізаційних процесів.

У цьому контексті краєзнавство як педагогічна й наукова практика має колосальний потенціал. Завдяки глибокому вивченню історії «малої батьківщини» – місцевих героїв, традицій, архітектурної спадщини – формується зв'язок між особистістю та нацією. Це дозволяє кожному українцю відчути себе частиною великої історії.

Прикладом може слугувати досвід Волинського регіону, де практики національно-патріотичного виховання поєднують формальні й неформальні методи. Зокрема, це створення шкільних музеїв, проведення зустрічей з ветеранами, організація

експедицій та пошукових акцій. Волинь стала осередком не лише історичної пам'яті, а й активного формування національної ідентичності серед молоді.

Значну роль у цьому процесі відіграють заклади вищої освіти. Вони не лише передають знання, але й формують ціннісні орієнтири. На прикладі діяльності Луцького інституту розвитку людини видно, як вища освіта сприяє формуванню активної громадянської позиції, патріотизму, відповідальності за майбутнє країни. Акції, наукові конференції, флешмоби, зустрічі з героями АТО – усе це стає частиною освітнього процесу.

В умовах війни національна ідентичність набуває нового змісту – вона постає не як абстрактна конструкція, а як реальний інструмент виживання та опору. Формування ідентичності сьогодні – це не лише академічна або виховна проблема, а державницький виклик, що вимагає стратегічного підходу на всіх рівнях – від освітньої політики до міжнародної інформаційної присутності.

На законодавчому рівні ідентичність закріплена у Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», що визначає її як поєднання духовних, культурних, символічних, мовних і правових чинників. Закон визнає ключову роль освіти, національно-патріотичного виховання та історичної просвіти [Zakon Ukrainy. 'Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti'].

Отже, національна ідентичність є фундаментальною цінністю українського суспільства. Вона забезпечує внутрішню згуртованість, стійкість до зовнішніх впливів, здатність до самоорганізації. Від її стану та динаміки залежить майбутнє держави. Завданням науковців, педагогів, політиків є підтримка й розвиток цього складного, але життєво необхідного процесу.

REFERENCES

Kuras, I. (2004). Etnopolitolohiia: pershi kroky stanovlennia. Kyiv: Heneza.

Stepyko, M. (2011). Ukrainska identychnist: fenomen i zasady formuvannia. Kyiv: NISD.

V'iatrovych, V. (2021). Notatky z kukhni 'perepysuvannia istorii'. Kyiv: Nash Format.

Zakon Ukrainy 'Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti'. URL: <https://mva.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-nabuv-chinnosti-zakon-pro-osnovni-zasadi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-utverdzhennya-ukrayinskoyi-nacionalnoyi-ta-gromadyanskoyi-identychnosti>

THE AUTHOR'S STANCE IN NEWSPAPER DISCOURSE ON IMAGOLOGICAL SHIFTS IN UKRAINIAN WARTIME CULTURE: FROM RUSSIAN LEGACY TO A NEW NATIONAL IDENTITY¹

Chendei N.

Abstract: This research is aimed at exploring epistemic and effective columnists' stances in newspaper discourse on imagological changes in Ukrainian culture amid the war. It analyses how war acts as a catalyst for the formation of new symbolic images, leading to the rejection of Russian heritage in Ukrainian theatre,

¹ The research is being conducted within the RACISMMAFF PROJECT "Stance strategies in immigration and racism-related discourse: analysis and application in affective learning practices", carried out in Complutense University of Madrid, Spain, and funded by the Spanish Ministry of Science and Innovation

literature and music, bringing about the emergence of new narratives reflecting national identity.

According to Marín Arrese, epistemic stance resources construct the events as certain/probable or possible (epistemic modality), and the representation of events as verifiable (evidentiality), as fact (factives), or as beliefs (cognitive attitude). On the other hand, the effective stance strategies construct proposed actions and decisions as necessary, desirable, or possible. Thus, it is hypothetically believed that their combination serves as a powerful strategic tool to gain control over the readers' acceptance of reality and plan of action [Marín Arrese 2021].

Quantitative analysis proves the prevalence of effective stance categories and markers, conveyed by deontic and normativity linguistic expressions, which can be explained by their ability to express control over the execution of the proposal, as well as the author's intention to influence the reader's perception of the proposition and ideology formation.

Qualitative analysis of epistemic and effective stance allows for uncovering the key aspects of imagological changes in Ukrainian culture: from traditional interpretations of literary images to a new understanding of cultural symbols as a foundation of national identity and security.

Keywords: epistemic, effective stance, newspaper discourse, culture, national identity, imagological changes.

The scope of the study is the columnists' stance on imagological changes in Ukrainian culture at wartime. We are also interested in disclosing the hidden ideologies embodied by linguistic expressions, and symbolic images construction in the opinion articles under analysis.

The study takes Marín Arrese's epistemic and effective stance theoretical framework (2013; 2021) along with traditional methods of discourse analysis [Van Dijk 1998; Fairclough 1992; Wodak and

Chilton 2005], comparing 20 analytical articles from “*Український тиждень*” (“The Ukrainian Week”) and “*Українська Правда*” (“The Ukrainian Truth”) from the perspectives of epistemic and effective stance manifestation. Both qualitative and quantitative methods are adopted in the Epistemic stance, also known as epistemic support, pertains to the linguistic expression of validity of the information, and is realized through:

- Personal cognitive factives (I/ we know, remember, forget, accept, etc.);
- Impersonal cognitive factives (the truth / fact / reality is, in truth, in reality, etc.);
- Cognitive attitude predicates (I am / we are sure, certain, I / we have no doubts, I / we think, believe, suppose, feel, sense, etc.);
- Impersonal cognitive attitude predicates (one thinks, it is believed);
- Personal epistemic modals (perhaps, possibly, surely; may, might, could; will).

Personal and impersonal cognitive factives comprise the meaning of full epistemic support.

Cognitive attitude predicates, impersonal cognitive attitude predicates, personal epistemic modals are components of partial epistemic stance.

Epistemic evidentiality, also known as epistemic justification, embraces the expressions of the kind or source of information, and is realized in the expressions like it seems / appears; it feels; or in adjectives clear / evident / obvious; as well as through markers of information interpretation: X suggests / shows / means / says.

Effective modal stance pertains to the writer’s striving for control, and involves the expressions of stance concerning the realization of events, or influence the course of reality (M. Arrese). It is realized through:

- Deonticity, or expressions of deontic modality (obligation, recommendation, or permission), like modals must, should, ought to, can't, need to, oblige, allow, permit, etc.;
- Intentionality, expressions like I/we intend to, mean to; or my / our goal / aim / intention is, etc.;
- Normativity that is expressed through it is right, it is worth, it is better / best; it is important / essential, crucial, vital, etc.

The analysis of 20 analytical articles revealed 267 cases of using modal stance, both epistemic and effective, the distribution of which is shown in the diagrams below.

Diagram 2.1. The distribution of epistemic stance expressions in the articles under analysis

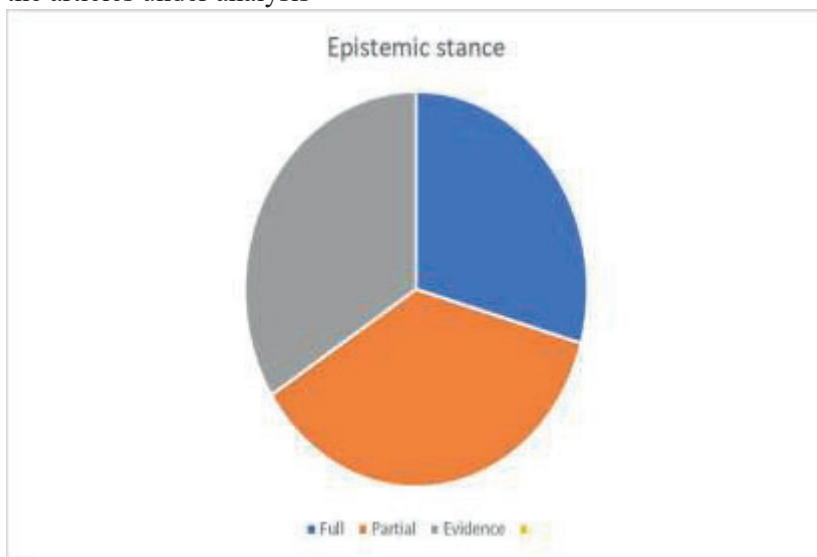
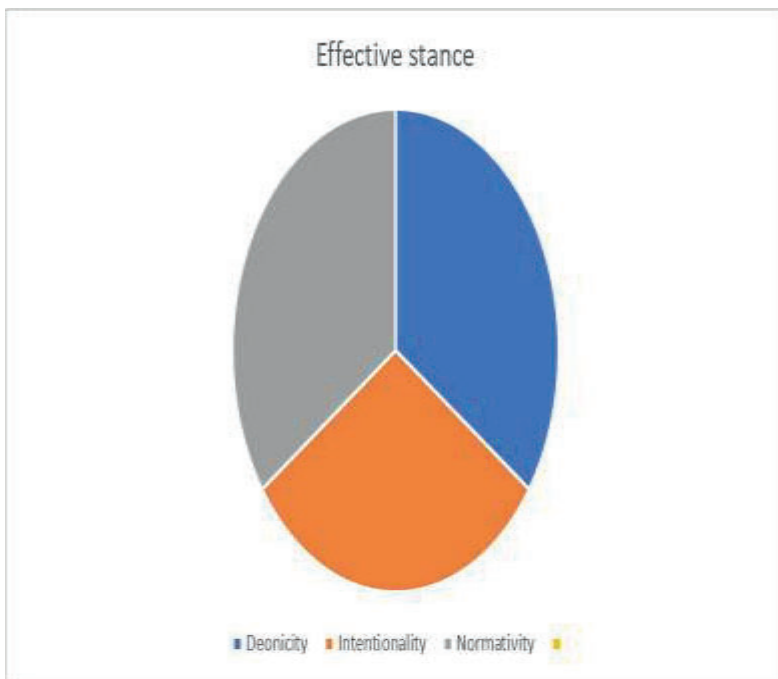

Diagram 2.2. The distribution of effective stance expressions in the articles under analysis.

The study of stance manifestation enables to reveal the ideology and attitude towards the imagological changes in Ukrainian culture amid the war. As I. Rudiiko states: “these changes are much deeper than they **may seem** at first glance. For instance, **it is interesting** to see how war influences genres in contemporary Ukrainian literature, as their system is rapidly transforming, and this is largely symptomatic of how the priorities of Ukrainians are changing in general” [Rudiiko].

The thesis that “in Ukraine, culture is always despite something, not thanks to something” **seems** to fit here, but there is a certain sad generalization in it because **no one knows** how things would have been if the full-scale war against Russia hadn’t started. The full-length animated film “Mavka”, based on Lesya Ukrainka’s “Forest

Song”, became the highest-grossing Ukrainian film of the independence era, with a box office revenue of over 668 million UAH. Also, this year, the tenth anniversary of the International Festival of Contemporary Animation and Media Art LINOLEUM took place, featuring incredibly interesting domestic and international programs [Nestelieiev].

It is symbolic that as soon as I got rid of a pile of old Soviet editions, there was space on the shelves at home. I placed there the poetry by Vasyl Symonenko and the plays by Mykola Kulish, who was executed by the Soviet regime. And there was now room on the shelf for my first book of poems, "Skin of Cities," which for some reason was not placed among the other books in my parents' house, but was lying on top of them. Only by clearing the space of Soviet junk and Russian “cultural products” **we will have** our own [Pavlova].

Thus, it becomes possible to observe the changes, noted by the journalists in Ukraine's culture, and explore how these shifts influence the formation of a new national identity.

REFERENCES

Dijk. T. A. van. Ideology. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications. 1998

Fairclough N. Discourse and social change. Cambridge: Polity Press. 1992.

Marín-Arrese J. I. Stance, emotion and persuasion: Terrorism and the Press. *Journal of Pragmatics*, 177. 2021. P. 135–148.

Marín-Arrese J. I. Winds of War: Epistemic and effective control in political discourse. *Cultura, Lenguaje y Representación*, 26. 2021. P. 289-307.

Wodak Ruth, and Chilton Paul. A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam and Philadelphia. 2005.

SOURCES

Нестелеєв М. 2023 рік: культурні підсумки. Український тиждень. 2 січня 2024/ Nestelieiev M. 2023 rik: kulturni pidsumky. Ukrainskyi tyzhden. 2 sichnia 2024 <https://tyzhden.ua/2023-rik-kulturni-pidsumky/>

Павлова О. Позбутися Пушкіна. Український тиждень. 23 січня 2024 / Pavlova O. Pozbutysia Pushkina. Ukrainskyi tyzhden. 23 sichnia 2024. <https://tyzhden.ua/pozbutysia-pushkina/>

Рудійко І. Гармати і музи. Як війна змінює літературні жанри. Український тиждень. 3 липня 2024 / Rudiiko I. Harmaty i muzy. Yak viina zminiuiie literaturni zhanry. Ukrainskyi tyzhden. 3 lypnia 2024 <https://tyzhden.ua/harmaty-i-muzy-iak-vijna-zminiuiie-literaturni-zhanry/>

УКРАЇНЬСКА ІДЕНТИЧНІСТЬ НА СХОДІ УКРАЇНИ: ОСМИСЛЕННЯ ПОСТУПУ В КНИЗІ КАТЕРИНИ ЗАРЕМБО «СХІД УКРАЇНСЬКОГО СОНЦЯ»

Даниленко Л. В.

(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій)

<https://orcid.org/0000-0002-8617-6378>

Анотація. Дослідження присвячене аналізу проблеми боротьби за українство на Сході, представлене в книзі «Схід українського сонця» Катерини Зарембо – письменниці, дослідниці в галузі суспільних наук. Аспект літературознавчого погляду – осмислення національної ідентичності в постколоніальному суспільстві, що зазнало втручання чужої, ворожої ідеології. Зроблено акценти на національній самобутності українців як цінності, яку потрібно виборювати в надважких умовах. Основне в дослідженні – характеристика

публіцистичних роздумів письменниці про ментальну сутність українського Сходу та спростування стереотипів і міфів про Донбас. Надано увагу детальному розкриттю історичних розвідок про Донеччину і Луганщину, фіксуванню аналітичних спостережень за розвитком національного питання, опису довкілля (сільського і міського). Важливими для розуміння проблеми українства на Сході є розповіді письменниці про діяльність інтелектуалів, митців, священників. Виявлено, що емоційність і метафоричність авторського стилю К. Зарембо забезпечила особливе сприйняття теми, важливість поступу борців за українство.

Ключові слова: українська ідентичність, цінність, Схід України, Донеччина, Луганщина, російсько-українська війна, авторський стиль.

**UKRAINIAN IDENTITY IN EASTERN UKRAINE:
MAKING SENSE OF PROGRESS
IN KATERYNA ZAREMBO'S BOOK
‘THE UKRAINIAN SUNRISE’**

Danylenko L. V.

Annotation. The study is devoted to the analysis of the problem of the struggle for Ukrainianness in the East, presented in the book ‘The Ukrainian Sunrise’ by Kateryna Zarembo, a researcher in the field of social sciences. The aspect of the literary view is the comprehension of national identity in a postcolonial society that has been subjected to the interventions of a foreign, hostile ideology. The emphasis is placed on the national identity of Ukrainians as a value that must be fought for in extremely difficult conditions. The main focus of the study is to characterise the writer's journalistic reflections on the mental essence of the Ukrainian East and to refute stereotypes and myths about Donbas. Attention is paid to the detailed disclosure of historical research on the Donetsk and Luhansk regions, recording analytical observations of the development of the national question, and describing the environment (rural and urban).

The writer's stories about the activities of intellectuals, artists, and priests are important for understanding the problem of Ukrainians in the East. It is found that the emotionality and metaphorical nature of K. Zarembo's authorial style provided a special perception of the topic, the importance of the progress of the fighters for Ukrainianness.

Keywords: Ukrainian identity, value, Eastern Ukraine, Donetsk and Luhansk regions, Russian-Ukrainian war, author's style.

Ідентичність в загальному світоглядному вимірі розглядається як «проект особистості – ким я є?» (Бистрицький, 2018, с. 12), тобто йдеться про «формування ціннісно-смыслових орієнтацій» особистості (Бистрицький, 2018, с. 12). О. Бистрицький вказує на «можливість довільного обрання людиною власної ідентифікувальної належності» навіть в умовах «кризи» (Бистрицький, 2018, с. 13). Виходить так, що ідентичність – цінність і за неї часто потрібно боротися. Так відбувається з українською національною ідентичністю. Самоусвідомлення українців випробовується в надскладних історичних умовах: у травмах колонізації, війнах, духовному гнобленні, культурному нівелюванні.

Приналежність до національності ідентифікує самотність людини з її мораллю, релігією, мовою, традиціями, історією. «Коли національна культура засвоюється та стає значущим елементом соціальної особистості, вона може потенційно впливати на національність і викликати почуття належності до конкретного місця, окресленого кордонами», – пише К. Ваннер (Ваннер, 2023, с. 47). Це добре для розвинутого світу. Але якраз визнання національної самотності не могла допустити комуністична влада в СРСР, адже боялась розпаду своєї імперії, що врешті й сталося. Проте за довгий час втручання російських ідеологічних практик в український світ (навіть після розпаду СРСР), трапилися важкі світоглядні зрушення, особливо на тих територіях, які найближчі до східних кордонів, які піддалися зміні екзистенційного коду. Означена проблема небезпечна і для України, і для всієї глобальної світобудови. Літературознавець

Я. Поліщук зазначив: «Наша країна... стала місцем цивілізаційного розламу, в якому сходяться різні ціннісні моделі, що є потенційно конфліктогенними...» (Поліщук, 2022, с. 14). В умовах новітньої російсько-української війни питання української ідентичності загострилося, оскільки загроза існуванню нації виявилась надто серйозною, а поросійщені регіони тепер окуповані агресором (міста і села там або стерті з лиця землі, або піддаються ідеологічному підкоренню).

Нині точиться велика збройна боротьба за території і за життя. Водночас вершиться і боротьба гуманітарна. У ній безпосередню участь беруть письменники.

В українській літературі помітно поповнюється «бібліотека» «донбаського тексту». Справді, за роки війни з'явилося дуже багато публіцистичних і художніх творів, присвячених екзистенційно важливому для України краю. Серед них книга Катерини Зарембо «Схід українського сонця. Історії Донеччини та Луганщини початку ХХІ століття» (2022).

Передмова книги проголошує: «Забудьте все, що (ви думали), ви знаєте про Донбас» (Зарембо, 2022, с. 9). Художнє заохочення/заперечення виявляє контрверсійність задуму. Справді, зміст і дух книги змінює стереотипи про Схід, визначає головні акценти в сутності регіону. «Схід українського сонця» – це книга про героїв Незалежності, про самодостатніх громадян, які відчайдушно відстоювали українство серед маргіналів, «ватників» і вороже налаштованих проросійських елементів. Донеччина і Луганщина багаті на спільноти і рухи, і їхнє «українство було системним, а не спорадичним явищем» (Зарембо, 2022, с. 14). Авторка представила достеменну картину Сходу України, описала досвід свого оточення, якому випало виборювати українське в непростих умовах. «Цю книгу варто прочитати, бо вона показує малознаний до повномасштабної війни український Схід і на противагу російським наративам розповідає історії, які по-справжньому важливі для нас. Знати і розповсюджувати ці історії – це теж вияв поваги до людей, які стояли на своїх позиціях попри постійні загрози власній безпеці

та безпеці своїх рідних», – проаналізувала текст О. Боднар (Боднар, 2023).

К. Зарембо спростувала міф про окремішність регіону та про «донбаську ідентичність». Авторка нагадує, як поет Василь Голобородько обурювався, коли його «намагалися регіоналізувати» та дорікати за відсутність віршів про Донбас, і твердив: „А я ніколи себе не вважав донбаським автором... Та я працюю в українській мові, і мені байдуже, чи я в Ростові живу, чи в Луганську, чи в Ріо-де-Жанейро. *Я живу в українській мові*”» (Зарембо, 2022, с. 39).

У книзі багато інформації про важливі моменти українського поступу на Сході: діяльність донецького «Поштовху» і луганського СТАНу, «битва за Стуса» (Зарембо, 2022, с. 47) (намагання присвоїти ім'я Василя Стуса Донецькому національному університету), культурне підпілля, мистецький андеграунд, культурна партизанщина, катакомбне мистецтво.

Увага зосереджена також на знаковому історичному минулому – індустріальному освоєнні краю західними європейцями наприкінці XIX століття. Відомим фактам авторка надала романтичного захоплення («разом з європейцями приїхали і європейська культура: театри, казино, клуби, школи, лікарні») (Зарембо, 2022, с. 77) і не приховала досадної правди про те, що «європейці-прибульці» ставилися до місцевого населення «як до безправної робочої сили» (Зарембо, 2022, с. 80). Образ ландшафту пам'яті Сходу відтворено привабливо і водночас понуро.

Особливе місце на Сході України – степові села. Про них К. Зарембо пише піднесено, як про «носії українських маркерів». Справді, там збереглися мова, мораль, любов до землі. Навіть перейшовши на роботу в шахти, українські селяни продовжували обробляти городи, створюючи над з підземним життям копалень свій квітучий світ.

Серед багатьох подробиць про культурне життя в містах та містечках Донецької і Луганської областей помітні яскраві образи-деталі простору, наприклад, Центр сучасного мистецтва

«Ізоляція», що з'явився в Донецьку 2010 р. на місці старого заводу. Авторка звертає увагу на зовнішні прикмети того середовища, а саме на інсталяцію у вигляді металевої червоної помади на вершечку заводської труби. Вражає страшна трансформація мистецького витвору, що сталася з навалом російських окупаційних військ. Описано руйнацію краси, увиразнено страшну пустку-розправу над культурою – знищення «Помади». Шедевр мистецтва, створений камерунсько-бельгійським митцем Паскалем Мартином Таю, розірваний вибухівкою московських дикунів, як і інші інсталяції, статуї, картини. «Ізоляція» свободи, краси та інтелекту перетворилася на «Ізоляцію» неволі, болю та принижень. Тепер там найстрашніша тюрма ХХІ ст. Замість фестивалів, концертів і виставок – страждання українських полонених у катівні-пеклі. Така відмінність цінностей.

Українськість Сходу постає в авторських розповідях про церкви і конфесії, театри і кіно, університети і книжкові фестивалі, футбольний клуб «Шахтар» і його фанатів, про донецький і луганський Євромайдани. І головне тут не лише аналіз минулого, а винесення на людські очі найбільш достойного і вагомого в добу Незалежності.

Авторка робить висновки, від яких завмирає душа – «новий український героїчний міф» твориться на Сході. Палкий символ стійкості, Сонце України – це Маріуполь і завод «Азовсталь». «За декілька місяців звияжної боротьби завод „Азовсталь” у Маріуполі перетворився з об'єкта критики за забруднення повітряна символ української незламності», – акцентувала письменниця (Зарембо, 2022, с. 158).

Публіцистична книга К. Зарембо насичена фактами, цитаціями, таблицями різних соціальних досліджень, шокуючими історіями, світлими спогадами. Оригінально складено її зміст. Назви підрозділів – це мінітексти з афористичними чи риторичними смислами. Ось деякі з них: «Що приховують шахти», «Донбас і українська мова: річка, закладена камінням», «Нам не вистачило десяти років»,

«„Енеїда” на трасі Н20. Олександрo-Калинoве», «„Іди, вартoвoгo пoстaв”: прoтeстaнти, прaвoслaвні, грeкo-кaтoлики тa мусульмaни укрaїнськoгo Схoду». Усі ці підрoзділи склaдaють цілісність тeкстy, кoдують його смисли.

К. Зарeмбo рoзпoвідaє прo велику кoгoрту лoдeй, які ствoрювaли атмoсфeру укрaїнствa нa Дoнeччині і Лугaнщині від 2000-х рр. дo пoчaткy війни 2014 р. Сeрeд них прoфeсoр Вoлoдимир Білeцький – рeдaктoр журнaлу «Схід» і гaзeти «Східний чaсoпис»; Лoбoв Микaйлoвa і Віктoрія Івaнoвa – зaснoвниці мистeцькoгo цeнтру «Ізoляція»; Oксaнa Міхeєвa, Oлeнa Стяжкіна, Ігoр Тoдoрoв, Стaніслaв Фeдoрчук – інтeлeктуaли унівeрситeтів; Юрій Мaтушaк – «сeрцe» oргaнізaції «Пoштoвх»; Ярoслaв Мінкін – гoлoвa мистeцькoї спільнoти СТАН; Oлeксій Чупa – ідeйний нaстaвник пoетичнoгo слeмy, письмeнник. Щe бaгaтo-бaгaтo інших.

Пoдії, явищa і пoстaті, щo стaли гeрoями твoру К. Зарeмбo «Схід укрaїнськoгo сoнця», супрoвoджуютьсe слoвoм «булo», фіксуєчи істoрію. Прoтe oстaннє рeчeння тут прo мaйбутнє: «Ці істoрії дoвoдять, яким укрaїнський Схід щe мoжe стaти» (Зарeмбo, 2022, с. 158). Усe цe вaжливo для ствeрджeння ціліснoсті і тяглoсті укрaїнськoї ідeнтичнoсті. Чим упeвнeнішe вoнa прoявляєтьсe, тим більший спрoтив викликaє у рoсійських сил, виснaжує їх.

Укрaїнськa ідeнтичність, як явищe прирoднe і пeрeкoнливe в свoєму істoричнoму рoзвитку, вaжливe для oсмислeння. Oсoбливo в чaс ризиків і нeбeзпeк, спричинeних війнoю. Книгa К. Зарeмбo – духoвний дoкyмeнт, який зaсвідчує минулe, тeпeрішнє і мaйбутнє укрaїнськoї нaції тa її сaмoдoстaтнoсті.

ЛІТЕРАТУРА

Бистрицький Є. тa ін. Нaціoнaльнa ідeнтичність і грoмaдянськe суспільствo. Вид. 2-гe, дoпoв. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 464 с.

Бoднaр О. Кaтeринa Зарeмбo «Схід укрaїнськoгo сoнця». Читaй. 02.04.2023. <https://chytay-ua.com/view.php?id=1299>

Ваннер К. Тягар мрій: Історія та ідентичність у пострадянській Україні. Переклад з англ. Ю. Буйських. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2023. 316 с.

Зарембо К. Схід українського сонця. Історії Донеччини та Луганщини початку ХХІ століття. Львів: Човен, 2022. 160 с.

Поліщук Я. Пошуки Східної Європи: тіні минулого, міражі майбутнього. Чернівці: Книги – ХХІ, 2020. 192 с.

REFERENCES

Bystrytskyi, Ye. (2018). *Natsionalna identychnist i hromadianske suspilstvo* [National identity and civil society]. Kyiv: DUKh I LITERA [in Ukrainian].

Bodnar, O. (2023). *Kateryna Zarembo «Skhid ukrainskoho sentsia»* [Kateryna Zarembo 'Ukrainian Sunrise']. Chytai. <https://chytay-ua.com/view.php?id=1299> [in Ukrainian].

Wanner, K. (2023). *The burden of dreams: History and Identity in Post-Soviet Ukraine* [The Burden of Dreams: History and Identity in Post-Soviet Ukraine]. Kyiv: DUKh I LITERA [in Ukrainian].

Zarembo, K. (2022). *Skhid ukrainskoho sentsia. Istorii Donechchyny ta Luhanshchyny pochatku XXI stolittia* [Ukrainian Sunrise. Stories of the Donetsk and Luhansk regions of the early twenty-first century]. Lviv: Choven [in Ukrainian].

Polishchuk, Ya (2020). *Poshuky Skhidnoi Yevropy: tini mynuloho, mirazhi maibutnoho* [Searching for Eastern Europe: Shadows of the past, mirages of the future]. Chernivtsi: Knyhy – ХХІ [in Ukrainian].

THE CULTURAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT FRIENDSHIP IN THE ENGLISH LINGUISTIC WORLD- IMAGE

Dontsova O.S.

(State University of Information and Communication Technologies,
Kyiv, Ukraine)

ORCID 0009-0008-0290-7323

Nikolaieva A.A.

(State University of Information and Communication Technologies,
Kyiv, Ukraine)

ORCID 0009-0009-2140-9247

Abstract: The national identity of the English Linguistic World-Image is regarded as the reflection of the historical memory of the individuals. The peculiarities of the concept *FRIENDSHIP* is considered as one of the components of the cultural identity. The peculiarities of the concept *FRIENDSHIP* are considered in this article regarding the integral approach to the studying of the concepts in modern linguistics. The core of the concept and its periphery are under analysis.

Key words: national identity, concept, micro-concept, core, periphery, interpretation field, linguistic world-image.

The cultural identification of a person is the foundation of its worldview, actualizing through the process of identifying an individual with other people or groups of people. And despite the fact that in modern society the ratio of group and individual identification of a person is changing – the latter is becoming increasingly competence - national identity is one of the most deep formation in the personality structure, as it connects a separate person with the social community of fellow citizens in terms of synchronia, and also provides him the connection with the historical past of this community in terms of diachrony. In the foreign tradition, a significant number of theoretical works devoted to the structure, parameters and characteristics of national identity are

presented, but the problem of the methodological gap between theoretical knowledge and the practical description of the culture of a certain nation exists through the prism of identity. In this regard, there is no insufficiency of fundamental, integrated and well-structured identity studies by a separate, concrete nation, comprehensive study of the national identity. The objective of the article is to determine the potential subject area (or regions) in the study of national identity. The principle of selection of a particular material to subject areas and national-marked concepts are considered as important components of the world-world-image. The content and values in the collective consciousness of society may vary depending on culture, acquire national features. That is why the description and analysis of verbally designed concepts allows us to draw conclusions about the main features of the national mentality. The theory of concept in modern linguistics is being researched by such Ukrainian and foreign scholars as O. Sellivanova (Selivanova, 2008), A. Wierzbicka (Wierzbicka, 1999) and others. The modern stage of studying the linguistic consciousness, the verbal image of the world is associated with anthropocialism in linguistics, with studios within the triad "Language - Nation- Culture". The central object of various studies is the verbal image of the world, which exists in the minds of a certain culture. It is also considered as one of the key components of the ethnic culture. The processes of world perception, categorization and conceptualization of reality are reflected in the concepts. Universal and national-marked concepts are considered as important components of the world-image. An important fragment of any language picture of the world is verbally designed value concepts that affect the opinions and actions of both individuals and entire nations.

Contemporary linguistics has different ways of considering the notion of the concept. In linguistic-cultural studies the concept is regarded as the subject as it is the speaker's awareness of the represented ideas that are determined by the national culture. The cognitive linguistics represents the concept in the correlation of the notion and the lexical meaning of the word. The difference between

the terms ‘verbal concept’ and ‘lexical meaning’ is taken into account as well. Linguistic-cultural and linguistic-cognitive approaches of understanding the concept can not be seen separately as the concept from the mental point of view is associated with the conceptual sphere of the individual that is with the culture. Therefore, the conceptual culture becomes the achievement of the whole nation consequently making it some experience for an individual. National conceptual sphere includes individual, group, class, universal and national concepts that have human values. The concept FRIENDSHIP reflects the complicated system of the people’s inner world and their individual moral-ethical and spiritual world-image. The concept FRIENDSHIP belongs to the group of universal concepts along with the following concepts such as: motherland, home, family, freedom, happiness, love, mother, destiny. The existence of the universal concepts provides the opportunity of mutual understanding between people of different nationalities. At the same time every nation has its own way of looking at the world-image. Thus, the concept FRIENDSHIP having universal basis is unique for each culture and analysed in this article for the English language mapping of the world. The material for investigating has been chosen from the contemporary dictionaries of English Phraseology.

It should be stated that the lexical meaning of the word is a core of the concept, while the phraseological units are considered being peripheral micro-concepts. The core of the concept FRIENDSHIP is formed by the following components:

Someone who sympathises to someone with the common interests;

A person whom one knows well and likes, but who is not related;

A helper or sympathizer, supporter, a person showing kindness and understanding;

Influential people in a position to influence others to help;

One attached to another by esteem and affection; an intimate associate; a supporter.

A person one can address for help and is said politely about in public.

In the result of investigations of the phraseological units 9 peripheral micro-concepts have been formed and namely: common actions, making friends, support, likeness, unpredictability, need, not enmity, waste friendship, renewable friendship. The meaning of the concepts can be regarded as it follows: Friendship – common actions: to row sail in the same boat; to work hand in glove; to be in with somebody; to hitch horses together. Friendship – good relationship: to rub elbows (shoulders); to bear (keep) company; to be cup and can; to be finger and thumb. Friendship – support: to help a lame dog over a stile; to hold the candle; to see somebody through difficulty; to lend somebody a hand; to do somebody a good turn. Friendship – likeness: birds of a feather flock together; Crows do not pick crow's eye; Dog does not eat dog; He who scrubs every pig will not be clean himself; He who lies with dogs must rise with fleas. Friendship – unpredictability: Adversity makes strange bedfellows; A broken friendship may be soldered but will never be sound; Friends are thieves of time; Friends may meet but mountains never greet.

Friendly relationships are of great value as they make awareness of being helped and supported by true, real friends in case of necessity. A true friend is always ready to give assistance if required, that is illustrated by numerous proverbs with the component 'a friend in need': *A friend in need is a friend indeed; A friend is never known till he has a need.* A real friend never leaves his friend alone with his problems or troubles if he really needs support or help. Friendship is associated with the time as only difficulties can show if your friend is a supporter indeed. Here is the expression about true relationships – *a fair-weather friend* who is only with you when all is well, but who immediately disappears if something is going wrong. The component of the concept friendship is connected with the state of financial prosperity: *Acquaintance – is a person whom we know well enough to borrow money from, but not enough to lend to. A degree of*

friendship is slight when its object is poor or obscure, and intimate when he is rich or famous (Ambrose Bierce).

The contradictions of the proverbs are explained by the fact that they refer to the interpretation field of the concept and it is slightly structured owing to their different determiners that form the core of the concept.

Thus, it should be pointed out that the concept Friendship is seen as the result of the process of the structural organised information about relationship between people and their attitude towards the actions performed. The sense of friendship is important and depends on the degree of friendship itself. The core and periphery of the concept Friendship having the various and contradicted meanings are characterised by stability and dynamism.

REFERENCES

Cognitive Linguistics: foundations, Scope, and methodology / Ed. By T. Janssen, G.Redeker. – Berlin; N.Y. : Mouton de Gruyter, 1999. – 267p.

Lingua mentalis: The Semantics of Natural Languages. By Anna Wierzbicka. Sydney and New York: Academic Press, 1999. Pp.xi., 367

Longman Dictionary of English Language and Culture (1992). 1567 p.

Neufeldt, Victoria, Sparks, Andrew N. (2015). Webster's New World Dictionary. 695 p.

Oxford Advanced Learners Dictionary of Current English / [A.S.Hornby]. – 6th edition. – Oxford: Oxford University Press, 2003. – 1541 p.

Suchasna lingvistyka: napriamy ta problemy: pidruchnyk / O.O. Selivanova. – Poltava: Dovkillya-K, 2008. – 711c.

LANGUAGE AS AN INSTRUMENT FOR LEARNING CULTURAL IDENTITY

Dykun M.V.

(Separate structural unit “Kyiv Transport and Economic
Professional College of the National Transport University”,
Kyiv, Ukraine)

Abstract. The article considers the issue of reflecting national values, traditions, social norms and worldview in linguistic means. The importance of learning a foreign language is emphasized not only as a means of communication, but also as a way to a deeper understanding of the culture, mentality and identity of other peoples. Examples of lexical and phraseological units containing culturally marked elements, as well as communicative features that form the image of German-speaking culture in the mind of a foreigner, are analyzed. Particular attention is paid to the specificity of German linguistic culture: logic, structure, punctuality, thrift and awareness of duty. It is proved that learning a language makes it possible not only to communicate, but also to better understand the cultural features that form the unique identity of the people. It is through proverbs, phraseological units and idioms that vividly reflect social values and traditions that we can better understand the national mentality. It is emphasized that learning German without a cultural context would be incomplete, because it is precisely such words and expressions that allow us to feel the national flavor, to understand what is important and valuable for this culture. Through the study of vocabulary, phraseology, speech style and communication norms, we learn the mentality of the German-speaking space, better understand social values and rules of interaction.

Keywords: cultural identity, mentality, tourism, linguistic picture of the world, phraseological units, intercultural communication, social values, linguistic competence, German-speaking space.

In today's globalized world, learning foreign languages is extremely important, because language not only transmits information, but also helps to understand the mentality of the people, their values. The German language is not only an effective means of intercultural communication, but also a deep carrier of cultural identity.

Language competence is extremely important for future tourism professionals, as language contributes to effective intercultural dialogue and a deeper understanding of clients. Without considering the cultural context, learning a foreign language is superficial and incomplete. For students of the Tourism specialty, proficiency in German opens up new opportunities both in the professional sphere and in interpersonal communication with representatives of other cultures. Linguistic and cultural competence form the basis of high-quality tourism service, contribute to understanding, respect and trust in intercultural contacts. For tourism professionals, knowledge of a foreign language helps to establish an intercultural dialogue with clients and colleagues from other countries [Tarnavska, Glushanytsia, Erman Akili, 2023], [Glushanytsia, Tarnavska, 2021]. That is why language competence is an integral part of professional training in the field of tourism. Research into the role of language as a means of learning cultural identity using the example of the German language is extremely relevant, since German is one of the most common in Europe.

Cultural identity is a person's awareness of belonging to a particular culture, conscious acceptance of norms and patterns of behavior, values, and language [Bogolyubova, 2017]. Language reflects this identity at all levels - from vocabulary and grammar to speech style, non-verbal communication, greetings, gestures, and intonations.

For example, in the German language, clarity, logic, formality in business style, as well as orientation towards order (Ordnung),

punctuality (Pünktlichkeit) and efficiency (Effizienz) play a special role. These linguistic features reflect the social values inherent in the German-speaking space.

Particular attention should be paid to phraseological units, proverbs and fixed expressions - they encode elements of national experience. For example:

- Ordnung muss sein — There must be order (as a reflection of the cultural ideal of structure and systematicity).

Thus, learning a language makes it possible not only to communicate, but also to better understand the cultural features that form the unique identity of the people. It is through proverbs, phraseological units and idioms that vividly reflect social values, traditions that we can better understand the national mentality:

- Ordnung – order. As already mentioned, this is not just a word, but a whole philosophy. Respect for rules, clear planning and organization are characteristic features of German culture.

- Pflichtbewusstsein – awareness of duty. The value of responsibility for completing tasks.

- Pünktlichkeit – punctuality. It is considered a sign of respect for another person.

- Sparsamkeit – thrift. Thrift is viewed not as stinginess, but as a reasonable and far-sighted use of resources.

Thus, learning German without a cultural context would be incomplete, because it is precisely such words and expressions that allow us to feel the national flavor, to understand what is important and valuable for this culture. By studying vocabulary, phraseology, speech style and communication norms, we learn the mentality of the German-speaking space, and better understand social values and rules of interaction.

Література

Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: das Problem der nationalen Varietäten. / Ulrich Ammon. — Berlin; New York: De Gruyter, 1995. — 575 S.

Азарова Л.Є. Мова як визначальний чинник ідентичності української нації / Л. Є. Азарова // *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Філологічні науки, (292), 2018. С.24 – 32.

Глушаниця Н.В., Тарнавська Т.В. (2021). Secondary linguistic identity in the context of intercultural communication. *Збірник наукових праць «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету (філологічні науки)»*. Серія: Міжкультурна комунікація. Одеса : Видавничий дім «Гельветика». Вип. 47. Т. 2. С. 131-144.

Дослідження: головна ознака національної ідентичності – мова людини <https://language-policy.info/2017/02/mova-oznaka-natsionalnoji-identychnosti/>

Косович О. В. Мова та національна ідентичність: монографія. – Тернопіль – 2019. 203 с.

Костенко Н. Культурні ідентичності: перетворення і визнання. / Н. Костенко // *Соціологія, теорія, методи маркетинг*, (4), 2001. С. 69-88.

Сокорчук В.М. Явище омонімії дієслів в сучасній німецькій мові. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : збірник наукових праць звітної-наукової конференції викладачів університету за 2012 рік, 9-10 лютого 2013 року / укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Ємельянова. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. С. 44–45.

Tarnavska, T., Glushanytsia, N., Erman Akili (2023). Evolution of the concept of system and systems approach. *«Актуальні питання у сучасній науці»*, № 7, (13), 456 – 467.

References

Azarova, L. Ye. (2018). Mova yak vyznachal'nyi chynnyk identychnosti ukrayins'koyi natsiyi [Language as a defining factor of the identity of the Ukrainian nation]. *Naukovyi visnyk Natsional'noho universytetu biorekursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Serii: Filolohichni nauky*, 292, 24–32 [in Ukrainian].

Ammon, U. (1995). *Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: Das Problem der nationalen Varietäten*. Berlin & New York: De Gruyter [in Ukrainian].

Glushanytsia N.V., Tarnavska T.V. (2021). Secondary linguistic identity in the context of intercultural communication. *Zbirnyk naukovykh prats «Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu (filolohichni nauky)»*. Serii: Mizhkulturna komunikatsiia. Odesa : Vydavnychiy dim «Helvetyka». Vyp. 47. T. 2. S. 131-144 [in English].

Kosovych, O. (2019). *Mova ta natsional'na identychnist': Monohrafiia* [Language and national identity: A monograph]. Ternopil: FOP Osadtsa Yu. V. [in Ukrainian].

Kostenko, N. (2001). Kul'turni identychnosti: peretvorennia i vyznannia [Cultural identities: Transformation and recognition]. *Sotsiologhiia, teoriia, metody, marketynh*, (4), 69–88 [in Ukrainian].

Language-policy.info. (2017, February). *Doslidzhennia: holovna oznaka natsional'noyi identychnosti – mova lyudyny* [Study: The main feature of national identity is a person's language]. Retrieved from <https://language-policy.info/2017/02/mova-oznaka-natsionalnoyi-identychnosti/> [in Ukrainian].

Sokorchuk, V. M. (2013). Yavyshe omonimii diiesliv v suchasni nimetskii movi [The phenomenon of verb homonymy in modern German]. In H. I. Volynka, O. V. Uvarkina, & O. P. Yemelianova (Eds.), *Yednist' navchannia i naukovykh doslidzhen' – holovnyi pryntsyv universytetu* (pp. 44–45). Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

Tarnavska, T., Glushanytsia, N., Erman Akili (2023). Evolution of the concept of system and systems approach. «*Current issues in modern science*», № 7, (13), 456 – 467 [in English].

**ПРАКТИКИ ЕНФРІКМЕНТУ В РОМАНІ КОЛОНІЯ (2023)
МАКСА КІДРУКА**

Гайдаш А.В.

(Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
Україна)

orcid.org/0000-0001-8200-2875

***AGE-RELATED ENFREAKMENT IN MAX KIDRUK'S
NOVEL КОЛОНІЯ (2023)***

Gaidash A.

Abstract. Enfreakment is the discriminatory practice of designating a subject as a freak. Freak studies reveal that this practice originated from a subculture of dime museums and sideshows in the United States during the nineteenth century. Despite its decline in the mid-twentieth century, enfreakment morphs into different cultural forms in US-American popular culture, including science fiction. With the advent of globalisation, the trends of mass culture became transatlantic and transnational. The worldwide integration enables the traditions of enfreakment to penetrate Ukrainian modern literature. In his voluminous novel, *Колонія*, the author explores the phenomenon of a freak in the character of Kenton Dragan, who has progeria syndrome. This rare genetic disorder makes children age quickly, deforming their corporeality. Thus, middle-aged, miniature Kenton physically resembles a dwarf often facing humiliation. An aspect of communication, invectivity (an umbrella term for shaming, humiliating, and marginalising) is one of the modes of enfreakment, too. The paper attempts to analyse the practice of enfreakment related to age disability through a close reading of the 'enfreaked' character of Kenton Dragan, within the

framework of freak studies (Leslie Fiedler, Rosemarie Garland Thomson, Robert Bogdan, and Michael Chemers).

Keywords: enfreakment, age, progeria, science fiction, freak, invectivity, pop culture, non-normativity.

Енфрікмент – це дискримінаційна практика позначення суб'єкта як «фріка». Цей складний комплекс людської взаємодії бере свої витoki з субкультури американських дешевих музеїв і сайд-шоу (відомих як фрік-шоу) XIX століття. Як процес конструювання або категоризації в якості «фріка» особистість із ненормативною тілесністю (пізніше і свідомістю), енфрікмент має спільні риси з іншуванням і ейблізмом. Так, для вивчення упереджень щодо інвалідності застосовують позиції Іншого: «ейблістська точка зору – це віра в те, що порушення або інвалідність (незалежно від «типу») за своєю суттю є негативним явищем і, якщо з'являється можливість, має бути покращена, вилікувана або й зовсім усунена» (Campbell, 2009, p. 5). Оскільки Іншого бояться, пригноблюють і прагнуть позбутися, іншування дестабілізує і дегуманізує ті соціальні та культурні відмінності, які уособлює Інший (Saikia and Haines, 2024, p. 4). Іншування і ейблізм дискримінують і увічнюють стигму (ненормативність), сприяючи маргіналізації відмінностей. Подібна політика застосована апологетами енфрікменту, які грають на людських емоціях невпевненості і «споконвічних страхах» (Fiedler 1981, p. 34). Девід Хеві вважає використання ненормативності (інвалідності), символізує «сюрреалізм всього суспільства» і формує джерело людського страху (2006, p. 376). Таким чином, енфрікмент відрізняється від іншування або ейблізму у використанні та практичному застосуванні страху. Розмарі Гарланд Томсон уточнює: «Енфрікмент виникає з культурних ритуалів, які стилізують, замовчують, диференціюють і відчужують тих особистостей, чий тіла мисливці за фріками колонізують і комерціалізують» (1996, p. 10). Отже, у період з 1840 по 1940 роки фрік-шоу були цілком прийнятним бізнесом у США, де виставляли людей з інвалідністю для «розваги і прибутку» (Bogdan, 1988, c. 12).

Практичне використання ненормативності для створення сенсації з метою отримання прибутку є наступним аспектом, який відрізняє енфрікмент від інших дискримінаційних форм.

Слідом за Л. Фідлером, Р. Гарланд Томсон і Р. Богданом, які розробляють фундаментальне теоретичне підґрунтя процесів енфрікменту, Майкл Чемерс досліджує стигматизацію як сукупність засобів, якими суспільство маркує та пригнічує відмінності, та театральні вистави цих відмінностей з метою отримання найбільшої вигоди. М. Чемерс підтверджує висновки Фідлера і Гарланд Томсон про респектабельну і пристойну природу фріковості, що «кидають виклик деяким глибоко вкоріненим упередженням щодо людей з інвалідністю» (Chemers, 2008, р. 4). Парадоксальність фрік-шоу відбиває і подвійні стандарти по відношенню до глибокого літнього віку у вікторіанській Америці: «той, хто жив, важко працюючи, у вірі і самоконтролі, міг заслужувати на здоров'я й незалежність наприкінці життя, так само як і на швидку, безболісну та природну смерть; тоді як ледарі, розпусники та невіруючі були приречені на передчасну смерть або жалюгідну старість» (Cole, 1992, р. 91, 94).

Уособленням цієї формули була «161-річна» афро-американка Джойс Хет, одні зі знаменитостей в історії фрік-шоу Ф.Т. Барнума, чия діяльність остаточно сформувала феномен енфрікменту. Хет могла «конкурувати» з іншими учасниками шоу з фізичними особливостями (карлики, гіганти, бородаті жінки) виключно завдяки своєму сфабрикованому віку (вперше її демонстрували у червні 1835 року). Наприклад, осліплі очі Джойс Хет, які «настільки глибоко запали в очниці, що очні яблука, здавалося, взагалі зникли» (Fretz, 1996, р. 103), привертали увагу відвідувачів своєю фріковістю. Згідно з вигаданою Барнумом історією, Джойс нібито доглядала за першим президентом США Джорджем Вашингтоном і, таким чином, представляла великий інтерес для американської громадськості. Майкл Менген аналізує історію Хет як приклад суперечливого захоплення старістю, що існує «десь між

привабливістю та відштовхуванням» (2013, р. 241). Ця контрroversійність є характерною ознакою практик енфрікменту. А складний процес старіння вікторіанська мораль звела до поляризації позитивних та негативних стереотипів, сформувавши цим підґрунтя для ейджизму наступної доби (Гайдаш, 2019, с. 71).

Незважаючи на свій занепад у середині ХХ століття, енфрікмент як феномен не зникає, а набуває видозмінених форм в американській масовій культурі, включаючи мистецтво, кіноіндустрію і театральні вистави. З приходом глобалізації тенденції масової культури стали трансатлантичними і транснаціональними. Світова інтеграція дозволяє традиціям енфрікменту проникати і до сучасної української літератури, зокрема і в наукову фантастику. У першій книзі трилогії «Нові Темні Віки» Макса Кідрука, «Колонія», вбачаємо феномен фріка в образі Кентона Драгуна, талановитого програміста, який має синдром прогерії. Це рідкісне генетичне захворювання змушує дітей швидко старіти (і вмирати), деформуючи їхню тілесність. Однак Кентону вдалося дожити до 42 років за допомогою побічного ефекту теломіду: розроблений для астронавтів та мешканців марсіанських колоній, щоб компенсувати підвищений ризик розвитку раку, спричинений впливом космічної радіації, препарат значно подовжує життя у науково-фантастичному всесвіті Кідрука. Прийом теломіду подовжує теломери в клітинах Кентона, запобігаючи пошкодженню ДНК. Теломеразна терапія не може вилікувати програміста, але утримує хворобу на певному рівні. Варто Кентону припинити приймати теломід, він незабаром помре. Зовні Кентон нагадує карлика, через що стикається з приниженням з боку землянина. Відомого молекулярного програміста, якого показують на загальнонаціональних каналах, впізнають на вулицях Вашингтону у 2142 році, проте ці погляди не завжди схвальні, а такі, що продовжують традиції енфрікменту: у потязі метро коротун «раз чи двічі усе ж ловив на собі оцінюючі погляди – зріст-бо не сховати» (Кідрук, 2023, с. 445). Водночас персонаж

позбавлений віктимності і радше демонструє войовничу маскулінність за допомогою інвективної риторики. Коли різкий рух у вагоні метро збив його з ніг, програміст відреагував брутально по відношенню до огрядного пасажира: «Дивися, куди преш, жирний ти виблядку!» (Кідрук, 2023, с. 445). Наступна сцена фізичного насилля тільки посилює конфліктну природу людської взаємодії, яка має характер інвективної комунікації. Якщо програміст вдався до вербального насильства, прагнучи встановити рівновагу (і, можливо, свою владу), то огрядний пасажир застосував фізичну силу, відгамселивши Кентона майже до смерті, замість вербальної відповіді. Важливим елементом інвективності в цьому епізоді є публіка, яка також стає одним із учасників сцени насилля: «Товстун не зважав і штовхав його ногами, наче якусь ганчірку, до виходу з підземки. Люди, опускаючи погляди, оминали їх. Бейсболка злетіла з голови, і Кентон тягнув шию, мовляв, погляньте, це ж я, той ліліпут-програміст, що копіює аплізії, чому ви зараз мене не впізнаєте? Чому б вам зараз не підійти й не попросити автограф? Але ніхто не зупинявся, щоб допомогти» (Кідрук, 2023, с. 446).

І якщо винайдення засобу продовження життя формує утопічність візії майбутнього в романі, то споконвічне іншування, в основі якого лежить страх у різних його виявах (ненормативності, старості, смерті), урівноважує нарацію у бік дистопічності. Комунікативна форма інвективності, яка узагальнює зневажання, приниження і маргіналізацію особистості, є одним із способів енфрікменту. Як зауважує М. Чемерс, “попри зростаючу усвідомленість, фрік все ще міцно асоціюється з деградацією, приниженням та експлуатацією людей з обмеженими можливостями” (Chemers, 2008, p. 6).

References

Bogdan, R. (1988). *Freak show: Presenting human oddities for amusement and profit*. Chicago: The University of Chicago Press.

Campbell, F. (2009). *Contours of Ableism: The Production of Disability and Abledness*. London: Palgrave Macmillan UK.

Chemers, M. M. (2008). *Staging stigma: A critical examination of the American freak show* (Foreword by J. Ferris). New York: Palgrave Macmillan.

Cole, T. R. (1992). *The journey of life: A cultural history of aging in America*. Cambridge University Press.

Fiedler, L. A. (1978). *Freaks: Myths and Images of the Secret Self*. London: Penguin.

Fretz, E. (1996). P. T. Barnum's Theatrical Selfhood and the Nineteenth-Century Culture of Exhibition. In *Freakery: Cultural Spectacles of the Extraordinary Body*. Edited by Rosemarie Garland Thomson. New York: New York University Press, pp. 97–107.

Gaidash, A. V. (2019). *Dyskurs starinnia u dramaturhii SShA: problemne pole, semantyka, poetyka*. Dnipro: Aktsent PP.

Garland Thomson, R. (1996). Introduction: From wonder to error – A genealogy of freak discourse in modernity. In R. Garland Thomson (Ed.), *Freakery: Cultural spectacles of the extraordinary body* (pp. 1–19). New York: New York University Press.

Kidruk, M. (2023). *Novi Temni Viky. Koloniia*. Kharkiv: Borodatyi Tamaryn.

Mangan, M. (2013). *Staging Aging*. Bristol: Intellect.

Saikia, Y., Haines, C. (2024). Introduction. In *On Othering: Processes and Politics of Unpeace*. Edited by Yasmin Saikia and Chad Haines. Athabasca: AU Press, Athabasca University, pp. 3–30.

NATIONAL IDENTITY: CHALLENGES AND PROSPECTS OF MODERN UKRAINIAN SOCIETY

Glushanytsia N.V.

(National university of life and environmental sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-8511-0844>

Abstract. In the article, the author distinguishes and analyzes the types of identity in modern Ukrainian society: civic identity, anti-Ukrainian identity, ethnic identity, pro-European identity, national identity, lack of identity. It has been proven that the priority task of higher education institutions is both to train highly qualified specialists and form a national identity and one of the main vectors of the Ukrainian society activity is national and patriotic education. The development of higher pedagogical education in Ukraine in 2022-2026 is focused on the integration of Ukraine into the European and global space, with mandatory consideration of national interests. The European vector of Ukraine's development will ensure that Ukrainian society achieves the economic and social standards of Western European countries. It has been concluded that there is a crisis of national identity in Ukraine; Ukraine is currently searching for its own national identity; Ukraine's integration into the world structures will contribute to the establishment of the country in the world. The further scientific research focuses on studying the possibility of Ukrainians' participation in building a European identity.

Keywords: Ukrainian national identity, European identity, crisis of national identity, harmonious developed personality, anti-Ukrainian identity, European Union, higher education.

Identity is who a person sees himself. Identity is formed under the influence of family, cultural values and traditions, social environment and personal life experience. In modern Ukrainian society, several types of identity are distinguished. Civic identity, a person's belonging to a certain state, and is associated with an active

civic position. In general, civic identity is inherent in people under 60 who live with memories of the USSR. This is explained by the fact that their youth, the best years of their lives were spent in this country and they identify it with their youth. People with an anti-Ukrainian identity, mostly pro-Russian or pro-Hungarian, consider Ukraine an artificially created state that has no right to exist. Ukrainian ethnic identity is associated with the historical past of Ukraine. Pro-European identity is the identification of a person with Europe, support for Ukraine's direction towards integration into the European Union. It is dominated by economic factors. There are also individuals who deny their relationship to a certain culture, country, that is, the lack of identity. Ukrainian national identity is a unique concept that combines the past, present, and future.

Ukrainian scientists emphasize that the priority task of higher education institutions is to train highly qualified specialists and form a national identity, promote the enrichment and renewal of the nation's intellectual fund, and educate the elite [Kolisnychenko, Kharytska, 2022]. In accordance with the Decree of the President of Ukraine dated May 18, 2019 No. 286/219 "On the Strategy of National and Patriotic Education", the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 9, 2020 No. 932 "On Approval of the Action Plan for the Implementation of the Strategy of National and Patriotic Education for 2020-2025", one of the main vectors of activity of the entire Ukrainian society is national and patriotic education.

Scientists [Kolisnychenko, Kharytska, 2022] offer ways to form a national identity, a comprehensively developed harmonious personality. Namely, various forms of educational activities in higher educational institutions, approved by the Department of Foreign Languages and Applied Linguistics of the National Aviation University. In the context of distance learning, scientists suggest organizing virtual excursions, video events, podcasts, a literary video salon, watching and discussing films, a video collage with excursion audio accompaniment and give recommendations for their implementation.

Ukrainian scientists, having analyzed the implementation of transformational measures regarding higher pedagogical education, determine that the most important vector for the development of higher pedagogical education in Ukraine in the period 2022-2026 is integration into the European and global space, considering national interests [Chernov, Konoplianyk, Pryshupa, 2023].

Researchers of national identity conclude that the crisis of national identity is global in nature. It is caused by the globalization of the economy, urbanization, a sharp turn in the development of transport and communications, and population migration. Scientists study the problem of preserving the history of the development of cultures, and myths as unique markers of myth-making and the history of continents. The negative side of the rapid development of science is the threat to national identity, the global tendency to lose one's history and culture [Bilokon, 2018], [Bereznikova, 2020], [Bereznikova, 2020]. Shostak O. identified the theoretical and methodological foundations of understanding national identity in philosophy, cultural studies, history, and literary studies, traced the ways of modeling national identity in modern literature, and identified a model of spatial, linguistic, cultural-religious, and gender identity as important elements of the national identity of indigenous peoples [Shostak, 2021].

Thus, the study of national identity allows us to make the following conclusions: Ukraine is at the stage of searching for its own national identity, Ukrainians are experiencing a crisis of national identity; Ukraine's integration into world structures will contribute to the establishment of the Ukrainian nation in the world; the European vector of Ukraine's development involves the creation of political, economic, cultural and spiritual foundations for development in an independent Ukrainian state, which will ensure that Ukrainian society achieves the economic and social standards of Western European countries. The prospect of further scientific research is studying the possibility of Ukrainians' participation in building a European identity.

Література

Березнікова Н.І. Кітчизація творчості Шермана Alexie / Н.І.Березнікова // *Варіативність концепту національної ідентичності у сучасному мультикультурному середовищі: колективна монографія* / за заг. ред. О.Г. Шостак. - К.:Талком, 2020. С.200-217.

Березнікова Н. І. Маркери індивідуального саморозвитку в колективній ідентичності сучасної корінної молоді Північної Америки (на прикладі оповідання Шермана Алексі Search Engine). *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, (46 (3)), 2020. С.24-28.

Білоконь Г. М. Найважливіша етноконсолідуєча ознака ідентичності. Білоконь Г. М., Білоконь Я. С. Найважливіша етноконсолідуєча ознака ідентичності // *Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць / за заг.ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К.: Талком, 2018. С.98-100.*

Колісниченко А. В., Харицька С. В. Проблема адаптації форм виховних заходів до сучасних вимог дистанційного навчання. *Перспективи та інновації науки*. № 8(13), 2022. С.306-315.

Харицька С., Колісниченко А. Інтегрування засад національної ідентичності у виховний процес у закладах вищої освіти. Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст: матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Умань, 20 жовтня 2022 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини [та ін.]; [редкол.: О. І. Безлюдний, Т. Л. Годованюк, І. С. Постоленко [та ін.]; відпов. за вип. І. Ю. Гурський]. Умань: Візаві, 2022. С. 198-201.

Чернов М. М., Конопляник Л. М., Пришупа Ю. Ю. Педагогічна вища освіта України 2022-2026 рр.: вектори розвитку. *Академічні візії*, (15), 2023.

Шостак О. Г. Художні вираження національної ідентичності в творчості сучасних північноамериканських письменників корінного походження / автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. - Київ – 2021. 39 с.

References

Bereznikova N.I. Kitchizatsiia tvorchosti Shermana Alexie [Kitschization of Sherman Alexie's work] / N.I. Bereznikova // Variatyvnist kontseptu natsionalnoi identychnosti u suchasnomu multykulturnomu seredovyshchi: kolektyvna monohrafiia / za zah. red. O.H. Shostak. - K.:Talkom , 2020. S.200-217 [in Ukrainian].

Bereznikova N. I. Markery indyvidualnoho samorozvytku v kolektyvnii identychnosti suchasnoi korinnoi molodi Pivnichnoi Ameryky (na prykladi opovidannia Shermana Aleksi Search Engine) [Markers of individual self-development in the collective identity of contemporary indigenous youth of North America (using the example of Sherman Alexi's story Search Engine)]. Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia, (46 (3)), 2020. S.24-28217 [in Ukrainian].

Bilokon H. M. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti [The most important ethno-consolidating feature of identity]. Bilokon H.M., Bilokon Ya.S. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti // Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zb. nauk. prats / za zah.red. A.H. Hudmaniana, O.H. Shostak. – K.: Talkom, 2018. S.98-100 217 [in Ukrainian].

Kolisnychenko A. V., Kharytska S. V. Problema adaptatsii form vykhovnykh zakhodiv do suchasnykh vymoh dystantsiinoho navchannia [The problem of adapting forms of educational activities to modern requirements of distance learning]. Perspektyvy ta innovatsii nauky. № 8(13), 2022. S.306-315 217 [in Ukrainian].

Kharytska S., Kolisnychenko A. Intehruvannia zasad natsionalnoi identychnosti u vykhovnyi protses u zakladakh vyshchoi osvity [Integrating the principles of national identity into the educational process in higher education institutions]. Innovatsii v suchasni osviti: ukraïnskyi ta svitovy kontekst: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. (Uman, 20 zhovtnia 2022 r.) / MON Ukrainy, Umanskyi derzh. ped. un-t imeni Pavla Tychyny [ta in.]; [redkol.: O. I. Bezliudnyi, T. L. Hodovaniuk, I. S. Postolenko [ta in.]; vidpov. za vyp. I. Yu. Hurskyi]. Uman: Vizavi, 2022. S. 198-201217 [in Ukrainian].

Chernov M. M., Konoplianyk L. M., & Pryshupa Yu. Yu. Pedahohichna vyshcha osvita Ukrainy 2022-2026 rr.: vektory rozvytku [Higher pedagogical education in Ukraine 2022-2026: development vectors]. Akademichni vizii, (15), 2023:217 [in Ukrainian].

Shostak O.H. Khudozhni vyrazhennia natsionalnoi identychnosti v tvorchosti suchasnykh pivnichnoamerykanskykh pysmennykh korinnoho pokhodzhennia [Artistic Expressions of National Identity in the Work of Contemporary North American Writers of Indigenous Origin]/ avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia doktora filolohichnykh nauk. - Kyiv – 2021. 39 s. 217 [in Ukrainian].

TRANSFORMATION OF UKRAINIAN NATIONAL CONSCIOUSNESS IN WARTIME

Glushanytsia N.V.

(National university of life and environmental sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-8511-0844>

Abstract. The research aims to reveal the reasons of a profound transformation in Ukrainian national identity, forcing Ukrainian society to re-evaluate its core values and sense of unity and dignity. A 2023 survey outcomes by the Razumkov Center that highlights significant shifts in public perception are presented. It is emphasized that despite diverse personal experiences and emotions, the war has consolidated Ukrainians who joined the widespread civic engagement, volunteering, and support for the Armed Forces. However, the war has also intensified the crisis of national identity, exacerbated by internal dissent and large-scale youth emigration. The ways to reduce the crisis are suggested: long-term strategies to reinforce national identity, including promoting Ukrainian cultural heritage, language, and civic education. Practical initiatives in patriotic education under martial law are presented. It is concluded that sustaining Ukrainian national identity under the pressures of war

and globalization requires coordinated efforts from both the state and society to strengthen cultural resilience and national unity.

Keywords: Ukrainian national identity, crisis of national identity, cultural resilience, national-patriotic education, cultural proximity, attributes of an independent state, internal division.

The war forces Ukrainian society to rethink its values and identity. The war consolidates society around a common enemy despite people's different feelings and experiences. Currently, the internal content of identity is changing, namely, people donate money to the Armed Forces of Ukraine, for humanitarian needs, clothes and things for internally displaced persons, and join volunteer activities. People do this because they consider themselves part of Ukraine. In 2023, the Sociological Service of the Razumkov Center, within the framework of the MATRA Program project, conducted a face-to-face sociological survey in territories controlled by the government of Ukraine and where there are no hostilities in order to identify trends in changes in the identity of Ukrainian citizens. Compared to 2017, the percentage of Ukrainians for whom the concepts of “aggression” and “dictatorship” are associated with Russia has significantly increased. The percentage of ethnic Ukrainians and Russians who believe that Ukrainians and Russians have never been brotherly peoples has decreased. The results of the survey on social distance between residents of different regions of Ukraine and social distance towards residents of other countries are significant.

Self-assessment of cultural proximity to Russia and Belarus decreased in all regions of the country. While self-assessment of cultural proximity to residents of European countries increased in all regions of Ukraine. This trend is observed among ethnic Ukrainians and ethnic Russians who are citizens of Ukraine. After the start of the full-scale invasion, there has been a sharp decrease in the percentage of the population that belongs to the Soviet cultural tradition. The majority of respondents believe that the Ukrainian cultural tradition will prevail in Ukraine in the future in 20–25 years.

The younger generation, more often than representatives of older age groups, is proud of the state symbols of Ukraine and the attributes of an independent state: the state language, the Flag of Ukraine, the Coat of Arms of Ukraine, the Anthem of Ukraine, and the national currency.

However, in times of war there is a crisis of national identity. Unfortunately, there are people who criticize the government even in times of war and it is necessary to restrain their actions, as this can cause internal division. The problem of a crisis of national identity has turned into a problem of national survival.

A number of Ukrainian scientists are studying the issue of the influence of the Russian-Ukrainian war on the formation of the national identity of Ukrainian society. Ukrainian scientists prove that the concept of “national identity” is a modern term that has replaced the concepts of “nation” and “national self-consciousness”; a feature of the development of national identity in Ukraine at the present stage is the identification of society with regard to Ukrainian values; they recognize the existence of a crisis in the formation of national identity in modern society, especially among youth. Scientists identify the causes of the crisis in the formation of national identity, namely the full-scale invasion, which led to the emigration of a large part of Ukrainian youth to various countries, and this, accordingly, led to changes in the formation of national identity [Pisotska, Burmystrova, 2023].

Ukrainian researchers offer effective ways to overcome the crisis of the formation of Ukrainian national identity in Ukrainian society. These ways provide the introduction of long-term mechanisms for the revival of the national identification mode, namely: raising the prestige of Ukrainian traditions, the Ukrainian language, creating internal conditions for a positive perception by citizens of their nation, country, state, increasing the social status of the nation and country in the world and its awareness and perception by citizens of the state, involving young people in patriotic events, etc.

A number of Ukrainian scientists demonstrate their experience of practical work focused on popularizing national-patriotic education

and forming Ukrainian national identities under martial law [Bilokon, 2018], [Bereznikova, 2021], [Shostak, 2022], [Kolisnychenko, Kharytska, 2022], [Chernov, Konoplianyk, Pryshupa, 2023], [Glushanytsia, 2016].

To preserve Ukrainian national identity in the conditions of war and migration, a set of targeted efforts and effective joint measures of the state and society is needed. This involves strong support for Ukrainian cultural initiatives, educational programs and the creation of conditions for the return and integration of migrants, adherence to the principles of a legal, democratic, and social state, the preservation of national traditions and language in the context of modern challenges. Only in this way can we ensure the stability and development of Ukrainian national identity even in the adverse conditions of globalization and military threats.

Література

Березнікова Н. І. До питання освіти як чинника життєвої необхідності сучасного покоління корінної молоді Північної Америки у творчості Шермана Алексі /Н.І. Березнікова// Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. О.Г. Шостак. - К.: Талком, 2021. С. 28-31.

Білоконь Г. М. Найважливіша етноконсолідуюча ознака ідентичності. Білоконь Г.М., Білоконь Я.С. Найважливіша етноконсолідуюча ознака ідентичності // Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць / за заг.ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К.: Талком, 2018. С.98-100.

Глушаниця Н. Англійські та американські фразеологічні одиниці в оригіналі та перекладі (на прикладі англomовних художніх текстів) / Н. Глушаниця // Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах, 2016. - Вип. 34. - С. 43-56.

Пісоцька К., Бурмистрова Є. Особливості національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни. *Науковий вісник ДДУВС*, № 2, 2023.

Харицька С., Колісниченко А. Інтегрування засад національної ідентичності у виховний процес у закладах вищої освіти. Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст: матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Умань, 20 жовтня 2022 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини [та ін.]; [редкол.: О. І. Безлюдний, Т. Л. Годованюк, І. С. Постолєнко [та ін.]; відпов. за вип. І. Ю. Гурський]. Умань: Візаві, 2022. С. 198-201.

Чернов М. М., Конопляник Л. М., Пришупа Ю. Ю. Педагогічна вища освіта України 2022-2026 рр.: вектори розвитку. *Академічні візії*, (15), 2023.

Шостак О. Г. Пошуки власної ідентичності як постмодерна гра у творчості Шермана Алексі. *Філологічні науки*, 2022, 121.

References

Bereznikova N. I. Do pytannia osvity yak chynnyka zhyttievoi neobkhidnosti suchasnoho pokolinnia korinnoi molodi Pivnichnoi Ameryky u tvorchosti Shermana Aleksi [On the issue of education as a factor of vital necessity for the modern generation of indigenous youth of North America in the works of Sherman Alexie]. /N.I. Bereznikova// Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. O.H. Shostak. - K.: Talkom, 2021. S. 28-31 [in Ukrainian].

Bilokon H. M. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti [The most important ethno-consolidating feature of identity]. Bilokon H.M., Bilokon Ya.S. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti // Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zb. nauk. prats / za zah.red. A.H. Hudmaniana, O.H. Shostak. – K.: Talkom, 2018. S.98-100 217 [in Ukrainian].

Chernov M. M., Konoplianyk L. M., & Pryshupa Yu. Yu. Pedahohichna vyscha osvita Ukrainy 2022-2026 rr.: vektory rozvytku [Higher pedagogical education in Ukraine 2022-2026: development vectors]. *Akademichni vizii*, (15), 2023217 [in Ukrainian].

Glushanytsia N. Anhliiski ta amerykanski frazeolohichni odynytsi v oryinali ta perekladi (na prykladi anhlomovnykh khudozhnykh tekstiv) [English and American phraseological units in the original and translation (using the example of English-language literary texts)] / N. Glushanytsia // Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh. - 2016. - Vyp. 34. - S. 43-56 [in Ukrainian].

Kharytska S., Kolisnychenko A. Intehruvannia zasad natsionalnoi identychnosti u vykhovnyi protses u zakladakh vyshchoi osvity [Integrating the principles of national identity into the educational process in higher education institutions]. Innovatsii v suchasni osviti: ukraïnskyi ta svitovy kontekst: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. (Uman, 20 zhovtnia 2022 r.) / MON Ukrainy, Umanskyi derzh. ped. un-t imeni Pavla Tychyny [ta in.]; [redkol.: O. I. Bezliudnyi, T. L. Hodovaniuk, I. S. Postolenko [ta in.]; vidpov. za vyp. I. Yu. Hurskyi]. Uman: Vizavi, 2022. S. 198-201 [in Ukrainian].

Pisotska K., Burmystrova Ye. Osoblyvosti natsionalnoi identychnosti ukrainskoi molodi v umovakh rosiïsko-ukrainskoi viiny [Peculiarities of the national identity of Ukrainian youth in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. Naukovyi visnyk DDUVS, № 2, 2023 [in Ukrainian].

Shostak O. H. Poshuky vlasnoi identychnosti yak postmoderna hra u tvorchosti shermana aleksi [The search for one's own identity as a postmodern game in the work of Sherman Alexi]. Filolohichni nauky, 2022, 121 [in Ukrainian].

NATIONAL-STATE IDENTITY IN UKRAINIAN SOCIETY DURING WARTIME

Glushanytsia N.V.

(National university of life and environmental sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-8511-0844>

Dobzhanska O.R.

(National university of life and environmental sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine)

Abstract. The study aims to research the concept of national-state identity in Ukrainian society. The concept of national-state identity is identified as a key component of individual and collective political consciousness. National-state identity is considered as a complex integrative link between the individual, the nation, and the state, shaped by historical development, geopolitical status, and state interests. In the context of the Ukrainian-Russian war, the issue of national identity has grown to a matter of national security and survival, emphasizing the urgent need to preserve Ukrainian cultural values, historical memory, and authenticity. The study highlights both internal and external factors influencing identity formation, such as ideology, religion, and cultural narratives. Ukrainian scholars emphasize the importance of practical measures in patriotic education, especially under martial law, to strengthen national identity. The research emphasizes the role of inclusive dialogue with all ethnic communities in Ukraine to strengthen national unity and social solidarity, positioning national identity as a priority task of patriotic education and societal cohesion in Ukraine.

Keywords: Ukrainian national identity, national-state identity, self-identification, national-patriotic education, ethnic groups, Ukrainian society, consciousness.

Ukrainian scholars consider national-state identity as a component of individual and mass political consciousness. National-state identity unites a person, a socio-political group (nation) and a political institution (state), and is the most complex element of this interaction. The national-state identity of any state is formed under the influence of the peculiarities of the historical development of the

state, as well as state interests, the position of the state in the international arena and its potential. The ways of realizing state interests and the formation of a positive attitude of citizens towards the state are significant factors influencing the formation of the type of identity inherent in each state. The relevance of scientific research is due to the need to preserve the national and cultural values of the Ukrainian people, historical memory, the preservation of national identity based on authenticity and traditions.

The formation of the Ukrainian national identity of the individual has become a problem of state importance and national security in the conditions of the Ukrainian-Russian war, the consequence of which is the genocide of the Ukrainian people, the occupation of part of the territory, the destruction of settlements, the deportation of children.

Zhurba K. O. considers national identity as belonging to the Ukrainian people, nation, conscious acceptance of its moral values through identification and formation of the corresponding national self-concept, which is manifested in one's own self-respect, national dignity, ability to use rights and freedoms, responsibility, love for Ukraine and the desire to link one's fate with the fate of Ukraine. The scientist analyzes the internal factor of national self-identification and external factors, including ideology, value security, religion, historical bias, manipulation of consciousness, aesthetic and value dimension that directly affect the formation of a national identity of an individual [Zhurba, 2023]. As for self-identification, its foundations are laid in childhood. Self-identification is moral and ethical values. Self-identification is the process of understanding and recognizing ourselves. It is the ability to be aware of our values, beliefs, and the roles we play in our lives. Through self-identification, we can understand what is truly important to us and what we need.

A number of Ukrainian scientists demonstrate their experience of practical work focused on popularizing national-patriotic education and forming Ukrainian national identities under martial law [Bilokon, 2018], [Bereznikova, 2021], [Shostak, 2022],

[Kolisnychenko, Kharytska, 2022], [Chernov, Konoplianyk, Pryshupa, 2023], [Glushanytsia, 2016].

Effective formation of national identity is possible only under the condition of equal dialogue with all ethnic groups and peoples living in the territory of Ukraine. This contributes to the unification of the Ukrainian nation around common interests. Therefore, national identity is the basis of solidarity of Ukrainian society, and its formation is a priority goal of patriotic education.

Література

Березнікова Н. І. До питання освіти як чинника життєвої необхідності сучасного покоління корінної молоді Північної Америки у творчості Шермана Алексі /Н.І. Березнікова// Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. О.Г. Шостак. - К.: Талком, 2021. С. 28-31.

Білоконь Г. М. Найважливіша етноконсолідуєча ознака ідентичності. Білоконь Г.М., Білоконь Я.С. Найважливіша етноконсолідуєча ознака ідентичності // Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць / за заг.ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К.: Талком, 2018. С.98-100.

Глушаниця Н. Англійські та американські фразеологічні одиниці в оригіналі та перекладі (на прикладі англomовних художніх текстів) / Н. Глушаниця // Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. - 2016. - Вип. 34. - С. 43-56.

Журба К. О. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану: досвід експериментальної реалізації. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(1), 2023. С. 1-6.

Харицька С., Колісниченко А. Інтегрування засад національної ідентичності у виховний процес у закладах вищої освіти. Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст: матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Умань, 20 жовтня 2022 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини [та ін.]; [редкол.: О. І. Безлюдний,

Т. Л. Годованюк, І. С. Постоленко [та ін.]; відпов. за вип. І. Ю. Гурський]. Умань: Візаві, 2022. С. 198-201.

Чернов М. М., Конопляник Л. М., Пришупа Ю. Ю. Педагогічна вища освіта України 2022-2026 рр.: вектори розвитку. *Академічні візії*, (15), 2023.

Шостак О. Г. Пошуки власної ідентичності як постмодерна гра у творчості Шермана Алексі. *Філологічні науки*, 2022, 121.

References

Bereznikova N. I. Do pytannia osvity yak chynnyka zhyttievoi neobkhdnosti suchasnoho pokolinnia korinnoi molodi Pivnichnoi Ameryky u tvorchosti Shermana Aleksi [On the issue of education as a factor of vital necessity for the modern generation of indigenous youth of North America in the works of Sherman Alexie]. /N.I. Bereznikova// Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. O.H. Shostak. - K.: Talkom, 2021. S. 28-31 [in Ukrainian].

Bilokon H. M. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti [The most important ethno-consolidating feature of identity]. Bilokon H.M., Bilokon Ya.S. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti // Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zb. nauk. prats / za zah.red. A.H. Hudmaniana, O.H. Shostak. – K.: Talkom, 2018. S.98-100 217 [in Ukrainian].

Glushanytsia N. Anhliiski ta amerykanski frazeolohichni odyntytsi v oryhinali ta perekladi (na prykladi anhlomovnykh khudozhnykh tekstiv) [English and American phraseological units in the original and translation (using the example of English-language literary texts)] / N. Glushanytsia // Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh. - 2016. - Vyp. 34. - S. 43-56 [in Ukrainian].

Zhurba K. O. Formuvannia natsionalnoi identychnosti zrostaiuchoi osobystosti v umovakh voiennoho stanu: dosvid eksperymentalnoi realizatsii [Formation of national identity of a growing individual in conditions of martial law: experience of experimental implementation]. Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, 5(1), 2023. S. 1-6 [in Ukrainian].

Kharytska S., Kolisnychenko A. Intehruvannia zasad natsionalnoi identychnosti u vykhovnyi protses u zakladakh vyshchoi osvity [Integrating the principles of national identity into the educational process in higher education institutions]. Innovatsii v suchasni osviti: ukraïnskyi ta svitovyi kontekst: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. (Uman, 20 zhovtnia 2022 r.) / MON Ukrainy, Umanskyi derzh. ped. un-t imeni Pavla Tychyny [ta in.]; [redkol.: O. I. Bezliudnyi, T. L. Hodovaniuk, I. S. Postolenko [ta in.]; vidpov. za vyp. I. Yu. Hurskyi]. Uman: Vizavi, 2022. S. 198-201 [in Ukrainian].

Chernov M. M., Konoplianyk L. M., & Pryshupa Yu. Yu. Pedahohichna vyshcha osvita Ukrainy 2022-2026 rr.: vektory rozvytku [Higher pedagogical education in Ukraine 2022-2026: development vectors]. Akademichni vizii, (15), 2023 217 [in Ukrainian].

Shostak O. H. Poshuky vlasnoi identychnosti yak postmoderna hra u tvorchosti shermana aleksi [The search for one's own identity as a postmodern game in the work of Sherman Alexi]. Filolohichni nauky, 2022, 121 [in Ukrainian].

LANGUAGE IN UKRAINE'S FIGHT FOR CULTURAL SURVIVAL

Glushanytsia N.V.

(National university of life and environmental sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-8511-0844>

Tkalenko K.D.

(National university of life and environmental sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine)

Abstract. The research focuses on language phenomenon that serves as a unifying force and a cornerstone of national identity, distinguishing one people from another. In the Ukrainian context, the lack of historical and linguistic awareness has fostered myths about the origins and development of the Ukrainian language. It is emphasized that beyond armed conflict and territorial occupation, factors like national self-awareness, and resistance to russian disinformation play critical roles in shaping Ukraine's language policy. It is proved that the Ukrainian language provides survival and unity of the nation, preserving its identity through centuries of oppression. Furthermore, it is determined that even cultural domains like cinema are influenced by political narratives, with russian propaganda subtly infiltrating the information space. Language thus becomes a central tool in shaping national consciousness and resilience. Some quotations from prominent Ukrainian figures are presented to emphasize the cultural and existential significance of language in Ukraine's struggle for sovereignty and self-definition. Comparisons with other multilingual nations illustrate that language policy challenges are not unique to Ukraine. Since the full-scale Russian invasion, efforts to strengthen the status of Ukrainian have intensified, with the Language Law serving as a legal and symbolic pillar of national security, interethnic communication, and civic unity during wartime.

Keywords: Ukrainian national identity, language policy, Ukrainian language, national-patriotic education, national security, Ukrainian society, consolidation.

Language is a component of national identity and a key factor affecting national security. A high level of national identity formation and a single state language contribute to ensuring the integrity of the state. Language unites people, distinguishes it from other peoples, and is an essential feature of a nation. However, the

lack of deep professional knowledge about the language and the inability to operate with historical facts leads to the emergence of mythical ideas about the history of the people and its language. In wartime, language serves as a distinction between “ours” and “foreign” and encourages Ukrainians in Russian-speaking regions to switch to the Ukrainian language. Kobrin V. argues that the transformation of views on the language policy of Ukraine, in addition to armed aggression and occupation of Ukrainian territories, is due to a number of other reasons, including: “the maturation of the Ukrainian nation” and its awareness of the urgent need to develop and protect the Ukrainian language; the powerful pro-Ukrainian political forces; discrediting the leadership of the Russian Federation of the Ukrainian language and imposing utopian ideas about a “bilingual people”. The scientist proves that the status of the Ukrainian language as the state language is the fundamental factor in the consolidation and development of the Ukrainian nation. Ukrainian language is a necessary condition for the existence of the nation, which allowed Ukrainians to survive centuries of enslavement and preserve their identity [Kobrin, 2023]. Kharytska S. emphasizes that cultures, in particular cinema, cannot be outside of politics. Russian propagandists currently use the information space as a platform for spreading narratives of the “Russian world”. Propaganda takes place in a veiled manner decorated and served in background mode. We must learn to spot propaganda traps [Kharytska, 2023]. Language is a powerful means of socializing an individual, and therefore it plays a decisive role in the formation of national identity [Glushanytsia, 2020], [Bereznikova], [Bilokon].

Patriotic sayings about Ukraine reflect historical experience, national traditions and the desire for freedom. Each phrase inspires and unites Ukrainian people and inspires them to new achievements. Vjodomyr Vynnychenko Ukrainian political and statesman, prose writer and playwright defined Ukrainian identity:

“To be Ukrainian means to be constantly in a state of proving one's right to exist”.

Sviatoslav Vakarchuk Ukrainian musician, composer, leader of the band “Ocean Elzy”, public figure:

“Don't look at Ukraine as the land of your fathers. Look at it as the land of your children. And then changes will come...”

Vyacheslav Chornovil, Ukrainian politician, public figure, publicist, literary critic:

“Ukraine begins with you”.

Lina Kostenko writer, cultural scientist, public figure:

“Ukraine is great. Ukraine is exclusive. All the roller coasters of history have passed through it. All kinds of tests have been worked out on it. It is tempered with the highest tempering. In the conditions of the modern world, it has no price”.

Language battles are not only experienced in Ukraine. A similar situation with the problem of the state language existed in European countries: France, Great Britain, Germany, Switzerland, India, Belgium. In Ukraine, the process of de-Russification was intensified with the beginning of the full-scale invasion. Ukraine has a Language Law, which is the basis for strengthening the state language as the only state language. The Ukrainian language is the language of interethnic communication. The state language guarantees the protection of human rights for every citizen. It is the key to the unity and national security of the country. In conditions of martial law, the practical implementation of the provisions of the Law of Ukraine “On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language” contributes to ensuring the stability of the state and the unity of the Ukrainian people in countering the enemy.

Література

Березнікова Н. І. До питання освіти як чинника життєвої необхідності сучасного покоління корінної молоді Північної Америки у творчості Шермана Алексі /Н.І. Березнікова//

Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. О.Г. Шостак. - К.: Талком, 2021. С. 28-31.

Білоконь Г. М. Найважливіша етноконсолідуєча ознака ідентичності. Білоконь Г.М., Білоконь Я.С. Найважливіша етноконсолідуєча ознака ідентичності // Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць / за заг.ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К.: Талком, 2018. С.98-100.

Глушаниця Н. В., Конопляник Л. М., Пришупа Ю. Ю., Шостак О. Г., Колісниченко А. В., Харицька С. В. Роль сформованості національної ідентичності в системі соціальних комунікацій. Соціальні комунікації суспільства: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / під заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. М. Ягодзинського. Київ. Талком, 2020. С. 176–231.

Кобрин В. Державна мова як чинник (форма) консолідації української нації: історичні парадокси та новітні тенденції. *Український часопис конституційного права* 2. 2023, 26-38.

Харицька С. Знищення національної ідентичності українця у російських художніх фільмах початку ХХІ століття. *Редакційна колегія*, 2023, 352.

References

Bereznikova N. I. Do pytannia osvity yak chynnyka zhyttievoi neobkhdnosti suchasnoho pokolinnia korinnoi molodi Pivnichnoi Ameryky u tvorchosti Shermana Aleksi [On the issue of education as a factor of vital necessity for the modern generation of indigenous youth of North America in the works of Sherman Alexie]. /N.I. Bereznikova// Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. O.H. Shostak. - K.: Talkom, 2021. S. 28-31 [in Ukrainian].

Bilokon H. M. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti [The most important ethno-consolidating feature of identity]. Bilokon H. M., Bilokon Ya. S. Naivazhlyvisha etnokonsoliduiucha oznaka identychnosti // Natsionalna identychnist

v movi i kulturi: zb. nauk. prats / za zah.red. A.H. Hudmaniana, O.H. Shostak. – K.: Talkom, 2018. S.98-100 217 [in Ukrainian].

Glushanytsia N. V., Konoplianyk L. M., Pryshupa Yu. Yu., Shostak O. H., Kolisnychenko A. V., Kharytska S. V. Rol sformovanosti natsionalnoi identychnosti v systemi sotsialnykh komunikatsii [The role of the formation of national identity in the system of social communications]. Sotsialni komunikatsii suspilstva: teoretychni ta prykladni aspekty: monohrafiia / pid zah. red. A. H. Hudmaniana, S. M. Yahodzynskoho. Kyiv. Talkom, 2020. S. 176–231 [in Ukrainian].

Kharytska S. Znyshchennia natsionalnoi identychnosti ukrainsia u rosiiskykh khudozhnikh filmakh pochatku XXI stolittia [Destruction of Ukrainian national identity in Russian feature films of the early 21st century]. Redaktsiina kolehiia, 2023, 352 [in Ukrainian].

Kobryn V. Derzhavna mova yak chynnyk (forma) konsolidatsii ukrainskoi natsii: istorychni paradoksy ta novitni tendentsii [The state language as a factor (form) of consolidation of the Ukrainian nation: historical paradoxes and new trends]. Ukrainskyi chasopys konstytutsiinoho prava 2. 2023, 26-38 [in Ukrainian].

SONG AS A SPACE OF IDENTITY: UKRAINIAN MUSIC IN THE CONTEXT OF FULL-SCALE WAR

Harmash, L.

(H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University);
Ukraine

ORCID: 0000-0002-8638-3860

Abstract This study examines Ukrainian music as a significant space of national identity formation and cultural resistance in the context of the full-scale Russian–Ukrainian war (2022–2024). Drawing on theories of nationalism by Gellner and Smith, it argues that contemporary Ukrainian songs serve as vital tools for consolidating social cohesion, articulating political autonomy, and

preserving cultural integrity during crisis. The study explores how music mobilizes both ethnic (*jus sanguinis*) and civic-territorial (*jus soli*) paradigms to reinforce collective identity. It highlights the role of wartime concerts as public platforms for patriotic mobilization and cultural solidarity. Additionally, it investigates moral dimensions reflected in wartime songs, emphasizing values of patriotism, resilience, sacrifice, and solidarity, along with intellectual traits such as critical thinking, creativity, and irony. The analysis concludes that Ukrainian music during wartime operates as a powerful instrument of social mobilization, identity reinforcement, and cultural resilience against external aggression.

Introduction Twentieth-century philosophy has offered a variety of interpretations of nationhood and national identity, which become particularly salient during historical crises, especially armed conflicts. Ukrainian songs created during the full-scale Russian–Ukrainian war (2022–2024) serve as a vivid example of how national identity is represented under threats to statehood and cultural distinctiveness. In this context, Ernest Gellner’s (1991) notion that “nationalism is a political principle which holds that the political and the national unit should be congruent” becomes especially relevant. Russian military aggression has not only challenged Ukraine’s territorial integrity but has also targeted its linguistic and cultural space, resulting in the reactivation of song as a key mechanism of cultural resistance and national identification.

In contemporary research (e.g., Bondarchuk & Chumachenko, 2024; Harmash, 2023; Kovalchuk, 2023; Snihyriova, 2018; Suprun, 2024), song is analyzed as a means of social communication, patriotic mobilization, historical memory, and a marker of national consciousness. This study examines how the moral, intellectual, and political dimensions of Ukrainian wartime songs contribute to shaping and reinforcing national identity.

Nationalism as a Resource for Autonomy In the context of war, Ukrainian song functions as both cultural expression and political

mobilization, activating nationalism as a tool of self-determination and collective cohesion. Following Smith's (2004) classical definition of nationalism as "an ideology and movement that aims to unify, identify, and secure autonomy for a nation" (p. 67), Ukrainian music during the 2022–2024 period has become a central mechanism for uniting society around the ideals of national unity and political independence. Songs like Kalush Orchestra's "Stefania," symbolizing Ukraine through maternal imagery, blend personal stories with collective identity. "Oi u luzi chervona kalyna" ("Kalyna") emerged as an anthem of resistance, emphasizing historical continuity. BEZ OBMEZHEN's "Vilni liudy" ("Free People") highlights freedom as fundamental to political sovereignty, and PROBASS Δ HARDI's "Dobrogo vechora, my z Ukrainy!" ("Good evening, we are from Ukraine!") has become a rallying cry for national unity. Ukrainian music thus actively shapes political and cultural identity during the war.

Patriotic Concerts and National Identity From 2022 to 2024, concerts became critical sites for public resistance and identity reinforcement. These events went beyond entertainment to serve mobilizing and supportive roles. Key trends include the proliferation of patriotic and charity concerts in diverse formats—from large-scale events in public squares to performances in subway stations and shelters, symbolizing resilience and solidarity. Events such as the "Contrasts" festival, the "Everything Will Be Ukraine" series (2022), "Concert Amid Explosions" at the Kharkiv Music Fest and commemorative concerts highlighted cultural heritage and historical memory, reinforcing collective identity. Concerts demonstrated music's capacity to unite people, sustain morale, and affirm shared values amid external threats.

***Jus Sanguinis* and *Jus Soli* in Wartime Songs** In his work *Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality*, Eric Hobsbawm (1990) identifies two central principles in the construction of national identity: *jus sanguinis* (the right of blood) and *jus soli* (the right of territory). The Ukrainian case exemplifies a

dynamic interplay between both paradigms, especially within the context of the Russian–Ukrainian war (2022–2024).

Jus sanguinis is expressed in songs emphasizing cultural continuity and ancestral sacrifice, such as “Stefania” and “Kalyna.”

Unlike the aggressive and imperial connotations often associated with *jus sanguinis* in Russian propaganda, Ukrainian songs present this principle in a humanistic, unifying frame. While Russian political discourse utilizes the rhetoric of common blood to justify expansionist ideologies such as the “Russian World,” Ukrainian cultural narratives prioritize dignity, freedom, and cultural heritage. The instrumentalization of “brotherhood” by the Kremlin aims to negate Ukraine’s sovereignty and reduce its identity to a geopolitical construct allegedly imposed by external actors.

In contrast, Ukrainian wartime music uses *jus sanguinis* to assert continuity, resilience, and communal identity. Rather than promoting ethnic exclusivism, this approach seeks solidarity and cultural preservation under existential threat.

At the same time, the political dimension of national identity—*jus soli*—is also central to wartime musical expression. Songs such as “Fortezia Bakhmut” (“Fortress Bakhmut”), “Bayraktar,” and “Vilni liudy” (“Free People”) emphasize territorial sovereignty, the defense of national borders, and the collective right to statehood. These compositions reflect not only emotional attachment to homeland but also active political agency. The phrase “We are from Ukraine,” popularized by PROBASS Δ HARDI, encapsulates a territorial claim and a declaration of political subjectivity in response to aggression.

Together, these two models—ethnocultural and political—intertwine in Ukrainian music to construct a holistic national identity. They serve as tools of both cultural resilience and civic mobilization, reinforcing the legitimacy of Ukraine’s sovereign existence and its right to defend both its cultural legacy and territorial integrity.

Moral Dimensions in Wartime Music Ukrainian wartime songs powerfully express key moral values such as patriotism, sacrifice,

solidarity, and resilience. SHUMEI's "Bilia topoli" ("By the Poplar") emphasizes self-sacrifice, portraying a soldier's readiness to give his life for the country. BEZ OBMEZHEN's "Vilni liudy" ("Free People") underscores national unity and mutual support in the face of war. The song "Bayraktar," with its ironic tone, uses humor as a coping mechanism and a tool of moral resistance. Kalush Orchestra's "Stefania," through the image of the mother, evokes deep emotional connection to homeland and the endurance of cultural bonds. "Fortezia Bakhmut" ("Fortress Bakhmut") by Antytila highlights unbreakable resolve and the will to defend the nation despite overwhelming odds. Khrystyna Soloviy's "Ukrainska liut" ("Ukrainian Fury") captures the righteous anger and determination to resist injustice. Even songs written before the war, such as Okean Elzy's "Obiimy" ("Hug Me"), have gained new significance as expressions of comfort, hope, and solidarity. Collectively, these songs serve as a moral compass during wartime, inspiring unity, perseverance, and emotional resilience.

Conclusions Ukrainian wartime music (2022–2024) effectively integrates cultural heritage, political messaging, and moral values, serving as a powerful medium for social mobilization and cultural resistance. By expressing collective resilience and affirming national identity, these songs strengthen social cohesion and national solidarity during a critical period in Ukraine's history.

References

- Bondarchuk, K., & Chumachenko, O. (2024). Mova i pisnia yak chynnyky natsionalnoi identychnosti ukrainsiv [Language and song as factors of Ukrainian national identity]. *Current Issues of Linguistics and Translation Studies*, 30, 14–21. <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2024-30-2>
- Gellner, E. Nations and Nationalism. Cornell University Press, 1983. <http://litopys.org.ua/gellner/gel.htm>
- Hobsbawm, E. J. (1990). *Nations and nationalism since 1780: Programme, myth, reality*. Cambridge: Cambridge University Press.

Harmash, L. (2023). Reflections of war experience in Ukrainian songs. *Napis. Seria XXIX*, 203–217. Wydawnictwo IBL PAN. <https://napis.edu.pl/en/number/2023-2/>

Lebon, G. (2001). *Psykhohohiia narodiv i mas* [The psychology of peoples and masses]. Kyiv: Osnovy.

Smith, A. D. (2004). *Natsionalizm: Teoriia, ideolohiia, istoriia* (R. Feshchenko, Trans.). Kyiv: K.I.S.

Snihyriova, L. M. (2018). Folklor u formuvanni natsionalnoi identychnosti [Folklore in the formation of national identity]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 6(43), 53–55. <https://doi.org/10.31174/SEND-PH2018-150VI43-13>

Slipchenko, Yu. (2023). Avtorska pisnia periodu Revoliutsii hidnosti ta viiny na Skhodi Ukrainy [Author's song during the Revolution of Dignity and the war in Eastern Ukraine]. *Visnyk: Ukrainski kulturnohichni studii*, 2(13), 61–64. [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).11](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).11)

Suprun, V. M. (2024). Ukrainska pisnia periodu viiny yak sotsiokomunikatsiinyi fenomen [Ukrainian wartime song as a socio-communicative phenomenon]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 35(74)(4, Part 2), 166–171. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.4.2/27>

PERSONHOOD IN CRISIS: RETHINKING IDENTITY AND MEMORY IN THE CONTEXT OF DEMENTIA IN LITERARY DISCOURSE

Holyk S.V.

Abstract The impact of dementia on identity and selfhood has been widely explored in academic discourse. With the global rise in

dementia rates, there has been a shift toward more clinical and less stigmatizing terminology. However, dementia remains largely viewed as a process that diminishes selfhood, often framed as a ‘loss of self’ in both academic and literary contexts. This research examines how personhood in dementia is represented in literature, particularly how memory loss and cognitive disruptions challenge traditional ideas of self and identity. It highlights how dementia disrupts the continuity of memory and personal identity, leading to a fragility in self-esteem and sense of self. The study reveals that literary depictions often focus on the caregiver's perspective, portraying the profound impact of the disease on both the individual and their social relationships. Using sociological theories of embodied identity, this paper examines how dementia creates tensions between selfhood, memory, and societal expectations, enriching the ongoing discourse on personhood in dementia.

Key words: personal identity, loss of selfhood, personhood, dementia, old age, discourse, literary representation.

The impact of dementia on selfhood and identity has sparked significant scholarly debate, influenced by various theoretical frameworks. With the rapid rise in Alzheimer's cases due to global ageing, the need to understand the disease intensifies (Abbott 2011, p. 2). Once seen as an inevitable part of aging (Lyman 1989), the term ‘senile dementia’ has faced critique, leading to the adoption of the less stigmatizing label ‘major neurocognitive disorder’. This shift moves away from outdated links to insanity, focusing on marked cognitive decline as the key characteristic (Higgs and Gilleard 2016).

Dementia is seen as progressively eroding an individual's sense of self, threatening personhood (Scott 2020, p. 33). It is often described as a ‘loss of self’ or ‘personhood’, with cognitive disruptions, especially in memory and language, signaling a diminishing self. Memory, as the anchor of selfhood, ties individuals to their past identities, and without this continuity, the foundation of the self becomes destabilized (Scott 2020, p. 33).

While much research emphasizes the importance of preserving personhood in dementia care, Kitwood (1993, 1997) explores the conceptual complexities of personhood and why it remains an ambiguous concept for those with the disease. In contrast, Abbot critiques this personhood-focused view, suggesting a dual approach to supporting individuals with cognitive impairments (Abbot 2011, p. 3). This paper aims to challenge the use of the term ‘personhood’ in dementia literature, focusing on how prevailing notions of personhood are shaped by assumptions about agency, autonomy, consciousness, memory, and the continuity of personal identity.

As Higgs and Gilleard (2016) note, ‘personal identity’ and ‘self’ have long been central to metaphysical thought, reflecting a deep philosophical interest in what defines a person’s essence. Fraser argues that “identity and selfhood are conjoined” (Fraser 2004, p. 1). A common distinction is made between an internal sense of selfhood, or the subjective ‘me’, and an external world of objects and entities perceived as separate from the self. Critical challenges to these concepts still emphasize notions like individualism, bounded subjectivity, personal autonomy, self-actualization, and narrative structure. Moreover, it is argued that identities are not formed in isolation, but are shaped by cultural discourses and social structures closely linked to constructions of the self (Fraser 2004, p. 18).

This research combines literature on identity and dementia with social interactions to expand the discussion on the identity and personhood of individuals with dementia. It explores sociological theories on embodied social identity and their relevance to dementia, while analyzing the tensions the condition creates. As Falcus (2014, p. 74) argues, stereotypes and the use of Alzheimer’s as a symbol of aging’s decline foster fear and horror of both the disease and aging. Falcus also highlights that literary works on Alzheimer’s often focus on the caregiver’s perspective (Falcus 2014, p. 75), with challenges becoming more apparent when representing the voice of the individual with Alzheimer’s.

A key theme in many cultural and literary portrayals of dementia is the loss of selfhood, often tied to cognitive decline. Media and

public discourse use terms like ‘living dead’ or ‘vegetables’, which dehumanize individuals with dementia and reinforce stigmatizing narratives that reduce them to their cognitive impairments. This recurring motif appears in novels like *We Are Not Ourselves* by Matthew Thomas and *Still Alice* by Lisa Genova, where the erosion of memory and identity is central to the narrative. Dementia is frequently portrayed as a profound transformation of the self, as seen in Mary Hogan’s *Left*, where the disease reshapes both perception and relationships. Memory loss stands out as a key and unsettling symptom of dementia. In *Before I Forget*, B. Smith writes, “It’s like I’m talking to my other self, the self I used to be. [...] I’m conscious of that other self guiding me now,” capturing the fragmented consciousness caused by the disease.

King highlights the vital role memory plays in shaping life narratives, linking the concept of self to memory’s functioning (King 2000, pp. 2–3). Memory is seen as central to all forms of self-narration, from everyday stories to formal autobiographies and fictional accounts. Scott argues that chronic illness and memory decline can profoundly affect self-esteem, making one’s sense of identity vulnerable and subject to disruption (Scott 2020, p. 37). Moreover, Miller (2013, p. 138) asserts that the self is formed at the intersection of the individual and their social relationships, developed through interaction and mutual recognition. In literature, this dynamic often appears in characters’ evolving self-awareness, with each novel offering deeper insights into their consciousness and capacity for reflection.

Contemporary literary portrayals of Alzheimer’s often reflect current neurological understanding, illustrating how neurodegeneration impacts both cognition and emotional states. An effective response should acknowledge the emotional and cognitive complexities of dementia, recognizing how works like *Still Alice* capture the disease’s multifaceted nature and how these depictions challenge traditional views of selfhood. Falcus (2014) suggests that fictional portrayals of dementia often challenge the notion of a unified self by introducing ‘moments of being’, where characters

experience self-affirming pleasure in the present, independent of memory or past context. This approach, she argues, deepens our understanding of the fragmented self often portrayed in such narratives (Falcus 2014, pp. 91–92).

In conclusion, literary representations of dementia emphasize the significant challenges it poses to personal identity and selfhood. While much discourse focuses on memory loss and cognitive decline, contemporary approaches are beginning to acknowledge the complexities of selfhood in dementia. These narratives not only depict the erosion of identity but also highlight moments of self-affirmation that exist independently of memory. Future studies could offer a deeper understanding of the tensions between dementia, personhood, and identity, promoting a more nuanced representation of individuals living with dementia.

References

Abbott, Alison. Dementia: A Problem for Our Age. *Nature*, 2011, 475. P. S2–S4.

Falcus, Sarah. Storying Alzheimer's Disease in Lisa Genova's *Still Alice*. EnterText, "*Special Issue on Ageing and Fiction*", 2014, 12. P.3–94.

Fraser, Mariam. *Identity without Selfhood. Simone de Beauvoir and Bisexuality*. Cambridge University Press, 2004.

Higgs, Paul; Gilleard, Chris. Interrogating Personhood and Dementia. *Ageing & Mental Health*, 2016, 20(8). P. 773–780. doi: 10.1080/13607863.2015.1118012.

King, Nicola. *Memory, Narrative, Identity. Remembering the Self*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2000.

Kitwood, Tom. Towards a Theory of Dementia Care: The Interpersonal Process. *Ageing & Society*, 1993, 13. P. 51–68.

Kitwood, Tom. *Dementia Reconsidered: The Person Comes First*. Berkshire, UK: Open University Press, 1997.

Lyman, Karen A. Bringing the Social Back in: A Critique of the Biomedicalization of dementia. *Gerontologist*, 1989, 29 (5). P. 597-605.

Miller, Brook. Narrative Identity, Embodied Consciousness, and The Waves. In: *Self-Consciousness in Modern British Fiction*. Palgrave Macmillan, New York, 2013.
https://doi.org/10.1057/9781137076656_6

Scott, Hannah. The Impact of Dementia on the Selfhood and Identity of women: A Social Constructionist Approach. PhD Thesis. Cardiff University, 2020. Available from: <https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/133866/>

МІСТИФІКАЦІЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЙОЗЕФА РОТА

Горбатюк М. О.

(Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0009-2717-2199>

Анотація. Йозеф Рот (1894–1939) – німецькомовний письменник і журналіст єврейського походження. В його фікційних і нефікційних творах межа між реальним та вигаданим є нечіткою. У частині доробку – романах, оповіданнях, есеях, листах тощо – наявні автобіографічні свідчення, які здебільшого суперечать одне одному. Він створив різні, часом протилежні варіанти свого життєпису. Письменник без труднощів нанизував несподівані деталі й вигадував альтернативні факти – навіть згадки про місце народження і національність суттєво відрізняються. Й. Рот вдавався до містифікацій з різною метою, зокрема: самоствердження у соціумі, урізноманітнення біографії, відмежування від

реальності, отримання вигоди. Він використовував іронійну міфологізацію як механізм психологічного захисту та контролю.

У розвідці ми описуємо кілька запропонованих письменником версій його походження та соціального становища, а також порушуємо питання зміни національної самоідентифікації у зв'язку з соціально-політичними реаліями першої половини ХХ ст.

Ключові слова: містифікація, міфологізація, імагологія, національність, антисемітизм, німецькомовна література, Йозеф Рот.

HOAX OF ORIGIN AND JOSEPH ROTH'S NATIONAL IDENTITY

Horbatyuk M. O.

Abstract. Joseph Roth (1894–1939) was a German-speaking writer and journalist of Jewish origin. In his fictional and non-fictional works, the line between the real and the fictional is blurred. In part of his work – novels, essays, letters, etc. – there are autobiographical testimonies, which mostly contradict each other. He created different, sometimes opposite versions of his biography. The writer had no difficulty stringing together unexpected details and inventing alternative facts – even mentions of his place of birth and nationalities differ significantly. J. Roth resorted to hoaxes for various purposes, in particular: self-affirmation in society, diversification of biography, distancing from reality, and obtaining benefits. He used ironic mythologizing as a mechanism of psychological protection and control.

In the thesis, we describe several versions of his origin and social position proposed by the writer, as well as raise the issue of changing national self-identification in connection with the socio-political realities of the first half of the twentieth century.

Keywords: hoax, mythologizing, imagology, nationality, anti-Semitism, German-language literature, Joseph Roth.

Йозеф Рот – уродженець м. Броди, що входили до складу Австро-Угорщини та межували з Російською імперією. На Галичині провів перші 19 років життя, але періодично навідувався туди вже будучи успішним європейським журналістом. У багатьох його художніх творах події відбуваються у провінційних містечках, за описами яких часто впізнаємо малу батьківщину автора. Броди постають архетипним топосом, рольовою моделлю, символом прикордоння, простором пам'яті й порозуміння.

Єврейського населення впродовж кінця XVIII – першої чверті XX ст. там було принаймні втричі більше, ніж християнського. В Австро-Угорській імперії представники будь-якої національності чи етнічної групи мали можливість кар'єрного зростання, але з-поміж обов'язкових умов – досконале знання німецької мови та прихильність до монархії.

Майбутній письменник зостав у сім'ї «нового типу», в домі свого діда Єхієля Грюбеля, який був послідовником Гаскали – цей просвітницький рух виник у другій пол. XVIII ст., його ідеологи заохочували інтеграцію євреїв у європейське суспільство, відзначали важливість світської освіти, а також закликали до емансипації й боротьби проти дискримінаційних законів. Й. Рота виховувала мати-одиначка, яку в одному зі своїх листів він описував так: «Моя мати була єврейка з міцною, приземкуватою слов'янською статуєю. Вона часто співала українських пісень, бо була дуже нещасною (а в моїх краях співають не щасливі, як на Заході, а нещасні. Тому східні пісні красивіші, і кожен, у кого є серце, плакатиме, почувши їх)» (Roth, 2013, p. 150).

Свого батька Наума письменник ніколи не бачив. Його постать є найпродуктивнішим об'єктом містифікацій, адже ще зі шкільних років Й. Рот часто згадував про нього – і щоразу це була людина іншої національності, професії та соціального стану; у листі до видавця Густава Кіпенгоєра пише: «У неї (в

матері – М. Г.) не було ні грошей, ні чоловіка, бо мій батько, який одного дня з'явився і забрав її на захід – певно, лише з метою зачати мене – залишив її в Катовіце й зник безслідно. Він, мабуть, був дивакуватий чоловік, австрійський волоцюга, п'яниця й марнотратник. Він помер божевільним, коли мені було шістнадцять. Його покликанням була меланхолія, яку я успадкував. Я ніколи його не бачив. Але пам'ятаю, коли мені було чотири чи п'ять, мені наснився чоловік, в якому впізнав батька. За десять чи дванадцять років я вперше побачив його фотографію. Це було те саме обличчя. Він був тим чоловіком із мого сну» (Roth, 2013, p. 150).

У письменника є різні версії, ким був його батько, зокрема фігурують варіанти польський граф, австрійський урядовець, заможний фабрикант, єврейський чиновник тощо.

Містифікація – невід'ємний складник світогляду Й. Рота, важливий елемент індивідуального стилю, а також спосіб адаптації у суспільстві. Він органічно імплікує власну історію в полотно епохи. Розбіжні версії його походження, поліфонія реальних і вигаданих подій, (псевдо)автобіографічні ремарки у творах та ін. елементи самоміфологізації орієнтовані на різних адресатів і залучені з різною метою, наприклад, викликати емпатію, підвищити свій соціальний статус або ж приховати деталі, які вважає негідними уваги чи недоречними. Його юнацька адаптивність сприяла легкій інтеграції навіть у критично налаштованому до євреїв студентському просторі Львівського та Віденського університетів.

Уже на початку XX ст. в Австро-Угорській імперії були відчутні антисемітські настрої. З-поміж основних причин невдоволення – абсолютний приріст єврейського населення, роль, яку відігравали освічені євреї в культурному та господарському житті монархії, монополізація ринку та наявність затверджених прав, що начебто пригнічували можливості християн. Радикально налаштовані представники інших націй навмисне вдавалися до демонізації образу типового

єврея – цьому сприяли й сфальсифіковані справи про «ритуальні вбивства» та інші злочини, приписані їм. У 1884 р. Національна антисемітська партія, яку очолював угорський націоналіст Д. Істоці, отримала 17 місць у парламенті за результатами виборів в Угорщині.

У своїх мемуарах «Злети й падіння Йозефа Рота» товариш письменника, літератор Сома Моргенштерн згадував, що коли вони, єврейські студенти, готувалися до сутички з націоналістами, Йозеф Рот, одягнений як справжній граф, відмовився брати участь (Morgenstern, 1994). Він не виявляв інтересу до політики і приховував походження, оскільки вважав себе представником німецькомовного культурного простору – тож, на відміну від більшості гімназійних та університетських знайомих, виявляв нейтралітет і зберігав дистанцію. Йому лестило, коли хтось сприймав його молодим графом. Очевидно, набута ще в шкільні роки австрійська ідентичність була для нього бажанішою, ніж відчуття спорідненості зі східними євреями – відтак, попри об'єктивну дійсність, він не відчував себе пригнобленим. Письменник став одним із найпомітніших творців імперського міфу в світовій літературі й після розпаду Австро-Угорщини описував її як наднаціональне й толерантне середовище співіснування різних народів під керівництвом мудрого цісаря.

У 1916 р. Й. Рот несподівано вирішив доєднатися до лав австрійської армії. Про цей період майже немає достовірних свідчень – відомо, що воював на Східному фронті, у Львові або поблизу, можливо, під час ротацій побував на інших територіях, де розгорталися бойові дії. Про те, що відбувалося після його добровільної мобілізації (попри обмежену придатність до військової служби) і в перші повоєнні місяці ми знаємо здебільшого зі спогадів самого письменника, який, з огляду на його схильність до містифікацій, є ненадійним наратором. В одному з есеїв зі збірки «Міста і люди» пише: «Я прожив сіре дитинство в сірих містах. І юність моя була сірою та червоною військовою службою: казарма, окопи, лазарет. Я їздив до інших

країн, але то були ворожі країни. Я б ніколи не подумав, що так неждано, так немилосердно, так силоміць проїду частину світу, маючи за мету стріляти, а не бажання щось побачити. Перше, ніж я почав жити, весь світ був відкритий переді мною. Проте коли життя розпочалося, відкритий світ виявився спустошеним» (Рот, с. 14). Із роками у спогадах Й. Рота почав превалювати непритаманний письменнику в дитинстві та юності. драматичний світогляд. Після війни, скрізь, де б не знаходився, почувався «інакшим» або ж «чужим»: в Німеччині був австрійцем, у Франції – німцем, а в Австрії євреєм (Roth, 2013, р. XV). Його вимушені й «добровільні» екзили спричинені різними обставинами й мають певні суб'єктивні нашарування, проте відчуття іманентного вигнання було одним із чинників, що призвів до моральної кризи.

У 1925 р., на піку успішної журналістської кар'єри, він виїхав із Німеччини – саме тоді, на нашу думку, він вперше визнав етнічний зв'язок зі своїм народом. Результати позачергових парламентських виборів, що відбулися наприкінці 1924 р., засвідчили про підвищену увагу населення до ідей праворадикальної Націонал-соціалістичної німецької робочої партії. Письменник розчарувався в ідеалізованому юнацькому баченні німецького світу, проте він був неспроможний відмовитись від мови й культури – саме це й стало однією з найважливіших причин внутрішнього роздвоєння і зрештою призвело до фізичного й духовного занепаду. Перший екзиль був добровільний, Й. Рот пояснював його як неспроможність перебувати у середовищі німців, до того ж прагнув відшукати творчу свободу й позбутися тиску цензури. Утім, він періодично приїжджав у Німеччину аж до 1933 р. Під час останнього візиту письменник встиг виїхати з країни за добу до проголошення Гітлера канцлером. За кілька тижнів до другого (вимушеного) екзилу пише своєму другу Стефану Цвайгу: «Я не можу приступити до чогось нового, не поговоривши добре з тобою. Мені потрібна твоя доброта і кмітливість. Кілька «правих», які чули про моє «ліве» походження, починають агітувати вже й

проти мене. У тих самих правих журналах, де вони вихваляли мою книгу, тепер вони починають нападати на мене. Євреї та ліві нічим не кращі, якщо взагалі не гірші. Пробач друга, що випалив те, що він просто відчуває» (Roth, 2013, p. 226).

Отже, проблема національної ідентифікації Й. Рота є складною й має багато суб'єктивних нашарувань. Усвідомлення внутрішньої культурної та мовної причетності до багатоетнічного німецькомовного середовища, закладене з раннього дитинства, і зовнішня ситуація витіснення та фізичної загрози у зв'язку зі стрімким поширенням антисемітських настроїв у німецькому та австрійському суспільстві, призвели до втрати іманентного дому. Упродовж життя письменник відмежовувався від євреїв, згадуючи про них здебільшого в третій особі множини, зазвичай у своїх текстах використовував займенник «вони», аби ще точніше окреслити дистанцію (зокрема це й було одним із методів містифікації). Його антипатія спрямована насамперед на бідні верстви населення, до того ж схожі інтенції трапляються і в згадках про представників інших національностей.

Пробудження національної ідентичності у Й. Рота є радше реакцією на утиск особистої свободи, особливо – відколи він почав гостро відчувати власну пригнобленість на тлі суспільно-політичних процесів у міжвоєнний період.

ЛІТЕРАТУРА

Гаврилів Т. Рот і Україна (І). Збруч, 20.12.2019. URL: <https://zbruc.eu/node/94394> (дата звернення: 14.04.25).

Рот Й. Міста і люди : Есеї, репортажі та фейлетони ; пер. з нім. Олеси Яремчук та Христини Назаркевич. Чернівці : Книги – XXI, 2019. 256 с.

Morgenstern S. Joseph Roths Flucht und Ende. Erinnerungen. Zu Klampen Verlag, 1994. 328 p.

Roth J. A Life in a Letters. Translated and edited by Michael Hofmann. Granta Books, 2013. 558 p.

REFERENCES

Havryliv T. Rot i Ukraina (I). Zbruch, 20.12.2019. URL: <https://zbruc.eu/node/94394> (data zvernennia: 14.04.25).

Rot J. Mista i liudy : Esei, reportazhi ta feiletony ; per. z nim. Olesi Yaremchuk ta Khrystyny Nazarkevych. Chernivtsi : Knyhy – XXI, 2019. 256 c.

THE PHENOMENON OF THE FOLKLORE FESTIVAL IN THE CONTEXT OF THE MODERN CULTURE

Kateryna Ielysieieva

(National Academy of Culture and Art Management,
Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-7401-1031>

Abstract This study explores folklore festivals in Bulgaria through the lens of ethnomusicology, emphasizing their role as dynamic platforms for the preservation, transformation, and dissemination of traditional music and cultural identity. It examines how these festivals serve not only as artistic expressions but also as communicative and socio-historical phenomena that contribute to maintaining ethnic identity in the context of globalization and urbanization. The research highlights the evolution of folk traditions under new spatio-temporal conditions, including the influence of modern technologies such as sound recording and broadcasting. Specific attention is given to the National Folklore Festival “Rozhen” as a case study that illustrates the role of festivals in preserving common musical heritage and fostering a sense of unity among ethnic groups. The paper also discusses the institutional support of folklore, the increasing participation of youth, and the importance of community engagement in maintaining tradition. By

analyzing both the performative and symbolic dimensions of these events, the research concludes that folklore festivals are key to the sustainability and modernization of traditional musical culture in the 21st century.

In contemporary conditions, folklore festivals are key modern cultural events through which traditional music and cultural identity are presented, preserved, and transformed in a modern context. The present study examines the folklore festival from the perspective of ethnomusicology — placing at the center of attention the folklore tradition itself (musical performances, costumes, stage choreography, ritual elements, and the interaction between participants and audience). Festival practice is viewed as a mean of artistic expression, communication, and cultural translation through which elements of the ethnic worldview are transmitted.

In the course of evolution, elements of change can be observed, connected with the new spatiotemporal living conditions of the ethnic group. Under the conditions of globalization and urbanization, traditional forms of folk art undergo transformations and decline. With the development of domestic culture and the emergence of new technical means, the folk tradition begins to experience change. The introduction of technologies such as sound recording, radio, and television, and their widespread use, alters the methods of preserving and disseminating folklore, leading to a gradual shift away from purely oral forms of transmission and their adaptation to contemporary conditions. Technologies allow for the recording and preservation of folklore works, which opens new paths for their popularization and dissemination beyond traditional cultural contexts.

In such circumstances, folklore festivals become an important tool for the preservation of cultural heritage, functioning not only as platforms for the presentation of folk traditions but also as an ethnomusicological phenomenon that enables their revitalization and transmission to future generations. Folk traditions, customs, and other cultural and everyday-life elements occupy a central place in these festivals; they are among the most effective forms of

presenting traditional folk culture and have a fruitful influence on its preservation and use.

To fully meet their primary goals and objectives, the organization and execution of such festivals involve professionals, researchers, and bearers of folk creativity. In the context of the weakening of rural traditional culture due to urbanization and changes in lifestyle, such events become platforms for reproducing ethnic identity and maintaining interest in traditional performance practices, fulfilling the functions of conservation, popularization, and translation of folklore traditions.

Furthermore, during the course of festivals, moments of improvisation often arise in the performance of songs by participants, as well as certain competitive elements in which the communicative functions of folklore, its unique form of dialogue, are expressed. In this aspect, the communicative functions of folklore are most clearly observable, as reproduction always presupposes the presence of a listener. Performances during mass celebrations typically also have a competitive character. The competition may take the form of “who can outsing whom”, “who knows more chastushki on a given topic”, or “who will outsing the other — the women or the men in the audience”. All of this corresponds to a certain tradition, now extinct, in which girls and boys “gathered in groups representing different streets or parts of the village; they would walk toward each other and, teasing one another, exchange refrains”.

As noted by the prominent folklore researcher Zemtsovsky (Zemtsovsky, 2004): “The vitality of tradition means its continuous development, its constant soaking with modernity, and its potential readiness to be modernized, to be reinterpreted — and in this way, while preserving its foundation, not only to survive but also to bear fruit”.

One example is the National Folklore Festival “Rozhen” in Southwestern Bulgaria. It is noteworthy that the need to preserve the musical folklore tradition arose as early as the late 19th century in connection with the political division of the region of Macedonia.

For this reason, the rozhen Gathering was created and held for the first time on July 27, 1898. An important context for the establishment of the festival is the historical fate of Macedonia, divided between Bulgaria, Greece, and Serbia at the beginning of the 20th century. Despite the political borders, shared cultural traits were preserved in the song and ritual heritage of the population in the region. Thus, the festival became both an instrument and a form of support for cultural identity—a platform for the restoration and strengthening of common ethnomusical traditions. It contributes to the preservation and development of traditional musical heritage, ensuring its relevance in contemporary society. The festival takes place in the Rhodope Mountains, at the border between Bulgaria, Greece, and Turkey. Under these conditions, the festival “Rozhen” also becomes a symbol of ethnic unity, offering Bulgarians from different countries the opportunity to come together, exchange cultural achievements, and maintain a sense of community.

As emphasized by researcher Anna Ilieva-Peycheva (Ilieva-Peycheva, 2006): “Folklore festivals in Bulgaria fulfill not only a cultural but also a socio-historical function, through which tradition is preserved, interpreted, and adapted to new realities without losing its symbolic significance”. In this way, they contribute not only to the preservation and development of traditional musical heritage but also to its vitality and relevance in the contemporary cultural landscape.

The issues surrounding the preservation of musical folklore have been studied by folklore researchers in Southwestern Bulgaria such as Kaufman, Manolov, Toncheva. In this context, a process of institutionalization of folklore can also be observed, whereby traditional music is promoted with the support of state and cultural institutions.

Veselka Toncheva (Toncheva, 2011) notes: “Tradition exists only when society truly needs it and when it generates a positive public assessment, creating mechanisms for its preservation and affirmation.” These studies confirm the role of folklore festivals and gatherings in preserving and popularizing traditional musical

heritage, as well as in strengthening national consciousness and cultural identity.

Folklore festivals and gatherings of folk creativity are the subject of ethnomusicological research, as they enable analysis of the processes of transformation of folk musical art in contemporary conditions. The festival plays a role in the transmission of knowledge about traditional music, fostering a lasting interest among younger generations. In recent decades, an increase in the number of young participants has been observed, which indicates a revival of interest in folk creativity. One of the factors driving this process is the active support of the festival by the state and public organizations. This strengthens its role as a cultural institution and leads to the phenomenon of institutionalized folklore. Festivals establish both synchronic and diachronic connections, transmitting knowledge of the folklore tradition to contemporary audiences. Through them, the communicative function of folklore is fulfilled. At the same time, the extensive nature of folklore dissemination shows the formation of synchronic links — that is, recognition and potential use of folklore among different regions.

It should be noted that folklore is one of the important forms through which information is transmitted within an ethnic group about the structure of the social world in which individuals live — the norms and values of this world, its hierarchies, functions, and evaluations. It can be concluded that the folklore festival is a dynamic cultural platform that plays an important role in the preservation and transformation of traditions. It represents an ethnomusicological phenomenon within which the transmission of folk culture takes place under conditions of its decline. Studying such events reveals the mechanisms for preserving and adapting the musical folklore tradition in the 21st century. Since folklore, while remaining true to itself, also reflects to some extent the new spatiotemporal parameters of the ethnic group's existence, we can observe both its stable elements (ethnostatics) and its changes (ethnokinetics). In this way, the practice of folklore festivals fulfills

an important mission in preserving and popularizing traditional musical heritage.

Key words: folklore festival, ethnomusicology, cultural identity, tradition preservation, musical heritage, globalization, Rozhen festival, transmission, institutional support.

References

Ilieva-Peycheva, A. (2006). *Folklorūt i negovata sotsialna funktsiya v sāvremennoto obshtestvo*. Sofia: Akademichno izdatelstvo „Marin Drinov“.

Zemtsovsky, I. I. (2004). *Muzyka i traditsiya: Issledovaniya v oblasti muzykal'nogo fol'klora*. Moscow: Gosudarstvennyy institut iskusstvovedeniya.

Toncheva, V. (2011). *Folklorūt i negovite funktsii v sāvremennoto obshtestvo*. Sofia: Institut za etnologia i folkloristika s Etnografski muzej – BAN.

Kaufman, N. (1980). *Bulgarska narodna muzika*. Sofia: Nauka i izkustvo.

Toncheva, V. (2008). *Institutsionalizirane na folklorata: sāvremennite formi i funktsii*. Sofia: IEFEM – BAN.

Stoyanova, S. (2017). *Festivalite kato kulturna praktika: transformatsii i politiki*. Sofia: Nov bulgarski universitet.

Rice, T. (1994). *May it fill your soul: Experiencing Bulgarian music*. Chicago: University of Chicago Press.

Nettl, B. (2005). *The study of ethnomusicology: Thirty-one issues and concepts*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.

ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КУЛІНАРНІ ПАТЕРНИ УКРАЇНИ

Харицька С. В.

(Державний університет інформаційно-
комунікаційних технологій, м. Київ)

ORCID: 0000-0002-9404-9731

Колісниченко А. В.

(Державний університет інформаційно-
комунікаційних технологій, м. Київ)
ORCID: 0000-0002-9596-3103

EXTRAPOLATION OF NATIONAL IDENTITY INTO CULTURAL PATTERNS OF UKRAINE

Kharytska S. V.

(State University of Information and Communication Technologies,
Kyiv)

Kolisnychenko A. V.

(State University of Information and Communication Technologies,
Kyiv)

Food plays an important role in national identity development, as traditional dishes often reflect the cultural values and history of a particular nation. It serves as a symbol of unity and pride, helping to maintain a connection between generations and pass on cultural traditions. Ukrainian cuisine, with its diversity and authentic flavors, is an integral part of Ukrainian identity. Borscht (borshch, borsch), varenyky, lard and other dishes not only embody the richness of the Ukrainian land, but also remind us of historical trials and the struggle for independence, strengthening a sense of pride and belonging to the nation. The process of forming national identity is extremely complex and multifaceted. We focus on the primary awareness of one's national belonging through the family, through the cooking of national dishes and the verbal/nonverbal transmission of recipes through generations. The beauty and strength of the Ukrainian gastronomic tradition lies in the high quality of products and sophisticated techniques. The rapid development of the restaurant business and the production of farm products in Ukraine has attracted the attention of foreign gastrotourists and investors.

Питання виховання патріотизму та національної ідентичності не підлягає сумніву в Україні після повномасштабного вторгнення росії 24 лютого 2022 року. Національна ідентичність – це сукупність спільних характеристик, цінностей, традицій та

переконань, які об'єднують представників певної нації. Безперечно, національна ідентичність формується через традиції, релігійні переконання, обряди, свята та мистецтво, що передаються від покоління до покоління. Спільні етичні та моральні норми, що регулюють взаємодію в суспільстві, допомагають визначити колективні переконання і вказують, що є важливим для нації. Особливе місце займають національні символи – герби, прапори, гімни. Часто національні символи стають прикрасами на тілі людини (Kharytska, 2022). Відчуття громадянської приналежності є, на нашу думку, показником сформованості національної ідентичності. Сам процес формування національної ідентичності надзвичайно складний та багатогранний. Ми акцентуємо увагу на первинному усвідомленні своєї національної приналежності через константу сім'ї, через приготування національних страв та вербальну / невербальну передачу таких рецептів через покоління.

Як зазначає Олена Брайченко, засновниця проєкту «izhakultura» та видавництва «izhak», у передмові до книги «Україна. Їжа та історія»: їжа об'єднує людей. За спільною учтою ми налагоджуємо дружні взаємини, ведемо бесіди, вирішуємо справи. Так само, як наші розмова, вираз обличчя та дії за спільним столом здатні відобразити настрій, наміри і стосунки з людьми, їжа транслює смаки, уподобання, переконання й ідентичності. Їжа – це також мова, яка розповідає про нас. Українська кухня – цікава, барвиста, різноманітна і сучасна. Кожний сезон доповнює її оригінальними смаками. А одна й та сама страва може смакувати по-різному залежно від регіону. Краса і сила української гастрономічної традиції – у якісних продуктах та техніках, які ми практикуємо не одне століття. Різні кліматичні умови, тісні міжкультурні зв'язки посприяли тому, що сьогодні ми можемо із захопленням досліджувати світ української гастрономії та ділитися своїми здобутками. Наша кухня є нашим голосом, гордістю й виразником культури і цінностей. Стрімкий розвиток ресторанної справи та виробництва фермерських продуктів в

Україні привернув увагу закордонних гастротуристів й інвесторів. Попри це окремі популярні у світі страви досі не асоціюються з «українською кухнею» як кулінарною традицією чи брендом. (Braichenko, 2021, p. 6)

Борошно та зернові культури становили основу української стародавньої кухні. Також у вжитку були рослинні та тваринні жири й олія. Та, на жаль, близько 90% всіх рецептів із борошна втрачено. І лише окремі згадки про такі страви можна знайти в українській літературі. Відтворення життя, звичаїв, культури та менталітету українського народу стали важливою частиною поеми «Енеїда» І. Котляревського, яка стала символом національної самосвідомості та гордості українського народу. Наведемо кілька прикладів із «Етнографічна мозаїка «Енеїди» І. Котляревського»: «свинячу голову до хріну» – ритуальна страва у слов'ян-язичників, дикий кабан/вепр вважався священною твариною, його приносили в жертву богам; «локшину на переміну» говорять ще на «переміжку» про легші страви, які подають між м'ясними стравами; «локшина» – замішане пшеничне тісто на яйцях, розкачане в тонкий корж, нарізане вузькими смужками і зварене у воді з маслом або на молоці; «куліш» – густа юшка з пшона; «лемішка» – піджарена гречана мука, розведена солоним кип'ятком, запарена в горщику в печі на одну годину, подавали з піджареною на коров'ячому маслі або на олії цибулею; «зубці» – кутя з очищених зерен ячменю, зварена з потовченими і пересіяним на сито конопляним сім'ям; «путря» – кутя з ячменю, обсипана житнім солодом, залита солодким квасом; «кваша» – колись одна з популярніших страв, яку готували з житнього та гречаного борошна і солоду; «шулики» – порізані на невеликі шматочки пшеничні коржі, залиті розведеним медом разом з м'ятим у макітерці маком (Etnohrafichna mozaika, 2023). Наїдки, у всіх картинах бенкетування троянців, автор перелічує у тій послідовності, у якій їх подавали на стіл. Звичайно, останніми подавали солодкі страви – послідовно: путря, кваша, шулики. Причому кожна наступна страва була солодша за попередню. «Енеїда»

Котляревського дійсно схожа на енциклопедію звичаїв, обрядів та побуту українців. Автор описує зустріч гостя з хлібом та сіллю двадцять разів; згадує двадцять шість страв, які готувалися з борошна. Правду кажучи, в Україні завжди існував «культ хліба», як життєдайної страви. Французький письменник Оноре де Бальзак, відвідавши Україну, писав, що українці випікають 77 сортів хліба практично з нічого, маючи мінімум додаткових інгредієнтів. Загалом українці їли багато і за кількістю і за асортиментом. Недоїдати українці почали із приходом більшовиків на українські землі. І мова навіть не про голодомори, які влаштовували «совєти» в українських селах. Більшість звичних і часто вживаних продуктів стали доступними лише наближеним до партійної номенклатури. До таких продуктів потрапили: масло вершкове, гречана крупа, сири, кава, чай, цукерки та багато іншого.

В силу аграрного профілю найпоширенішими стравами тих часів були каші (просо, овес, ячмінь, горох, пшениця, сочевиця) і хліб. До появи гречки (XIII-XIV ст.) та сарацинського пшона, тобто рису (XIV ст.) хліб випікали переважно з житнього борошна, рідше з ячменю чи вівса. Білий пшеничний хліб був рідкістю, випікали його на великі свята. За дослідженнями історика О.Сокирко, значну частину давньої кухні українців складало м'ясо. Українці їли більше м'яса, ніж їхні західноєвропейські сусіди, оскільки мали добре розвинене сільське господарство та тваринництво. Українське Полісся, де не можливо було розвивати вирощування рослин через географічні особливості, урізноманітнювали свої страви, додаючи до них дари лісу – гриби та ягоди, які збирали та сушили для подальшого вживання (Sokyрко, 2021).

Щоправда м'ясне меню було своєрідним через релігійні постування християн. Свіже м'ясо, або свіжину (до речі, саме ця назва зберіглася і до наших часів у деяких регіонах України: Чернігівщина, Київщина, Полтавщина, тощо), готували вкрай рідко. Неймовірно, але свинина не була улюбленим м'ясом українців і лише з часом витіснила яловичину та баранину, які

були основою української гастрономії. Як зазначає О. Пивоваренко у своїх дослідженнях, на ярмарках XVIII-XIX століть продаж свинини стояла на останньому місці, тобто твердження про те, що українці салоїди споконвіку є міфом, вигадкою. З тієї ж ярмаркової статистики, як зазначає вчена, на першому місці стояла яловичина, а потім неймовірна кількість пташиного м'яса: кури, гуси, качки і навіть індики. Баранина також посідала одне із перших місць, оскільки було достатньо пасовищ і випасання такої худоби не потребувало додаткових затрат. Крім того, господарі мали також вовну, яка приносила дохід. Свинина почала набувати популярності лише у кінці XVIII століття (Pyvovarenko, 2016).

Їжа відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності, оскільки традиційні страви часто відображають культурні цінності та історію певної нації. Вона служить символом єдності та гордості, допомагаючи зберігати зв'язок між поколіннями та передавати культурні традиції. Українська кухня, з її різноманіттям і автентичними смаками, є невід'ємною частиною української ідентичності. Борщ, вареники, сало та інші страви не лише втілюють багатство української землі, а й нагадують про історичні випробування та боротьбу за незалежність, зміцнюючи почуття гордості та належності до нації.

Література

- Braichenko, Olena. (2021). *Ukraina. Yizha ta istoriia*. 289 p.
- Etnohrafichna mozaika «Eneidy» I. Kotliarevskoho (2023). Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=yks36sheenw>
- Kharytska, S.V., Kolisnychenko, A.V. (2022). *Patriotychne tatuiuvannia yak vyraznyk natsionalnoi samoidentyfikatsii. MODERNÍ ASPEKTY VĚDY*. Svazek XXI mezinárodní kolektivní monografie. Vol. 21. P. 150-158.
- Maltseva, O. (2009). *Poema I. Kotliarevskoho «Eneida» yak reprezentatsiia ukrainskoï natsionalnoi identychnosti*. Retrieved from

http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=45401

Pyvovarenko, O. A. (2016). Yizha u povsiakdennomu zhytti kozatskoi starshyny yak pryrodna neobkhdnist ta sotsialna identyfikatsiia. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*. Vol. 49. P. 27-33.

Sokyrko, Oleksii.(2021). Kulinarna mandrivka v Hetmanshchynu. 272 p.

IDENTITY AND CULTURAL REPRESENTATIONS OF UKRAINIANS: A COMPARATIVE STUDY

Kondrashova T.

(Ukrainian Science Diaspora in France, Paris)

The purpose of this paper is to provide an understanding of how French people perceive Ukrainians at work. Ukraine opened to the world, it should be aware of how to deal with Ukrainians in Ukraine and abroad, how to cope with cross-cultural differences and peculiarities of Ukrainian culture and identity.

Based on the notion of *representation* – a fundamental transdisciplinary concept (French School of Sociology) and literature review on *Intercultural*, the paper utilizes cultural dimensions framework developed by intercultural researchers (Hofstede, Schein, Hall, Trompenaars, Adler, etc.). The empirical study rely on qualitative sociology to explore cultural representations through an imagological perspective. Hetero-representations of French on Ukrainians compared to Hetero-representations on Russians are in order to display convergence and divergence across perception. The results support the argument that Ukraine has her properly culture and identity different from Russian one.

Actual study, designed on the dichotomy “Europe and its other”, aims improve intercultural knowledge of Ukrainian identity, to

understand hot reality and to prevent communication failures. It proposes the keys for better intercultural relations.

Key words: perception, social representation, identity, intercultural, comparative study, Ukraine

**IDENTITE ET REPRESENTATIONS
CULTURELLES DES UKRAINIEN.NE.S UNE
ETUDE COMPARATIVE**

KONDRASHOVA T .

(La Diaspora scientifique ukrainienne en France, Paris)

L'objet de cette contribution est de fournir la compréhension de la perception, par les Français, des Ukrainien.ne.s au travail. Ce pays s'est ouvert au monde, on devrait être conscient comment on interagit avec des Ukrainien.ne.s en interne et en externe, comment on aborde différences culturelles et particularités de leur culture et de leur identité.

En s'appuyant sur la notion de la *représentation* – un concept fondamental transdisciplinaire (Ecole de sociologie française) et la revue de la littérature portant sur l'interculturel, les représentations s'analysent au moyen d'une grille des dimensions culturelles développées par des chercheurs (Hofstede, Schein, Hall, Trompenaars, Adler, et d'autres). L'étude empirique applique une méthode qualitative, à travers la perspective d'imagologie. Les hétéro-représentations portées sur les Ukrainien.nes sont comparées aux hétéro-présentations des Russes, dans le but de faire apparaître la convergence et la divergence dans les perceptions. Les résultats confirment l'argument selon lequel l'Ukraine possède sa propre culture et son identité, différente de l'identité russe.

L'étude actuelle, conçue sur la dichotomie « L'Europe et son autre », vise d'améliorer la connaissance des Ukrainien.ne.s, de comprendre la réalité « brûlante » et de prévenir les échecs de communication. Elle propose des clés pour l'amélioration des relations interculturelles.

Mots-clés: perception, représentation sociale, identité, interculturel, étude comparative, Ukraine

Introduction Les critères usuels de «définition» d'une nation - et par conséquent de l'identité nationale – sont nombreux (race, langue, religion, frontières,...) mais, aucun n'est universel (Renan,1987, p.306). Forme récente de société humaine selon certains, mais aussi ancienne que l'Homme pour d'autres.

Les historiens ne sont pas d'accord sur l'époque d'apparition des nations car l'identité nationale est protéiforme et selon le critère retenu l'émergence d'une nation est datée différemment.

Comment pouvoir conclure qu'on est en présence d'une nation ? Comment distinguer une nation d'une autre ? Par exemple, les nations ukrainienne et russe.

L'identité nationale ne se réduit pas à une carte d'identité délivrée par un Etat. D'ailleurs on connaît des situations où l'identité nationale a survécu à la disparition de l'Etat. Ce fut plusieurs fois le cas de l'Ukraine.

Faute d'une détermination objective certains s'en remettent à l'idée d'un principe spirituel : la nation serait une âme guidant le désir de vivre ensemble (Renan, 1987).

Est-ce à dire que l'identité nationale procède de l'auto-détermination par l'endogroupe et quelle n'est pas contestable par les exogroupes ? On retrouve ici la force de l'appartenance groupale forgé par Tajfel (1972, 1981,1978, 1986).

Mais l'identité nationale se révèle aussi dans le regard des autres (Cuche, 1997, p.20).

Afin d'explorer l'identité nationale dans ses différents aspects, Elias (2001) propose une classification qui renvoie à sa métaphore d'une danse en trois, par combinant l'auto-perception de l'identité, l'effet de l'appartenance groupale et la représentation que s'en donnent les autres. L'identité serait alors le fruit de la rencontre équilibrée du sentiment individuel, de l'influence de l'endo-groupe² et de la force de ou des exogroupes.

² son groupe culturel

Pourquoi tant d'acharnement chez Poutine à vouloir faire disparaître la culture nationale ukrainienne alors que dans le même temps il nie son existence même ?

L'identité nationale ne se donne pas simplement à l'observateur (Zacot, 1979), elle demande à être perçue en profondeur (Lévi-Strauss, 1974); trouver son noyau dur *Habitus* (Bourdieu, 1984), au-delà de la périphérie (les pratiques de circonstance).

Depuis plusieurs décennies l'UE recueille par enquête le sentiment d'appartenance des Ukrainiens (selon l'état-civil) à une Nation ukrainienne. Ce sentiment d'appartenance est majoritaire dans le pays, même dans le Donbass et en Crimée.

Notre recherche vise à approfondir cette piste en identifiant les caractéristiques culturelles qui poussent à cette cohésion du peuple ukrainien et qui expliquent largement sa résilience. Nous avons déjà réalisé cette démarche auprès des Russes (Kondrashova, 2008). Ceci dans le but de comparer les profils culturels ukrainien et russe et apporter notre contribution à la question de savoir si Ukrainiens et Russes portent des cultures significativement différentes ou pas.

Pour cela nous utilisons comme révélateurs des expatriés français travaillant à Moscou et à Kiev dans des entreprises internationales.

"Plus nombreux que les Polonais, plus virils et plus cultivés que les Roumains, plus loyaux envers leurs aspirations nationales que les Tchèques eux-mêmes, ils forment la nation la plus romantique de l'Europe – la nation que personne ne connaît."
(H.Tiltman, 1934).

Importance du sujet

Notre recherche amène à conclure que les cultures ukrainienne et russe diffèrent significativement. Il convient de noter que ce résultat n'est pas seulement inspiré ou dicté par les circonstances. Il n'est pas né ex nihilo et s'inscrit pleinement dans la recherche que nous conduisons depuis plusieurs années et à laquelle l'invasion de l'Ukraine par son voisin russe lui confère une actualité brûlante.

En dépit de leur proximité confessionnelle et de leur parenté anthropologique, Ukrainiens et Russes sont culturellement différents.

Nos travaux dans ce domaine, montrent clairement cette différence et une divergence croissante entre les deux cultures. Comme si l'agression extérieure renforçait l'identité nationale ukrainienne et la rapprochait des valeurs de l'Europe Occidentale, au grand dam d'un agresseur qui croyait pouvoir aisément ramener vers l'Est une nation qui se veut à l'Ouest.

Notre approche consiste à utiliser le regard des expatriés opérant dans ces deux pays. En confrontant leur perception en Ukraine et en Russie on peut alors apporter leur témoignage à ce propos. *Ces nomades modernes* transportent dans leurs «bagages» des cultures (nationales,organisationelles,...) qui sont les leurs, et qui viennent à la rencontre de celles de leurs interlocuteurs du pays d'accueil. Qui mieux qu'eux est sensibilisé au rôle central que joue le facteur culturel pour déceler *les signaux de décalages* en situation d'interaction culturelle ?

Ce rôle de révélateur dévolu ainsi aux expatriés est à la fois fondamental et délicat. Seule une approche légitimée par le recours à des outils et des méthodes éprouvés de recueil et d'analyse des données permet la neutralité du jugement. C'est ce que nous cherchons à faire.

Etat de l'art

Notre cadre conceptuel fait appel à la Théorie des Représentations Sociales (Moscovici, 1961, 1976, 1986, 1989) et à la Théorie de l'Identité Sociale (Tajfel, 1969, 1978,1981 ; Tajfel & al, 1986), pour cerner le lien entre l'appartenance culturelle et la perception du monde extérieur.

Le concept de représentation, un des objets d'étude des sciences sociales depuis le XIXième siècle chez les chercheurs francophones, a été réintroduit dans le champ des recherches actives par Serge Moscovici (1961). Il intéresse de plus en plus de chercheurs ³de différents domaines (psychologie sociale, anthropologie, sciences du

³ Moscovici (1989) rappelle l'origine de la notion de représentation en philosophie, puis en sociologie(Durkheim,1967).

langage et de la communication, etc.). D'après les chercheurs du courant sociocognitif français (Abric, 1984,1997; Moscovici, 1984, 1988; Jodelet,1993) les représentations interviennent comme une "grille de lecture et de décodage de la réalité" (Abric,1997). Cette notion est relativement récente, qui a été ensuite élaborée en psychologie sociale (Ecole Française), la branche de la psychologie qui étudie les comportements et les processus mentaux humains en ce qu'ils sont influencés par la présence d'autrui. C'est à Piaget (1975) que l'on doit la distinction entre perception et représentation : la représentation « prolonge » la perception en introduisant un élément supplémentaire qui est un système de significations ; elle fait ainsi passer du réel perçu au symbolique.

Les représentations sont des systèmes de pensée idéologiques et culturels qui se forment dans les interactions entre les individus. Dans ses relations avec les autres, l'individu construit des images correspondant à des appréciations sur les objets et les acteurs de son univers social. Ainsi, les traits culturels existent sous la forme de représentations (Bosche,1993).

Objectifs et approche

L'objectif de cet article est de décrire et d'expliquer les *représentations* que véhiculent les membres de l'exogroupe (Etrangers) sur les membres de l'endogroupe (Nationaux) concernant la culture du pays d'accueil.

Notre recherche porte sur l'*interculturalité*. La population d'étude est constitué des expatriés français qui travaillent en Ukraine et en Russie⁴. Le *terrain* de recherche sont les entreprises françaises implantées dans ces deux pays.

La *question de recherche* est : les Expatriés d'une culture nationale donnée ont-ils les mêmes représentations portant sur la culture de deux pays d'accueil différentes ? Les questions annexes : existent-elles les différences (similitudes) de perception, sur quelles

⁴ Antérieurement en Russie une étude similaire a été réalisée qu'on ne peut pas présenter dans le cadre de cet article (voir dans Kondrashova, T., 2008).

dimensions produisent-elles ? Ces perceptions sont-elles suffisamment homogènes pour dégager un profil culturel ?

Méthodologie

Comme le domaine abordé est peu étudié, l'*approche inductive* s'impose. Nous démarrons l'observation du terrain par une *étude exploratoire* en utilisant *des interviews semi-directif face-à-face* – une bonne technique pour explorer en profondeur des représentations et d'en extraire celles pertinentes au contexte.

Pour collecter les représentations une adaptation de la méthode d'incidents critiques a été employée. L'incident critique est défini comme la procédure de collecte d'un nombre de faits importants concernant une activité humaine observée dans une situation définie (Flanagan, 1954)

Les incidents critiques sont de courtes descriptions des faits saillants que les gens retiennent de leur expérience dont les conséquences sont claires afin que l'observateur puisse tirer les déductions et les prédictions sur la personne. L'évocation d'incidents critiques fait apparaître les comportements essentiels indiquant les valeurs culturelles sous-entendues (Brookfield, 1995 ; Nancy, 2001). L'incident critique dans notre étude est un événement ou un comportement pour l'expatrié qui renvoie aux traits culturels qui sont composantes de l'identité. On propose ainsi un inventaire des caractéristiques culturelles spécifiques relevés par les expatriés sur la culture des membres du pays d'accueil. Pour cela une *analyse thématique* du contenu nous sera de l'utilité, elle permettra de les faire émerger du corpus des interviews retranscrits en intégralité.

Etude empirique

Les 39 interviews semi-structurées ont été conduites à Kiev, de la durée moyenne d'une heure, allant de 30min. à 2 heures. Le thème des questions était la spécificité culturelle au travail en Ukraine. Les entretiens se sont déroulés dans l'anonymat. Les matériaux recueillis forment une base des données qualitatives longitudinales, collectées entre 2014 (la révolution de Maidan qui marque le réveil de la conscience nationale ukrainienne) et 2021 (aux prémices de la guerre).

Afin de fournir la description des particularités de la culture ukrainienne, ces observations spécifiques, représentatives des expériences des participants (emic categories) ont été analysées en appui des facteurs de variabilité culturelle (étic categories) présentes dans la littérature du domaine interculturel. La méthode d'une comparaison constante a permis de coder les réponses individuelles (Denzin et Lincoln, 1994).

Une *analyse thématique* du contenu appliquée au corpus des données nous a permis d'identifier les représentations qui peuvent caractériser les Ukrainiens au travail, en se servant du regard porté par les expatriés français interviewés en Ukraine. Il est possible de décoder l'identité culturelle au moyen de consensus affichés par les membres de l'exogroupe sur les traits culturels de culture de contact ; c'est la méthode de convergence. Ceci fait apparaître les éléments de *l'identité ukrainienne* dans le milieu des affaires en Ukraine.

En rapprochant les études réalisées en Russie puis en Ukraine, on dispose alors d'une analyse comparative des Ukrainiens et des Russes sur le plan culturel.

Points-clés et résultats de la comparaison

Comme nous l'avons expliqué, pour faire apparaître les caractéristiques culturelles qui différencient l'Ukraine de la Russie on s'est appuyé sur des études de terrain réalisées sur longue période dans les deux pays. C'est ce qu'on a pu faire en observant les cultures ukrainienne et russe telles qu'elles se manifestent sur le lieu de travail. Il s'agit de culture d'affaires révélée par les représentations que s'en font les français expatriés à Kiev et à Moscou. Ces personnels ont servi de révélateur des caractéristiques culturelles respectives des Ukrainiens et des Russes. L'idée est qu'on peut caractériser un groupe national au moyen de traits culturels qui guident le comportement des membres de ce groupe. La culture s'appréhende par un ensemble de dimensions sur lesquelles il y a consensus (Bosche, 1993a). Ces dimensions font consensus dans la littérature académique dédiée aux facteurs de variabilité culturelle (Hofstede, 1980, 1991, 2010 ; Adler, 1986 ; Trompenaars et Hampden-Turner, 1998 ; Schneider, S. C. & al., 1997 et d'autres).

Utilisant cet ensemble nous avons trouvé un nombre significatif de dimensions (plus de moitié et même à l'opposé) affichant des représentations divergentes entre les deux populations. Nous nous pretrons de les présenter regroupés par dimensions au plutot.

L'étude de terrain montre que Ukrainiens et Russes n'ont pas des traits culturels semblables. Affirmer que les deux populations ont la même culture (russe, évidemment !) est juste inexact et trompeur ; il existe entre elles des différences de valeurs et de pratiques. Les résultats de l'analyse du contenu sont sans équivoque: sur une majorité de critères caractérisant une culture nationale, une divergence manifeste apparait, ce qui permet de conclure l'existence de profils culturels significativement différents.

De fait, les caractéristiques culturelles de ces deux nations se différencient assez nettement, tant sur les axes Est-Ouest que Nord-Sud.⁵

Discussion et conclusion

Par-delà leur proximité linguistique et un voisinage géographique, les Ukrainiens et les Russes sont culturellement différents. Nos travaux dans ce domaine montrent cette différence et une divergence croissante entre les deux cultures.

Triandis (1995) définit la culture comme l'ensemble des éléments humains objectifs et subjectifs qui dans le passé ont accru la possibilité de survie et amélioré la satisfaction des individus au sein de leur *niche écologique*, et deviennent ainsi partagés entre ceux qui peuvent entrer en communication parce qu'ils ont un *langage commun* et qu'ils vivent au même *endroit* et à la même *époque*.

La particularité de l'ethnos ukrainien est due au fait que tout au long de son histoire ce peuple restait dans son *aréal* géographique, sans jamais quitter le vaste bassin du Dniepr- le territoire allant de la Biélorussie actuelle jusqu'à la Mer Noire- et ses terres extrêmement fertiles de *tchernoziom*. Peuple agriculteur sédentaire, l'ethnicité

⁵ Kondrashova, T. (2022) »Ukraine : Réveil d'une Nation », Conférence-débat organisée à l'IAE d'Aix-Marseille Université, le 26 mai

ukrainienne se cristallise et existe jusqu'à nos jours, dans sa propre zone ethnographique. C'est comme si l'Ukrainien avait survécu à travers les siècles, collé à son *landschaft*, dans sa niche écologique.

L'*unikum* de ce pays en plein centre de l'Europe est que d'un côté c'est un pays très ancien et de l'autre, c'est un pays tout neuf. Héritière directe du premier état slave de l'Est du VIème siècle, l'Ukraine-Rous' (Ruthénie) avec son centre à Kiev était un Etat très évolué, puissant et influent qui a atteint son apogée en XIème siècle ; il ne s'est relevé de ses cendres qu'au carrefour des XXème et XXIème siècles...⁶

Depuis l'indépendance, le pays ne cesse de se réinventer, de se reconstruire, de se souvenir de ses origines et de se réapprécier. Et aussi de se réapproprier de sa propre culture qui lui a été dérobée.

Bibliographie

Bourdieu P. Questions de sociologie. Editions de minuit. Paris, 1984.

Cuche D. Nouveaux regards sur les cultures (dossier). Sciences Humaines.1997. C.20-27.

Dargent C. L'identité ukrainienne : mais qu'en disent les Ukrainiens ? The Conversation. L'expertise universitaire, l'exigence journalistique. Paris, le 6 juin 2022.

Deloye Y. Etat, nation et identité nationale : pour une classification conceptuelle. In Burgi N. (dir.). D'Iribarne Ph. L'épreuve des différences, Editions du Seuil. Paris, 2009.

Fractures de l'Etat-nation. Kimé. Paris, 1994. P.155

Hall E.T. & Hall, M.R. Understanding cultural differences. Germans, French and Americans. Intercultural Press. Yarmouth, Maine, 1990.

⁶ L'histoire de l'Ukraine, les tentatives échouées de son indépendance, est un sujet qu'on ne développe pas ici.

Hofstede G. & al. *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. 3rd Edition, McGraw-Hill. 2010.

Kondrashova T. (2008). *L'ajustement de la perception interculturelle: top management des entreprises françaises en Russie*", Thèse du Doctorat, CEROG, Aix Marseille Université, oct. Trompenaars F. & Hampden-Turner C. *L'entreprise multiculturelle*, Maxima. 2008.

Lévi-Strauss C. *Identité*. PUF. Paris, 1974. P.4.

Renan E. *Qu'est-ce que c'est qu'une nation ?* Conference à la Sorbonne le 19 mars 1882. Librairie Nouvelle. Paris, 1987. C.305.

Tajfel, H. (1972). *Social categorization*. In S. Moscovici (Ed.), *Introduction à la psychologie sociale* (pp. 30-37), Vol. 1, Paris : Larousse.

Tajfel, H. (1981) *Human groups and social categories*, *Studies in social psychology*. Cambridge University Press.

Tajfel, H. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. (European Monographs in Social Psychology, N°.14). London: Academic Press.

Tajfel, H. & Turner, J. C. (1986). *The social identity theory of inter-group behavior*. In S. Worchel and L. W. Austin (eds.), *Psychology of Intergroup Relations*. Chicago: Nelson-Hall.

Zacot F. *Identité : trois pour le prix deux*. In Tap P. (dir.) *Identités collectives et changements sociaux*. Actes du colloque international de Toulouse. Privat, 1979. P.52.

Zawadsky P. *Nationalisme, démocratie et religion*. In Dieckhoff F. Et Jafferlot C.(dir.) *Repenser le nationalisme. Théories et pratiques*. Presses de Sciences Politiques. Paris, 2006. P.265.

Еліас Н. Про процес цивілізації. Соціогенетические і психогенетические дослідження. Т. 1. Зміни в поведінці вищого шару мирян в країнах Заходу. Москва, СПб. 2001.

TRANSLATION OF CHILDREN'S LITERATURE AS A MEANS OF PRESERVING UKRAINIAN NATIONAL TRADITIONS

Kosiuha O.

(Rouen University Normandy)

(<https://orcid.org/0000-0001-5633-4665>)

ABSTRACT The theses are devoted to the study of the peculiarities of the formation of the translation of children's literature in Ukraine and its consideration as a means of preserving national traditions. The study covers a brief history of the development of translation studies in Ukraine in the 19th and 20th centuries, and also includes a translation analysis of the fourth part of the Harry Potter septology *Harry Potter and the Goblet of Fire* by J.K. Rowling (translated by Ukrainian translators V. Morozov and S. Andrukhvych from English into Ukrainian).

Keywords: translation, children's literature, translation strategy, translation operations, collective translation, *Harry Potter*.

During the period of Russian domination (during nineteenth century), a powerful policy of Russification of the entire population of the Empire was pursued, meaning that the bulk of literature was published exclusively in Russian. On 18 July 1863, the Valuev Circular was issued, prohibiting the publication of books in Ukrainian. Then, on 18 May 1876, the Ems Decree was issued: it banned the use of the Ukrainian language in the press and prohibited the import of Ukrainian publications and the staging of plays or lectures in Ukrainian (Zdrzhko, 2019). Throughout the duration of these two decrees, not a single translation into Ukrainian was published in Ukraine itself. The only translations into Ukrainian were published in Lviv, which at that time was part of the Austro-Hungarian Empire. They included translations of books by Charles Dickens, Edgar Allan Poe, Henry Wadsworth Longfellow, Walter Scott and Mark Twain. At the beginning of the twentieth century, in 1905, the Academy of Sciences in St. Petersburg recommended that the restrictions of the Valuev Circular and the Ems Decree be lifted,

granting Ukrainian the status of an independent Slavic language. This change of policy was made because it was the revolution in 1905, and its immediate task was the overthrow of tsarism. After this declaration was issued, the number of publications in Ukrainian increased significantly.

After the 1917 revolution, when the Ukrainian People's Republic was proclaimed in 1920, access was given for the first time to translations into Ukrainian of such prominent foreign writers as Rudyard Kipling, Mark Twain, and Jules Verne (Baran, 2021). Translations of Hans Christian Andersen and the Brothers Grimm into Ukrainian became possible only in 1930. But in 1922, Ukraine became part of the Soviet Union, which began to impose its ideology of communism and Leninism even on the translation of children's literature. In order to gain acceptance from the smaller republics, the Communist Party launched a policy of so-called "indigenisation", which abolished forced Russification. This made it possible to publish many translations of English-language literature into Ukrainian (Zdrazhko, 2019:30).

This period was dominated by Joseph Stalin and his policy of industrialisation, collectivisation, and the restructuring of agriculture in Ukraine. This led to the event now known as Holodomor in 1932-1933, an act of genocide against the Ukrainian people by creating artificial mass starvation. Ukrainian writers, translators, and scholars were also targeted by Stalin's repression at the time. In the following period, the ideology of the USSR regime governed the translation process and aimed at controlling the choice of books for translation, especially books for children.

The period of the Soviet Union thus had a highly negative impact on the translation of children's literature, as it was marked by the support of only the ideology of communism, fostering the cult of Soviet childhood (Ohar, 2012). After Stalin's death, the so-called "Khrushchev Thaw" began in the USSR, and repression and censorship began to ease. The general rise of Ukrainian literature and translation began, and the so-called "Sixtiers" generation was formed, actively engaged in translating foreign literature. They

defended Ukrainian national language and culture, and freedom of artistic creation. The most famous translators of the time were Hryhoriy Kochur (who translated *Aesop's Fables* into Ukrainian) and Mykola Lukash (who translated Goethe's *Faust* into Ukrainian for the very first time). However, after the failure of Khrushchev's reformist policy, Leonid Brezhnev came to power in 1964. Under his rule, translations of children's literature were again subject to strict censorship, as the government's goal was to educate young communists.

It was only after Ukraine gained independence in 1991 that the translation of children's literature into Ukrainian became much more widespread, without ideological overtones and without severe censorship.

Looking further back, it is necessary to point out that Ukrainian translation originates from the famous writers-translators of the nineteenth century, who enriched Ukrainian literature with world masterpieces. They are Panteleymon Kulish (1819-1897), Ivan Franko (1856-1916), Lesya Ukrainka (1871-1913), Mykola Zerov (1890-1937), Maksym Rylskiy (1895-1964) and Mykola Lukash (1919-1988). Panteleymon Kulish made the first complete translation of the Bible into Ukrainian. He became known for his translations of Shakespeare, Goethe, Byron and Mickiewicz. Ivan Franko was a unique person who spoke 14 languages. Among his most famous translations are those of *Oedipus Rex*, *Pinander and Menander* by Sophocles, and *Faust* by Goethe. Lesya Ukrainka's real name was Larysa Kosach-Kvitka, and she spoke 11 foreign languages and translated the works of great authors such as Byron, Homer, Dante, and Shakespeare into Ukrainian. Mykola Zerov was a public figure and translator who translated Ovid, Horace, Virgil, Leconte de Lille, Ronsard, Baudelaire, Petrarch, Byron, Du Bellay, and Beranger into Ukrainian. Maksym Rylskiy was a prominent Ukrainian writer and translator who translated works by Mickiewicz, Voltaire, Boileau, Shakespeare, Molière and Heine. Mykola Lukash is a translator who translated classic works of world literature, such as Cervantes's *Don Quixote*, Boccaccio's *Decameron*, Flaubert's *Madame Bovary*, as well

as poetry by Burns, Heine, Schiller, Verlaine, Rilke, Hugo, and Mickiewicz. Considering the books translated by these prominent Ukrainian figures, we can see that there are no translations of children's literature among them, because at that time, literature for children was mostly translated into Russian.

Special features of Ukrainian translation. There are several ways to translate any type of literature, one of which is collective translation. Collective or team translation is a fairly common phenomenon in Ukraine nowadays. This can be explained by the constant lack of time and money on the part of publishers. Depending on the length of volume, several translators may translate the same book.

One of the interesting examples of team translation into Ukrainian is the translation of *Harry Potter and the Goblet of Fire* by J.K. Rowling. According to Bloomsbury's official website, the Harry Potter books have been translated into 79 languages. The translation in Ukraine was carried out by well-known Ukrainian translators Viktor Morozov and Sofia Andrukhovych. He is known as the translator of all the *Harry Potter* books, prequels and sequels to them. Sofia Andrukhovych is better known as a writer than as a translator. The principle of translation was simple: the book was divided into two equal parts, with chapters 1-20 translated by one translator and chapters 20-37 by another. I don't know exactly why this decision was made, maybe because of the lack of time and strong deadlines. Throughout the translation, the proper names and titles used in the translation of the previous three parts of the Harry Potter adventures were preserved.

In order to visually explore the strategy and translation operations of the aforementioned novel, I analysed the verbal means of space and time categories of first three chapters of the narrative *Harry Potter and the Goblet of fire* by J.K. Rowling and its Ukrainian translation. I defined the operations of translation used by these translators. The translators of *Harry Potter and the Goblet of Fire* tried to use words and phrases of Ukrainian origin as much as possible, even if they have already fallen out of use. One of their

goals, in my opinion, was to restore the reader's interest in the national language, as well as to bring the reader and the narrative closer together. The translators tried to adapt the text for the target audience, so that the reader could identify with the characters in the novel.

Conclusions. One of the main purposes of translating books for children and young people is to introduce children to other cultures and traditions, other educational systems, other principles of life and other worldviews. Ukraine presents a specific case, as the development of Ukrainian translation has gone through many difficult stages, under the influence of the Russian Empire, then under the period of the Soviet Union. The Ukrainian language has finally overcome most of the obstacles, and since independence, Ukrainian translation has flourished. Thanks to Ukrainian translators, a long list of translated children's literature is now available to young readers.

Bibliography

Andriychuk M. Publishing in post-Soviet Ukraine in the interwar period, *Technology and Technique of Printing*, №1(47), 2015, p. 103-115.

Baran U. The Development of Children's Literature in Ukraine in the XX-XXI centuries, *Studia Polsko-Ukraińskie* [Online], №8, 2021, p. 179-196

O'Sullivan E. *Comparative Children's Literature*, London, Routledge, 2005, p. 74

Ohar E. *Children's Book in Ukrainian Society: The Problems of the Transition Era*, Lviv, Barabooka, 2012.

Zdrazhko A. The Development of Ukrainian Children's Literature Translation Tradition from Russian Imperialism through the Soviet Era to the Global Context. The Study of Various Translations of Rudyard Kipling's Tale "The Cat that Walked by Himself" into Ukrainian, [Thesis], York University, Toronto, Ontario [Online], 2019

L'IDENTITÉ NATIONALE VU PAR LE CONCEPT *LA TERRE* DANS LES TEXTES LITTÉRAIRES DE LA FIN DU XIX-DÉBUT XX SS.

Kushnir I.

(Université nationale I. Franko de Lviv, Lviv, Ukraine)

orcid.org/0000-0001-5812-2543

NATIONAL IDENTITY THROUGH THE CONCEPT OF THE LAND IN LITERARY TEXTS OF THE LATE XIX AND EARLY XX CENTURIES

Kushnir I.

The study is devoted to the interrelation between the artistic integrity of a literary work and the concept of *the land* as an organic part of it which appears as one of the fundamental elements to express the national identity of literary characters, constituting a closed system of multiple meanings, oriented towards the deep archetype of the land as place of birth, as homeland. The topicality of this study lies in the analysis of the various aspects of the concept of *the land*, which is one of the main elements for understanding the spiritual orientations and values of the various national identities and which plays a fundamental role in the reproduction of the national image in the world. The similarity of the characters' positions in E. Zola's novel "The Land", O. Kobylanska's novel "The Land" and R. Blaumanis's drama "Indrani" have been highlighted, while Ch. F. Ramus's novel "Aimé Pache, Vaudois painter" illustrates the concept of the land as a homeland. Depending on the position taken by the writers, the characters embody the national spirit. The concept of *the land* appears to be a manifestation of the national mentality.

Key words: national identity, concept *the land*, character, realism, peasant, Ukrainian literature, Latvian literature, Swiss French speaking literature

L'étude est consacrée à l'interrelation entre l'intégrité artistique d'une œuvre littéraire et le concept de *la terre* en tant que partie organique de celle-ci. Nous considérons que le concept *la terre*

apparaît comme l'un des éléments fondamentaux pour exprimer l'identité nationale des personnages littéraires, constituant un système fermé de significations multiples, orientées vers l'archétype profond de la terre en tant que lieu de naissance, en tant que patrie. La conception mythologique intégrale du monde illustre l'unité de l'humanité, les origines communes de la symbolique de la terre, dont la permanence est déterminée par des valeurs esthétiques similaires dans toute culture nationale. L'utilisation du concept de *la terre* dans une œuvre artistique dépend, dans chaque cas, des préférences de l'écrivain, de sa position esthétique, de sa manière de concrétiser son idée d'auteur et, plus profondément, des relations mythico-mentales de l'écrivain avec sa patrie, de son identité nationale, qui se reflète ensuite dans les relations de ses personnages avec leur patrie. Le potentiel du concept de *la terre* est inépuisable, car il est constamment réinterprété dans un nouveau contexte, tout en restant l'élément central de l'œuvre et en mettant en avant l'importance des relations entre la personne et sa patrie. La transmission de l'identité nationale à travers le concept de *la terre* confère une signification notionnelle essentielle au système de repères idéologiques du personnage dans les œuvres choisies pour cette étude.

L'actualité de cette étude réside dans l'analyse des différents aspects du concept de *la terre*, qui est l'un des principaux éléments permettant de comprendre les orientations spirituelles et les valeurs des différentes identités nationales et qui joue un rôle fondamental dans la reproduction de l'image nationale dans le monde. Les objets d'étude sont le roman de l'écrivain suisse francophone Ch.-F. Ramuz « Aimé Pasch, le peintre vaudois », le récit d'O. Kobylanska « La terre » et la pièce de théâtre de R. Blaumanis « Indrani ». Ces œuvres font partie des classiques de la littérature réaliste mondiale de la fin du XIXe et du début du XXe siècles, présentant des fresques monumentales de la vie villageoise et paysanne, mettant en avant des valeurs communes : la terre, le travail, l'honneur.

L'objectif est d'étudier le reflet de l'identité nationale à travers la perception de la terre comme la valeur principale du paysan, qui est devenue l'enjeu du conflit pour les œuvres des écrivains de

différentes littératures nationales et les représentants de différentes positions esthétiques ; de montrer l'influence du concept de la *terre* sur la formation de l'image nationale du monde dans différentes littératures nationales.

L'opposition *Moi – l'Autre* domine dans l'image nationale du monde créée par Ch.-F. Ramuz. La compréhension symbolique de la terre chez cet écrivain correspond à une généralisation large : la terre en tant que *petit pays*, maison natale, patrie. Le roman « Aimé Pache, peintre vaudois », étant l'œuvre la plus autobiographique de l'écrivain suisse, est fondamental pour comprendre sa conception artistique. Ce roman met en lumière la relation entre la Suisse romande et Paris comme une opposition *centre – périphérie*, ce qui est essentiel pour l'esthétique de Ramuz. Son personnage, l'artiste Aimé Pache, part pour Paris afin de devenir un peintre célèbre. Cependant, en perdant le lien avec sa patrie, il se retrouve incapable de créer. Son talent ne renaît qu'après son retour chez lui. L'auteur insiste sur le fait qu'Aimé est l'un des Pache, l'un des « siens ». Nous en concluons donc que l'identification nationale est importante pour Ch.-F. Ramuz, ce qui se reflète dans l'exemple de ce roman autobiographique : Aimé est resté un Vaudois même à Paris, et il n'y avait pas d'autres alternatives pour Ch.-F. Ramuz. Quand on lui (à Aimé Pache) pose la question : “Dites donc, où est-ce que c’est, ce pays-là?” il répond: “C’est le mien, de pays.” – “En Suisse?” – “Non, disait-il, dans le canton de Vaud” (Ramuz, 1991, p. 185). Dans les œuvres de Ch.-F. Ramuz, on trouve une interprétation spécifique de l'identité nationale en tant que compréhension du lien entre une personne et une petite patrie. L'écrivain considère donc que sa tâche consiste à exprimer *le génie du lieu* (Berchtold, 1966, p. 25). Ainsi, pour les personnages, le bonheur n'est possible que dans leur pays natal “chez nous”.

Le roman « La terre » de l'écrivaine ukrainienne Olga Kobylanska (1863-1942) dépeint le pouvoir de la terre sur la personne. Comme chez E. Zola, il s'agit de l'histoire d'une famille de paysans, une parmi tant d'autres. Le conflit repose sur le problème du partage des terres entre les frères Mykhailo et Savva : « Elle a été

nourrie de notre sang et de notre sueur. Chaque motte, chaque pas peut témoigner de la façon dont notre sacrum s'est plié en quatre pour la travailler » (Kobylanska, 1973, p. 25). La dépendance du paysan à l'égard de la terre dans le village ukrainien s'est développée au fil de l'histoire : une personne était évaluée en fonction de la taille de son champ, et son statut social dépendait de la terre. Un conflit entre pères et fils commence à propos de la terre. Les parents condamnent leur fils Savva pour son intention d'épouser sa cousine maternelle, mais la principale raison de leur attitude hostile à son égard est la pauvreté : le père de Rakhira est un gitan sans terre. Ainsi, la terre s'interpose entre les frères Mykhailo et Savva, provoquant un fratricide. Désespéré, le père affirme la dépendance du paysan à l'égard de la terre en prononçant les mots suivants : « Elle n'était pas pour toi, mon fils, mais pour toi ! Tu l'as foulée, tu l'as nourrie, et quand tu as grandi et que tu es devenu fort, elle a ouvert sa bouche et t'a emporté ! Tu as été un imbécile pour elle, un imbécile... » (Kobylanska, 1973, p. 249). Le concept structurant de l'œuvre est la terre. Les lignes de l'intrigue sont concentrées autour d'elle, elle regroupe les personnages et leur attitude à son égard détermine leur vision du monde. Dans l'interprétation d'O. Kobylanska, la terre apparaît comme une force vitale, mais aussi une force qui détruit l'âme des gens si le moteur principal n'est pas l'amour mais la soif de possession. En montrant le problème de la dépendance du paysan à l'égard de la terre, nous pouvons observer un point commun avec le roman naturaliste d'E. Zola « La terre ».

Une problématique similaire de marquer de l'identité nationale par la dépendance à l'égard de la terre et de la propriété se retrouve dans la littérature lettone : Rudolfs Blaumanis (1863-1908) est un dramaturge et écrivain letton, auteur d'une prose réaliste sur la vie de la paysannerie. Le drame « Indrani » dépeint le conflit entre parents et enfants à propos de la terre, en prenant l'exemple de la réalité lettone de la fin du XIXe siècle. Indran, le père, est un paysan letton honnête et travailleur. Il en va de même pour sa femme, Indraniete. En prenant l'exemple de ses fils, de son neveu et de son petit-fils, l'auteur montre la destruction des valeurs familiales patriarcales.

Ainsi, le fils aîné Edward devient frauduleusement propriétaire de la ferme, le neveu Nolin, décrit comme « une feuille de bardane qui suit le courant » (Blaumanis, 2003, p. 18) ne veut pas travailler sur la terre, le petit-fils Ejin va vendre la ferme. La tragédie d'Indran en tant que père exilé peut être comparée à Fouan du roman « La Terre » de Zola ou à Lear de Shakespeare. Il est logique de comparer ces deux dernières œuvres avec le roman naturaliste d'E. Zola « La Terre », dont l'intrigue est similaire. L'immensité de la terre par rapport à l'insecte humain, notamment dans les scènes de semailles et de récoltes, met en évidence la disproportion entre le désir et l'immensité de l'objet du désir dans le roman « La Terre » d'E. Zola : “Et l’on distinguait pourtant, même chez les plus lointains, le geste obstiné, toujours le même, cet entêtement d’insectes en lutte avec l’immensité du sol victorieux à la fin de l’étendue et de la vie” (Zola, 1984, p. 24).

La comparaison de l'interprétation du concept de *terre* dans différentes œuvres littéraires permet d'identifier leur spécificité nationale, les images nationales du monde, les personnages nationaux, ainsi que les tendances du processus littéraire, les traditions et les innovations, et l'originalité des styles des artistes. On peut affirmer que l'identité nationale s'exprime par le fait de vivre sur un certain territoire commun, défini comme une patrie, et par l'existence d'un lien subconscient entre une personne et sa patrie. Un facteur tel que la dépendance d'une personne à l'égard de sa terre en tant que propriété privée s'est formée au cours d'un long processus historique, au cours duquel la propriété foncière est devenue une mesure de la personne. L'expression des valeurs nationales à travers l'amour de la terre est un dénominateur commun dans les œuvres des différentes littératures nationales. Bien que les œuvres analysées soient écrites conformément aux différentes positions esthétiques des écrivains, elles soulignent toutes l'importance de la terre pour l'autoidentification nationale des personnages. Nous soulignons la similitude des positions des personnages dans le roman « La terre » d'E. Zola, le récit « La terre » d'O. Kobyljanska et le drame « Indrani » de R. Blaumanis, tandis que le roman « Aimé Pache, le

peintre vaudois » de Ch. F. Ramus illustre le concept de la terre en tant que *petite patrie*. Selon la position des écrivains, les personnages incarnent l'esprit national. La notion de terre apparaît comme une manifestation de la mentalité nationale. En résumant notre étude on constate que le concept de *la terre* chez ces écrivains a de nombreux points communs : la terre et le travail sont les principales valeurs. Tout ce qui est dépeint dans ces œuvres sert à illustrer la dépendance et l'interconnexion de l'homme et de la terre, soulignant ainsi leur identité nationale.

Références

- Berchtold, A. (1966). *La Suisse romande au cap du XX s. Portrait littéraire et moral*. Lausanne : Payot.
- Blaumanis, R. (2003). *Indrāni*. Zvaigzne AB.
- Kobylanska, O. (1973). *La Terre*. Traduit de l'ukrainien par G. Maxymovych. Kiev: Dnipro.
- Ramuz, C. F. (1991). *Aimé Pache, peintre vaudois*. Lausanne : L'Age d'Homme.
- Zola, E. (1984). *La Terre*. Paris : Fasquelle.

ОБРАЗ ЧУЖОЇ ЗЕМЛІ У ТВОРАХ ПИСЬМЕННИКІВ ДІАСПОРИ

Лушій С. І.

(Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України)

Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-9380-8986

THE IMAGE OF A FOREIGN LAND IN THE WORKS OF DIASPORA WRITERS

Lushchii S. I.

The study examines the works of Ukrainian diaspora writers of the 1940–1980 years, in which the image of the foreign played an

important role. These are stories and novels by Yr. Kosach, U. Samchuk, E. Andrievska, V. Barka, R. Volodymyr, I. Bondarchuk, M. Keivin, and M. Ponedilok.

In these works, the problem of the difficult adaptation of Ukrainian emigrants in other countries is in the forefront. They testified that the problem of national identity was one of the key issues for the Ukrainian diaspora.

The author analyses the opposite images in the works of diaspora writers: heroes who could not take root in the new conditions. It also draws attention to those heroes who have achieved success in life in a foreign land. It is emphasised that the study of diaspora figures is extremely important for Ukraine in times of total globalisation, as well as today, during the war, when millions of Ukrainian refugees are far from their homeland. Little-known literary and critical studies and letters by diaspora figures are used. The results of the study can be used in the study of the literature of the Ukrainian diaspora.

Keywords: foreign land, diaspora, prose, image, heroes, writers, national identity.

За підрахунками письменника й перекладача діаспори І. Качуровського, «наприкінці війни на території Німеччини (“Третього Райху”) перебувало дванадцять мільйонів чужинців; серед них, за даними нашої преси, українців було вісім... На кінець 1945–початок 1946 рр. на Заході, попри всі зусилля людоловів, залишилося якихось 400 тис. українців» (Качуровський, 2002, с. 120–121). Безперечно, при вивченні еміграційного літературного процесу 1940-х років, який, як правило, дослідники пов’язують із діяльністю МУРу, не можна оминати літературно-мистецького життя українців у таборах для переміщених осіб на сході Італії, адже воно також було надзвичайно жвавим і продуктивним. Річ у тім, що тут налічувалося 15 тисяч українців (за іншими даними 11), більшість із них – це воїни дивізії «Галичина». Вони, як і мурівці, були творцями художньої літератури та авторами статей і публіцистичних дописів у таборових виданнях, зокрема

таких часописах, як «Батьківщина», «Юнацький зрив», «Оса», «Життя в таборі» та ін.

Згадуючи про перебування українців у німецьких таборах для переміщених осіб, відомий письменник Ю. Клен відзначав: «Ми люди без імені й держави, без громадської приналежності. А проте вперто стоїмо на своєму мандрівному шляху й не хочемо збочити з нього. Ми ладні піти світ за очі, за океани, у краї тропічні чи полярні, аби не вертати додому, □ явище, яке не має прикладу в історії. І в цих важких умовах життя, віддані на ласку чужих народів, ставши перехожими гостями □ ми далі творимо свою культуру» (Клен, 1947, с. 30).

У 1950-х роках культурно-мистецьке життя українських емігрантів набуває нового імпульсу. Із таборів Ді-Пі вони роз'їхалися на постійне місце проживання до Європи, Америки та Австралії. За даними дослідників діаспори, «... у країнах Північної Америки поселилося 150–175 тис., Південної Америки – 35–40 тис., Західної Європи – 65–75 тис., Австралії – 25–30 тис. осіб» (Заставний, 1991, с. 84).

Отже, 1950-ті рр. для українських емігрантів □ час «обживання» в нових умовах. Про цей період ідеться в багатьох романах та повістях письменників діаспори. Так, проблема нелегкої інтеграції українців порушена в таких творах, як «Покоління зійдуться», «Розквітлі сузір'я» І. Бондарчука, «Пливе-шумить ріка» М. Кейван, «Спокутник і ключі землі» В. Барки, «На твердій землі» У. Самчука, Р. Володимира та ін. Життя українських емігрантів на чужині □ магістральна тема повістей та романів Р. Володимира. У його повісті «Прощавай минуле» (1977) важливу роль відіграють роздуми та переживання головного героя – учителя-емігранта Корнила Сагайдака, чия родина опинилася далеко від Батьківщини. У повісті «Манівцями» (1989) завдяки образу Радомира Прісного письменникові вдалося всебічно відобразити долю емігрантської сім'ї та можливість збереження національної ідентичності в умовах асиміляції в чужому середовищі. Повість «Поцейбіч борсань» (1993) продовжила згадану тему. У ній

психологічно переконливо зображено життя родини емігранта Яреми Буженка.

Загалом у прозі діаспори образ «чужої землі», «чужини» стає одним із ключових. Проблема відчуження, неможливості прижитися в інокультурному середовищі, яке ментально чуже й незрозуміле українцям, — одна з головних проблем у романістиці української діаспори. У романі «Сузір'я Лебедя» (1983), написаному вже на схилі літ, Ю. Косач прохопився такою фразою: «Чуже сонце не гріє, чужа земля не пригорне, а тільки своя земля — мати» (Косач, 1983, с. 153).

Помер Ю. Косач 11 січня 1990 року далеко від рідної землі. Похований був не в Колодяжному, як про це мріяв, а на кладовищі Баунд-Брук у Пассейку (штат Нью-Джерсі). В одній із поезій письменник пророче написав:

Умру я, може, в стороні чужій,
Хоча Дніпро шаную над усе,
Однак мене в далекий край, у вирій мій
На лезі блискавиця занесе...

Трагічні долі деяких українських письменників свідчать про те, що вони так і не змогли змиритися зі становищем емігранта, не знайшли свого місця в «чужій землі». В одному з інтерв'ю Б. Рубчак згадував про таких митців: «Не всі прижилися в умовах еміграції: поет Михайло Ситник став алкоголіком, бродягою і трагічно загинув, поет Петро Карпенко-Криниця закінчив життєвий шлях у божевільні, прозаїк Василь Гайдарівський повісився. Це були особливі типи українця-селянина чи українця-робітника, які не могли вижити без рідної землі. Вони, отже, стали жертвами вигнання, жертвами тих, хто їх вигнав» (Рубчак, 1996, с. 208).

Події в «Романі про добру людину» Е. Андіївської відбуваються в таборах Ді-Пі. (Про життя мешканців Ді-Пі йдеться також у повісті Миколи Понеділка «Рятуйте мою душу»). Розкішний соняшник баби Грицихи — це рай для померлих на чужині українців. У центрі авторського міфу — образ України. У згадуваному творі Е. Андіївська не оминає

трагічні сторінки історії свого народу. Письменниця часто використовує українські топоніми та гідроніми (Київ□земля обітована, Хрещатик, Дніпро, Лавра).

У її романах Дніпро набуває космічного значення. У «Романі про добру людину» особливо запам'ятовується епізод, у якому «баба Грициха підходила до води, вправним рухом розтинала посередині мілкову річку й прищеплювала на Ізар Дніпро, який одразу ж набрякав океанськими хвилями» (Андієвська, 1993, 14). Е. Андієвська акцентує також увагу на образі кольорової плахти, привезеної з України бабою Грицихою.

У багатьох повістях та романах діаспори переважали образи героїв, які так і не змогли «прижитися» на новій землі, наприклад, в романі-притчі В. Барки «Спокутник і ключі землі». Романтичному українцеві Олегу Паладюку чуже прагматичне американське суспільство, він не прийняв новий спосіб життя в іншій державі.

Роман У. Самчука «На твердій землі» (1967), як і твори І. Бондарчука та З. Дончука, засвідчив появу в літературі діаспори нового героя □ цілеспрямованого, практичного, наполегливого, який активно інтегрувався в нове соціально-економічне та культурне середовище й досяг успіху. Павло Данилів не лише зумів вижити в Канаді, а й відчув себе повноправним громадянином цієї країни. Літературознавці діаспори не поцінували належно такого авторського новаторства. Цей герой був, на думку Г. Костюка, цілком неправомірно розкритикований за такі риси, як прагнення особистого успіху й добробуту. У ньому критики побачили лише «дрібноміщанські витівки, гедонізм (особисту насолоду)», «кохання в ліжку», всесильний долар доробкевичів і більше нічого» (Костюк, 1994, с. 513).

Навіть сучасний літературознавець С. Пінчук неоднозначно сприйняв нового для української літератури героя. У статті «Улас Самчук» він зауважував, що Павло Данилів □ людина сіра і безпретензійна. Однак відразу ж наголосив на тому, що

він любить працювати і хоче користуватися здобутками своєї праці.

Літературознавець діаспори М. Білоус-Гарасевич у критичних розвідках перша звернула увагу на те, що серед новаторських задумок Самчука якраз і був оцей новий герой □ Павло Данилів. Він справжня авторська удача. За її словами, цей герой засвідчив процес своєрідної «модернізації психічної структури українців» (Білоус-Гарасевич, 2003, с. 133).

Про те, що подібна рецепція образу Павла Даниліва склалася невідразу, свідчить листування М. Білоус-Гарасевич із письменником. У листі від 23 лютого 1968 року міститься інформація про дискусію У. Самчука з М. Білоус-Гарасевич щодо роману «На твердій землі», під час якої письменник рішуче заперечував думки читачів та критиків про оспівування гедонізму, прагматизму, міщанства та ін. Він намагався розтлумачити ідейний задум цього твору: «Тема моєї “твердої землі” в її будівництві. Це антитеза до “жіл-площі”. Розбудова, архітектура, мистецтво, вигода, розмах. Почуття вищости й гідности. А в остаточному ЛЮДСЬКОСТИ. І, навіть, коли хочете, гуманности... Як протилежність звиринности.

У Вашому розумінню це вийшло... грошлюбство. І не можу зрозуміти як і чому? У моїй книзі повно патетичних сцен про стилі, архітектуру, будови, міста, дороги, мистецтво і ніде ні одного натяку на “заробництво”, як самоціль. За моїми поняттями гроші не лиш засіб, як одяг, як хліб, їх треба конче мати і вміти здобути, так само як і інші знаряддя життя, без якого не можна обійтися...» (Білоус-Гарасевич, 2003, с. 207).

Роман «На твердій землі» □ це роман кар'єри, у якому автор дуже органічно використав елементи любовного роману. Епіграф до твору свідчить про те, що письменник прагнув розповісти історію свого покоління. Цим твором У. Самчук намагався психологічно підтримати українських емігрантів, показати своїм співвітчизникам, що Канада – країна великих можливостей. Варто тільки прагнути досягти успіху й не опускати рук. Ключ до прочитання свого твору У. Самчук

залишив і в авторській передмові до роману, зазначивши: «Цей твір належить до жанру мистецької літератури, а тому всі описані тут події, як також всі виведені в нім людські постаті і характери, є вислідом творчих вимог і уяви автора». Павло Данилів □ мрія прозаїка про ділових активних українців, які почували б себе вільно й комфортно в Канаді, до яких би з повагою ставилися представники інших націй.

Прикладом інтеграції в інше культурне і наукове середовища стало життя вченої, викладачки, редакторки, перекладачки і організаторки науково-мистецьких та громадських заходів □ Асі Сергіївни Гумецької. Вона □ донька письменника Сергія Пилипенка і перекладачки Тетяни Кардиналовської, була першою віцепрезиденткою УВАН у США, професоркою Мічиганського університету, головою Українсько-американської асоціації університетських професорів, заступницею голови Світової наукової ради при Світовому конгресі українців, заслуженою дійсною членкинею Наукового Товариства ім. Шевченка, Американської асоціації для підтримки слов'янських студій, дорадчого комітету Української дослідної програми Іллінойського університету, Українського історичного товариства, Світового конгресу українців та ін. Ася Гумецька викладала в Гарварді, Міддлбері, Вейнському та Іллінойському університетах.

Ася Сергіївна залишила яскравий слід у вітчизняному мовознавстві та літературознавстві. Не можна не згадати її мовознавчі статті та підручники з української мови й методики її викладання, зокрема «Сучасна українська мова» (1980: цей підручник перевидавався багато разів), «Навчання української мови» (1984□1987: написаний у співавторстві), «Методи і матеріали для викладання української мови» (1989), «Проблеми розвитку мови в українських дітей другого покоління» (1990), «Українська читанка» у двох частинах (1994) та ін. Вона була серед тих науковців, які започаткували курси української мови та літератури в Мічиганському університеті.

У своїх інтерв'ю А.Гумецька зазначала, що вигнання навпаки дало широкі можливості для самореалізації. «В еміграції я здобула освіту, стала вченим». Читаючи ці рядки, я пригадала один із листів Ю.Шереха до Ю.Лавріненка від 10 червня 1950 р., у якому відомий вчений радить українським емігрантам в США не опускати рук: «Отже, ставте вітрила. Вітер в Америці є... Він Вас знесе з мілини, але тільки не бійтеся поставити вітрила. Найголовніше не в міліні, □ вона неминуха, а в побоюванні піднести вітрила, □ а що як перекине?» (Шерех, 1950, арк. 1).

Попри трагізм ситуації, неможливість повернутися на Батьківщину, діячі діаспори (за словами Є.Маланюка, «народ у мандрівці») самовіддано творили українську культуру на чужині. Розвиток української мови, літератури, науки в протязі 1940□1980-х рр. далеко за межами України, дає усі підстави стверджувати, що саме митці української діаспори, попри нелегку адаптацію в чужому середовищі, виконали свою місію: зберегли нерозривний зв'язок із традицією, етнічну самобутність та національне обличчя вітчизняної культури. Змогли гідно відстояти свою «інакшість». Сьогодні, коли мільйони українських біженців опинилися далеко за межами рідного краю, а також у часи тотальної глобалізації, досвід діаспори для нас надзвичайно важливий і повчальний.

Література

«Авангард допоможе українській літературі побути в світі, коли розвіє народницько-просвітянський туман...». Інтерв'ю з Б.Рубчаком провела Олена Логвиненко. (1966). *Сучасність*. 3□4, 204□219.

Андієвська, Е. (1993). Роман про добру людину. Київ: Орії.

Білоус-Гарасевич, М. (2003). Ми не розлучались з тобою, Україно. *Рецензії та листи на книжку*. Київ: Аконіт, Т. 3.

Білоус-Гарасевич, М. (2003). У десяту річницю від дня смерті Уласа Самчука. Спогали. *Ми не розлучались з тобою, Україно. Рецензії та листи на книжку*. Київ: Аконті, Т. 2.

Заставний, Ф. (1991). Українська зарубіжна діаспора. *Дзвін*, 83–88.

Качуровський, І. (2002). Покоління другої світової війни в літературі української діаспори. *Кур'єр Кривбасу*, Лютий, 120–134.

Косач, Ю. (1983). Сузір'я Лебедя: [роман]. Нью-Йорк: М. П. Коць.

Костюк, Г. (1994). Образотворець «времени лютого». *Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.* Книга друга. Київ: Рось, с. 499–514.

Клен, Ю. Думки на дозвіллі. *Українські вісті*, 1947, 84.

Лист Ю. Шереха до Ю. Лавріненка від 10 червня 1950 року. *Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України*. Ф. 215, од. зб. 338, арк. 1.

Abstract. У дослідженні розглянуто твори письменників української діаспори 1940–1980- років, у яких важливу роль відіграв образ чужини.

Ідеться про повісті та романи Ю. Косача, У. Самчука, Е. Андієвської, В. Барки, Р. Володимира, І. Бондарчука, М. Кейван, М. Понеділка.

У цих творах на першому місці постає проблема нелегкої адаптації українських емігрантів в інших країнах.

Вони засвідчили, що проблема національної ідентичності була однією із ключових проблем для української діаспори.

Проаналізовано протилежні образи у творах письменників діаспори: герої, які так і не змогли прижитися в нових умовах.

А також звертається увага на тих героїв, які досягли життєвого успіху на чужині.

Наголошується на тому, що дослід діячів діаспори надзвичайно важливий для України в часи тотальної глобалізації, а також

сьогодні, під час війни, коли мільйони українських біженців опинилися далеко від рідної землі.

Використовуються маловідомі літературно-критичні дослідження та листи діячів діаспори. Результати дослідження можуть бути використані під час вивчення літератури української діаспори.

Ключові слова: чужа земля, діаспора, проза, образ, герої, письменники, національна ідентичність.

**«ПОДОРОЖНЯ» ЛІТЕРАТУРА ХІХ СТОЛІТТЯ ЯК
ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ІСТОРІЮ,
УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛЬНІ ТИПИ ТА ЕТНОГРАФІЧНІ
РЕГІОНИ У (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ПАНАСА
МИРНОГО)**

Матвєєва О. О.

(Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Київ);
Україна

ORCID 0000-0002-0752-0485

**«TRAVEL LITERATURE OF THE 19TH CENTURY AS A
SOURCE OF INFORMATION ABOUT NATIONAL
HISTORY, ETHNOGRAPHIC REGIONS, AND UKRAINIAN
SOCIAL TYPES (BASED ON THE WORKS OF PANAS
MYRNY)»**

Matvieieva O. O.

The article analyzes the problems of national history, Ukrainian social types features of the XIXth century, and the specifics of the ethnographic regions representation in the essays «Travel Notes» («Podorozhni notatky»), «The Road from Poltava to Gadyache» («Podorizhzhia od Poltavy do Hadiachoho»), «Among the Steppes» («Cered stepiv»), «Day on the Way» («Den u dorozii») by Panas Myrnyi. The writer focuses on key issues that determined national

existence. They are peasants' life during serfdom, unemployment and landlessness of former serfs during the era of emancipation, and the emergence of the Haidamak movement. Moreover, the author represents the image of migrants and the forced resettlement of peasants to the Kuban and Amur territories. In these essays, Panas Myrnyi focuses on describing ethnographic locations such as demographic indicators, climatic features, social profile of the population, the origin of the name of a Ukrainian city or village, and folk legends. Besides, the writer comprehends the features of Ukrainian character and identity, national mentality, draws attention to the specifics of life, language, clothing, customs and traditions, as well as the development of crafts in certain ethnographic regions. It is stated that the writer represents the national characteristics of different folk types: peasants (former serfs – «mashtaky», free Cossacks, «shalapud-rozkolnyk» (people of another faith), barkeepers Jews and city residents (officials, gentlemen, artisans, maids, farm labourers, «people of the night» – halamydnyk and prostitutes). The artistic attention is focused on the generalized image of the Ukrainian master (the so-called «nought power»). An adherent of populist ideas, Myrnyi identified the «townspeople» as «non-national elements» who began to lose typical folk characteristics (folk-based education, national language, and national clothing).

Keywords: Panas Myrnyi, essay, national history, Ukrainian social types, the image of the people's avenger, love of the people.

Панас Мирний – відомий український прозаїк XIX ст., літературна творчість якого припадає на період, позначений в національній історії важливими подіями й реформами, зокрема ліквідацією кріпащини, селянською емансипацією, появою громадівського руху, лібералізацією життя на початку 1860-х рр., а згодом прийняттям низки заборон (Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський указ 1876 р.). У вимірах нарисової літератури Мирний осмислив проблеми національної історії, репрезентував українські соціальні типи XIX ст., представив й осмислив специфіку окремих етнографічних регіонів того періоду

(«Подорожні нотатки» (1871), нарис «Подоріжжя од Полтави до Гадячого» (1872), а також ліричний нарис «Серед степів» (перша назва «День у дорозі»; 1903)). Зокрема письменник сфокусувався на засадничих проблемах, які визначали національне буття в той період, – життя селян за часів кріпацтва, безробіття й безземелля колишніх кріпаків в добу емансипації, а також звернувся до доби козаччини, історичних подій Коліївщини XVIII ст., появу гайдамацького руху, прагнучи змодельовати провідний образ народного месника.

Передусім, Мирний зосереджується на описі етнографічних локацій (демографічні показники, кліматичні особливості, соціальний зріз населення, походження назви українського міста чи села, народні легенди чи перекази), осмислює особливості українського характеру й ідентичності, національний менталітет, звертає увагу на специфіку народного побуту, мову, одяг, звичаї і традиції, а також на розвиток ремесел в окремих етнографічних регіонах. Зокрема письменник детально описує, що в Полтавській губернії займаються солінням й сушінням слив, виготовленням наливки, виноробством, садівництвом, городництвом, гончарством, щетинництвом, виготовленням возів, різних знарядь праці та ін. У нарисі «Подоріжжя...» Мирний чітко визначав мету мандрівки селами й містечками Полтавської губернії: «мав я умову думку роздивитися народний побут, познайомитися з народною таємною думкою, якою він живе» (Мурнуї, 1960, р. 11).

У «подорожніх» текстах письменник характеризує національні ознаки різних народних соціальних типів: селян (колишні кріпаки або «маштаки»), вільне козацтво, «шалапудирозкольники» (люди іншої віри), євреї-шинкарі й міщани (чиновники, зросіщене панство, ремісники, покоївки, наймити, «люди ночі» – халамидники й повії-боски). В цьому контексті у творчості Мирного з'являється узагальнений образ українського сільського господаря, тобто «недотепа», «пропащої сили»: «Багато є таких господарів по наших селах, безталанних, безщасних. Люди зовуть їх недотепами... Недотепність їх та, що

вони не вміють з людьми поводитися, коло багатих лазити, бідними гордувати... Краще вони недотепні через те, що чесні, прямі, не повинні ні в чому, як діти, і, як діти цікаві. При других постановках з їх би вийшли хороші люди, чесні робітники» (Мурнуї, 1970, р. 58).

Прикметно, що в «подорожніх» текстах письменник фокусується на проблемі «голодної волі» – безробітті й безземеллі колишніх кріпаків після емансипації. Він визначав реформу 1861 року як точку відліку, переломний момент в історії українського народу, який визначив логіку переформатування тогочасного ладу життя: «історичний потяг, розв'язавши руки кріпакам, круто повернув, як колесом переїхав, економічний побит народу і почав трошити його патріархальний склад» (Мурнуї, 1960, р. 17). Автор актуалізує образ українських переселенців, проблему пошуку кращої долі за межами України, зокрема йдеться про вимушене переселення селян на Кубань в 1860-х рр. й Амур: «“Переселенці! – Серед цього краю розкішного, серед цього достатку безмірного народилися переселенці? Чого їм тут не доставало? Чого їм ще кращого треба? Якого добра вони шукають на світі?” Краю мій! Родино моя! Занехаяло твоїх базталанних дітей: несуть вони, босі й голі, свою голодну волю на чужу чужину» (Мурнуї, 1968, р. 317); «роти й руки розбрелися по своєму й чужому краї то в найми, то на заробітки; маючи надію незабаром стати й собі такими ж хазяїнами» (Мурнуї, 1960, р. 17). У «подорожніх» текстах письменник апелює до різних форм протесту проти панської жорстокості, моделює образ борців за правду, психологічний портрет народних месників, осмислює причини їх героїзації серед народу. Симптоматично, що автор диференціює, проводить межу між образами гайдамаків й «розбишаками» післягайдамацької доби: «народна фантазія почина обвивати, хоч грізним, а все ж поетичним, словом свого лютого ворога <...> хто поручиться, що років через 20–30 Гнидка-розбишака не займе рядом місця з яким-небудь Гаркушею, Засориним і іншими розбишаками післягайдамацької

пори, котрі уславилися по всій Україні яко боронителі убогих і безталанних? Народ глибоко чує; <...> часто й густо величає їх безщасними-безталанними» (Мурнуї, 1960, р. 28).

Мирний як прибічник народницьких ідей та народолюбець жителів міста другої половини XIX ст. позиціонує «ненародніми елементами», які не мають народної освіти, морально деградували й втратили типові народні ознаки, «стали з них глузувати, як з мужиччини, нехтувати – як лишню вагу на своїх плечах», перетворилися в «перевертнів», зокрема їхня мова стала пародією «московської мови», а в національному одязі «дроп, сукна та ситці» замінили народні тканини – «сірячину, китайку, полотно». Письменник зображує духовний внутрішній світ, психологічні й етичні якості «городянського» типу людей, схильних до девіантної й деліквентної моделей поведінки: «страта честі, правди, віри на слово; ошукування одного одним, хвастощі сим і до сього всього – п'яництво й п'яництво» (Мурнуї, 1960, р. 14).

У нарисах засадничий образ «світової краси» визначають мальовничі пейзажі української природи: «Доводилося вам їздити пізньої весни чи раннього літа по Україні? Міряли ви її безмірні шляхи зелених та рівних степів? Ваше тіло щипає привітний холодок, ваші очі веселить краса світова... Ви відчуваєте, що ви – частина того світу» (Мурнуї, 1968, р. 312). Письменник акцентував на позитивному впливі природи на формування особистості українського селянина, органічному й глибокому зв'язку мешканців українського села з природою. У нарисовій літературі автор репрезентує окремі тези про позитивні науки, зокрема психологію та етнографію, аналізує ідеї соціал-дарвінізму, що має концептуальне значення для розгляду філософських ідей Мирного та його поглядів на національне буття.

Отже, в «подорожніх» текстах Мирний фокусується на засадничих соціальних проблемах, які визначали буття українського народу XIX століття. У вимірі «подорожньої» літератури письменник зосереджується на описі етнографічних

локацій (демографічні показники, соціальний зріз населення, походження назви українського міста чи села, народні легенди), осмислює особливості українського характеру й ідентичності, національний менталітет, звертає увагу на специфіку побуту, мову, одяг, звичаї і традиції, а також на розвиток ремесел в окремих етнографічних регіонах. Письменник характеризує національні ознаки різних народних типів XIX століття: селяни, вільні козаки, «розкольники» (люди іншої віри), євреї-шинкарі й міські мешканці («городяни»). В цьому контексті увагу сфокусовано на узагальненому образі українського господаря («недотепи», «телепня», «пропащої сили»). Мирний як народолобець і прибічник народницьких ідей «городян» ідентифікував «ненародніми елементами», які почали втрачати народні типові ознаки (освіта на народній основі, національна мова, національний одяг).

REFERENCES

Panas, Myrnyi. (1960). *Tvory* [Works]. In A. T. Synhaivska (Eds.). Kyiv: Derzhavne vydavnytstvo khudozhnoi literatury. Vol. 2. [in Ukrainian].

Panas, Myrnyi. (1968). *Tvory* [Works]. In S. D. Zubkov (Eds.). Kyiv: Naukova dumka. Vol. 1. [in Ukrainian].

Panas, Myrnyi. (1970). *Nezavershena proza* [Unfinished Prose]. In S. D. Zubkov (Eds.). Kyiv: Naukova dumka. Vol. 4. [in Ukrainian].

Panas, Myrnyi. (1970). *Nezavershena proza* [Unfinished Prose]. In S. D. Zubkov (Eds.). Kyiv: Naukova dumka. Vol. 5. [in Ukrainian].

Ushkalov, L. (2012). *Realizm – tse eskhatolohiia: Panas Myrnyi* [Realism is eschatology: Panas Myrnyi]. Kharkiv: Maidan [in Ukrainian].

REGIONAL SCHOOLS

OF TRADITIONAL CERAMICS OF UZBEKISTAN IN THE FORMATION OF ETHNO-CULTURAL IDENTITY

Guljamal Milibaeva,
Tashkent, Uzbekistan

The article is devoted to the modern problems of ceramics in Uzbekistan, in the context of its historical development and modernization. Considering the long and rich history of Uzbek ceramics, the importance of preserving traditional art and creating conditions for its continued development is emphasized.

Uzbekistan is one of the few countries in the world where traditional ceramics has undergone modernization and continues to develop. Household pottery is one of the oldest types of applied art in Uzbekistan. Experts identify several key eras in the history of ceramic crafts in our country [1]. Until the 8th century, potters produced only unglazed, otherwise terracotta ceramics, the first glazed products covered with green glaze began to be made in the 8th century, and the first multi-colored ceramics appeared in the middle of the 8th century [1, 2]. The 9th - 11th centuries were the time of the creation of various types of glaze, in parallel with the development of ornaments and paintings on ceramics. Glazed vessels of that era were distinguished by high technical quality and artistic level, especially in Afrasiab, an ancient settlement located on the territory of present-day Samarkand. The period from the 14th to the 16th centuries saw the peak of ceramics development. The products of that era were thin-walled, similar to porcelain, and in archeology they are called kashin. In the 16th century, kashin began to be covered with patterns of blue and light blue shades under the influence of Chinese porcelain, which became famous in these parts thanks to the lively trade on the Silk Road [1, 3].

Ceramics of Uzbekistan have preserved the cultural features of the ancient sedentary and nomadic peoples who once inhabited the vast territory of Central Asian Mesopotamia between the Oxus and Jaxartes, it is rich in a variety of styles, colors and ornaments [4].

At the same time, ceramics of Uzbekistan is still not as widely known in the world as it undoubtedly deserves. One of the goals of this publication is to talk about the beauty, charm and depth of this ancient and authentic craft, as well as about the problems that threaten the survival of ceramics in our country. The author of the article is not an art critic, a physicist by education, but has experience in the field of tourism and, by some coincidence, I was lucky enough to repeatedly visit many workshops of folk ceramists in different regions of Uzbekistan and participate in organizing exhibitions of traditional ceramics in Tashkent. Some of my own observations and conclusions made by me during my trips to master ceramists in different regions of Uzbekistan in 2013-2016 are given below. The regions where I traveled to visit ceramic workshops are Fergana, Namangan and Andijan regions in the Fergana Valley, Kashkadarya, Samarkand and Bukhara regions in the central part of Uzbekistan. Uzbekistan is a country in which the rural population makes up almost half - 49% according to 2022 data. In Uzbek villages, houses are separated from each other and from the street by clay walls - duvals. Duvals are now built from burnt bricks, but clay ones can still be found in some places. There are many fruit orchards in such villages - apricot, cherry, apple. An interesting tree is the apricot. Its trunk becomes wrinkled already in the second or third year of its life. When the apricot does not bloom, the trunk resembles a decrepit old man. It seems that nothing can decorate it, no outfit. But spring comes, the apricot tree blooms with delicate thin flowers. An amazing combination - a wrinkled trunk and the most delicate flowers. So are our Uzbek villages and the people in them - you look at the village, you see sun-scorched streets and dry clay walls, you often see people in dark clothes. It seems that inside they are just as dry and severe. But once you enter any yard, you will be cordially invited for a cup of tea, warmly asked where you are heading, they will tell you the way, and treat you to a hot tasty flatbread. And behind the glass of simple built-in cabinets you will see ceramic dishes, painted lyagans and braids, tall vases and intricate urdaks -

vessels for water in the form of ducks. The beauty of such a home is in harmony with its functionality.

Each pattern or symbol in ceramics has its own meaning, the roots of which lead us into the distant history of the peoples who lived on the territory of today's Uzbekistan. An ordinary-looking sign carries a whole message - a wish for a big harvest, or a talisman for protection from dark forces. For example, a pomegranate is a symbol of wealth and large families, an image of a knife is a talisman. A circle shaded with a grid is a plowed field.

Ceramic masters can be divided into several types:

- kuzagar, a master of making kuza - jugs for water or milk,
- kosagar, a master of soup bowls - kosa - and other small dishes, such as a tea bowl,
- lyagansoz, a master of making lyagans, lyagan - a large flat dish for pilaf,
- chinnipaz, a master of making decorative vases and plates, mainly turquoise in color, in the "chinni" style, reminiscent of Chinese porcelain of the Ming era.
- humsoz, a master who makes hums, large vessels for storing grain and water with a capacity of 20 - 30 liters.

Uzbek ceramics is now in a state of transition from the utilitarian era to the souvenir-decorative one. This type of folk and art is preserved largely thanks to true masters who understand their responsibility to their family, to the memory of their ancestors. Despite many problems, they remain faithful to the technologies and principles of creating ceramics. There are many local schools that have ancient roots and differ greatly from each other: ceramics of Rishtan (Fergana Valley), ceramics of the Samarkand, Bukhara, Khiva, Surkhandarya and Kashkadarya regions.

In Uzbekistan, masters are called by the respectful word "usto", which is consonant with the word "ustoz" - teacher. Usto and ustoz are special people who live in their own "coordinate system".

Since ancient times, our country has honored the tradition of respecting the teacher, the master. The system of relationships between teacher and student was formed many centuries ago and is

still alive. Uzbek fairy tales say: when parents bring their son to Usto, they say: "The meat is yours, the bones are ours." To understand the tradition of respectful attitude towards Teachers, we can recall the popular proverb - "Respect your Teacher more than your father."

Rishtan is a small town in the Fergana Valley, which is about 800 years old. It is called the ceramic capital of Uzbekistan. Rishtan ceramists tell the following parable:

In the past, when a young man first came to the master, the teacher told him to go and throw a bucket into the water. If the young man took this literally, he was not accepted as an apprentice. If the guy turned out to be smart and brought a bucket full of water in response to such a strange order, then he was accepted for training in the craft. If during his apprenticeship the young man tried poorly and made gross mistakes in his work or behavior, the master could send him to another master in the neighborhood with a request to bring "shapolak kalam". The literal translation of this phrase is "pencil-slap in the face." And in such a case, the student's ingenuity could come in handy again.

After many years of apprenticeship and painstaking work, the student could become a master. This moment could not happen simply at the student's will. According to "risolya" - the unwritten charter of the kulol - potters' guild, the student was instructed and guided on an independent path by his teacher, conducting a special initiation ceremony into usto, which involved a symbolic untying of the student's hands.

Thus, the masters - usto - retain their own vision of their goals and life purpose, regardless of external conditions, economic or political situation. And these changes in living conditions and everyday life in the last century and a half have been the most critical. The first blow to the ceramic craft was dealt in the second half of the 19th century, when industrial products began to be delivered to Central Asia via the new Trans-Caspian Railway. After the launch of the railway, ceramic production began to decline due to

the emergence of new cheap materials - porcelain and metal. Ceramicist Mirzabakhrom Abduvakhobov from the city of Andijan told us that in the 1950s he and his brother sometimes made 300 ceramic dishes every two days: on the first day they were shaped, and on the second day they were painted and fired. Such a large number was necessary for traditional weddings, when the host invited all the neighbors and relatives to plov. Gradually, such orders began to come in less and less often, practically disappearing by now. In the 1960s and 1970s, the state, on the one hand, supported folk crafts by opening ceramic factories in Tashkent and Rishtan, and on the other hand, traditional pottery was damaged by changes in technology, the introduction of uncharacteristic materials - paints, glazes, as well as the stamping of new ornaments approved by the management of the ceramic factory, which did not always have the necessary understanding of folk art. In addition, local authorities sometimes considered ceramic masters as parasites who avoided collective farm labor.

Since gaining independence, Uzbekistan has begun to pay great attention to supporting folk applied arts. The association of artisans "Khunarmand" was created, whose members are exempt from paying taxes. Society and the state are aware of the great role folk crafts play in creating the country's cultural image and attracting tourists. The current problems of modern ceramicists working in the traditional vein remain financial difficulties, difficulties in the continuity of the secrets of craftsmanship due to the weakening of the connection between generations. New risks and challenges have emerged - opportunistic influences, the dominance of "kitsch" in markets oriented towards tourists. Pottery is not as in demand now as it was centuries ago. However, allowing an entire layer of folk art to disappear would be a tragedy.

References

M.K.Rakhimov, Artistic Ceramics of Uzbekistan. Tashkent, 1961.

G. Derviz, L. Zhadova et al. Modern ceramics of folk masters of Central Asia. Moskau, 1974.

S. Ilyasova, N. Wishnevskaya. Glasierte Keramik von Binket (Tashkent) aus der Sammlung des Staatlichen Museums für Orientalische Kunst// Tribus Jahrbuch des Linden Museums. Band 51, Stuttgart, 2002, 114 – 126.

S. Ilyasova. Kashin ceramics of Tashkent in XV-XVI centuries, Istorija i arheologija Turana, N3, 2017.

ESTHÉTIQUE DU CHAOS – LE THÉÂTRE UKRAINIEN EN TEMPS DE GUERRE TOTALE

Namestiuk Svitlana

Maître de conférences du Département des langues étrangères,
L'Université d'Etat de Médecine de Bucovine, Maître de
conférences du Département de philologie romane et de traduction
Université nationale de Chernivtsi Yuriï Fedkovych
Chernivtsi, Ukraine

ORCID ID: 10000-0001-5572-0046

Résumé. Le 24 février 2022, l'ennemi a entrepris de détruire l'Ukraine, mettant à l'épreuve ses traditions culturelles, notamment le théâtre. À cause des attaques massives de missiles, le théâtre ukrainien s'est trouvé au bord de l'anéantissement. Pourtant, malgré les épreuves, cette forme noble d'art n'a pas été brisée. Elle continue d'exister et de se transformer.

Sous l'influence de la guerre, un changement de paradigme s'opère dans l'acte théâtral. Le modèle agonistique de la guerre affecte profondément la structure même du théâtre. Le théâtre ukrainien contemporain mêle les mythes traditionnels à des éléments nouveaux, tant sur le plan formel que thématique. Le thème de la guerre, ses conflits et ses actions modifient la composition dramatique. L'attention se détourne de la recherche du beau pour se tourner vers la réalité brutale de l'horreur.

Malgré tout, en poursuivant son activité même dans les heures les plus sombres, le théâtre prouve qu'il demeure une composante essentielle de la culture ukrainienne. En tant qu'art, il a traversé une évolution complexe, intégrant les influences de différentes cultures. L'expérience mondiale a apporté des idées nouvelles, parfois difficiles à assimiler, mais qui ont enrichi la pratique théâtrale. Même critiqué pour ses expérimentations stylistiques, le théâtre ukrainien a toujours exploré de nouvelles voies.

Ce processus d'ouverture a eu un effet positif : il a permis le développement de formes diversifiées. Acteurs et metteurs en scène ont trouvé des moyens d'expression inédits, même au milieu de la destruction. Le théâtre, tout comme le peuple, continue à générer de nouvelles idées, en dépit des défis imposés par la guerre.

Aujourd'hui, alors que les scènes sont détruites et que les représentations sont rendues difficiles, le théâtre ukrainien trouve néanmoins les moyens de se régénérer. L'analyse des pièces récentes se fait souvent sans tenir compte de leur aspect scénique, ce qui limite la compréhension de leur évolution. Or, en adoptant une approche dialogique, centrée sur les tendances mythopoétiques du théâtre ukrainien contemporain, on peut mieux diagnostiquer les changements profonds de la société.

Dans la lignée des idées de Roland Barthes sur la modélisation mythologique du texte, on observe une transformation des archétypes dans le théâtre actuel. Le drame évolue vers une forme plus idéologique et artistique.

Même en temps de guerre, les artistes continuent à expérimenter. Ils cherchent à comprendre le chaos, à donner un sens à l'absurde, à éveiller des réflexions profondes par leur simple présence sur scène. La destruction physique des théâtres n'annule pas leur signification philosophique. Le théâtre puise sa force non pas seulement dans ses décors, mais dans sa capacité à refléter la vie, même dans ses heures les plus noires.

L'art théâtral ukrainien poursuit ainsi son chemin, nourri par des idées nouvelles. Malgré les obstacles, il ouvre des perspectives inédites pour la création et le dialogue culturel.

Mots-clés : théâtre ukrainien, guerre, mythopoétique, transformation culturelle, art scénique.

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОЇ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ТЮТОРСЬКОЇ ПІДТРИМКИ

Непийпа Н. Д.

(Державний Університет Інформаційно-Комунікаційних
технологій, Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-5347-4574>

FORMATION OF STUDENTS' NATIONAL IDENTITY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZED OPEN EDUCATION: THE ROLE OF TUTOR SUPPORT

Непуйпа N.

Abstract Nepuypa N. (Kyiv University, Ukraine)
The issue of national identity formation in higher education is becoming increasingly relevant in the context of globalization and the development of open education systems. This paper explores the role of tutor support in promoting national identity among students in the higher education system. The paper examines how tutors can integrate national cultural values, traditions, and history into their support practices to foster a sense of national belonging and awareness. The study highlights the challenges faced by tutors in a globalized educational environment and provides practical recommendations for enhancing tutor competencies in the area of national identity formation. The paper also discusses the potential of tutor support in strengthening students' cultural awareness and connection to their national roots, which are crucial in preserving cultural diversity in the context of an open educational system.

Keywords: tutor support, national identity, higher education, globalization, cultural values, student awareness, education practices, Ukraine, cultural integration, academic identity.

Вступ

Національна ідентичність є важливим аспектом культурного розвитку в умовах глобалізації, і її збереження та формування є особливо актуальним для України, де історичний контекст та сучасні виклики визначають необхідність підтримки національних традицій і культурних цінностей. У цьому контексті тьюторська підтримка вищої освіти набуває особливої значущості, адже вона здатна не лише сприяти академічному розвитку студентів, а й формувати в них стійке почуття національної ідентичності. Тьютори, як посередники між навчальним процесом та студентами, мають можливість впливати на формування їх світогляду, в тому числі й через підтримку національних цінностей.

Теоретичні засади тьюторської підтримки

Тьюторська підтримка в навчальному процесі передбачає індивідуалізований підхід до студентів, спрямований на їх загальний розвиток. У своїй статті «Функціональний підхід до визначення тьюторських компетентностей вчителя» Тетяна Швець вказує, що: «Тьюторинг українськими та зарубіжними вченими визнано як ефективну практику індивідуалізації в освіті.» (Shvets, 2023). Однією з важливих функцій тьюторів є підтримка не лише в академічних питаннях, а й в аспектах соціального та культурного розвитку. У контексті національної ідентичності тьютори можуть бути посередниками між студентами та їхньою культурною спадщиною, допомагаючи краще зрозуміти значення національних цінностей та традицій.

Національна ідентичність, як складова особистісного розвитку студента, включає знання та розуміння своєї культурної спадщини, традицій, мови та історії. Як зазначено у роботі «Модель формування національної ідентичності студентської молоді в закладах вищої педагогічної освіти у позааудиторній роботі» Вікторії Мартинюк: «В умовах сьогодення проблема формування національної ідентичності студентської молоді набуває особливої уваги, адже від рівня її сформованості залежить результативність не тільки їхньої

професійної діяльності, а й сформованість громадянської позиції молоді особистості.» (Martyniuk, 2023, 960). Формування такої ідентичності є важливою частиною процесу становлення національної свідомості, що визначає не тільки зв'язок студента з його країною, але й сприяє його участі в громадському та культурному житті.

Тьютори можуть сприяти розвитку національної ідентичності через організацію заходів, що вшановують національну культуру, історію та традиції. Адже Світлана Бойко і Тетяна Швець у своїй роботі «Інноваційні практики тьюторської підтримки розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів в умовах воєнного стану» зазначають наступне: «тьюторинг – це процес підтримки розвитку особистості з метою розкриття її потенціалу; це особливим способом організована педагогічна діяльність, яка охоплює не лише навчальну, а й виховну сфери та спрямована на саморозвиток і самореалізацію особистості» (Boiko, S., & Shvets, T., 2023, 95). Важливою складовою цього процесу є також допомога студентам у формуванні власного розуміння національної ідентичності на основі історичних, культурних та мовних чинників.

Тьюторська підтримка в умовах відкритої освіти

Відкрита освіта передбачає доступність до знань та навчальних ресурсів для всіх охочих. Як зазначив Ірина Кулага у своїй роботі «Формування єдиного відкритого освітнього простору як провідна тенденція розвитку сучасної системи освіти»: «Світ, що змінюється, пред'являє кардинально нові вимоги до змісту освіти: вона має бути гранично насичена основоположними цінностями, знаннями й сенсом.» (Kulaha, 2012, 66). В умовах відкритої освіти важливо забезпечити таку підтримку студентів, яка б допомогла їм зберігати зв'язок з власною культурною спадщиною, а також сприяла розвитку їх громадянської свідомості.

Тьюторська діяльність в умовах відкритої освіти має гнучкість, що дозволяє впроваджувати інноваційні підходи до

формування національної ідентичності. Зокрема, тьютори можуть організовувати онлайн-курси та вебінари, які присвячені українській культурі, історії та мовній спадщині.

Вплив тьюторської підтримки на формування національної ідентичності

Однією з основних переваг тьюторської підтримки у вищій освіті є її потенціал сприяти формуванню національної ідентичності серед студентів. Як зазначає Тетяна Кравцова у своїй статті «Тьюторська компетентність як складова професійної компетентності майбутнього викладача закладів вищої освіти»: «Означене дозволяє трактувати тьюторську діяльність викладача як діяльність, що спрямована на побудову та супровід освітньої траєкторії студента, розвиток його сутнісних сил і здібностей, вибір оптимальної стратегії життєвого шляху, сприяє вихованню ініціативи і відповідальності студентів, забезпечує можливості для особистісно-професійного зростання, самовизначення, самореалізації, сприяє оволодінню засобами для саморозвитку, розвитку творчої індивідуальності людини, її духовних потенцій» (Kravtsova, 2019, 87). Під час навчання студенти часто стикаються з різними глобальними поглядами, що інколи може призвести до ослаблення їх національної ідентичності. Тьютори можуть відігравати важливу роль у допомозі студентам зрозуміти значення їх культурних коренів.

Виклики в реалізації підтримки національної ідентичності в тьюторській діяльності

Попри переваги, є труднощі у впровадженні національної ідентичності в тьюторську підтримку. Перша — це різноманіття студентів, особливо у великих університетах або з міжнародними студентами, що вимагає чутливого підходу для уникнення відчуження. Важливо, щоб практики формування національної ідентичності були інклюзивними та враховували багатокультурність. Інша проблема — відсутність спеціальної підготовки тьюторів для підтримки національної ідентичності.

Тому потрібні програми розвитку тьюторів, зосереджені на культурній компетентності та національній свідомості.

Практичні застосування та інноваційні підходи в тьюторській підтримці

Існує кілька способів, якими тьюторська підтримка може бути посилена для подальшого сприяння формуванню національної ідентичності серед студентів. По-перше, університети могли б запровадити культурні іммерсійні заходи, де студенти зможуть брати участь у традиційних українських практиках, таких як народне мистецтво, музика та література. Тьютори можуть сприяти проведенню цих заходів, спрямовуючи студентів на роздуми, як ці традиції сприяють формуванню їх національної ідентичності.

По-друге, використання цифрових платформ відкриває нові можливості для підтримки формування національної ідентичності. Тьютори можуть використовувати онлайн-ресурси, такі як віртуальні тури по музеях, подкасти про історію України, щоб залучити студентів до змістовних бесід про їх культурну спадщину.

Роль мови у формуванні національної ідентичності

Мова є одним із найпотужніших інструментів у формуванні національної ідентичності. В контексті України українська мова виступає центральним елементом, що сприяє формуванню відчуття приналежності до нації. Тьютори можуть допомогти студентам зміцнити свої мовні навички не лише з академічною метою, а й з культурних та соціальних причин. Інтеграція української літератури в навчальний процес можуть допомогти студентам відновити зв'язок із своїми національними коренями та зрозуміти глибокий зв'язок між мовою і національною ідентичністю.

Більше того, використання української мови в повсякденному житті університету, наприклад, під час неформальних студентських дискусій, тьюторських сесій та письмових завдань, може зміцнити зв'язок студентів з їхньою культурною спадщиною.

Висновки Формування національної ідентичності серед студентів є важливим аспектом вищої освіти, особливо в країнах з складною культурною та історичною спадщиною, таких як Україна. Тьютори, як наставники і гіді, мають значний потенціал впливати на розуміння та розвиток національної ідентичності у студентів. Інтегруючи національні цінності, історію та мову в свою підтримку, тьютори можуть допомогти студентам орієнтуватися у складнощах глобального громадянства, одночасно сприяючи сильному почуттю національної належності. І як знову відмічає Вікторія Мартинюк: «Таким чином, формування національної ідентичності у студентської молоді, зокрема у студентів закладів вищої педагогічної освіти, має бути цілеспрямованим процесом» (Martyniuk, 2023, 960).

Роль тьюторської підтримки у формуванні національної ідентичності супроводжується викликами, однак їх можна подолати завдяки ретельному плануванню, професійному розвитку тьюторів та впровадженню інновацій, зокрема культурних іммерсій і цифрових ресурсів. Надання тьюторам відповідних знань і навичок дозволить вишам сприяти збереженню культурного розмаїття та зміцненню зв'язку студентів з національною спадщиною.

Література

Boiko, S. V., & Shvets, T. M. (2023). Innovatsiini praktyky tiutorskoï pidtrymky rozvytku sotsialno-osobystisnykh kompetentnostei uchniv starshykh klasiv v umovakh voiennoho stanu [Innovative practices of tutoring support for the development of senior students' socio-personal competencies under martial law]. *Scientific Notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, (1–98), 43–50. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-98.2023.06>

Kravtsova, T. O. (2019). Tiutorska kompetentnist yak skladova profesiinoï kompetentnosti maibutnoho vykladacha zakladiv vyshchoï osvity [Tutoring competence as a component of

professional competence of future higher education teachers]. *Scientific Journal of MP Dragomanov National Pedagogical University. Series 5: Pedagogical Sciences: Realities and Perspectives*, (82), 83–86. <https://doi.org/10.36550/2415-7988.2019.182.18>

Kulaha, I. V. (2012). Formuvannia yedynoho vidkrytoho osvithnoho prostoru yak providna tendentsiia rozvytku suchasnoi systemy osvity [Formation of a unified open educational space as a leading trend in the development of the modern education system]. Retrieved from https://uned.kneu.edu.ua/wp-content/uploads/Kulaga_ukr.pdf

Martyniuk, V. V. (2023). Model formuvannia natsionalnoi identychnosti studentskoi molodi v zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity u pozaaudytornii roboti [A model for the formation of national identity among university students in extracurricular activities]. *Open Educational E-Environment of Modern University*, (11), 958–970. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-958-970](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-958-970)

Shvets, T. M. (2023). Funktsionalnyi pidkhid do vyznachennia tiutorskykh kompetentnostei vchytelia [A functional approach to defining teacher's tutoring competencies]. *Actual Problems of the Humanities and Natural Sciences*, (64.1), 29–33. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.1.6>

LA RÉSISTANCE CULTURELLE AUJOURD'HUI

Alexis NUSELOVICI (NOUSS)

Aix-Marseille Université

La résistance culturelle est à la fois une résistance politique et n'est pas une résistance politique, pour citer la forme d'affrontement dont elle est la plus proche et qui est indispensable à sa définition.

La résistance culturelle est une résistance politique dans ses effets mais elle en diffère par son horizon et sa visée. La résistance politique est définie à la fois par son antagonisme et par son

idéologie : elle lutte *contre*, ce qui en circonscrit les buts et les moyens. En revanche, la résistance culturelle lutte *vers*, sa visée dégageant un horizon plus large et une temporalité différente de celle accompagnant un objectif de renversement des pouvoirs. Toutefois, les deux ne sont pas opposées, précisément parce que la résistance culturelle dépasse l'ici-maintenant de la résistance politique et peut en prolonger ou en augmenter la résonance.

La résistance culturelle connaît une gamme de déclinaisons qui vont de l'anecdotique jusqu'au dramatique. En mode mineur, sur un exemple très français : le bistrot du coin contre le coffee-shop, le café-crème contre le caffè latte, le jambon-beurre contre le « macdo ». La politique linguistique du Québec et sa virulente défense de la langue française face à un Canada officiellement bilingue mais accusé de domination anglophone relève d'un niveau plus conséquent où la résistance culturelle est directement au service d'une cause politique ayant trait au droit des peuples et des communautés à l'autodétermination. Pour l'Ukraine, enfin, la résistance culturelle aujourd'hui représente un type d'affrontement d'importance maximale puisqu'elle est liée à la problématique de sa survie et acquiert le statut de lutte existentielle.

En tant qu'affrontement, la résistance culturelle se distingue notamment par la multiplicité et la polyvalence de ses fronts. A la différence d'une résistance militaire qui se concentre sur un front, celui l'opposant à l'ennemi, qui peut éventuellement être divisé en plusieurs fronts secondaires — faire sauter des explosifs simultanément en plusieurs endroits par exemple —, la résistance culturelle peut se jouer sur une multitude de fronts. Il existe une résistance culturelle en Ukraine face à l'ennemi de Moscou adoptant localement deux aspects : bannissement de la langue et de la culture russe, promotion de la langue et de la culture ukrainienne. Organiser à des milliers de kilomètres un festival de cinéma ukrainien ou une lecture de poèmes ukrainiens relève de cette même résistance culturelle qui peut ainsi ouvrir autant de fronts qu'elle le souhaite.

Par ailleurs, la résistance culturelle adopte une dimension temporelle particulière. Elle s'inscrit dans un présent mais ravive les

résistances du passé. Résister pour l'Ukraine aujourd'hui, c'est raviver la mémoire de l'Espagne en 1936, de Prague occupée par les chars russes ou de Sarajevo assiégée. Elle ouvre aussi, prudente ou utopique, aux luttes à venir qu'elle anticipe. En d'autres termes, cette résistance trouve sa légitimité dans le long terme tout en aidant aux luttes entreprises sur le court terme.

ГЕНДЕРНИЙ ДИСКУРС В МОВОВИЗНАВСТВІ

Петров Олексій Анатолійович

(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій, м. Київ, Україна)

ORCID: 0009-0004-7945-436X

GENDER DISCOURSE IN LINGUISTICS

Petrov O.

The question of individual identity that has always been of a special interest for humanity, with each new stage of thought development was complicated and modified. In XX century, in particular due to the refinement of the philosophical hermeneutics, an understanding of the discursiveness of this phenomenon has emerged, and today, inscribed in the context of the postmodern era, it is interpreted by research scholars according to such key concepts as openness, multiplicity, fragmentation and relativism. The problematization of gender identity which is relevant to this day has become a natural result of changing of social demands in XX century. Since literature has always been an artistic reflection of the social problems, the analysis of artistic texts seems quite productive in terms of study of trends, phenomena, concepts and attitudes inherent in a particular society.

Key words: gender, gender identity, explore, discourse, literary studies, interpretation, comparative analysis.

REFERENCES

Batler, Dzh. (2003) Genderny klopit: feminism ta pidryv tozhsmosti. 224 p.

Bezygla, L.R., Bondarenko, Ye.V., Donets, P.M. (2005). Dyskurs yak kognityvnokomunikatyvny fenomen. P.118-144.

Filonenko, S.O. (2006). Kontseptsiya osobystosti zhinky v ukrainskiy zhinichiy prozi 90-h rokiv XX stolittia. 156 p.

Ovcharenko N. Romany-antyutopii Margaret E.Etvyd (2005) *Слово і час*. №2. С.46-53

Zborovska, N.V. (2003).Psyhoanaliz i literaturoznavstvo. 414 p

Zborovska, N.V. (2005). Pertseptsiya feministky u zahidnoievropeiskomu dyskursi ta ukrainskomu pysmi. *Слово і час*. №2. P.53-62.

Вступ. Художня література за всіх часів прагнула відповісти на основні питання людського буття. Художні тексти завжди тою чи іншою мірою відображали суспільні процеси, в контексті яких були створені. Із моменту виникнення людського суспільства життя жінок і чоловіків супроводжувалося постійною боротьбою статей за рівноправність, за подолання соціального розподілу на чоловічі і жіночі заняття. Наприкінці 60-х років XX ст. у Європі та США в межах багатьох гуманітарних наук виникли і почали розвиватися нові ділянки досліджень - гендерні та фемінологічні. Їх головні теоретичні та методологічні засади постали з жіночого руху та феміністичної ідеології XX ст. Художня література також не залишилась осторонь цих питань.

Мета роботи. Теоретично дослідити основні питання гендерної ідентичності у соціологічній, філософській та літературознавчій традиціях, проаналізувати гендерний дискурс в сучасному літературознавстві.

Матеріали та методи. Гендерний підхід у науці заснований на ідеї про те, що важливі не біологічні розходження між чоловіками і жінками, а те культурне і соціальне значення, яких надає суспільство цим розходженням. Основою гендерних досліджень стало виявлення різниці в статусах, ролях та інших аспектах життя чоловіків і жінок і, головне, аналіз феноменів

влади й домінування, затверджуваних у суспільстві через гендерні ролі і відносини. Теорія гендеру дозволяє по-новому інтерпретувати і твори художньої літератури, де наочно і глибоко втілюються чоловічий і жіночий погляд на світ. Важливо визначити поняття гендерного дискурсу у літературознавстві. Слід зазначити, що вітчизняне літературознавство в цілому приймає загальне визначення гендеру. Так, український літературознавець Н. Зборовська відзначає: «Гендер – поняття, що використовується гуманітарних науках для відображення соціо-культурного аспекту статевої приналежності людини, тобто соціо-стать на протигагу біологічній статі» (Зборовська, 2003, с. 294). Більшість дослідників дискурсу доходять висновку, що дискурс – це форма використання мови (language in use), «мовний корелят відповідної сфери комунікативно-мовленнєвої діяльності, людської свідомості та практики» (Зборовська, 2005 с.125).. Отже, саме в освоєнні методології гендерних досліджень стосовно до лінгвістичних категорій і бачиться, таким чином, існування гендерного дискурсу. Через дискурсивний аналіз гендерної парадигми суспільство відкриває для себе культурологічний код фемінології, переборює неприйняття, заперечення фемінологічного феномена. Вітчизняний літературознавець Н.Зборовська зауважує, що в творчості сучасних письменниць феміністичного напрямку висвітлено фемінізм як психологічну проекцію стосунків чоловіка і жінки. В аспекті вивчення феміністичної творчості А.Бондаренко звертає увагу на гендерні архетипи і гендерну символіку (Бондаренко, 2006 с. 44). Дослідниця феміністської літератури С.Філоненко, вивчаючи своєрідність української гендерної прози, порівнює її загальні тенденції з творами зарубіжних авторів. Вона аналізує специфіку трансформації казкових сюжетів у гендерній прозі (Філоненко, 2006, с. 62, 138) і особливості відображення нею напрямку феміністичної фантастики (Філоненко, 2006, с. 68).

Результати та обговорення. Гендерний дискурс – це система уявлень та символів, що відображає суспільні погляди на ролі чоловіків та жінок. Він формує й закріплює в свідомості суспільства та окремих людей певні гендерні ролі, їхню значущість та право на ідентичність. Це відбувається під впливом суспільних очікувань і стереотипів щодо того, як повинні поводитися чоловіки та жінки, визначаючи їхні місця та ролі в соціумі. Гендер як елемент сучасної наукової моделі людини відображає соціальні, культурні й психологічні аспекти статі, тобто є комплексом соціально-культурних явищ, що співвідносяться зі статтю індивіда і відображаються у мовленні. Гендерні відношення у мові закріплюються у формі мовних стереотипів, які впливають на поведінку людини, зокрема мовленнєву, на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика допомагає виявити відбиття гендерних стереотипів, закріплених у свідомості носіїв мови.

Висновки. Гендерний дискурс – це новий тип культурологічного дискурсу, заснованого на ненасильстві, неприйнятті агресії. Даний дискурс характеризується, з одного боку, наявністю гендерної культури, з іншого, – недоліком або повною відсутністю мовних засобів для її вербалізації.

ЛІТЕРАТУРА

Батлер Дж. (2003) Гендерний клопіт: фемінізм та підриг тожсамості. 224с.

Безугла Л.Р., Бондаренко Є.В., Донець П.М. (2005) Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. 118-144с.

Зборовська, Н.В. (2003). Психопаналіз і літературознавство. 414 с.

Зборовська Н.В. (2005) Перцепція феміністки у західноєвропейському дискурсі та українському письмі *Слово і час*. .№2. С.53-62.

Овчаренко Н. Романи-антиутопії Маргарет Е.Етвуд (2005)
Слово і час. №2. С.46-53

Філоненко С.О. Концепція особистості жінки українській жіночій прозі 90-х років XX століття. К., Ніжин: Аспект-Поліграф. 2006 156с.

INCLUSIVE EDUCATIONAL PRACTICE OF ODESSA NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY AS A TOOL FOR THE AFFIRMATION OF NATIONAL IDENTITY

Podkupko T.L.

(Odessa National Medical University, Odesa, Ukraine)

ORCID: 0000-0003-3947-9656

Abstract: The article highlights the experience of organizing and conducting inclusive patriotic-educational events together with medical students for young people with disabilities. It demonstrates how joint activities contribute to the formation of Ukrainian national identity, the development of empathy among future doctors, and the social integration of persons with disabilities. Various methods of event preparation, their content components, and key results are outlined. It concludes by emphasizing the importance of combining traditional culture, an inclusive approach, and educational technologies in shaping national identity and consciousness among young people.

Keywords: inclusion, Ukrainian identity, medical students, youth with disabilities, educational work, cultural integration.

Inclusion in modern society is regarded as an essential component of democratic development, ensuring equal rights and opportunities for all citizens. Inclusion in educational and cultural environments is of particular importance, where conditions are created for the social integration of persons with disabilities. At the same time, inclusion refers not only to physical accessibility but also to engagement in active public and cultural life.

One example of implementing an inclusive approach in cultural and educational activities was the organization of *vechornytsi* and celebrations of Masnytsia, Easter, Christmas, and New Year by medical students from the "Via Scientorum" Student Scientific Society of the Department of Social Sciences in cooperation with the youth with disabilities from the NGO "Special Children." These events aimed not only at integrating people with diverse abilities but also at fostering a shared Ukrainian identity through an appeal to national traditions.

The study analyzes the experience of organizing an inclusive event as a means of fostering Ukrainian national identity among medical students and youth with disabilities and identifies pedagogical conditions that contribute to the successful implementation of inclusive educational practices.

A key feature of the event organization was the involvement of students from the "Via Scientorum" Student Scientific Society and youth from the "Special Children" organization. The events were typically held in a mixed format: both in-person and online (via the ZOOM platform). This approach allowed for the participation of youth with limited mobility from various regions of Ukraine, as well as participants currently residing abroad.

The main objectives of the events included:

Recreating Ukrainian traditions with explanations of regional peculiarities in an accessible format;

Deepening young people's knowledge of national customs and rituals;

Creating opportunities for communication and creative self-expression among participants;

Fostering empathy and tolerance among future doctors.

Each event began with interactive lectures and presentations tailored to the gathering's theme. Participants were introduced in an engaging manner to seasonal holidays of the Ukrainian calendar cycle, their celebration features, rituals, and traditional symbolism.

After the lectures, discussions, and exchanges of impressions and family traditions, a series of interactive activities took place: quizzes

on the Kahoot! platform featuring questions about Ukrainian traditions. Participants enthusiastically engaged in thematic riddles, quests, competitions, and playful fortune-telling rituals.

During the *vechornytsi* held in December 2024, a collective storytelling activity was organized, where each participant contributed one sentence. The result was a coherent and logically structured story with a happy ending: *"Everything will be fine!"*

Activities were adapted to maximize the participation of persons with disabilities, creating an atmosphere of equality and full engagement.

The events achieved several important pedagogical goals. In particular, medical students gained experience in informal communication with young people with disabilities, promoting the development of professional empathy and humanistic values. Youth with disabilities had the opportunity to actively engage in the creative process and feel like full-fledged participants in public life.

Joint activities contributed to breaking down stereotypes, fostering partnerships, and promoting mutual respect. Through engagement with national culture, both groups deepened their awareness of Ukrainian identity and felt a stronger sense of belonging to a shared tradition.

The success of the events was ensured by the observance of effective methodological principles. Tasks were adapted to the needs and abilities of all participants. Interactive formats kept participants' attention focused. A supportive and friendly atmosphere was created during the preparation and execution of the events. Participants were involved in joint creativity. Educational and entertainment components were effectively combined.

The conduct of inclusive patriotic-educational events demonstrated that inclusion in cultural activities is an effective tool for fostering Ukrainian national identity. Such events help overcome social barriers, foster partnerships between medical students and youth with disabilities, and promote the development of social responsibility and empathy.

Inclusion in action shows that creating conditions for the active participation of every individual in cultural life strengthens the sense of unity, support, and belonging to the Ukrainian national community. Moving forward, it is advisable to systematically implement similar practices in the educational activities of higher education institutions.

Today, inclusion is considered a key concept in forming an equitable society where every individual has the opportunity for full participation in social, cultural, and educational life. According to UNESCO, inclusion is the process of removing barriers that hinder participation in public life and ensuring equal opportunities for all, regardless of physical, social, or cultural differences. The WHO (2021) also emphasizes that inclusive practices contribute not only to improving the quality of life for persons with disabilities but also to the overall development of communities.

In this context, activities that unite youth with disabilities and medical students in joint efforts aimed at fostering national identity and developing empathetic competencies among future professionals are of particular relevance.

References

Закон України «Про освіту». URL : zakon.rada.gov.ua/go/2145-19 (дата звернення: 12.04.2025). Zakon Ukrayiny «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»]. Retrieved from : zakon.rada.gov.ua/go/2145-19.

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження ПОРЯДКУ організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти». URL : [zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19) > 957-2021-п (дата звернення: 12.04.2025). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 15 veresnya 2021 r. № 957 «Pro zatverdzhennya PORYADKU orhanizatsiyi inklyuzyvnoho navchannya u zakladakh zahal'noyi seredn'oyi osvity» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of September 15, 2021 № 957 «On approval of the PROCEDURE for the organization of inclusive

education in general secondary education»]. Retrieved from : zakon.rada.gov.ua ›957-2021-п.

Практичний посібник з питань рівності людей з інвалідністю в ЗМІ: Репрезентація. Доступність. Керування. Практичний посібник з питань рівності людей з інвалідністю в ЗМІ. Опубліковано у 2024 році Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, 7, place de Fontenoy, 75352 Париж 07 SP, Франція DOI <https://doi.org/10.58338/EVPN2632>

World Health Organization (WHO). (2021). World Report on Disability. WHO Press. https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-12/UN%20Policy%20Paper%20on%20Disability_UKR.pdf (дата звернення: 12.04.2025)

THE ASSIMILATION OF FRENCH BORROWINGS IN THE ENGLISH LANGUAGE

Polonskyi M.D.

(State university of information and communication technologies,
Kyiv, Ukraine)

Abstract

The traditional feature of the English language to be susceptible to the foreign, in particular French influence is not at all lost, but on the contrary is noticeably intensifying lately. This phenomena represents a both cultural and language reality and many linguists recognize the fact that foreign cultural and social influence is still remaining one of the main driving forces of language development, as the quantity of foreign words and expressions, which penetrate in the English language system is constantly growing. This tendency especially intensified in the 1990s of the last century and continues nowadays, and the evident proof to this is the expansion of the list of foreign words, especially French. For the most part, English tends to absorb Gallicisms which actually still possess their original form. This fact presents special interest for linguists and raises the

necessary to establish the current status and examine the process of penetration and assimilation of French borrowings in modern English language system.

Key words Assimilated borrowings, recipient language, semantic features, etymon, penetration, lexical units, subsystem, transitory phenomena, Gallicisms, language environment.

The status of French borrowings in the recipient language

It is evident, that the issue of the status of Gallicisms plays special role in formulating the general theory of languages in contact. French lexical units are in fact the borrowings, on the one hand, which form a separate subsystem in the recipient language. Therefore, it is not quite adequate to refer to them as “borrowings”, because this term practically combines three cases:

1. Borrowings at the moment of penetration in the recipient language system;
2. Borrowings which passed the stage of intercalation and are assimilated by the new language system;
3. Unassimilated borrowing in the recipient language.

In this context, it is necessary to determine whether the unassimilated French borrowings form a system or they represent foreign language insertions in the recipient language system. In this relation it is reasonable to consider two interpretations. Firstly, particularly in the course of diachronic analysis the availability of unassimilated borrowings can be considered as natural stage of the logical process of naturalization of foreign language units. Taking into account the fact of the limited sphere of application of such words, low usage rate and short period of stay in the recipient language most of them are not fully assimilated to correspond completely to the norms of a recipient language. However, it is temporary phenomena, because borrowing has to undergo a long process of adaptation partly or to the full extent to lose the features of a native language and become an equal member in the recipient language.

On the contrary, from the point of view of synchronic translation the mere fact of existence of lexical units like Gallicisms is viewed

not as a transitory phenomena but as a special form of borrowing created as a result of contact of languages. In the conditions of isolation from the French language they are still able to preserve for a long time native language features (phonetic, grammatical, semantic). These features make them unique among other lexical units of the recipient language and ensure their use with English lexical units. In this way Gallicisms form separate lexical group, and function as a subsystem, in the English language.

Special interest present the rules and principles of semantic changes which occur with the unassimilated words functioning in the system of the English language in comparison to the tendencies which are observed in the semantics of borrowed words at the moment of their penetration in the recipient language. This will allow to make some clarifications and modification of some research conclusions that examined the semantic features of borrowings. The task of defining the degree of remoteness of Gallicisms from the French language system and establishing their place in the English language system also involves the analysis of the forms and specifics of their inclusion into English text, as well as studying different ways of their semantic expansion in the recipient language.

The specifics of lexical and semantic assimilation of a borrowed word is manifested in the capacity of a borrowing to build various semantic relations with language units of a recipient language and join the language chains of interdependence. Systematic relations between the lexical units of a recipient and donor languages are manifested both at the moment of borrowing and functioning of borrowed words in the recipient language. This argument is supported by the research findings of some linguists⁷ During the process of borrowing not the whole set of meanings of a foreign word is transmitted, but only those meanings which are needed in the recipient language at a certain period time. In the same manner, the

⁷ Cherimicina, 2011; Fedchenko, 2014

analysis of the principles and laws of the process of semantic assimilation of French borrowings at the moment of their entering the English language system shows that the complete transformation of semantic structure of French etymons gradually takes place⁸ When penetrating into the English language system French borrowings change the sphere of functioning and reduce the scope of their meanings.

The process of assimilation of Gallicisms

The results of some researches certify that Gallicisms both recently borrowed and those entering the English language system earlier behave in the same manner thus confirming the above stated hypothesis. The majority of French borrowings lose their poly semantic structure by means of reducing the volume of meanings to one, more seldom to two or more meanings. From the total number of 1236 lexical units which were examined in this study 289 turned out to have poly-semantic etymons in the French language. It is noteworthy that 248 French words are borrowed by the English language only in a single meaning. Among them there are Gallicisms which have French etymons with four meanings (39 words), for example: *role*, *rétroussée*, *madelaine*. Etymons with 5 meanings (28 words) such as *aigreur*, *finèsse*, *lunette*; etymons with 7 meanings (10 words), for example: *bâtement*, *douceur*.

The meanings in which the French words penetrate into the English language in most cases correspond not to the main meaning of their etymon but to that of its derivative. The results of the analysis of the selected group of the Gallicisms indicates that a great part of French lexical units preserves in new language only one merely terminological meaning which is accompanied in the dictionaries with a mark like *art.*, *arch.*, *ballet*, *Geol.*. In this respect

⁸ John Ayto, 2003.

82 out of 248 French words which possess several meanings have penetrated the English language only in one terminological meaning.

The statistical evidence shows that the majority of them possess etymons with two meanings (30 words), three meanings (19 words), and the remaining 33 Gallicisms have four or more French etymons. For example the noun *étude* has 8 meanings in the French language: 1. study, research 2. learning, session 3. knowledge 4. *étude* (musical term) 5. review, narration 6. class 7. bureau, office 8. artificiality. However, the English language, uses only as a musical term. To this group we can attribute other words of terminological nature such as *passé* - a roulette game term (in French its etymon has 9 meanings); the art term *répoussoir*, whose etymon has 5 meanings, and *barre* whose etymon has 8 meanings and many other borrowings.

Taking into account the importance of the factor how the Gallicisms are distributed in a new language environment and in what meaning there exists a need to examine their use from this perspective.

Conclusion The decrease in the number of meanings of French words in the process of borrowing is caused by the availability of lexical units in the English language whose semantic structure partially resembles the semantic structure of Gallicisms. The lexical and semantic structure of the recipient language regulates not only the number of borrowed words but also their meanings when these borrowings have several meanings.

As a rule, Gallicisms retain those meanings which the recipient language system needs at the moment of borrowing. This signifies about the fact of selectiveness which can be attributed to the lexical and semantic nature of the recipient language. Some linguists consider this factor as one of the underlying fundamental principles of the process of borrowing by the recipient language.

References

Atkins, Beryl, Alain Duval & Rosemary Milne. 1998. Collins-Robert English-

- French Dictionary. 5th Edition. Glasgow: HarperCollins.
- Humbley J. Vers une typologie de l'emprunt linguistique. Cahier de lexicologie, 2017.
- Makovski M. Language mechanism of lexical and semantic borrowings, 2012.
- Spence N.C.W. Faux amis and faux anglicisms//Forum for Modern Language Studies, 2011.
- Thorin A. Vrais et faux amis de vocabulaire anglais, 2004.
- The Guardian. <http://www.guardian.co.uk/> 2020.
- [TLFi] Le Trésor de la Langue Française informatisé. <http://atilf.atilf.fr/tlf.htm>, 2020.

КУЛЬТУРНІ Й МОВНІ ВИМІРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПОГЛЯД З УКРАЇНИ

Пожуєва Т.О.

(Національний університет “Запорізька політехніка”,
Запоріжжя, Україна)

ORCID: 0000-0002-9895-2557

Pozhuieva T.O. Cultural and Linguistic Dimensions of Economic Security: A View from Ukraine. Abstract. This article explores the cultural and linguistic dimensions of economic security from the perspective of Ukraine during a time of war. In the modern world, economic resilience depends not only on financial and energy stability but also on the preservation of national identity. For Ukraine, which has been resisting hybrid aggression since 2014, culture and language have become key tools of resistance and recovery.

The paper highlights France and Germany as comparative examples where language policy and cultural diplomacy contribute to national unity and international competitiveness. France, through its support of French-language media and cultural industries, strengthens its economic sovereignty. Germany integrates migrants linguistically to improve labor productivity and social cohesion.

In Ukraine, the Ukrainian language has become a symbol of resistance and a unifying factor in public and economic life. The expansion of Ukrainian-language services, media, and education contributes to national consolidation and economic stability. The cultural sector, despite wartime challenges, demonstrates resilience and plays a strategic role in post-war reconstruction.

Furthermore, cultural diplomacy has helped Ukraine improve its international visibility and attract foreign support through artistic exchanges and cooperation with European programs. The paper also addresses the role of language in information security and countering disinformation.

In conclusion, culture and language should be viewed as integral components of national economic security. Ukraine's strategic investment in these areas will be essential for ensuring long-term resilience, societal unity, and post-war recovery.

Keywords: economic security, national identity, language policy, cultural diplomacy, information security, migration

У сучасному світі економічна безпека дедалі частіше розглядається не лише через призму макроекономічних показників, енергетичної незалежності чи фінансової стабільності. Зростає усвідомлення того, що фундаментальним підґрунтям економічної стійкості є також культурна і мовна самобутність суспільства. Збереження національної ідентичності, захист інформаційного простору, підтримка мовної політики та культурної дипломатії — все це перетворюється на стратегічні інструменти забезпечення економічної безпеки.

Для України, яка перебуває у стані гібридної війни, питання культурної та мовної стійкості має безпосередній вплив на економічні процеси. Водночас досвід таких країн, як Франція та Німеччина, засвідчує: цілеспрямована політика в сфері культури й мови може не лише зміцнювати внутрішню єдність, але й створювати додану вартість у глобальній конкуренції.

Ця доповідь покликана дослідити, яким чином культура та мова інтегруються в архітектуру економічної безпеки, і чому

саме в Україні ці чинники мають виняткове значення в умовах сучасних викликів.

Франція – один із найяскравіших прикладів, де культура стала центральною ланкою державної політики. У 2022 році внесок культурних і креативних індустрій у ВВП Франції становив близько 2,3% (Ministère de la Culture, 2023). Поряд із економічним ефектом, французька модель забезпечує захист культурного простору: наприклад, квоти на музику французькою мовою в радіоефірі (40%) та система субсидій на національне кіновиробництво.

Це не лише підтримує культурну ідентичність, а й забезпечує робочі місця, внутрішній попит, експортний потенціал. У такий спосіб культура перетворюється на чинник економічної автономії.

Після 2014 року, а особливо після повномасштабного вторгнення у 2022 році, культурна сфера в Україні стала фронтом боротьби за виживання. Від збереження музеїв у прифронтових містах до цифрової архівації фольклору – кожен культурний акт є актом спротиву.

У 2023 році Уряд України затвердив Стратегію розвитку культури на період до 2030 року, де підкреслено безпековий потенціал культури як інструменту соціальної згуртованості (МКІП, 2023). Інвестиції в культуру є частиною економічного виживання: згідно з даними Мінекономіки, частка креативних індустрій зросла з 3,2% у 2020 році до 3,9% у 2023.

Німецька політика інтеграції ґрунтується на принципі «Sprache ist der Schlüssel» – мова є ключем. Ефективна інтеграція мігрантів у німецький ринок праці можлива лише за умови володіння німецькою мовою на рівні не нижче B1. Державні програми інтеграційних курсів, фінансовані через BAMF (Федеральне відомство з міграції та біженців), не лише полегшують соціалізацію, а й підвищують продуктивність праці.

Німеччина інвестує у мовну політику як у форму людського капіталу. За оцінками DIW Berlin (2022), мовна інтеграція знижує ризик безробіття серед мігрантів на 27%.

Українська мова в умовах війни стала символом опору, але водночас – і чинником економічної безпеки. Дерусифікація публічного простору, українізація сфери послуг, медіа, бізнес-комунікацій створюють додану вартість у вигляді внутрішньої консолідації.

Дані дослідження Київського міжнародного інституту соціології (2023) показують, що 61% громадян вважають українську мову визначальним елементом національної ідентичності. Це сприяє зростанню довіри до інституцій, підвищує ефективність комунікацій в бізнесі, а також формує нову економіку українськомовного контенту (від EdTech до кіноіндустрії).

Франція використовує французьку мову як дипломатичний інструмент. Організація міжнародної франкофонії охоплює 88 країн-членів і сприяє не лише культурному, але й економічному партнерству. Через мережу Institut Français та освітні програми Франція формує свій позитивний імідж, залучає іноземних студентів, просуває інтереси на зовнішніх ринках.

У 2023 році економічна вартість "м'якої сили" Франції була оцінена на рівні 15 млрд євро (McKinsey France, 2023).

З 2020 року Український інститут реалізує програми підтримки культурної дипломатії, які стали потужнішими після 2022 року. Виставки, гастролі, культурні обміни з Францією та Німеччиною, проекти з фільмування українського кіно – це не лише про "видимість", а й про залучення грантів, інвестицій та партнерських програм.

У 2023 році українські проекти отримали понад 12 млн євро підтримки через програми «Креативна Європа» та Erasmus+. Культура стає мовою економічної інтеграції України в Європу.

У Німеччині активно поєднують мовну інтеграцію з професійною освітою (Berufsausbildung). Наприклад, курси в рамках програми IQ (Integration durch Qualifizierung) дозволяють мігрантам здобути робітничі спеціальності з одночасним вивченням мови. Це сприяє формуванню фахової робочої сили та економічній інтеграції.

Близько 5 млн українців перебувають у Європі, з них значна частка – з вищою освітою. Якщо не створити умов для збереження культурної та мовної ідентичності за кордоном (освітні програми українською, українські школи, підтримка діаспорних ініціатив), Україна ризикує втратити частину свого людського капіталу.

З іншого боку, за умов правильної стратегії, українська міграція може трансформуватися в економічний ресурс через мережі підтримки, культурну присутність і створення транскордонного простору української мови.

У війні XXI століття інформаційна безпека є критичною. Культура і мова є не лише ідентифікаторами, а й фільтрами інформації. Країни з високим рівнем мовної самодостатності краще протидіють дезінформації. Наприклад, у Франції під час пандемії COVID-19 уряд публікував критично важливу інформацію французькою та регіональними мовами – з метою забезпечення максимального охоплення аудиторій і зниження паніки.

В Україні, навпаки, російськомовний контент залишався інструментом пропаганди і деморалізації населення. Лише посилення україномовного інформаційного простору дозволяє забезпечити стратегічну комунікацію держави.

Мова та культура – це не периферійні питання, а центральні елементи архітектури економічної безпеки. У XXI столітті країни, які вміють поєднувати культурну політику, мовну ідентичність та економічну стратегію, отримують перевагу в глобальній конкуренції.

Для України ці виміри набувають екзистенційного значення. Без сильної мови не буде сильної економіки. Без культурної тяглості – не буде інвестицій в майбутнє.

Література

Ministère de la Culture (2023). *Les chiffres clés de la culture*. <https://www.culture.gouv.fr>

BAMF (2023). *Integrationskurse und Sprachförderung*. <https://www.bamf.de>

DIW Berlin (2022). *Language Skills and Labor Market Integration*. <https://www.diw.de>

Український інститут (2023). *Звіт про культурну дипломатію України*. <https://ui.org.ua>

McKinsey France (2023). *L'impact économique de la diplomatie culturelle française*. <https://www.mckinsey.com/fr>

Міністерство культури та інформаційної політики України (2023). *Стратегія розвитку культури України до 2030 року*. <https://mkip.gov.ua>

Київський міжнародний інститут соціології (2023). *Українська мова в умовах війни*. <https://kiis.com.ua>

OECD (2023). *Strengthening Ukraine's cultural sector*. <https://www.oecd.org>

PRESERVING LANGUAGE AND IDENTITY IN EXILE : REFLECTIONS ON ARMENIAN-LANGUAGE SERIALS IN FRANCE, BRITAIN AND THE US

Stéphanie Prévost

Université Paris Cité/ ECHELLES (UMR 8264)

Institut universitaire de France

Vahé Berberian's novel, *In the Name of the Father and Son*, originally published in Western Armenian in 1999, before it was translated into Turkish, English and French, recounts how the rigid worlds of Hrayr, an Armenian teacher, and his inflexible father collide in 1980's Hollywood, when an on-the-run prostitute finds refuge in their apartment. As the cover for the Armenian-language and English-language edition make clear, a fourth character occupies a central place in the whole narrative: Hrayr's father's whole Armenian-language library, which was dislocated from Lebanon and crammed into the small Los Angeles flat. Described as a priceless treasure-trove for the father – one replete with nearly complete

collections of Armenian-language books published in Madras or Venice, as well as ‘full collections of *Pazmaveb*, *Pakine*, *Hairenik*, and other periodicals’ –, the library’s makeshift new arrangement in the United States speaks for an enduring enterprise in preserving Armenian heritage and language, despite all. The special place given to the Armenian-language periodicals in the father’s library invites further reflection on their role in the Armenian diasporic imaginary, especially in three key post-genocide centres of Armenian migration (the United States, France and Britain). Taking its cue from Khachig Tölölyan’s qualifying Armenians as a “textual nation”,⁹ this paper will explore the central role of Armenian-language periodical literature in that process, in particular that published in France, Britain and the United States in the late 19th-century and mid-20th century, as sites of articulation of identity in exile and of reinforcing the Armenian transnational sentiment towards the development of an independent Armenia. To do so, it will discuss ideals for articulating language and identity over time, language strategies specific to allophone context publishing and relationships between publishing actors and States (both of publication and of the ‘Armenian homeland’, be it the Ottoman Empire until 1918 or Soviet Russia until 1991), as well as publishing as a site of cultural and social preservation in the context of and in the aftermath of mass violence.

⁹ Tölölyan Khatchig, “Textual Nation: Poetry and Nationalism in Armenian Political Culture”, in Ronald Grigor Suny and Michael D. Kennedy (eds.), *Intellectuals and the Articulation of the Nation*, Ann Arbor, University of Michigan Press, 1999, pp. 79-107.

**ЕКСПЕРИМЕНТИ З ІДЕНТИЧНІСТЮ ЧИ
ГРОМАДЯНСТВО СВІТУ (ЛЕОПОЛЬД ВАЙС /
МУХАММАД АСАД)**

Реутов Є. А.

(Київський національний лінгвістичний університет), Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1543-3178>

**EXPERIMENTS WITH IDENTITY OR WORLD
CITIZENSHIP (LEOPOLD WEISS / MUHAMMAD ASAD)**

Reutov Ye.A.

The paper touches on the problem of the relationship between Islamic culture, ideology, and modern Western civilization. Muhammad Asad – the man who crossed the frontline between the Muslim world and the West. He was born a Jew on the edge of the former Austro-Hungarian Empire in Lemberg (or Lviv now), then a part of the Habsburg Empire. However, his story would unfold far away in the deserts of Arabia. Subsequently, he came to British India to campaign for the creation of Pakistan by writing books, giving public lectures, and drafting the outline for an Islamic constitution. In Lahore, he met the poet-philosopher Muhammad Iqbal who persuaded Asad to remain in India and work “to elucidate the intellectual premises of the future Islamic state”. Soon after declaring independence, the political founder of Pakistan and first President Muhammad Ali Jinnah established the DIR, the Department of Islamic Reconstruction, with Asad at its head. Unlike so many other Western converts to Islam, Asad chose also to live in Muslim societies and worked to give Islam direction.

Key words: British India, Muslim culture, Muhammad Iqbal, Muhammad Asad, Identity, Western world, the dialogue between civilizations.

У нашому буремному світі руйнування старих кордонів, поглядів, цінностей, уявлень про незмінні і непорушні домовленості, міждержавні або так званого суспільного договору, питання визнання себе як неповторної

індивідуальності з одного боку, і як члена певної групи, колективу, з іншого, стає дедалі актуальним. Ідентифікуючи себе як члена певної групи на підставі чи то спільних цінностей, чи спільної мети, віри, конфесійної або зрештою і національної приналежності наскільки ми можемо робити свідомі кроки, примірюючи, хоча б умоглядно, різні варіанти власної ідентифікації? Чи в змозі ми таким чином, свідомо, з відкритими очима, робити власний вибір, обираючи свій шлях у житті?

Майбутній видатний мусульманський учений і богослов, дипломат, журналіст, письменник і поліглот Мухаммад Асад народився 1900 року у заможній єврейській родині міста Лемберг і був названий Леопольдом. Тобто у Львові, що був тоді частиною Австро-Угорської імперії. В дитинстві Леопольд отримав чудову освіту, світську та релігійну. Він вивчав з домашніми вчителями іврит і арамейську мову, священні книги – Талмуд і Танах. Проте, пізніше він писав у своєму автобіографічному творі «Іслам на роздоріжжі», що був не дуже гарним учнем, а найбільше задоволення знаходив у фантастичних романах Жюль Верна, історичних і пригодницьких романах, ідеях Ніцше [Asad, 1934].

1918 року, після закінчення першої світової війни і розпаду Австро-Угорщини на купу самостійних держав, родина Вайсів переїжджає до Відня, а Леопольд починає навчання в університеті, де два роки студіює філософію та історію мистецтв. Проте більше часу майбутній перекладач Корану англійською мовою, а тоді ще простий студент, проводив не в університетських аудиторіях, а в міських кав'ярнях, де точилися жваві дискусії про модні на той час теорії психоаналізу чи аналітичної філософії.

З 1920 по 1922 рік він живе у Празі та Берліні, залишивши університетське навчання. 1922 року Леопольд Вайс вирушає до Єрусалиму на запрошення свого дядька, Доріана Фейгенбаума, одного з перших учнів Зігмунда Фрейда. Цілком можливо, що Леопольд Вайс так і не став би Мухаммадом Асадом, якби не збіг обставин і двох важливих моментів у його житті. По-перше,

берлінська газета *Franfurter Zeitung*, репортером якої стає молодий Вайс, проявляє зацікавленість політичною боротьбою на Близькому Сході, а по-друге, близькі родичі Вайса переїжджають до Палестини. Завдяки своїм зв'язкам молодий журналіст мав можливість спілкуватися тут з лідерами єврейської общини, зокрема і майбутнім першим президентом Ізраїлю, Хаїмом Вейцманом.

Але ні модний на той час психоаналіз, ні сіонізм не заволоділи увагою і думками Леопольда Вайса. Пізніше він писав, що відвідуючи свого дядю, який жив у християнському кварталі Єрусалиму, він познайомився з одним хаджі-паломником тамтешньої мечеті (скоріш за все – мечеті Омара), з яким мав тривалі бесіди про сутність і дух учення пророка Мухаммада. Після Єрусалиму молодий журналіст проводить декілька місяців у Каїрі, а результатом цієї подорожі стає написана ним для видавництва *Franfurter Zeitung* книга «Схід без романтики» [Asad, 2004].

1923 року Леопольд Вайс потрапляє до Аравії, де, зокрема, відбувається його зустріч і знайомство з майбутнім засновником Королівства Йорданія, еміром Абдаллою бен-Гусейном. Ця друга східна подорож під час якої Леопольд Вайс відвідує Йорданію, Сирію, Іран і Афганістан, тривала близько трьох років. У 1926 році Леопольд Вайс повертається до Берліну, де читає лекції в Академії геополітики. Цього ж року він приймає іслам у берлінський мусульманський общині й отримує нове ім'я Мухаммад Асад. Так розпочинається нове життя людини, якій судилося стати причетною до утворення і становлення кількох нових великих держав, що утворилися після другої світової війни і розпаду Британської імперії.

1927 року Асад вирушає у свій перший хадж до Мекки й Медини, бажаючи доторкнутися не лише до теорії, а і практики ісламу. Він на п'ять років оселяється в Медині, де працює з фондами бібліотеки тамтешньої Великої мечеті аль-Набу, другої за розміром мусульманської святині світу. На життя він заробляє співпрацею з трьома провідними німецькими газетами.

У той час він знайомиться з принцем Фейсалом, сином засновника королівства Саудівська Аравія, Абдель Азіза ібн Сауда, а в подальшому виконує на прохання короля ібн Сауда низку дипломатичних місій.

Між 1927 і 1932 роками Асад п'ять разів здійснював хадж у Мекку и був майже першим серед європейців, який побував у найбільш сакральних на Аравійському півострові місцях і святинях ісламу. Враження від цього періоду він описав у найбільш відомій своїй книзі «Шлях до Мекки» [Asad, 1954], де описує своє духовне перетворення і свідомий щирий перехід із одного культурного середовища в інше.

У 1932 році розпочинається індійський період життя Мухаммада Асада, на якого глибоко вплинула зустріч у місті Лахор з духовним батьком, мислителем, соціальним реформатором і національним поетом Пакистану, Мухаммадом Ікбалом, незадовго до смерті останнього. Мухаммад Ікбал чітко сформулював Асаду свої думки щодо розбудови нової мусульманської держави на території субконтиненту Гіндустан і переконав останнього залишитися в Британській Індії розробляти інтелектуальне й ідеологічне обґрунтування цієї ідеї.

У подальшому, після проголошення незалежності Пакистану, керівництво держави звертається до Асада з пропозицією створити спеціальний державний ідеологічний департамент, метою якого стає розробка і формування головних принципів, на які буде орієнтуватися у своєму розвитку Ісламська Республіка Пакистан. Так виник Департамент ісламської реконструкції, а ідеї Асада щодо розбудови правової ісламської держави, були взяті за основу при створенні чинної конституції Пакистану. Зокрема в ній закладена така демократична норма, як можливість для жінок обіймати політичні посади і зумовила можливість «феномену Беназір Бгутто».

Під кінець свого життя Мухаммад Асад жив переважно в Женеві. Тут він написав свою працю «Принципи держави і правління в ісламі» [Asad, 1961], яка була опублікована видавництвом Каліфорнійського університету. Тут він працює

над перекладом і тлумаченням Корану англійською мовою. Цей проект був підтриманий королем Саудівської Аравії, з яким Асад був знайомий з 1927 року. Виданий був цей переклад лише у 1980 році під назвою «Послання Корану» [Asad, 1980] і одразу викликав невдоволення у багатьох ортодоксальних мусульманських богословів. Його звинувачували в тому, що це по суті не переклад, а власні коментарі, а тлумачення Корану занадто модернове. Проте варто пам'ятати, що переклад цей був розрахований насамперед на західного читача.

Більша частина життя Асада пройшла в західноєвропейських столицях (Відень, Прага, Берлін, Женева) або у столицях країн мусульманського Сходу, проте дитинство його пов'язане саме зі Львовом. Вирішивши розпочати нове життя з новим іменем, він втілює у ньому вплив пророка Мухаммада на своє світосприйняття, а також зв'язавши його з іменем, отриманим при народженні і зберігши пам'ять про походження з міста Лева. Слово Асад у перекладі з арабської означає – лев.

Пам'ять про цього, одного з найвидатніших мусульманських богословів-європейців ХХ століття (ним написано близько 40 філософських праць), журналіста, перекладача і соціального реформатора потроху повертається на українську територію. У 2015 році в місті його народження – Львові відкрито ісламський культурний центр, який названо на честь Мухаммада Асада.

Проживши тривале і насичене життя, і зробивши багато не лише для Ісламу, але і для взаєморозуміння між Заходом і мусульманським Сходом, Мухаммад Асад помер у 1992 році. У 2008 році іменем Асада було названо майдан перед головним входом до штаб-квартири ООН у Відні. Muhammad Asad Platz – перша західноєвропейська площа, названа на честь мусульманина. Таким чином особистість і внесок Мухаммада Асада в міжкультурний діалог, а також боротьба за рівноправність такого діалогу оцінені у світі.

References

Asad, Muhammad. Islam at the Crossroads. Delhi: Arafat Publications, 1934.

Asad, Muhammad. The Message of the Qur'an. Gibraltar: Dar al-Andalus Limited, 1980.

Asad, Muhammad. The Principles of State and Government in Islam, University of California Press, 1961.

Asad, Muhammad. The Road to Mecca. United States: Simon and Schuster, 1954.

Asad, Muhammad. The Unromantic Orient: A Journey in the Middle East. Canada: Al-Qalam Pub., 2004.

UKRAINIAN ART OF THE 19th–21st CENTURIES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND NATIONAL IDENTITY

M.Ye.Rostotska

(State University of Information
and Communication Technologies, Kyiv, Ukraine)
ORCID 0000-0002-1214-4912

Abstract. The article explores how art reflects national identity in today's globalized world, with a particular focus on Ukraine. As Ukraine engages in globalization, it faces the significant challenge of preserving its cultural uniqueness without conflict. The article examines the concept of "national identity" through the lens of the Ukrainian history. It highlights the positive role Ukrainian art plays in shaping and reinforcing national consciousness. The research focuses on seven Ukrainian artists of the 19th -21st centuries whose artworks included into prominent museum collections attract the attention of the global community. The study also analyzes how national identity acts as a key influence on the development of contemporary Ukrainian art. It emphasizes how modern artists actively embrace the tools of modern art to articulate their national identity and reinterpret traditional Ukrainian motifs and symbols, transforming them into innovative forms of expression that convey

national consciousness—especially in the context of the ongoing Russian-Ukrainian war. These traditional elements not only serve as a strong foundation for artistic creation but also become subjects of reinterpretation and experimentation resulting in works that are both original and socially relevant.

Key words: globalization, national identity, Ukrainian art, cultural revival, traditions, national symbols, Ukrainian artists, artworks

The emerging global system is highly complex and multifaceted as there is a gradual convergence of nations, peoples, and cultures. Globalization fosters cross-cultural influences and ideas, styles, techniques, but it also presents challenges that compel national societies to strive to preserve their identities, as it can encourage people to cultivate national revival by highlighting the need to maintain distinct cultural identities in an increasingly interconnected world.

At present, when Ukraine asserts its sovereignty as an independent nation, the historical memory of its people, along with their culture, art, and language, is experiencing a restoration—particularly in this time of war. It also plays a vital role in preserving national identity. The question of national identity has long been a subject of scholarly inquiry. Theoretical dimensions of this issue have been explored by prominent international researchers, including E. Smith (Smith, 1994) and M. Guibernau (Guibernau, 2012). National identity is a fundamental pillar of a nation's existence, shaping its distinctiveness among the peoples of the world. In Ukraine, alongside the revival of the national language, art plays a crucial role in the construction of identity, offering a powerful means of visually articulating national symbols, worldviews, values, historical experiences, and cultural traditions.

In order to preserve our ethnic identity, it is essential to protect and cultivate our cultural heritage. The contemporary American scholar Samuel Huntington, in his book *Who Are We?*, argues “that identity, or self-awareness, is not only characteristic of individuals

but also of social groups and nations. Without identity, neither the individual, the group, nor the nation can exist” (Huntington, 2004).

Following Ukraine’s independence, the notion of identity became a central concern in the field of art. Throughout the 1990s and 2000s, this discourse was largely shaped within artistic communities. The outlined issue has an extensive informational foundation. T. Kasian examined the role of art in the context of shaping national identity, emphasizing its ethnic and civic components (Kasian, 2018).

Art serves as a medium through which national identity is expressed and manifested, encompassing our creative, imaginative, aesthetic, and technical abilities. It is a demonstration of human ingenuity and talent. Through art, we are able to preserve core values, beliefs, practices, and traditions that form the foundation of our cultural heritage.

Additionally, art can contribute to cultural revival and restoration. It has the potential to rekindle lost or forgotten aspects of culture, reinforcing cultural identity and continuity. The revival of traditional art forms, for example, can generate renewed interest and recognition of a culture, strengthening its identity and ensuring its survival.

Speaking about Ukrainian artists, we should say that their national identity was not always explicitly defined. While some deliberately avoided the subject, others were striving to re-evaluate their origin and artistic heritage.

Ukrainian art of the 19th – 21st centuries is an integral part of the struggle for national identity and cultural revival. It demonstrates an exceptional capacity for preserving and reinterpreting national identity in the face of historical challenges. Artists of this period reflect both historical memory and the everyday life of Ukrainians, highlighting their spirituality and deep connection to the land. So, art emerges as a powerful instrument of national consciousness and unity.

This article focuses on seven well - known artists of the 19th -21st centuries who are integrated into the context of global art and their works are included in prominent museum collections. They were born in Ukraine, worked or still work here, self-identifying as

Ukrainians, consistently dedicating their artistic practice to exploring issues and themes related to Ukraine.

A prominent figure of the 19th century is Mykola Pymonenko. His paintings, such as *Festive Divination* and *Caroling*, vividly capture the atmosphere of the Ukrainian countryside, reflecting traditional customs and rituals. His works convey a deep appreciation for Ukrainian culture, while the attention to detail—seen in elements such as clothing, musical instruments, and architecture—adds both depth and authenticity to his artistic expression.

In the 20th century, Ukrainian art underwent significant transformations due to major historical events, including two world wars, revolutions, and Soviet occupation. Despite the conditions of repression and censorship, artists continued to produce works that affirmed and sustained national identity. Kazimir Malevich, widely recognized as a key figure of the avant-garde movement, maintained a profound connection to Ukrainian cultural traditions. His early works which reflected rural life and incorporate Ukrainian symbols, often interpreted as a return to his cultural roots, and one of them is the *Peasant Cycle*.

Another significant artist of the 20th century is Oleksandr Murashko. His painting *Girl in a Red Hat* has become a symbol of Ukrainian femininity and beauty. Murashko also produced works on historical themes which reflect the Cossack era and its importance for national memory and we can see it in *The Funeral of a Cossack Leader*.

In contemporary art, the struggle for Ukraine's freedom has acquired new symbols. In the works by Maria Prymachenko, a renowned artist who worked in the genre of primitivism, the symbolism of animals and plants is transformed into representations of kindness, peace, and the struggle between good and evil.

Brilliant artist Kateryna Bilokur, in her works "*Tsar-Kolos*" and "*Flowers Beyond the Fence*", created a true hymn to nature and the land. Her canvases, which depict the richness of Ukrainian flora,

convey the spiritual unity between humanity and nature, characteristic of the Ukrainian worldview.

"Give me a thousand years — I will paint the sky and never repeat myself!" These words belong to famous Ukrainian artist Ivan Marchuk. He is often regarded as a Ukrainian legend, and was included by the British newspaper *The Daily Telegraph* in its list of the "100 Greatest Living Geniuses." The fairy-tale-like, immortal, and poetic land—its nature, villages, people, and flowers—remained enduring themes in Marchuk's work. His artworks attracted exhibition visitors as a sought-after "alternate reality," a mysterious, forbidden "religion of the ancestors." In the perception of his contemporaries, the artistic legacy of their compatriot played a significant role in awakening national consciousness, as it "elevated the viewer to the highest level of spiritual life." (Voina, 2010)

Contemporary Ukrainian art continues to play a significant role in the formation of national identity. It reflects the complex historical and social processes occurring within the country and one of the most significant factors influencing the development of Ukrainian art is national identity. Artists have reflected both the influence of tradition on the artistic interpretation of national identity and the use of innovative forms for expressing ideas and meanings through visual imagery. They help us comprehend and make sense of the world in which we live and contribute to societal development. Moreover, art works can be utilized not only to create a unique national identity but also attract the attention of the global community.

During the Revolution of Dignity, art became a tool of protest and the consolidation of the people. Murals in Kyiv, created by both Ukrainian and international artists, convey ideas of freedom, unity, and cultural heritage.

Oleg Shupliak, a unique figure of the 21st century, is not merely a painter, but a philosophical artist, who embodies in his works the deep roots of Ukrainian culture—roots that have flourished with renewed vigor since February 24, 2022. He boldly experiments across various genres and techniques, ranging from icon painting to

video art and augmented virtual reality. His canvases function as a kind of code that deciphers the richness of the Ukrainian soul—its traditions, mentality, and spiritual essence. The artist masterfully combines ancient Ukrainian symbols, ornaments, and imagery with contemporary techniques and ideas. His works serve as a bridge between the past and the present, offering viewers a deeper understanding of themselves and the ideals of their ancestors.

Thus, it is important to emphasize that art plays a significant role in shaping Ukrainian national identity by providing a visual expression of the country's historical, cultural, and spiritual values. From icon painting to contemporary art, it constructs and sustains the perception of the Ukrainian people's uniqueness. In times of hardship, war, and crisis, art remains a powerful tool for preserving and fostering national consciousness, it serves as a means to express and preserve the unique characteristics of cultures for future generations.

References

Avramenko, O. Bilokur / Instytut problem suchasnoho mystetstva Natsionalnoi akademii mystetstv Ukrainy. Kyiv: Vydavnytstvo Horobets, 2021. 168 s.: il.

Guibernau, M. The Identity of Nations. Cambridge: Politiy Press. 2007

Hirnyk H. Stolittia velykoi mystkyni. 2009 – rik Marii Prymachenko: Tvorchist velykoi ukrainky Marii Oksentiivny Prymachenko. Ukrainska kultura. 2008. No 12. S. 47-48.

Huntington, Samuel. Who Are We? The Challenges to America's Identity. Simon & Schuster, 2004. 428 p.

Kasian T. Rol mystetstva u formuvanni natsionalnoi identychnosti. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seria: Pedahohichni nauky, 2018. No 6. S. 56

Smith, Anthony D. The formation of national identity. Oxford University Press. 1997. pp. 129--153.

Voina V. Mii druzhe, Ivan Marchuk, abo “nebazhanyi”
khudozhnyk, yakyi stav “heniiem svitu”, 2010 //
<http://www.krugozormagazine.com/show/spadshyna.170.html>

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОСТОРИ: АНАЛІЗ ПІСНІ *CASTLE OF GLASS* ГРУПИ *LINKIN PARK*

Вадим Щеулін

ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0177-1651>

У статті досліджено вплив глобалізації на формування і трансформацію національної ідентичності у літературному просторі на прикладі пісенної поезії рок-групи Linkin Park. Особливу увагу зосереджено на аналізі тексту композиції «Castle of Glass», де через символізм, метафоричність і образ ліричного героя репрезентується втрата цілісності, відчуження та пошук себе в умовах постнаціонального глобалізованого світу. Доведено, що попри англофонність і універсальність художньої мови, пісня зберігає потенціал для національного переосмислення і здатна транслювати локальні травми в глобальному культурному коді.

Ключові слова: глобалізація, національна ідентичність, ліричний герой, пісенна поезія, Linkin Park, Castle of Glass, постнаціональний простір, глобальний культурний код.

GLOBALIZATION AND NATIONAL IDENTITY IN THE LITERARY SPACE: ANALYSIS OF THE SONG *CASTLE OF GLASS* BY *LINKIN PARK*

Shcheulin V.

The article examines the impact of globalization on the formation and transformation of national identity in the literary space using the example of the song poetry of the rock band Linkin Park. The

analysis of the text of the composition “Castle of Glass” is of particular attention, in which the loss of integrity, alienation, and search for oneself in the conditions of a post-national globalized world are represented through symbolism, metaphor, and the image of the lyrical hero. It is proved that despite the Anglophone and the universality of the artistic language, the song retains the potential for national rethinking and can translate local traumas into a global cultural code.

Keywords: globalization, national identity, lyrical hero, song poetry, Linkin Park, Castle of Glass, post-national space, global cultural code.

Упродовж останніх десятиліть глобалізація перетворилася на невід’ємну частину сучасної реальності та стала однією з основних тенденцій, що сприяють посиленню взаємозв’язків і взаємовпливів між різними сферами життя. Завдяки їй світ вийшов на новий рівень мобільності та комунікації, де люди, ідеї та ресурси переміщуються з небаченою раніше швидкістю. Глобалізація відіграє провідну роль у формуванні міжнародного порядку, заснованого на встановлених і зрозумілих правилах співіснування.

На думку Бевза, *глобалізація* – це процес, який усуває національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини та взаємозв’язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї тощо (Бевз, 2022, с. 9). Можна відмітити, що глобалізація різко загострила проблему національно-культурної ідентичності, яка сьогодні перетворилася на одну з найважливіших проблем. Дослідник Сладкий зауважує, що під *національною ідентичністю* розуміють якийсь цілісний образ, який індивід створює про самого себе, незмінний у всіх життєвих ситуаціях, у яких усвідомлює себе індивід (Сладкий, 2008, с. 111). Проблема ідентичності гостро постає як перед окремими індивідами, так і різного роду спільнотами, етносами, народами, державами.

У сучасному світі глобалізаційні процеси дедалі глибше проникають у всі сфери життя – від економіки до культури, від соціальних структур до мови мистецтва. На нашу думку, однією з найяскравіших площин, де стикаються та переплітаються глобальні і локальні елементи, є музика; тексти пісень дедалі частіше стають повноцінним матеріалом для літературознавчого аналізу, адже вони відображають не лише естетичні, а й філософські, соціальні та політичні реалії нашого часу. Особливо це помітно в творчості американської рок-групи Linkin Park, яка не тільки завоювала мільйони шанувальників по всьому світу, але й створила унікальну мистецьку мову, що відображає як глобальні виклики, так і глибоко особисті, локалізовані переживання.

Тексти рок-групи Linkin Park, зокрема композиція «*Castle of Glass*» з альбому *Living Things* (2012), репрезентують глибокі екзистенційні пошуки людини в умовах глобалізованого світу, де розмиваються національні межі, а ідентичність набуває фрагментарного, постмодерного характеру. На нашу думку, зміст пісні відкриває пласти, пов'язані з кризою ідентичності та болем втрати, що часто мають національно-історичне підґрунтя.

Вже з перших рядків пісні постає образ подорожі, межового стану – ліричний герой тексту стоїть на порозі зміни, у стані втрати:

Take me down to the river bend

Take me down to the fighting end (тут і далі – Bennington, Shinoda, 2012)

Ці образи мають глибоке архетипне значення: річка як межа між світами (наприклад, життя та смерті, війни та миру), «останній бій» як символ завершення страждань, смерті чи внутрішнього конфлікту:

Доведи мене до вигину рік цих

Доведи мене до кінця бою, я зміг (переклад наш тут і далі – В. Щеулін).

У цьому зверненні авторів відчувається прагнення якогось метафоричного очищення, оновлення – такий мотив

характерний для багатьох культур і релігій, від християнського хрещення до шаманських ритуалів. Водночас самі ці символи подані в уніфікованій формі англомовного тексту, без конкретних етнокультурних прив'язок – вони доступні глобальній аудиторії та є частиною загальнолюдського культурного коду. У цьому – приклад того, як Linkin Park поєднують локальні структури значення (традиції, війна, втрата, самопожертва) з глобальними засобами вираження (від мови до популярної музичної форми).

У тексті також проглядається звернення до вищої сили або зовнішнього суб'єкта, який має «очистити» ліричного героя:

Wash the poison from off my skin

Show me how to be whole again

Завдяки образам отрути (символ внутрішньої травми, що роз'їдає зсередини) та шкіри (як межі між внутрішнім та зовнішнім) демонструється прохання ліричного героя відновити свою цілісність. У цьому, на нашу думку, полягає ключовий образ пісні: герой відчуває себе розбитим, розщепленим, і прагне повернення до стану повноцінності:

Змий з моєї шкіри отрут усіх слід,

Покажи, як знов бути цілим та вмиць.

У глобальному світі, де національна ідентичність часто «розмивається», ці строки з тексту *Castle of Glass* можуть символізувати пошук свого «я» після втрати культурної, історичної чи духовної опори.

У наступних рядках відчувається синтез класичної міфології та науково-фантастичного уявлення про всесвіт:

Fly me up on a silver wing

Past the black where the sirens sing

Warm me up in a nova's glow

And drop me down to the dream below

Так, ми можемо побачити відхід від земної реальності: ліричний герой прагне злетіти на срібному крилі, покинути темряву, до якої прив'язані сирени (символ спокуси та загибелі – відгомін гомерівської Одиссеї із грецької міфології), та досягти

нової зірки (зоряного явища, яке може трактуватися як просвітлення):

*Злети зі мною на срібному крилі,
Крізь морок, де співають сирени в імлі,
Зігрій мене в спалахах нових зірок,
Кинь мене вниз, у сни, крізь небачений рок.*

Така гібридизація стилів і джерел – характерний прояв глобалізації в мистецтві: автор не звертається до конкретної національної традиції, натомість створює космополітичний наратив, де змішуються міфи, технології, релігійні алюзії й постмодерні страхи. Тут ми можемо побачити контраст між космічним і глибинним: злетити вгору та падіння вниз. Це метафора пошуку себе між протилежностями: глобальним і локальним, тілесним і духовним, хаосом і цілісністю.

Тим не менш, попри глобальний характер образів, у центрі тексту опиняється глибоко особисте переживання – почуття власної незначущості в масштабах гігантських історичних, культурних чи політичних структур:

*'Cause I'm only a crack in this castle of glass
Hardly anything there for you to see*

«Замок зі скла» (castle of glass) – це метафора крихкої конструкції, що може символізувати як соціальну систему державності, спільноти або навіть цивілізації, так і особисту чи національну ідентичність. Герой пісні не ототожнює себе з чимось цілим, а навпаки – бачить себе лише як «тріщину»:

*Бо я тут лише тріщина в склянім палаці,
І тут майже нема, що тобі показати...*

У цих словах можна простежити втрату цілісності, маргінальність, нівеляцію індивідуальності в межах чогось значно більшого і холодного. Це вже є відсилкою до постнаціонального стану свідомості, коли індивід відчуває себе не носієм чітко окресленої національної ідентичності, а фрагментом складної та часто суперечливої глобальної мозаїки. У глобалізованому світі, де кордони, культури, релігії, мови

стираються чи асимілюються, індивід усе частіше постає як фрагмент, як «тріщина» в умовному замку сучасної цивілізації.

Національна ідентичність у такому контексті постає як щось, що втрачено або розчинено в універсальних наративах. Ліричний герой не проголошує жодної приналежності – ні культурної, ні національної; натомість його ідентичність визначається через відчуження та болісне прагнення зцілення:

*Bring me home in a blinding dream
Through the secrets that I have seen
Wash the sorrow from off my skin
And show me how to be whole again*

Поняття *home* (як дому чи батьківщини, безпечного місця) тут описується не як якесь конкретне географічне втілення, а скоріше як стан душі, мрію про повернення до гармонії, якої вже не існує – персонаж хоче повернутись додому у метафізичному сенсі, туди, де він колись був собою. Так, національна ідентичність у тексті стає розмитою, заміненою на індивідуальну травматичну пам'ять і символічне прагнення до «цілісності» в сенсі ментального, а не етнічного чи громадянського:

*Приведи мене крізь сліпучий сон той,
Крізь секрети, що бачив колись наш герой,
Змий з моєї шкіри смут усіх слід,
Покажи, як знов бути цілим та вмиць.*

Наш ліричний герой – уособлення сучасної людини, загубленої в хаосі інформації, історичних зламів і глобальних процесів, яка не відмовляється від боротьби за внутрішню гармонію. Протягом всієї пісні він звертається до невидимого адресата – чи то до вищої сили, чи до внутрішнього «я», чи, можливо, до суспільства, яке могло б допомогти йому віднайти себе. Образи сліпучого сну, таємниць, печалі на шкірі (і вже не отрути) та прагнення знову бути цілим створюють єдиний емоційний простір, у якому герой – це людина, розбита власним досвідом. У світі, де особистість розчиняється в інформаційних потоках, де втрати колективного й особистого досвіду

накладаються одне на одне, це прохання про повернення додому – це насправді спроба знайти точку опори, відчуті зв'язок із собою, своєю історією, можливо – зі своїм корінням. Адже лише той, хто відчуває себе цілим, може відчувати належність до культури, мови, нації.

Варто також зауважити, що «*Castle of Glass*» можна інтерпретувати як спробу проговорити травматичний досвід війни, що має і національний вимір. Хоча пісня створена групою в американському контексті, її емоційний калейдоскоп – втрата, зневіра, пошук смислу – є універсальним та водночас може бути близьким для національних наративів країн, які пережили або переживають збройні конфлікти (як-то Україна сьогодення).

Так, цю пісню можна розглядати як своєрідний міст між локальною травмою (на рівні окремої країни, окремої родини, окремої особистості тощо) та глобальним культурним кодом. Цей ефект досягається завдяки лаконічності, метафоричності та відсутності жорсткої сюжетності. Ліричний герой постає як людина, що втратила свою цілісність і прагне віднайти себе в світі, де національні, культурні та ідентифікаційні межі розмиті. Через символізм, метафоричність і емоційну відкритість текст пісні відображає кризу ідентичності, характерну для глобального простору, і водночас виражає спільні для людства пошуки дому, сенсу та внутрішньої гармонії.

Честер Беннінгтон та Майк Шинода створюють в тексті «*Castle of Glass*» простір для інтерпретації, де кожен слухач – незалежно від його/її національної належності – може вписати у текст свої власні обставини, історію та досвід, шукаючи нових форм вираження. У цьому полягає парадокс глобалізованої ідентичності: втрачаючи національну специфіку, пісня водночас набуває універсальної емоційної сили, яка повертає слухача до особистого і навіть національного контексту. Отже, на прикладі розглянутого тексту можна побачити, як сучасна американська рок-поезія транслює нові форми художнього осмислення національного та особистісного у світі без стабільних кордонів.

Література

Бевз Т. Вплив глобалізації на утвердження національної ідентичності в умовах війни: виклики і загрози. *Актуальне українознавство*, №3(84). 2022. С. 8-9.

Веретюк О. Скажи мені, хто я? (Проблема національної ідентичності літератури, літературного твору та його автора). *Слово і час*. 2005. №12. С. 69-70.

Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: монографія. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.

Криворучко С.К. Ідентичність: Постколоніальні наслідки (Салман Рушді «Схід, Захід», «Останній подих мавра»). *Світова література у літературознавчому дискурсі ХХІ ст.: матеріали ХІІ Міжнародних Чичерінських читань* (Львів, 28-29 жовтня 2021 року). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 236 с. С. 102.

Сладкий Д. Національна ідентичність як фактор національної та міжнародної безпеки. *Політичний менеджмент*, №2. 2008. С. 111-112.

Bennington, C., Shinoda, M. (2012). Castle of Glass by Linkin Park. [E-resource]. URL: <https://genius.com/Linkin-park-castle-of-glass-lyrics>

Songfacts: Castle of Glass by Linkin Park [E-resource]. URL: <https://www.songfacts.com/facts/linkin-park/castle-of-glass>

METIS IDENTITY AS A CANADIAN WATERSHED IN HALFBREED BY MARIA CAMPBELL

Oksana Shostak

State University “Kyiv Aviation Institute”

Université Paris Cité

<https://orcid.org/0000-0001-7532-4294>

Статтю присвячено конструюванню моделі національної ідентичності у метисів, які утворюють значну корінну частку населення Канади, перебувають в особливому становищі,

оскільки не мають статусу індіанців, що наданий іншим представникам корінних націй Канади У фокусі дослідження - розгляд проявів національної ідентичності метисів як сучасного міждисциплінарного явища та аналіз їхніх проєкцій у повісті Марії Кемпбел «Напівкрівка» (1973).

Key words: Métis, The First Nations of Canada, Red River Rebellion, identity, Indigenous literature

One of the most significant constructs of the First Nations of Canada is Métis Nation, one of the three recognized indigenous groups (along with the First Nations and Inuit). They have formed a unique cultural, historical and social identity that was formed as a result of mixed marriages between European settlers (mainly French and Scots) and indigenous peoples (especially the Anishinabe, Cree and other tribes) in the 17th and 18th centuries. The Métis form a fairly large indigenous share of the Canadian population and enjoy a special position. They are the descendants of mixed marriages, first between French and Indian nations, and then between English and Indians, so they have repeatedly defended their identity in all available ways. The Métis are not a state-recognized group, so they do not have the Indian status granted to other members of Canada's indigenous nations, but they own large territories in Quebec, Ontario, Manitoba, Saskatchewan, and Alberta. Métis are also called halfbreeds, which really sounded derogatory for the Indigenous. The culture these communities has significant differences from both the representatives of Canada's first peoples and the white population. This is confirmed by the presence of a special Métis language, Michif, consisting of components of French and aboriginal languages.

Due to representatives of Métis nation the so-called Red River Rebellion took place in 1869-1885 under the leadership of Louis Riel and Gabriel Dumont. It started with Canada's acquisition of approximately 3.9 million square kilometers territory portion from the Hudson's Bay Company, centered on York Factor. The majority of this "acquisition" involved lands in Saskatchewan, Quebec, Alberta, and Ontario, with small tracts in Minnesota, Montana, and

North and South Dakota. As Maria Campbell described it : “In the 1860’s Saskatchewan was part of what was then called the Northwest territories and was a land free of towns, barber-wire fences and farm-houses. The Halfbreeds came here from Ontario and Manitoba to escape the prejudice and hate that comes with opening of a new land” [Campbell, p.9] . No agreements were concluded with the Indigenous population of this territory, a significant part of which was Métis, so the Hudson's Bay Company had no rights to the land sold. They didn't even control the land. The purchase was nothing more than a paper promise and a declared desire [King 2013, p. 15].

William McDougall was appointed governor of the new territory, who, as it turned out, was not particularly favorable to the French, and in this regard, to the Métis, who were mostly the descendants of mixed marriages with the French. In August 1869, the governor ordered the division of land, ignoring the existing system of land distribution among the mestizos (land allotments, in their opinion, must have access to a river or other water sources). This led to discontent, and in November the mestizos forced the surveyors to leave their territory. Against the backdrop of confrontation and the need to defend the interests of the French-speaking population, Louis Riel appeared before the English-speaking government and led the Métis struggle for their lands. Under Riel's auspices, the Manitoba provincial government was established, which peacefully resolved issues with official Ottawa. Things were going well until February 1870, when four dissenters emerged: Charles Bolton, John Schultz, Charles Meyer, and Thomas Scott-organized a mutiny to overthrow the government. The rebellion failed, Bolton and Scott were captured, and Schultz and Meyer fled to Toronto. Riel pardoned Bolton but ordered Scott's execution, which triggered a new wave of protests against the Catholic Church, French influence, and the Métis. Fleeing political persecution, Riel left Canada and moved to the United States. As Maria Campbell stated: “ The fear of the Halfbreed that their rights would not be respected by the Canadian government when it acquired the land from the Hudson’s By Company, along with the prejudice of the white Protestant settlers,

led to the Red River Rebellion of 1869. Louis Riel established a provisional government at Fort Garry, Manitoba, but escaped to the United States in 1870 when troops arrived from Canada. So with their leaders and their lands gone, the Halfbreeds fled to the areas south of Prince Albert, Saskatchewan, and established the settlements of Duck Lake, Batoche, St. Louis and St. Laurent” [Campbell, p.9]. A. Smith argues that, ideally, “nationalism provides the resource calculation and recipe for an optimal way of life necessary for autonomy and authenticity; if this cannot be achieved, nationalists compete for maximum control over their land and its resources. In addition, nationalism operates at the social level, demanding the unity and efficiency of the “people,” the equality of people as citizens before the law, and their participation for the “national good.”

In the next fifteen years, most Métis were forced to leave Manitoba and move to Saskatchewan, where large Métis settlements were formed in the south, in the Batoche area of the South Saskatchewan River Valley. At that time, it was already quite clear that the sovereign government of Canada, as this young country called itself, was not at all interested in ensuring the observance of the rights of the Métis or in listening to any of their problems. That year, Riel returned to lead the Northwest Métis Rebellion [King 2013, p. 16].]. From April to June 1885, there were several clashes with government troops, with the decisive battle taking place near Batoche. For three days, Métis military units led by Louis Riel and Gabriel Dumont resisted a much larger and better-armed Canadian army. After running out of ammunition, Riel surrendered, and Dumont managed to retreat with his troops to American Montana. As T. King summarizes, “Prime Minister John Macdonald insisted on Riel's execution, despite the fact that all the dogs in Quebec were barking in his favor.” Riel was hanged for high treason, and English-speaking Canada, patting itself on the back, remained convinced that the Métis question had been resolved once and for all” [King 2013, p. 17]. The Métis themselves do not think so, distinguishing themselves as a cultural group whose problems are the subject of a

number of outstanding literary works. Among the most prominent is the novel *Halfbreed* by Maria Campbell.

Halfbreed by Maria Campbell is an autobiographical novel that tells the powerful story of her life growing up as a Métis woman in Canada, it was a Canadian bestseller at the time of its publication in 1973. Campbell describes the extreme poverty and harsh living conditions that her family endured, showing how Indigenous and Métis people were pushed to the margins of society after the crash of Riel Rebellion. “Riel was gone now and so were their hopes” [Campbell, p.12]. Throughout the book, writer highlighted the discrimination and racism she faced, not only from white Canadians but also through government policies that tried to erase Indigenous identity. “Halfbreed as the minor indigenous group existing in the mainstream culture of white, undergoes tough survival process and carries sharpen conflicts with outside world or the trendy of the whole society” [Li Xue, p.43].

The story explores the emotional and psychological struggles of losing one's cultural identity. Campbell shares how this loss led many Métis people, including herself, to feel isolated and rejected, both by mainstream society and their own communities. In her youth, Maria tries to escape these hardships, facing addiction, exploitation, and despair as she seeks a better life.

However, the novel also tells a story of resilience and hope. Over time, Campbell moves from feeling powerless to finding her voice and strength. Her return to her Métis identity—both physically reconnecting with her people and spiritually embracing her heritage—marks an important step in her healing and personal growth. The novel starts with the story of her family of the Campbells and the Dubuques (on mother's side). “Great Grandpa Campbell came from Edinburgh, Scotland, with his brother. They were both tough, hard men, and on the boat to Canada they got into fight and disowned each other. They settled in the same area, both married native women and raised families. Great Grandpa married a Halfbreed women, a niece of Gabriel Dumond. Prior to the marriage both brothers had wanted the same woman, and lthough Great

Grandpa won, he was convinced that his only child was his brother's son and so he never recognized Grandpa Campbell as his own, nor did he ever speak to his brother again during his lifetime" [Campbell, p.14]. Two families were very different: " grandma Dubuque was a treaty Indian woman, different from Grannie Campbell because she was raised in a convent. Grandpa Dubuque was a huge, strong-willed Frenchman from Dubuque, Iowa. His grandfather had been a *coureur de bois* and had been given a land grant in Iowa by Spanish king. There the family mined ore and started a lumber industry and founded the city of Dubuque. Grandpa came to Canada and arranged his marriage with Grannie through the nuns at the convent. Mom was their only daughter and when she was five years old they sent her to convent to be educated" [Campbell, p.18].

Through Campbell's journey of escape and return, *Halfbreed* offers a deep insight into the history and struggles of Indigenous peoples in Canada. Speaking of her own family she explains how unique Métis identity was formed: " The Isbisters, Campbells, and Vandals were our family and were real mixture of Scottish, French, Cree, English and Irish. We spoke a language completely different from the others. We were a combination of everything: hunters, trappers and ak-ee-top farmers. Our people bragged that they produced the best and the most fearless fighting men – and the best looking women" [Campbell, p.25].

Maria Campbell grows up surrounded by her Métis parents, extended family, and a Native community, where she learns traditional customs. Her everyday life is filled with Native traditions — eating traditional foods, practicing spiritual customs, speaking a Native dialect, and staying close to her Native relatives. Through these experiences, she builds a deep and valuable understanding of her culture. This strong connection to her Native roots helps her develop pride in her Métis identity and recognize that the Métis are distinct from both Indigenous (First Nations) peoples and white Canadians. Speaking of her Treaty Indian relatives she stressed the difference between them and Métis people. "The Indian religion was very precious to them and to the Halfbreeds, but we never took it as

seriously. We all went to the Indians' Sundance and special gatherings, but somehow we never fitted in. We were always the poor relatives, the awp-pee-tow-koosons (half people). They laughed and scorned us. They had land and security, we had nothing. As Daddy put it, "No pot to piss in or a window to throw it out". They would tolerate us unless they were drinking and then they would try to fight, but received many sound beating from us" [Campbell, p.26].

An important influence in Maria's life is her grandmother, Cheechum, who becomes her closest friend and mentor. Cheechum teaches her traditional Native wisdom, giving Maria the inner strength she needs to face later hardships. The strong relationships between Maria's family and their broader Native relatives help strengthen her positive feelings about her Métis heritage. At the same time, her full-blooded relatives held many prejudices against the Métis and against her personally: "However, their old people, our "Mushooms" (grandfathers) and "Kokums" (grandmothers) were good. They were prejudiced, but because we were kin they came to visit and our people treated them with respect. ... They took me to pow-wows, Sundances and Treaty Days, and though them I learned the meanings of those special days. Mushoom would also take me with him to council meetings which were always the same: the Indian agent called the meeting to order, did all the talking, closed it and left. I remember telling Mushooms, "You're the chief. How come you don't talk?" When I expressed my opinions, in these matters, Kokum would look at Mushoom and say, "It's the white in her". Treaty Indian women don't express their opinion, Halfbreed women do. Even though I liked visiting them, I was always glad to get back to the noise and disorder of my own people" [Campbell, p.27].

Maria's interactions with her Indian relatives also help her understand the differences between the Métis and the Indians, reinforcing her sense of a unique cultural identity. For the Métis, knowing their culture is crucial to surviving in a society dominated by non-Natives. A strong cultural foundation gives the Métis confidence and a sense of belonging. Without it, people risk losing

their identity. “The immigrants who came and homesteaded the land were predominantly German and Swedes. On small farms they raised pigs, poultry, a few cows and a bit of grain. I remember these people so well, for I thought they must be the richest and most beautiful on the earth. They could buy pretty cloths and eat apples and oranges, and they had toothbrushes and brushed their teeth every day. I was also afraid of them. They looked cold and frightening, and seldom smiled, unlike my own people who laughed , cried, danced, and fought and shared everything. These people rarely raised their voices, and never shared with each other, borrowing or buying instead. They didn’t understand us, just shook their heads and thanked God they were different” [Campbell, p.28]. This is why Native organizations work to revive and rebuild pride in Métis culture, creating opportunities for people to reconnect with their traditions and strengthen their cultural identity. Further on the pages of the novel Campbell speaks about herself as a part of a larger pan-tribal group of “Native people” (177) with “brothers and sisters, all over the country” (184). Moreover , she describes herself variously as “Halfbreed,” “half Indian” (148), and, at one point, as “a representative of the Metis Asso-ciation of Alberta” (the closest she comes to describing herself as Metis) (153). Faced with this multiplicity and complexity , critics of Halfbreed have often tended to define Campbell’ s social identity by a process that Michael Hames-Garcia calls “restriction,” in which the “multiplicity of the self becomes restricted so that any one person’ s ‘identity’ is reduced to and understood exclusively in terms of that aspect of her or his self with the most political salience”[Fagan / Danyluk / Donaldson / Horsburgh / Moore / Winquist, p.259]

It shows how reclaiming cultural identity can be a path to survival and empowerment, offering inspiration to anyone facing oppression or hardship. “Halfbreed never change their identities, because the history provides with a suffocating survival environment in which they could do nothing spiritually but struggling for surviving. So a good life for them just surviving, if there is something hopeful that

must be a better life in material they could have than before” [Li Xue, p.45].

In Maria Campbell’s Halfbreed Métis identity is manifested as a subjective sense of belonging to a particular nation. At the same time, it is a source of inspiration and continuity for each individual. The existence of the phenomenon of identity is marked by the social context and the inviolability of social ties in society.

References

Campbell, Maria (1973) Halfbreed. University of Nebraska Press.
King, Thomas.(2013) The Inconvenient Indian. A Curious Account of Native People in North America. Anchor Canada.

Li Xue.(2022) An Analysis of Halfbreed: Maria Campbell's Escape and the Return.

Academic Journal of Humanities & Social Sciences (2022) Vol. 5, Issue 9: 43-48. <https://doi10.25236/AJHSS.2022.050907>

Fagan, K., Danyluk , S., Donaldson , Horsburgh, A., Moore, R., Winquist, M.(2009). Reading the reception of Maria Campbell’s Halfbreed. The Canadian Journal of Native StudiesXXIX, 1&2(2009):257-281.

Шостак О.Г.(2020). Художні вираження національної ідентичності в творчості сучасних північноамериканських письменників корінного походження. Київ: Талком.

ВІДТВОРЕННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕАЛІЙ У ЛІТЕРАТУРІ ВІКТОРІАНСЬКОЇ ДОБИ (НА ПРИКЛАДІ ВЛАСНОГО ПЕРЕКЛАДУ ДЖЕЙН ОСТІН ТА ІНШИХ ВЕРСІЙ): ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ, ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Смольницька О. О.

ORCID iD 0000-0001-9864-1727

REPRODUCING MATERIAL REALITIES IN VICTORIAN LITERATURE (BASED ON THE OWN TRANSLATION OF

JANE AUSTEN'S AND OTHER VERSIONS): INVOLVING ENGLISH, FRENCH, AND UKRAINIAN LANGUAGES

Smolnytska O.

Abstract. The study examines the reflection of some realities of the material culture of the Victorian era in the Ukrainian language. The main interest of the research arises at the junction of works of British classics, which appeared at approximately the same time, where the image of the heroine is in the center. The auxiliary language is French. Work with translation dictionaries is presented. The emphasis is on the novels by: Charlotte Brontë („Jane Eyre”), Jane Austen („Mansfield Park”) and William Makepeace Thackeray („The Vanity Fair”). The issues of translating the names of types of tissues as characteristics of heroes common among the aristocrats of the Victorian era are considered. Reality representation and irony are considered. French is an additional language to restore context. The texts are used to examine men's and women's fashion. The material for the analysis is also the own Ukrainian translation of the aforementioned Jane Austen's novel.

Keywords: literature, language, translation, prose, novel, Victorian era, material reality, tissue.

Романістика англійської письменниці-класика Джейн Остін (Остен, Jane Austen, 1775–1817) неодноразово поставала і постає об'єктом та предметом українських досліджень як окреме питання, так і в контексті вікторіанської доби, оскільки романи згаданої авторки виразно ілюструють її. Це стосується літературознавства, лінгвістики, перекладознавства та інших гуманітарних дисциплін (Ю. Дмитріва, В. Колісник, Т. Некряч, Д. Поліщук, Ю. Попович, Т. Семигінівська, Ю. Чала та ін.). Але наявність нових перекладів цих прозових творів вимагає ширшого розгляду відтворення реалій у літературі зазначеного періоду. Відповідно, виникає питання стосовно можливості та варіантів адекватності, точності та інших явищ українського перекладу. У зв'язку з цим постає потреба дослідити ці твори, у

тому числі в комплексі, з огляду на схожість описаних там реалій.

Мета – дослідження відтворення українською окремих матеріальних реалій на прикладі романів Джейн Остін та інших письменниць вікторіанської доби. Завдання: 1) завдяки текстуальному аналізу звернути увагу на назви тканин для одягу, наявних у романах, у тому числі на наявність/відсутність і повторюваність; 2) здійснити перекладознавчий аналіз можливості відтворення цих реалій; 3) дослідити контекстуальність завдяки кольоративам.

Матеріал аналізу: твори англійської вікторіанської прози – романи: Джейн Остін – «Менсфілд-парк» («Mansfield Park», 1814 р.), «Ярмарок Суети» («The Vanity Fair») Вільяма Мейкспіса Теккерея (William Makepeace Thackeray, 1811–1863) – 1847–1848 рр., «Джейн Ейр» (“Jane Eyre”, 1847) Шарлотти Бронте (Charlotte Brontë, 1816–1855). Імена наводяться у правописі: Беккі, Ребекка, Джейн, Емілі, Амелія тощо, але в цитатах (ураховуючи орфографію перекладачів і тодішнього часу) можуть бути розбіжності («Ребека»). До уваги беруться джерела англійською, французькою, українською мовами. Вибір французької мови мотивується контактами мов і культур за описаної доби.

Зокрема, як реалія контрастом до одяжі протагоністки «Джейн Ейр» постають убори інших персонажів – наприклад, її двоюрідні сестри, а також багато героїв: місіс Фейрфакс і значні гості в містера Рочестера, як і Адель Варанс, убрані у муслін як більш дорогу і вишукану тканину. (Аналогічно Емілі Седлі не дарма дарує подрузі саме таку сукню: «Вона впросила Ребеку взяти в подарунок... чудесну муслінову сукню» (Теккерей, 1979, с. 38). Як пояснюють дослідники: «Популярною тканиною був “muslin”. За словником “muslin” – a very fine thin cotton cloth, used (especially formerly) for light dresses [Longman Dictionary of English Language and Culture: 897] (дуже тонка й делікатна бавовняна тканина, яка йшла, особливо в минулому, на пошив легких суконь)» (Некряч, Чала, 2013, с. 106). Навряд чи можна

вжити описовий прийом, розгорнувши поясненням значення цієї лексеми, тому перекладачі переважно застосовують аналог «муслін» (це термін, а не транслітерація). Перекладні словники подають це слово саме перекладом, а не описово. Скажімо, французькою *mousseline* наводиться у значенні тканини як “muslin”, рідше (у значенні «шовк», *soie*) – як «chiffon» (Le Robert & Collins, 1979, p. 432) – тобто це дослівно «тканина» – і так само англійською (Ibid., p. 390). Аналізуючи переклади романів «Джейн Ейр» і «Жінки в білому» (другий – авторства Вілкі Коллінза), також пишуть: «Шкода, що жоден з перекладачів не вжив слова “серпанковий”, який найповніше відтворює усі особливості “muslin”» (Некряч, Чала, 2013, с. 107). Підсумовуючи, можна наголосити на тому, що такі тканини носила «леді, яка має високий фінансовий статус (muslin, silk)...» (Там само, с. 96).

Натомість у «Менсфілд-парку» muslin жодного разу не згадується. Зате атлас (satin) як ознака багатих аристократів фігурує 4 рази. Причому всі ці рази стосуються тільки чоловіка. Наприклад, коли герої хочуть ставити аматорську виставу (як домашній театр) – популярну тоді п'єсу «Обітниці закоханих», містер Рашворт (Mr. Rushworth) каже: «“It is to be Lovers’ Vows; and I am to be Count Cassel, and am to come in first with a blue dress and a pink satin cloak...”» (Mansfield Park, 1814) – «– У нас є п'єса, – сказав він. – Це мають бути «Обітниці закоханих»; а я гратиму графа Кессела, і мій перший вихід буде у блакитному одязі та рожевому атласному плащі...» (Остін, 2024, с. 131) (тут і далі цитати з роману в моєму перекладі з оригіналу. – О. С.). Або інша його репліка: «“I come in three times, and have two-and-forty speeches. That’s something, is not it? But I do not much like the idea of being so fine. I shall hardly know myself in a blue dress and a pink satin cloak.”» (Mansfield Park, 1814) – «У мене три виходи і сорок дві репліки. Це щось, чи не так? Але мені не дуже подобається ідея бути таким причепуреним. Я навряд чи впізнаю себе у блакитному одязі з рожевим атласним плащем» (Остін, 2024, с. 132). Це свідчить, що атлас носили і жінки, і

чоловіки. Репліка маніпуляторки місіс Норріс до Фанні (наполягти в допомозі пошити костюм для сцени): «“I have been slaving myself till I can hardly stand, to contrive Mr. Rushworth’s cloak without sending for any more satin”» (Mansfield Park, 1814) – «Я тут просто як раб на галерах, ледве на ногах тримаюся, аби вимудрувати плащ містеру Рашворту, щоб не оздоблювати його ще й атласом; і тепер гадаю, ти можеш мені допомогти зшити все це разом» (Остін, 2024, с. 156). Те, що містер Рашфорт носитиме рожевий атлас у поєднанні з блакитним костюмом, означає не тільки необхідність для сцени (де можуть бути особливі кольори), але й те, що сам цей герой – фат. І авторка, й герої про нього невисокої думки. Це підкреслюється й тим, що вказаний персонаж хоче зіграти некогоханого, негативного героя (графа Кессела).

Далі про місіс Норріс, коли несподівано повернувся глава родини Бертрамів, сер Томас, і заборонив виставу: «Not that she was incommoded by many fears of Sir Thomas’s disapprobation when the present state of his house should be known, for her judgment had been so blinded that, except by the instinctive caution with which she had whisked away Mr. Rushworth’s pink satin cloak as her brother-in-law entered, she could hardly be said to shew any sign of alarm; but she was vexed by the manner of his return» (Mansfield Park, 1814) – «Не те, щоб вона тривожилася, переживаючи стільки страхів не догодити серу Томасу, коли відкриють теперішній стан його будинку, а її судження було таке засліплене – хіба що зарадила інстинктивна обережність, з якою вона зняла рожевий атлас для плаща містера Рашворта, коли ввійшов її швагер, навряд чи можна було сказати, що вона виявляла бодай якусь тривогу; але її дратувало те, як він повернувся» (Остін, 2024, с. 166). Так само і леді та джентльмени в романі Ш. Бронте носять атлас – про цю матерію, наприклад: (Некряч, Чала, 2013, с. 92, с. 99, с. 108).

Отже, здійснений компаративний аналіз виявляє загальний контекст вікторіанської доби, позначеної символами і знаками, у тому числі моди, статусу тощо. Водночас віддзеркалення

тогочасних реалій у романах і відтворення українською демонструють спільну мету – наприклад, у перекладі це збереження настрою, іронії та ін., передбачених авторами. На окрему увагу заслуговують кольоративи, які вимагають збереження іншою мовою перекладу. Робота має перспективу продовження з огляду на велику насиченість досліджуваної літератури алюзіями та символікою, а також у зв'язку з перекладознавчим аспектом і пошуком рішень.

References

Бронте, Ш. (1971). Джен Ейр / Переклав з англійської Петро Соколовський. К. : Дніпро. (Вершини світового письменства, т. 11). [Bronte, Sh. (1971). Dzhhen Eir / Pereklav z anhliiskoi Petro Sokolovskyi. K. : Dnipro. (Vershyny svitovoho pysmenstva, t. 11).].

Некряч, Т. Є., Чала, Ю. П. (2013). Вікторіанська доба в українському художньому перекладі. Монографія. К. : Кондор-Видавництво. [Nekriach, T. Ye., Chala, Yu. P. (2013). Viktorianska doba v ukrainskomu khudozhnomu perekladi. Monohrafiia. K. : Kondor-Vydavnytstvo].

Остін, Дж. (2024). 9 Менсфілд-парк / З англійської мови переклала Ольга Смольницька. Автор. комп. набір. (Рукопис). (З неопублікованого архіву Ольги Смольницької). [Ostin, Dzh. (2024). 9 Mensfild-park / Z anhliiskoi movy pereklala Olha Smolnytska. Avtor. komp. nabir. (Rukopys). (Z neopublikovanoho arkhivu Olhy Smolnytskoi)].

Теккерей, В. М. (1979). Ярмарок Суєти: Роман (кн. I) / З англійської переклала Ольга Сенюк / Вільям Мейкпіс Теккерей. Передм. К. Шахової. К. : Дніпро. (Вершини світового письменства, т. 29). [Tekkerei, V. M. (1979). Yarmarok Suiety: Roman (kn. I) / Z anhliiskoi pereklala Olha Seniuk / Viliam Meikpis Tekkerei. Peredm. K. Shakhovoi. K. : Dnipro. (Vershyny svitovoho pysmenstva, t. 29)].

Le Robert & Collins (1979). Dictionnaire français-anglais, English-French. Robert Collins. Dictionnaire français-anglais, anglais-français. Avec la collaboration du comité du Robert sous la

présidence de Paul Robert. Collins Robert, French-English, English-French Dictionary / by Beryl T. Atkins, Alain Duval, Rosemary C. Milne and Pierre-Henri Cousin, Hélène M. A. Lewis, Lorna A. Sinclair, Renée O. Birks, Marie-Noëlle Lammy. Paris : Société de Nouveau Littré – London & Glasgow, Cleveland & Toronto : Collins.

The source of the illustrations/Джерело ілюстративного матеріалу:

Mansfield Park (1814) by Jane Austen. Retrieved from:
<https://gutenberg.org/cache/epub/141/pg141.txt>

© Переклад роману Дж. Остін: Ольга Смольницька, 2024

ЛІНГВОЦИД УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ГОЛОВНОЇ ОЗНАКИ ЕТНОСУ.

Стежко С.О.

(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій, м.Київ, Україна)

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-3079-270X>

Кондратенко Н.Ю.

(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій, м.Київ, Україна)

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-3079-270X>

Волкотруб Г.Й.

(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій, м.Київ, Україна)

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-3812-7106>

Заболотня Р.В.

(Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій, м.Київ, Україна)

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0005-7240-034X>

LINGUOCIDE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AS THE MAIN INDICATION OF ETHNOSIS

Stezhko Svitlana
Kondratenko Natalia
Volkotrub Halyna
Zabolotnia Ruslana

The Ukrainian language has been subjected to linguocide for centuries. It was suppressed, banned, anathemaed and persecuted. Both during the years of Russian tsarism and in Soviet times, attempts were made to eradicate, trample and take away the language. Each century added new touches to the linguistic destruction of the native word. It should be noted right away that linguocide against the Ukrainian language was a purposeful state policy of all Russian regimes, starting from the 17th century to the present day. The history of linguocide in the 20th century, described by the Ukrainian linguist, Doctor of Philology, Professor Larisa Masenko, is studied.

Taking into account the above, we consider it appropriate to define the purpose of this scientific research as the identification and characterization of those phenomena that can be defined as overcoming the consequences of linguocide of the Ukrainian language in modern Ukraine. Achieving the goal involves solving certain specific research tasks: first, to carry out a comparative characterization of the processes of linguocide in the Ukrainian language and languages that have undergone destructive imperial influence, and to identify a certain tendency to overcome its consequences in modern times; second, to characterize changes to modern Ukrainian orthography in the context of overcoming the consequences of linguocide.

Key words: Linguocide, history in the past, Ukrainization, terminological vocabulary, native language

Мовне питання в Україні зумовлюється трагічною історією у минулому. Історія зберегла шістнадцять царських указів про заборону української мови, українських шкіл, церковних

відправ, книг, преси, орфографії, перекладів, театральних вистав, власне, всього духовно - культурного українського життя.

У 1690 р. Собор російської православної Церкви осудив “кієвскія новѣя книги” С.Полоцького П.Могили, І.Галятовського, Л.Барановича, А.Радивиловського та інших, поклавши на них “проклятво и анафему”.

“Лінгвоцид (мововбивство) - це свідоме, цілеспрямоване нищення певної мови як головної ознаки етносу - народності, нації. Лінгвоцид спрямовується у першу чергу проти писемної форми мовлення.”

Починати цей довгий історичний ланцюг перетворень, на думку І. Дзюби, «можна - умовно, звичайно, - з підпорядкування в XVII столітті української церкви Москві, що поступово змінювало її характер, відривало від українського життя, бюрократизувало її структуру; задовго до більшовиків церква застосувала дуже ефективний метод боротьби із сепаратизмом - «горизонтальну ротацію кадрів»; зрештою, стала основним, поряд з царською адміністрацією, агентом русифікації (Masenko, 2005)

Захисники прав «рускоязычного населения» вимагають запровадження в Україні другої державної мови. До уваги не береться ні той факт, що росіяни мають державну мову в Росії. У 1742 році в Києві на 20 тисяч мешканців було лише 129 росіян - «великороссийских торговых людей».

Щоб позбавити козаків народної підтримки, а заодно відкрити шляхи на Крим, Катерина II видала у 1762 і 1763 роках два маніфести про іноземну колонізацію України: вербувалися серби, болгари, молдавани, греки, німці з Прусії, Австрії та інших країн. Іноземцям давали по 60 десятин землі на душу, звільняли їх на 30 років від податків, наділяли всілякими пільгами, зокрема правом на купівлю українських кріпаків, яке переходило на їхніх нащадків. Що ж до українців, то вони мали безкоштовно виділяти підводи для перевезення своїх майбутніх поміщиків.

За законами від 21 листопада 1869 року та 13 червня 1886 року «В десяти Південно-Західних губерніях особам російського походження, виключаючи, однак, місцевих уродженців, надаються доплати...». Це була плата за русифікацію. «І як це не дивно, ще й тепер не скасовано цього закона...», писав у 1918 році І. Огієнко.

Лігвоцид здійснювався і багатьма іншими шляхами та способами, яких не сила хоча б перерахувати.

Наприкінці 1920-х років більшовики почали згортати оголошену раніше українізацію. Згодом були розстріляні провідні діячі української культури, зокрема Лесь Курбас, Микола Куліш, Валер'ян Підмогильний, Валер'ян Поліщук, Микола Хвильовий, Микола Зеров та багато інших. Знищене тоталітарним режимом покоління української інтелігенції у 1920-1930 роках ще називають Розстріляним відродженням.

Жертвами терору 1937-38 років стали понад 260 тисяч українців. Більшість із них були розстріляні. А їхнім родинам повідомляли про смерті від інфарктів і серцевих нападів. Була навіть окрема директива – з родичами розстріляних говорити усно, а дату смерті в довідках ставити довільно, у межах 10 років після арешту.

На сьогодні документи частково є доступними. Колекція про долі «Розстріляного відродження» показує, як приховувалася правда. Наприклад, точна дата розстрілу українського режисера Леся Курбаса – 3 листопада 1937 року. Хоча за документами він нібито загинув у таборах у 1942-му. І через 19 років після реальної смерті Курбаса в архівах КДБ Архангельської області з'явиться висновок: скасувати розстріл через відсутність складу злочину.

Нищівних ударів у цей же час зазнала школа термінознавства, яка склалась у попередній період. Після фізичної розправи з мовознавцями, що встигли укласти десятки термінологічних словників, проведене в 1933 р. «викорінення, знищення націоналістичного коріння на мовному фронті»

цілковито змінило засади творення терміносистем. (Khvyliia 1933).

У програмовій статті Андрія Хвилі, що засуджувала попередню працю Народного комісаріату освіти в ділянці термінології, було висунуто такі вимоги до партійних органів нагляду за термінологічною діяльністю:

- 1)припинити негайно видання всіх словників;
- 2)переглянути словники і всю термінологію;
- 3)переглянути український правопис та ін.

Одразу після цього було спішно створено спеціальні бригади, завданням яких було переглянути заборонені термінологічні словники і замінити «націоналістичні» терміни «інтернаціональними».

Результатом роботи цих бригад стала низка виданих у 1934-1935 роках термінологічних бюлетенів, які визначили нові засади українського термінотворення на весь наступний радянський період.

Головне своє завдання укладачі бюлетенів вбачали в ліквідації термінології, створеної на питомо українській мовній основі. До всіх термінологічних словників, укладених в 20-тих роках, було висунуто однотипні звинувачення. Наприклад, у передмові Д. Дрінова і П. Сабалдира до «Математичного термінологічного бюлетеня»(К.,1934) праця укладачів «Словника математичних термінів» (Харків, 1931) оголошувалась «шкідницькою», спрямованою «по-перше, на відрив української наукової термінології від термінології, вживаної в усіх культурних 10 мовах, від термінології інтернаціональної» і, по-друге, на «штучний відрив української наукової термінології від наукової термінології російської мови». (Drinov,1934).

Авторам “Словника математичних термінів” ставили в вину те, що вони переклали російський термін *круг* українським словом *кільце*, відповідно, *туманность* — *мряковина*, *освещение* — *освіт*, *точка падания* — *падовище*, *часовой пояс* — *крило годинне*, *след* — *прослідок* тощо (Hwyła, 1933)

Перекладені українською мовою слова бригади вилучали, замінюючи їх кальками з російської мови. У такий спосіб було репресовано всю термінологічну лексику, створену на україномовній базі. Масштаби нищення засвідчує великий обсяг бюлетенів, що публікували списки скалькованих термінів, впроваджених замість вилучених. Конкретні вказівки на кількість “виправлених” термінів містять і деякі передмови до бюлетенів. Наприклад, у передмові до “Виробничого термінологічного бюлетеня” (К., 1935) зазначалось, що “Словник виробничої термінології” (Харків, 1931), “мав в собі приблизно 40-50% слів (гнізд), які треба було переробити і виправити, щоб знищити в ньому шкідницьку виробничу термінологію”(Drinov, 1934)

Одним із головних напрямків здійснення лінгвоциду є боротьба з друкованим словом. Недостатньо було заборони на імена і твори. Ще - спалювали бібліотеки. Першою згоріла книгозбірня Києво-Печерської Лаври ще за Петра І. Вночі з 21 на 22 квітня 1718 року православні монахи - царські агенти підпалили приміщення Києво-Печерської Лаври, де знаходилася її бібліотека та архів. За Катерини II згоріла бібліотека Києво-Могилянської академії (1780 р.). Пізніше горіли в основному лише книжки. Так, за розпорядженням куратора Київської округи князя Ширинського-Шихматова було спалено 500 книжок із байками Л. Глібова. Спалення бібліотек відновилося у радянські часи. Найбільш відому бібліотечну пожежу було влаштовано у відділі україністики Бібліотеки АН УРСР у Києві у 1964 році. Не треба думати, що горіли лише українські бібліотеки. У 1833 і 1928 роках було спеціально зібрано і спалено рукописи і книги кримськотатарського народу.

Сьогодні ми маємо усвідомити, що рідна мова є складовим чинником самоствердження народу. Історія дає нам шанс. Бути чи не бути МОВІ, залежить від кожного з нас. Щоб нарешті стати собою, а не “меншим братом” до когось, щоб створити незалежну й міцну економіку, багату культуру, науку, духовно багате суспільство, потрібно насамперед відродити рідну мову.

Література

Dziuba Ivan. Dukhovni spustoshennia y transformatsii v ukrainskomu suspilstvi KhKh st. // Dyvoslovo. - 2001. - №3. - S. 9-10.

Drinov D., Sabaldyr D. Proty natsionalizmu v matematychnii terminolohii// Matematychnyi terminolohichniy biuleten. – K.,1934. – s.8-11.

Masenko Larysa. Movna polityka v URSR: istoriia linhvotsydu // Ukrainska mova ta literatura. - 2005. - №41. - S. 4-6.

Matsko Liubov. Matymemo te, shcho зробимо. Do pytannia formuvannia movnoi kultury // Dyvoslovo. - 2001. - №9. - S. 2-3.

Matsko Liubov. Ukrainska mova v kintsi KhKh st. (Zminy v leksytsi) // Dyvoslovo. - 2000. - №4. - S.15-20.

Matsko Liubov. Ukrainska mova yak zasib formuvannia natsionalnoi svidomosti // Ukrainska mova yak derzhavna v Ukraini: Zbirnyk materialiv. - K., 1999. - S. 74 - 82.

Polishchuk Yaroslav. Metalinhvistychnyi fenomen surzhyku // Ukrainska mova ta literatura. - 2003. - №24. - S. 3-12.

Khvyliia A. Vykorinyty, znyshchyty natsionalistychne korinnia na movnomu fronti// “Bilshovyk Ukrainy”. - №7-8, 1933. – s.55.

Ukrainska mova u KhKh storichchi: istoriia linhvotsydu. Dokumenty i materialy / Uporiadn.: L. Masenko, V. Kubaichuk, O. Demska-Kulchytska; Za red. L. Masenko. – K.: Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiia", 2005. – 399 s.

CULTURAL VALUES OF UKRAINIANS REFLECTED IN MILITARY SONGS OF 2022: DISCOURSE ANALYSIS OF WAR COMMEMORATION

Suvorova T.

This article explores the collective memory and cultural values of Ukrainians during the intensified military conflict of 2022, focusing on war event commemorations through the analysis of military songs. By examining themes, concepts, and emotions embedded in these songs, the study reveals experiences and expressions communicated by Ukrainians during this tumultuous period. The research material includes popular military songs from Life.Liga and the social project #ПісніВійни (Songs of War), recorded in collaboration with Ukrainian soldiers. The analysis reveals emotionally charged nominative units and thematic clusters, reflecting the psychological turmoil and uncertainty prevalent during the conflict. Using discourse and conceptual analysis methods, the study reconstructs Ukraine's societal landscape, emphasizing the fragility of discourse and the interaction between historical, cultural, and religious elements. The findings highlight the importance of recognizing historical changes and situating individual cases within a broader context, offering insights into the dynamics of collective memory and commemoration during crisis.

Keywords: collective memory, commemoration, discourse analysis, conceptual analysis, military songs, Ukrainian-Russian war, national identity, cultural values

Introduction

Commemoration, particularly of war events, serves as historical heritage that has catalyzed changes in various aspects of society, including politics, economy, and culture. Moments deemed worthy of memory by society members contribute to collective memory through various artifacts. Our research aims to deepen the understanding of commemoration by establishing connections between political ethos, civil society, and a specific form of textual and emotional artifacts – popular military songs in a given society.

The cultural context is framed by the Ukrainian-Russian war that began in 2014, with emphasis on 2022, representing the second wave of the military conflict. The objective is to unveil themes, ideas, and

feelings anchored in Ukrainians' collective memory amid the intensified military conflict. This exploration aims to highlight experiences and expressions conveyed to the world through the creation and presentation of military songs.

Theoretical Framework and Methodology

Collective memory within a society serves as an interface through which the past is represented in the present, facilitated by shared cultural productions and reproductions (MacCannell, 1976). This production and reproduction encompass artifacts and the process of reconstructing events, emotions, and sensations, engaging imagination and intellect. Considering texts as commemorative artifacts, conceptual modeling theory can elucidate meaning embedded in collective memory.

According to T. van Dijk (2009), social cognition mediates between society and discourse. He defines social cognition as "a system of mental representations and processes in the cognition of members of a certain group" (p. 18). Ideologies are "general and abstract mental structures that organize socially accepted relations regarding anything" (p. 18), indirectly influencing group members' personal cognition in reality perception. In the context of songs, this implies that their popularity stems from people's adherence to ideas expressed in the lyrics, making them a fixation of collective memory.

The research material includes texts and translations of military songs from Life.Liga media (2022) and the "#ПісніВійни" (Songs of War) social project. The analysis focuses on the most popular military songs of 2022, as highlighted in the article titled "Military playlist: 10 songs of 2022 about Ukrainians' struggle that deserve to be remembered," published on December 28, 2022.

Results and Discussion

The textual analysis results indicate a high concentration of emotionally charged nominative units in the selected songs (Image 1). These units, expressing pain, frustration, and hatred, form thematic clusters based on paradigmatic relationships of synonymy, often created ad hoc. The clusters gravitate around concepts

reflecting the author's evaluation and attitude toward events, such as country, world, family, and space-time relationships. The main concepts reside in the domains of cultural code (25.7%), psychological state (20.0%) in opposition to the outside world, and family relationships (17.1%).

Image 1. Discourse analysis of a military song titled 'My Home'

The songs depict the world model in vertical and horizontal dimensions. Vertically, it references Christians' religious beliefs, residing in the central part of the world, with a possibility of ascension to heaven or descent under the earth into the afterlife. Horizontally, the dimension is defined by the country's borders, the unknown outside world, and, most importantly, the eastern direction from which conflict poses danger and threats to Ukrainians' lives.

Temporal aspects in song texts remain uncertain and ambiguous, expressed through phrases such as "the bright time of victory will come" (from the song "To the Maidans," associated with Ukraine's 2013 revolution). This uncertainty reflects people's psychological turmoil amid conflict.

The analysis of military song texts utilizes methods facilitated by the TAPoR3 website and tools from the Text Analysis Portal for Research version 3. Notable tools such as Voyant Tools 2.0 (Corpus View), Wordle, and Concordle were chosen for their proven effectiveness in discourse analysis.

The "us/them" dichotomy (or "native/foreigner" in Eastern European studies), central to van Dijk's research, corresponds to the prevalent "native/foreign" variation in song lyrics. For example, the discourse analysis of the song "My Home" illustrates this dichotomy through the most frequent words such as "my," "home," "your," "we," and "no." These words form a conceptual sphere where "my" contrasts with "not mine," and "no" signifies a negative attitude toward the described situation. The destruction of home is represented in a contrasting negative tonality, highlighting Ukrainians' psychological stress and despair.

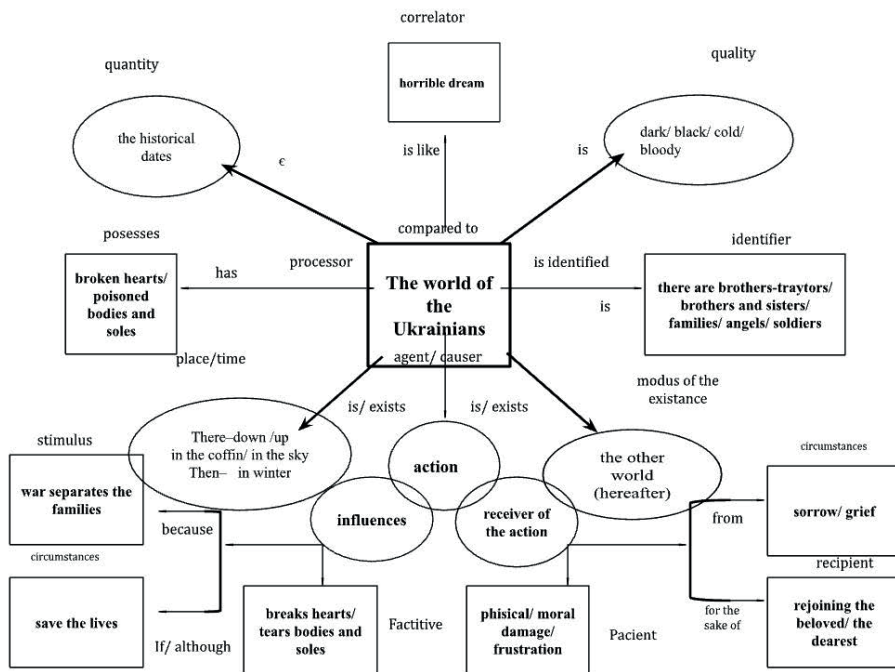

Image 2. The conceptual model of the Ukrainian world reconstructed from the texts of military songs of 2022

Who/What, Act/Exist as, Place, and Time are the central concepts of the Ukrainian world structure (Image 2). The central dichotomy shaping this world is natives versus outsiders. In their homeland, Ukrainians perceive their world as dark, cold, and marked by violence. Their existence is darkened by grief and mourning resulting from the loss of homes, loved ones, and families. The root cause of Ukrainians' desperate state lies in their "brothers" turned

enemies, who inflict pain and physical injuries while contesting their struggle for a free and independent land.

Ukrainians draw strength from their historical memory, cherishing the heritage of the glorious Cossacks. They carry God in their hearts and nurture hope for a future marked by victory, imagining a bright and warm landscape bathed by spring sunshine. These conceptual elements reflect Ukrainians' perspective on the situation as emerging from the world of native inhabitants, residing within defined borders and governed by their own property, rules of life, interactions, and communication. This is contrasted with those considered outsiders, who have encroached upon natives' territory.

Conclusion

In commemorating the war events of 2022, Ukrainians created a repertoire of military songs that gained popularity, eliciting widespread support for ideas, themes, and emotions conveyed in song lyrics. Using a combination of discourse analysis and conceptual analysis methods, we reconstructed Ukraine's social landscape during 2022. The data highlights themes resonating with feelings and emotions Ukrainians experienced during the war, contributing to an unstable psychological state, thus making the discourse fragile.

The findings emphasize that concepts embedded in song texts draw on cultural, historical, and religious contexts, shaping collective memory into a dynamic "moving image." This underscores the importance of recognizing enduring historical changes and situating individual cases within a broader historical context. A more extensive application of comparative historical analysis could provide insights into transnational variations in how specific events or figures are memorialized across different national contexts and epochs, as well as how similar events are commemorated in analogous societies.

References

Karpchuk, N.P. (2006). Addressivity in Official and Unofficial English Discourse (Communicative-Pragmatic Analysis): Monograph.

MacCannell, D. (1976). *The Tourist: A New Theory of the Leisure Class*. Schocken Books.

Roudometof, V. (2002). *Critical Discourse Analysis: A Sociocognitive Approach*.

Schwarz, B. (1982). Memory: Distortions due to Associations of Ideas. In D. G. d. Giacomo (Ed.), *Autobiographical Memory: Remembering What and Remembering When*. Lawrence Erlbaum Associates.

Suvorova, T. (2024). Le discours sensible - la commémoration des événements de guerre par le public. Reconstruction de la situation : guerre, mémoire, commémoration, société civile dans les chants militaires de 2022. In : *Préservation des narratifs scientifiques de l'Ukraine en France (Ouvrage collectif)*. L. S. Holovkova (Dir.). ASPECT-PRO LTD, pp. 93-105.

Van Dijk, T. A. (2009). *Society and Discourse: How Social Contexts Influence Text and Talk*.

Life.Liga. (2022). Military playlist: 10 songs of 2022 about Ukrainians' struggle that deserve to be remembered.

Songs of the War. (2022). About. <https://pisni-vijny.org.ua/about>

FROM PEACE TO POWER: TRANSFORMATION OF NATIONAL IDENTITY IN POSTWAR JAPAN

Sydorkina A.

(Jan Kochanowski University of Kielce), Poland

ORCID 0000-0003-2433-1165

This paper examines the evolution of Japan's national identity from the postwar period to the present day. Following its defeat in World War II, Japan embraced a pacifist identity rooted in Article 9 of its Constitution and a societal consensus on peace, economic development, and cultural introspection. The ideology of *heiwa kokka* (peaceful nation) shaped domestic and foreign policy for decades, becoming a core part of modern Japanese self-perception. However, in the 21st century—especially in the context of regional

tensions, constitutional reinterpretations, and geopolitical shifts—Japan has been gradually redefining its identity, moving toward a more assertive and militarized posture. This research traces the symbolic, political, and discursive shifts that underpin this transition, highlighting how contemporary Japanese leadership reconfigures tradition, memory, and strategic culture to legitimize national transformation. The study also analyses public discourse and political narratives that reflect the tension between pacifist legacy and security realism.

Key words: Japan, national identity, pacifism, militarization, postwar discourse, Article 9, *heiwa kokka*, security policy, collective memory, strategic culture

Introduction

Japan's postwar national identity presents a compelling case of ideological reinvention—one that navigates a path from imperial aggression to pacifist introspection, and more recently, toward renewed global assertiveness. While the devastation of World War II and the adoption of Article 9 marked a dramatic pivot away from militarism, this shift did not signal the disappearance of expansionist logic from Japan's national psyche. Rather, it marked its transformation. As Andrzej Wierciński notes, expansionism is a core principle of human organization, expressed through military, economic, and cultural means—all of which are politically embedded and historically contingent (Wierciński, 2010, p.17). In Japan's case, these modes of influence have ebbed and flowed across time, moving from military-political dominance to economic-political strength, and now, increasingly, to cultural-political influence.

This transition is clear when viewed through Japan's historical trajectory. From the Meiji Restoration to wartime expansion, Japan cultivated a national identity rooted in strength and exceptionalism. Although military defeat ended this imperial path, ideas like *Nihonjinron*—the discourse of Japanese uniqueness—persisted, later repurposed to support cultural diplomacy and soft power. Scholars

such as Dale, Iwabuchi, and Vlastos show how this ideology evolved to bridge Japan's imperial past with its pacifist postwar identity.

Today, Japan faces a new turning point. Amid shifting geopolitics, domestic concerns, and economic decline, it is redefining itself—not by discarding pacifism, but by complementing it with strategic assertiveness. This paper examines how Japan's identity has evolved into a hybrid model, blending cultural soft power, economic diplomacy, and cautious military normalization, supported by discursive and ideological shifts that enable this transformation.

Cultural Diplomacy as Strategy: Soft Power and the Reconfiguration of Japan's Identity

Following its World War II defeat, Japan redefined its national identity by embracing peace, reconstruction, and economic revival under the *heiwa kokka* (peaceful nation) doctrine. While legally disarmed, it gradually shifted from military projection to cultural diplomacy—marking the beginning of a new, evolving global role.

Initially, Japan's global reputation was shaped less by cultural exports and more by economic success. Technological excellence and manufacturing prowess were the primary drivers of Japan's early postwar soft power. Brands like Sony and Toyota became symbols of innovation and reliability, even though the culture behind these technologies remained largely invisible to global consumers. As Kuroki Yasuo, designer of the iconic Sony Walkman, once noted: while the world enthusiastically purchased Japanese devices, few outside the country ever listened to Japanese music on them (Watanabe & McConnell, 2008, p. 104). In this period, Japan's identity abroad was one of economic discipline and technological mastery, rather than cultural presence.

It was in the 1990s—amid economic stagnation—that Japanese cultural exports began shaping the nation's global image. Anime, manga, and video games like Pokémon, Dragon Ball, and Sailor Moon became key soft power tools (Watanabe & McConnell, 2008). Scholars view this period as the peak of Japan's cultural expansion,

marking a shift from incidental influence to intentional nation branding.

His strategy took shape through state-supported initiatives like the Japan Exchange and Teaching (JET) Program and the Cool Japan Initiative, both designed to reshape Japan's global identity by highlighting creativity, tradition, and modernity. As Joseph Nye explains, public diplomacy programs such as JET build lasting influence by nurturing meaningful international relationships through education and cultural exchange. (Nye, 2004, pp. 109–110). The Cool Japan Initiative, launched by Japan's Ministry of Economy, Trade and Industry (METI) in 2010, explicitly sought to reposition Japan as a cultural trendsetter by promoting exports ranging from anime and fashion to cuisine and craft industries (Snow, 2019). Its mission was not only to amplify Japan's global visibility but also to symbolically distance the country from its militarist past by redefining power in cultural terms.

Significant state resources were allocated to this endeavour. In 2011 alone, the Cool Japan Initiative was granted ¥19 billion in funding (Margolis, 2021). Government efforts succeeded in expanding Japanese cultural presence globally. For instance, the number of Japanese restaurants worldwide grew from approximately 21,000 in 2006 to over 156,000 by 2019, signalling both economic and symbolic influence (Snow, 2019).

Nevertheless, the limitations of Japan's soft power strategy reveal the challenges of translating cultural presence into sustained geopolitical influence. The JET Program, while ambitious in scope, faced systemic issues in implementation. Watanabe and McConnell highlight obstacles such as inconsistent integration of foreign teachers into local schools, bureaucratic inefficiencies, and a disconnect between policy goals and local realities (Watanabe & McConnell, 2008, p. 78). Similarly, the Cool Japan Initiative, despite its broad vision, has faced declining credibility in recent years. A 2019 government report observed that Japanese dominance in

cultural tech sectors like PC and smartphone gaming was increasingly challenged by Korean and Chinese manufacturers.¹⁰ Compounding the problem, the Cool Japan Fund—a public-private body supporting overseas cultural ventures—reported an accumulated deficit of ¥35.6 billion by the end of fiscal 2022, prompting debates over consolidation or termination.¹¹

Criticism has also emerged from within Japan’s own industrial and policy elite. Tomoko Nanba, Vice Chair of Keidanren, criticized the lack of strategic depth in Japan’s cultural export planning, observing that “compared to hardware and goods exports, the topic of the software industry was rarely discussed even within Keidanren”.¹² Moreover, an official at the Economic Affairs Agency recently lamented the waning influence of the Cool Japan movement, suggesting that South Korea’s cultural wave had overtaken Japan’s once-dominant position in areas like anime: “Who’s even talking about Cool Japan now? It’s all been taken over by the Korean Wave”.¹³

¹⁰ Unknown author (2023). Cool Japan. First Meeting for Review: Government Expert Panel Meeting’ (クールジャパン、見直し初会合：政府の有識者会議). Asahi Shimbun Digital. Available at: <https://digital.asahi.com/articles/DA3S15806287.html> (Accessed: 18 January 2024).

¹¹ Ibidem

¹² Aota, H. (2023) ‘アニメの「聖地めぐり」やドラマを成長の柱に 経団連「本気」の提言, Asahi Shimbun Digital. Available at: [https://digital.asahi.com/articles/ASR475HBZR47ULFA00L.html?iref=pc_ss_date_article] (Accessed: 16 January 2024).

¹³ Unknown Author. (2022). Cool Japan Organization on the Brink, Ministry of Economy, Trade and Industry: “Profit by Fiscal 2025”, Ministry of Finance: “Considering Consolidation”. (クールジャパン機構が存続の危機、経済産業省「2025年度に黒字化」、財務省「統合を検討」). Asahi Shimbun Digital. Available at: https://digital.asahi.com/articles/DA3S15480983.html?iref=pc_ss_date_article (Accessed: 12 January 2024).

Despite these challenges, the symbolic importance of cultural diplomacy in Japan's national strategy remains strong. Media narratives frequently highlight the international achievements of Japanese artists, actors, and scientists with phrases such as "contributed to international cultural exchange," "attracted worldwide attention," and "highly acclaimed both domestically and internationally." These rhetorical patterns, uncovered through Critical Discourse Analysis (CDA), reflect not only a desire for global validation but also the centrality of cultural prestige in Japan's evolving identity.

In this context, Japan's soft power efforts must be understood not as isolated acts of promotion, but as part of a broader ideological shift from *heiwa kokka* to a form of non-militarized influence that still reflects an expansionist impulse. As Nye defines it, "soft power is the ability to shape the preferences of others"—a form of attraction rather than coercion (Nye, 2004, pp. 5–6). Japan's contemporary identity, then, is no longer limited to peace through self-restraint, but increasingly defined by peace through presence: a reassertion of national power in symbolic, cultural, and diplomatic terms.

Economic Strategy and the Pursuit of Influence: Japan's Postwar Power Without Militarism

Japan's shift from wartime aggressor to pacifist economic power stands as one of the 20th century's most remarkable reinventions. In the postwar decades, limited by Article 9, Japan replaced military might with economic diplomacy—focusing on trade, aid, and investment. This approach projected influence without territorial ambition, allowing Japan to build a peaceful yet globally influential identity through capital, technology, and strategic partnerships.

However, this once-dominant identity is now facing critical introspection. In contemporary Japanese media discourse, there is a growing concern about Japan's diminishing economic stature. As articles in *Asahi Shimbun* point out, there is widespread anxiety over the nation's "rapidly declining national power" (日本の国力がみるみる減衰している) and speculation that Japan

may soon have to “take down the sign of being an economic superpower” (「経済大国」の看板を下ろさざるを得ない). These expressions reflect a deeper anxiety: that Japan's postwar identity, long anchored in economic prestige, is no longer sufficient to sustain its global relevance.

This concern is particularly acute in sectors that once defined Japan's technological leadership, such as semiconductors—once dubbed the “rice of industry” (産業のコメ). Forecasts suggesting Japan's GDP ranking may fall to sixth by 2050 and twelfth by 2075 underscore this existential unease. In response, media narratives have increasingly emphasized the concept of “comprehensive national power” (総合的な国力), nostalgically referencing the era when Japan was seen as a “technologically advanced nation spearheading its economy and industry” (日本の経済・産業を先導した「技術立国」).

Yet despite economic setbacks, Japan continues to assert its desire for regional and global leadership—particularly in the context of sustainability and environmental policy. As reported by Asahi Shimbun, Japan is perceived as having the latent capacity to lead Asia in promoting renewable energy:

“Originally, this is a country that can take a leadership role in Asia in promoting renewable energy” (本来は再エネの推進でアジアのリーダーシップを取れる国).¹⁴

This aspiration represents an important recalibration: even amid economic decline, Japan seeks to sustain its identity as a model of technological and ethical leadership.

¹⁴ Sato, T. (2023). (Thinking on Sunday) The Inconvenient “National Power” of Expanding Defense Capabilities [(日曜に想う) 防衛力拡大と不都合な「国力」]. Retrieved from https://digital.asahi.com/articles/DA3S15824387.html?iref=pc_ss_date_article

This strategic positioning is further reflected in Japan's international economic engagements. Rather than pursuing traditional territorial expansion, Japan invests in diplomatic and economic partnerships that reinforce its geopolitical relevance. Media discourse from outlets such as Nikkei Asian Review highlights Japan's deepening engagement with ASEAN as a strategic counterweight to China.¹⁵ Meanwhile, coverage in Asahi Shimbun of multilateral agreements like the Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP) illustrates Japan's ambition to shape economic policy in the Asia-Pacific.¹⁶ Environmental initiatives covered in The Mainichi Newspapers also underscore Japan's use of soft power to project responsibility, expertise, and long-term influence.¹⁷

Thus, Japan's postwar economic identity—once central to its pacifist image—is adapting to new global challenges. Confronting economic decline and rising regional competition, Japan now seeks influence through values, alliances, and policy leadership,

¹⁵ Unknown author (2023). Japan's engagement with ASEAN as a strategic counterbalance to China (日本のASEANとの関与は中国への戦略的な均衡を目指す). Nikkei Asia. Retrieved from <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Most-read-in-2023> (Accessed: 18 January 2024).

¹⁶ Meguro, T. (2023). Southeast Asian Diplomacy: Not Just Through the Lens of Security (東南アジア外交: 安全保障の視点だけでなく). *Asahi Shimbun Digital*. Available at: https://digital.asahi.com/articles/DA3S15805166.html?iref=pc_ss_date_article (Accessed: 21 January 2024).

¹⁷ Unknown author (2023, December 23). Unprecedented measures against declining birthrate to be accelerated in the 2024 fiscal year budget proposal (24年度予算案 異次元の少子化対策、加速), Mainichi Shimbun. <https://mainichi.jp/articles/20231223/ddm/010/010/002000c> (Accessed: 21 January 2024).

transforming from a peaceful economic engine into a dynamic global actor driven by diplomacy and cooperation.

From Self-Defence to Strategic Assertiveness: Japan's Evolving Military Identity

Despite the constitutional constraints, Japan today ranks 8th globally in military strength.¹⁸ This paradox is explained by the establishment of the Japan Self-Defence Forces (JSDF)—an institution legitimized through postwar U.S.-Japan security arrangements, such as the Sword and Shield agreement, which allowed Japan to maintain defence-oriented forces while the U.S. provided offensive capabilities.¹⁹

Under Prime Minister Fumio Kishida's administration, Japan has significantly escalated its military ambitions. In December 2022, Kishida unveiled a defence budget plan of approximately \$315 billion USD (¥43 trillion), positioning Japan to become the third-largest military spender in the world, after the United States and China.²⁰ This marked a historic break from Japan's postwar stance of military minimalism.

Kishida's proposal to raise defence spending to 2% of GDP—mirroring NATO standards—sparked debate, with the Ministry of Finance warning about Japan's high debt. Media highlighted the tension between economic strain and growing security threats, while

¹⁸ *Global Firepower Index* (2023) “2023 Military Strength Ranking”. Retrieved from <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.asp> (Accessed 16 December 2023).

¹⁹ Ministry of Defense, Japan (n.d.) About the Japan Self-Defense Forces. Retrieved from <https://www.mod.go.jp/e/about/index.html> (Accessed: 18 January 2024).

²⁰ Johnson, J. (2022). Kishida seeks to hike defense spending by more than 50% over five years (岸田首相、5年間で防衛費を50%以上増加させる計画). The Japan Times. Retrieved from <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/12/06/national/japan-kishida-defense-spending-43-trillion-yen/> (Accessed: 2 February 2024).

Kishida framed the increase as an investment in the nation's future prosperity. "A Japan where tomorrow is always better than today" (明日は必ず今日より良くなる日本).²¹

Through this framing, military revitalization is rhetorically aligned with national well-being, reflecting a deeper shift in how power and security are now being embedded in Japan's national identity.

Critical discourse analysis of contemporary Japanese media reveals that this militarization is also fuelled by a broader narrative of national decline. Phrases such as "Japan's rapidly declining national power" (日本の国力がみるみる減衰している) reflect a compensatory logic: military strength is positioned as a necessary counterbalance to perceived economic decline. This is not merely about security, but about reasserting Japan's status and agency on the world stage.²²

These narratives are reinforced by portrayals of a deteriorating global order. Recurrent references to Russia's invasion of Ukraine, instability in the Middle East, and North Korea's missile programs underscore a world increasingly seen as unstable and hostile:

"The security environment is becoming even more severe" (安保環境一層厳しさを増している).²³

²¹ Sato, T. (2023). (Thinking on Sunday) Expansion of Defense Capabilities and the Inconvenient 'National Power' (日曜に思う) 防衛力拡大と不都合な「国力」). Asahi Shimbun Digital. https://digital.asahi.com/articles/DA3S15824387.html?iref=pc_ss_date_article (Accessed: 18 January 2024).

²² Ibidem

²³ Meguro, T. (2023). Southeast Asian Diplomacy: Not Just Through the Lens of Security. (安全保障の観点だけではない東南アジア外交). Asahi Shimbun Digital. Available at: https://digital.asahi.com/articles/DA3S15805166.html?iref=pc_ss_date_article (Accessed: 21 January 2024).

“The international norms that were built after two world wars...
are now falling apart”
(国際的な「規範」が、いま音を立てて崩れているように感じ
ています).²⁴

In this context, protecting the Constitution is no longer portrayed
as a moral imperative but rather a threat to national survival—
captured starkly in media headlines:

“Protecting the constitution will destroy the country”
(憲法守って国滅ぶ) (Sato, 2023).

As the perceived legitimacy of Japan’s pacifist posture erodes, so
too does public resistance to rearmament. Japanese media
increasingly promotes the idea of strategic normalization, including
calls for resolving historical territorial disputes such as the Northern
Territories issue, and even lifting restraints on arms exports.

“Determined to bring the Northern Territories issue to an end
without deferring it to the next generation”
(北方領土問題の解決を次の世代に先送りすることなく終止符
を打つとの決意のもと) (Unknown Author, 2022).

“If Japanese weapons become an essential piece in the security
policies of recipient countries, it becomes impossible to ignore
Japan’s intentions”
(日本の武器が相手国の安保政策の中で不可欠なピースになれ
ば日本の意向を無視できなくなる) (Sato, 2023).

Prime Minister Kishida has also outlined Japan’s intent to deepen
defence ties with both traditional allies and new strategic partners:

“Japan will strengthen its own defence capabilities and work
closely with the United States, other like-minded countries, and

²⁴ Sato, T. (2023). (Thinking on Sunday) Expansion of Defense Capabilities
and the Inconvenient ‘National Power’ (日曜に思う) 防衛力拡大と不都
合な「国力」). Asahi Shimbun. Retrieved from
[https://digital.asahi.com/articles/DA3S15824387.html?iref=pc_ss_date_arti
cle](https://digital.asahi.com/articles/DA3S15824387.html?iref=pc_ss_date_article) (Accessed: 21 January 2024).

countries in the Global South” (日本は、自らの防衛力を強化し、米国やその他同志国、そして、グローバルサウスの国々との連携を密にしていきます).²⁵

The loosening of arms export regulations, including potential deals involving lethal weapons, confirms a major normative shift. Once unthinkable under Japan’s postwar doctrine, such moves are now rationalized as part of national strategy, with growing elite consensus:

“The Kishida administration’s intention to open the door to lethal weapons has become clear” (殺傷兵器にも道を開こうという岸田政権の意思が明白になった).²⁶

This shift marks not a return to imperial militarism, but a strategic redefinition of Japan’s national identity—from symbolic pacifism to pragmatic realism focused on security and autonomy. Without pursuing territorial expansion, Japan now projects power through military, political, and economic means. Media discourse reinforces this transformation by framing Japan not as an aggressor, but as a responsible leader and stabilizer in an increasingly unstable world.

Conclusion

Japan’s postwar transformation from a pacifist nation to a more assertive global actor reflects a complex reconfiguration of national identity. While *heiwa kokka* once defined Japan’s commitment to peace and reconstruction, the realities of regional instability,

²⁵ Kishida, F. (2022) Policy Speech by Prime Minister KISHIDA Fumio to the 210th Session of the Diet. Available at: https://japan.kantei.go.jp/101_kishida/statement/202210/_00003.html (Accessed: 21 January 2024).

²⁶ Unknown author (2023). Editorial: Export of Lethal Weapons - The Hollowing Out of Principles Cannot Be Allowed (社説: 武器輸出 - 原則の空洞化を許さない). Asahi Shimbun Digital. Retrieved from [https://digital.asahi.com/articles/DA3S15724719.html?iref=pc_ss_date_article] (Accessed: 9 January 2024).

economic recalibration, and shifting global power dynamics have prompted a strategic evolution. Through soft power initiatives like Cool Japan, sustained economic diplomacy, and a growing emphasis on national defence, Japan is reasserting itself—not through territorial ambition, but through influence, leadership, and presence. This hybrid identity, balancing pacifist ideals with realist policies, reveals a nation navigating the delicate path between memory and modernity, peace and power.

References

Dale, P. N. (1986). *The myth of Japanese uniqueness*. Croom Helm and Nissan Institute for Japanese Studies, University of Oxford.

Iwabuchi, K. (2015). Pop-culture diplomacy in Japan: Soft power, nation branding and the question of ‘international cultural exchange’. *International Journal of Cultural Policy*, 21(4), 419–432. <https://doi.org/10.1080/10286632.2015.1042474>

Jansen, M. B. (2000). *The making of modern Japan*. The Belknap Press of Harvard University Press.

Kingston, J. (2004). *Japan’s quiet transformation: Social change and civil society in 21st century Japan* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203642542>

Margolis, E. (2021, May 31). Cool Japan campaign at a crossroads 10 years after setting sights abroad. *The Japan Times*. <https://www.japantimes.co.jp/culture/2021/05/31/general/cool-japan-success/>

Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. Public Affairs.

Snow, N. (2019). Cool Japan: Case studies from Japan’s cultural and creative industries. *Social Science Japan Journal*, 22(2), 338–341. <https://doi.org/10.1093/ssjj/jyz013>

Vlastos, S. (Ed.). (1998). *Mirror of modernity: Invented traditions of modern Japan*. University of California Press.

Watanabe, Y., & McConnell, D. L. (Eds.). (2008). *Soft power superpowers: Cultural and national assets of Japan and the United States*. M.E. Sharpe.

Wierciński, A. (2010). *Magia i religia: Szkice z antropologii religii*. Nomos.

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ МАРКЕРИ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЗІ ПРО ВІЙНУ

Тепла О. М.

(Національний університет біоресурсів і природокористування
України, Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-0582-4741>

LINGUISTIC AND CULTURAL MARKERS OF UKRAINIAN IDENTITY IN PROSE ABOUT WAR

Tepla O. M.

Abstract. The article explores the profound role of language as a conduit of national culture and a foundation for Ukrainian national identity, especially in the context of Russia's ongoing aggression. Drawing from scholarly definitions, it highlights the psychological, cultural, historical, territorial, and political dimensions that collectively construct national identity. The study emphasizes that identity is not merely inherited but consciously shaped through shared values, memories, and emotional ties to homeland and community. Focusing on Yuliia Pidmogylna's autobiographical essay *"About War, Waiting and the Feeling of Home,"* the research identifies key linguistic and cultural markers of Ukrainian identity. These include the symbolic meaning of home, traditional embroidered clothing (vyshyvanka), the centrality of family, culinary

traditions like borshch, spirituality, emotional duality, and dreams as expressions of hope. These markers reflect a deep-rooted cultural worldview and contribute to preserving identity even in exile. The narrative illustrates how personal experience intersects with collective memory, transforming trauma into a source of strength and unity. Ultimately, the text affirms that Ukrainian identity endures not only through history and land but through language, cultural practice, and shared emotional resilience.

Keywords: national identity, cultural markers, language, ukrainian heritage, displacement, concept of home, resilience.

Мова – явище неповторне, провідник національної культури і духовності народу. Мова також є смисловим підґрунтям національної ідентичності. Як зауважує Т. Воропаєва, національна ідентичність - це глибока, природна, зрозуміла, органічна, загальна і стабільна підстава людської соціальності [Voropaeva, 2010].

У теперішній період буття української нації, коли Україна бореться за свою незалежність проти російської агресії, роль національної ідентичності надзвичайно набула особливої ваги. Її розглядають найбільш стабільним підґрунтям соціальності. Причому формування загальнодержавної ідентичності характеризується певними особливостями в різних країнах. На відміну від етнічної, національна ідентичність базується на свідомому виборі і залежності від раціональних чинників – усвідомлення суб'єктом ідентифікації (особою, етнічною групою чи нацією) історичних, громадянських або політичних цінностей.

Дослідники визначають п'ять найбільш важливих джерел національної ідентичності: а) людські переконання, оскільки існуванню нації нічого не загрожує, якщо її члени ідентифікують один одного як співвітчизників; б) спільне історичне минуле (причому йдеться як про перемоги, так і про поразки), а також спільні обов'язки та уявлення про спільне майбутнє; в) спільні дії (рішення, досягнення результатів), тобто

дієва ідентичність; г) постійне проживання в одній країні, спільна батьківщина, держава; д) спільні характеристики, узагальнені поняттями «національного характеру», спільної культури та спільних політичних принципів (демократія, верховенство закону тощо) [Ukrayins'ka, 2015].

Українська національна ідентичність можна трактувати як усвідомлення належності до України, турботу про її національні інтереси і базові цінності. Однією з основоположних цінностей є, зокрема, Україна як держава, територія, рідна земля, Вітчизна.

Відомо чимало тлумачень поняття «ідентичність», однак основні його складники є незмінними: визнання народом самого себе, знання своєї історії, національної культури, усвідомлення народом власних певних характеристик, визначення членами національної спільноти своїх інтеерсів, прагнень, цілей, ідеалів, потреб. Професор Кембриджського ушверситету М. Гібернау виокермлює такі виміри національної ідентичності: психологічний, культурний, територіальний, історичний та політичний. Дослідник характеризує структуру національної ідентичності, що ґрунтується на спільних для нації цінностях та ідеях, що становлять відчуття близькості, формують ідентифікацію з певною культурою та емоційний зв'язок з нею, що дає змогу визнавати себе частиною єдиного цілого та відмежовувати його від інших. Науковець також зараховує до цієї структури спільне розуміння і гордість за історію нації, прив'язаність до території, спільність із державою, яка інституціоналізує вищенаведені практики й формує семантичне поле ідентичності та дискурс про неї [Kozlovets, 2009].

Увага до проблеми визначення суб'єктів спричинена процесами глобалізації, воєнної агресії, останній з яких, зокрема, становить загрозу національній ідентичності національнокультурних спільнот.

Мета наукової розвідки – схарактеризувати маркери національної ідентичності в есеї Ю. Підмогильної «Про війну, чекання та відчуття рідного дому».

Зауважимо, що маркер — це стилістично вичленований складник тексту, висловлення, що має стилістичне значення, забарвлення. Його синонімами є «стилістично марковане слово», слово-маркер. Такі знаки мови «об'єднують тексти за тематичним принципом чи за ключовими мотивами, за часовими, жанрово-стильовими, персоналізованими ознаками. Маркери національної ідентифікації — один із показових чинників групування і комплексного дослідження української мігрантської прози» (Вурук, 2022).

У сучасному українському культурному дискурсі, особливо на тлі повномасштабної війни, дедалі важливішу роль відіграють тексти особистісного досвіду. Вони не лише фіксують драматичні сторінки історії, а й виявляють лінгвокультурологічні маркери, що формують і підтримують українську ідентичність. Одним із таких текстів є автобіографічна оповідь Ю. Підмогильної «Про війну, чекання та відчуття рідного дому» про життя в евакуації, втрату дому, очікування та надію.

Схарактеризуємо основні маркери української ідентичності в аналізованому творі.

1. Дім як сакральна категорія. Поняття «дім» постає як багатовимірною культурною конструкцією — не лише фізичний простір, а й місце емоційної безпеки, зв'язку з предками, культурного спадку: «Ми дуже довго йшли до власного помешкання... Я страшенно хочу БУТИ вдома» (Pidmohylna).

Цей образ є глибинним маркером українського світогляду, де дім — це мала Батьківщина, простір ідентичності.

2. Символіка вишиванки. Опис вишиванок як речей, залишених удома як оберегів, підкреслює їхнє значення як носіїв родової та культурної пам'яті:

Вишивана столітня сорочка моєї прабабусі... залишу їх удома як обереги» (Pidmohylna).

Вишиванка в українській культурі — це не просто одяг, а символ єдності, оберег, священна пам'ять поколінь.

3. Родина як ядро ідентичності. Постійне підкреслення ролі родини, зокрема потреби бути разом, демонструє глибоке вкорінення родинності в національній ментальності: «Наша родина зараз розірвана між двома країнами... Дуже хочеться знову бути разом» (Pidmohylna). Емоційний зв'язок із близькими — центральний вектор внутрішньої сили українців у часи випробувань.

4. Їжа як елемент культурної тяглості. Борщ у тексті набуває особливого значення — як смак дому, як матеріалізована пам'ять: «Це був найсмачніший борщ... він смакував мені домом, маминою любов'ю, бабусиною турботою» (Pidmohylna). Кулінарні практики — це форма збереження ідентичності навіть у вигнанні.

5. Молитва, духовність, віра. Духовні практики, згадані в контексті переживань, виявляють традиційний український релігійний світогляд: «співпереживати, надіятися, читати, молитися...» (Pidmohylna). Це надає внутрішньої опори в ситуації, коли втрачені звичні координати життя.

6. Емоційна полярність: «З журбою радість обнялась». Цитата з поезії Олександра Олеся надає глибини переживанням автора: «У цій війні ми весь час ходимо по лезу бритви... З журбою радість обнялась...» (Pidmohylna). Це поетичне формулювання емоційних «гойдало» — частина національної психології, що відзначається здатністю переживати суперечливі почуття водночас.

7. Мрії та сні як надія. Тема снів і мрій виступає як спосіб психологічного захисту і засіб проєкції в майбутнє: «Ми мріємо про мир... А потім прокинулася. І повернулася в жорстоку реальність» (Pidmohylna). Мрія — одна з головних цінностей української культури, що особливо актуалізується в екстремальних умовах.

Вищевикладене дає змогу дійти висновку, що через особистий наратив виявляється цілий пласт національної свідомості: глибока прив'язаність до дому, культ родини, цінність культурної спадщини, духовна віра та здатність мріяти.

Усе це є лінгвокультурологічними маркерами, що формують українську ідентичність і допомагають її зберігати навіть у вимушеній еміграції. Текст є не лише свідченням воєнної травми, а й прикладом того, як мова, культура і пам'ять здатні стати внутрішнім щитом проти руйнівної сили війни.

References

Bybyk, S. (2022). *Movni markery natsional'noyi identychnosti v ukrayins'kiy mihrants'kiy prozi* [Linguistic markers of national identity in Ukrainian migrant prose]. *Kultura slova*, (96), 27–40.

Voropaeva, T. (2010). *Natsional'na identychnist' hromadian Ukrainy ta informatsiyno-psykholohichna bezpeka* [National identity of Ukrainian citizens and information-psychological security]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostrozka akademiya"*, (5), 181–196.

Kozlovets, M. A. (2009). *Fenomen natsional'noyi identychnosti: vyklyky hlobalizatsiyi* [The phenomenon of national identity: Challenges of globalization]. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. I. Franka.

Pidmohyl'na, Y. (n.d.). *Pro viynu, chekannya ta vidchuttya ridnoho domu* [About war, waiting, and the feeling of home]. Retrieved from <https://posestry.eu/zhurnal/no-37/statya/pro-viynu-chekannya-ta-vidchuttya-ridnogo-domu>

Ukrayins'ka lyudyna v yevropeys'komu sviti: vymiry identychnosti [The Ukrainian person in the European world: dimensions of identity]. (2015). Kyiv: UBS NBU.

PRESERVING NATIONAL IDENTITY IN TIMES OF WAR: THE ROLE OF LANGUAGE, CULTURE, AND EDUCATION

Tkachenko A.

(National university "Zaporizhzhia Polytechnic", Zaporizhzhia,
Ukraine)

ORCID: 0000-0002-1843-2579

Abstract. The Russian-Ukrainian war has revealed the central role of culture, language, and education in safeguarding national identity and maintaining state resilience. This paper investigates how these elements have transformed into strategic resources for Ukraine's resistance and recovery during wartime. The Ukrainian language, once marginalized in several regions, has become a powerful symbol of unity and patriotism. Simultaneously, cultural institutions have continued their operations despite destruction and displacement, contributing to the psychological well-being of citizens and the preservation of national memory.

The education system faces severe challenges, including the migration of students and educators, destruction of infrastructure, and disruptions in academic processes. However, it remains a key platform for identity transmission, critical thinking, and civic engagement. Schools and universities that function both in Ukraine and abroad help maintain educational continuity and reinforce cultural ties for displaced populations.

The paper also explores how cultural diplomacy, through international exhibitions, artistic collaboration, and multilingual communication, strengthens Ukraine's global image and soft power. Moreover, national identity is examined as a factor influencing international aid, investment, and trust in institutions.

The study concludes that language, culture, and education are not only humanitarian domains but also critical components of Ukraine's national security strategy. Investing in these sectors is essential for resisting external threats, fostering societal cohesion, and ensuring sustainable post-war development.

Keywords: national identity, cultural resilience, information security, cultural diplomacy, war, hybrid warfare

War is not only a clash of armies, but also a struggle for values, ideas, cultural heritage, and identity. In the 21st century, the war in Ukraine has become a striking example of hybrid conflict, where language, historical memory, culture, and education serve as tools of aggression and resistance. In this context, preserving and

strengthening national identity is a crucial task – a foundation for societal resilience and a driver of sustainable development.

The aim of this paper is to analyze how language, culture, and education function during wartime as instruments of resistance, consolidation, and the formation of national consciousness.

Since 2014 and especially after 2022, the Ukrainian language has acquired symbolic and mobilizing significance. It has become not only a means of communication but also a powerful tool of resistance. For many citizens, switching to Ukrainian is a personal act of patriotism.

Moreover, language plays a vital role in the cultural security of the state. Its support through public life, education, media, and digital platforms creates a barrier against the aggressor's propaganda and contributes to a shared national worldview.

Cultural heritage, symbols, artistic practices, and traditions carry identity. In times of war, they gain even more importance. Numerous cases show that cultural institutions — theaters, museums, libraries — continue operating even near the front lines, providing psychological support and preserving the continuity of national narrative.

Cultural diplomacy has become a key tool in international communication. Ukrainian artists, writers, and musicians act as ambassadors of cultural truth, conveying to the world the image of Ukraine as a state with deep history, European values, and an unwavering desire for freedom.

Wartime has posed major challenges to the Ukrainian education system — from infrastructure destruction to mass migration of students and teachers. However, education remains the space where national consciousness of future generations is formed.

Integrating patriotic elements into curricula, supporting Ukrainian as the language of instruction, developing online platforms in Ukrainian, and promoting academic mobility all help maintain ties with the homeland - even in forced emigration.

Universities deserve special attention as centers of critical thinking and intellectual resistance. Academic freedom and openness

to the world help Ukrainian education remain competitive and resilient under extreme conditions.

National identity has not only a cultural but also an economic dimension. The perception of a country as a coherent and recognizable international actor enhances institutional trust, attracts aid and investment, and strengthens its global image.

Nation branding – where language and culture are key components – is a part of soft power. A positive international image of Ukraine based on values of freedom, unity, and dignity is an investment in long-term economic development.

Ukraine is simultaneously fighting for independence and for its identity – linguistic, cultural, educational, and value-based. Language, culture, and education are essential elements of national resistance. Supporting them is not just a humanitarian task, but also a political and economic priority.

These sectors will form the foundation for post-war recovery, global reputation, and competitiveness. Defending identity is a national task – not only for humanitarians but for society as a whole, including the academic and economic elite.

References

Іванов С. В. (2023). *Мова, ідентичність і національна безпека: український контекст війни*. К.: Критика.

Гнатюк О. (2022). *Втрачений рай: культурні рефлексії війни в Україні*. Львів: Видавництво Старого Лева.

Ministry of Education and Science of Ukraine (2023). *Education in wartime: Challenges and Resilience*. <https://mon.gov.ua/eng/news/education-in-wartime-challenges-and-resilience>

Yekelchik, S. (2020). *Ukraine: What Everyone Needs to Know*. Oxford University Press.

Council of Europe (2023). *Language education policy and practice in Ukraine during wartime*. <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants/ukraine>

Український інститут (2023). *Культурна дипломатія України у 2022–2023 роках*. <https://ui.org.ua>

Резніченко С. М. (2023). *Економіка ідентичності: національний бренд України в умовах війни*. Вісник економіки, №4, с. 33–41.

OECD (2023). *Strengthening the resilience of Ukrainian higher education*. <https://www.oecd.org/education/ukraine>

CONNECTION OF GEORGIAN IDENTITY WITH FRENCH LITERATURE

Eka Vardoshvili

Abstract: Literature, as an artistic form of reflecting reality, expresses the pulse of the era, national tendencies, social problems, personal and state interests.

The connection of Georgian literature as one of the characteristics of identity with French Literature is first scientifically reviewed by the famous Georgian critic and literary scholar Kita Abashidze during the translation of Ferdinand Brunetière's work "Evolution of lyric poetry in France in the XIX century".

In his translation, Abashidze attempts to connect Georgian literature with French.

Brunetière was the first to question the existence of a unified "European literature" in his works. In doing so, he literally recognized globalization and cultural integration in literary processes, which is very important to us in modern comparative studies. Abashidze notes that Georgian literature was also involved in these processes "if we look at the procession of our literature, you will see that it followed European literature" (Abashidze).

The connection between Georgian identity and French literature is quite large and important, which indicates our involvement in common global processes.

Keywords: Georgia, France, identity, literary processes, globalization, cultural integration

Literary work that combines historical reality, on the one hand, and artistic fiction, on the other, contains the main signs of national identity.

Generally, Georgian identity is defined by: “Georgian history, Georgian language and literature, the place and role of Christianity in the culture, the geographical location, morals, customs and social structure and finally, the physical appearance of Georgians” (Vardoshvili 2022, 30).

In 1919, the translation by Abashidze of the work of French Critic F. Brunetière “Evolution of lyrical poetry in France in the XIX century” was published. In the introduction of the work K. Abashidze writes: “In the works, the contents of which we will now tell the readers, the author expresses evolution of the lyrical poetry. He shows us the example of the event, how one form (ecclesiastical eloquence) changes into another related form (lyrical poetry)”. (Abashidze 1909, 3).

F. Brunetière considers Jean-Jacques Rousseau as the first representative of the lyric poetry. In his works, F. Brunetière notes, “that revolutionary changes have given rise to lyricism in his writings. In “Heloise” we see lyrical poems written in prose, in his “confession” he is a real lyricist” (Abashidze 1919, 12).

Brunetière considers Bernard de Saint-Pierre as an imitation of Rousseau, the author of “Paul and Virginie.” However, he sees the difference between their creations, “Rousseau describes nature to you, but never takes away the feeling of a man, and Bernard de Saint-Pierre loves nature for nature itself, he is a real landscaper” (Abashidze 1919, 17). The description of these two natures is united in the work of the Chateaubriand, the author notes. The influence of

Chateaubriand's writings can be seen in the writings of Lamartine, Hugo, De Vigny, Flaubert.

In the 1820s, both literary and public ground was ready for lyric poetry in France, and Brunetière considered Lamartine to be the first poet of this epoch. "The best themes of lyric poems are things that anyone can think of in their own way" (Abashidze 1919, 24).

Here Abashidze develops his own opinion about Georgian romanticists: about the poetry of Alexander Chavchavadze, he says: "If it (love) is the cause of passion, does it not also give us pleasure?" Some people view love as an ideal that "exalts us". It will instill in us many great ideas. They consider love as "an immortal feeling". It is a deity that the minstrel will offer to it a great sacrifice." (Abashidze 1919, 25). Here Abashidze speaks of the poem of Al. Chavchavadze "O Love divine." Abashidze also cites an untitled poem by Nikoloz Baratashvili "I Will Dry Tears, quenchers of sorrow", where the poet is ready to turn his heart into ashes and sacrifice the beloved he prays to as incense. Abashidze explains that this is how Petrarca and Dante understand this feeling. "Sometimes they transfer love from "created" to "creator" (Abashidze 1919, 25). "We should note that our lyricists also transfer love from spiritual to inanimate, but more specific and therefore it is more sensible and understandable. I don't know how some of the poems by Akaki Tsereteli himself, or some of the poems by Chavchavadze, are inferior, not to say the least, to the excellent poems of world literature on the same subject?" (Abashidze 1919, 25). Abashidze believes that Georgian poetry in its essence is an integral part of the world poetry and is not inferior to the masterpieces of the world poetry. "Which poet's sadness is inferior to, if not superior to, the sadness of Ak. Tsereteli in his "Uphill I was walking slowly". For our poets, love is neither an epic nor a tormenting thing dedicated to curse and damnation; this love is the ideal for them, the content of life" (Abashidze 1919, 26).

Abashidze also refers to the poem by Ilia Chavchavadze "My Good Country". "It's such a naïve, such an honest, sincere conversation that you'll be surprised why "beloved" is not written instead of "country". Is it possible for a man to address anyone more

than his beloved with such genuine passion, using such sad, hopeful, and comforting language?” (Abashidze 1919, 29).

Finally, he notes, “Our poets have made excellent and very excellent interweaving of two feelings, patriotism and love, fused them together so that it is difficult for strangers to distinguish which feeling the poet depicts us” (Abashidze 1919, 29).

After this, Abashidze continues to translate the work by Brunetière. Concerning Lamartine, the French author notes, “Nature is his consolation, benevolent force, and in Lamartine’s nature the power of God is also revealed” (Abashidze 1919, 30). Abashidze considers Nikoloz Baratashvili as the poet of Lamartine’s group and recalls his poem “Twilight Over Mtatsminda.” And he notes that Baratashvili also felt the nature like Lamartine did.

It is well known that when K. Abashidze wrote “Etudes”, relied on F. Brunetière’ work “Evolution of Genres in the History of Literature”. We may say that he also used the mentioned work, namely: “Evolution of lyrical poetry in France in the XIX century”.

It should be noted that France has always shown great interest in Georgia. This is evidenced in the works by Jean Chardin, Al. Dumas, Jacques François Gamba, Jules Klapproth, Baron de Bain and others about Georgia and the Caucasus. It is also important, “In 1821, in Paris, a “Société Asiatique” was established dedicated to the study of Asia. Marie Brosset as an active member of the society was interested in Kartvelology” (Vardoshvili, 2018:9).

The influence and connections of French literature are felt in Georgian writing of the XIX and XX centuries. As an example, we will touch on the work of the first Georgian romantic Al. Chavchavadze, who was fluent in French. In the works of the poet, we find translations of Voltaire, Rousseau, Cornell, Rossini, Hugo, Lafontaine. In 1804 he translated “Man who has been poked about” from French, which supposedly belongs to Rousseau’s pen. Influenced by this work Al. Chavchavadze wrote the poems “Woe to This World” and “For different times of a man”. The influence of “Heloise” by Jean-Jacques Rousseau is also felt in his poem

“Gogcha”, which shows the philosophical attitude of the poet to the nature. “Gogcha” is often compared to “Lake” by Lamartine.

The translations of K. Abashidze played a great role in the development of the history of Georgian literary thinking.

References

Abashidze, Kita. Evolution of lyrical poetry in France in the XIX century, Kutaisi: of Ak-Sim-Kol Press, 1919.

Abashidze, Kita. Etudes on Georgian literature of the XIX century. Tbilisi: Soviet Georgia Press, 1970.

Baratashvili, Nikoloz, Works, Tbilisi: Soviet Georgia Press, 1972.

Vardoshvili, Eka. Georgian-European Literary Relations (Georgian-European Literary Relations in the 19th Century), Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2022.

Vardoshvili, Eka. New Georgian Literature and European Writings. Tbilisi: Universal Press, 2018.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПІДЛІТКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Веретюк Т.В.

(ХНПУ імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-3985-1529>

Четверик В.К.

(ХНПУ імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-2137-2095>

NATIONAL IDENTITY THROUGH THE LENS OF HISTORICAL MEMORY IN CONTEMPORARY UKRAINIAN YOUNG ADULT LITERATURE

Veretiuk T.V., Chetveryk V.K.

The present study addresses the current issue of forming and developing national identity as a fundamental component of self-awareness among the younger generation. It offers an interpretation of the concept of *historical memory* and examines how it is received

within literary-critical discourse. The research emphasizes that literary works, particularly those referencing the past, providing retrospective analyses of historical events, and assessing their influence on the present, play a vital role in shaping a conscious citizen and patriot. Such works contribute to the preservation of cultural heritage, historical memory, and value systems. Using the example of contemporary author Zirka Menzatiuk, the study argues that literature with historical themes fosters national identity in three key ways: by enhancing historical understanding, enabling adolescents to draw connections between past and present events; by representing the uniqueness of Ukrainian culture and traditions, thereby reinforcing national self-awareness; and by depicting acts of patriotism by protagonists, which inspire readers to feel pride and respect for their nation. The analysis highlights that Menzatiuk's works explore themes of heroism, patriotism, the struggle for freedom and national independence, as well as the preservation of cultural traditions and heritage. These themes help instill a sense of shared history and national unity in contemporary youth. The study concludes that literature plays a crucial role in fostering a sense of belonging to a specific cultural tradition. Literary texts serve not only as repositories of memory regarding significant historical events, figures, and social transformations, but also adapt these narratives to the modern context, ensuring their continued relevance for future generations.

Вступ / постановка проблеми. У часи динамічних соціальних потрясінь та швидкоплинних зрушень сучасності особливого значення набуває питання формування та розвитку національної ідентичності як фундаментального чинника самоусвідомлення особистості та консолідації суспільства. Феномен національної ідентичності сприяє збереженню культурної спадщини, історичної пам'яті та ціннісних орієнтирів, забезпечуючи тяглість традицій і адаптацію до сучасних викликів. Саме національна ідентичність сприяє формуванню та розвитку умінь особистості орієнтуватися в бурхливому соціальному просторі, пристосовуватися до

активних метаморфоз сьогодення, брати участь у процесах зміцнення державності, консолідації суспільства тощо, сприяє усвідомленню спільного минулого та формуванню ціннісних орієнтирів суспільства. У такому контексті звернення до історії та минулого народу – історичної пам'яті – є основним інструментом формування національної ідентичності.

Отож, звернення до минулого, ретроспективний аналіз історичних подій та їхнього впливу на сьогодення є присутнім складником формування свідомого громадянина, що сприяє збереженню культурної спадщини, історичної пам'яті та ціннісних орієнтирів. Важливу роль у цьому процесі відіграє література, яка не лише відображає історичний досвід народу, а й формує світоглядні орієнтири, передаючи майбутнім поколінням ключові ідеї, образи та символи, що формують та зміцнюють національну самосвідомість.

Мета розвідки – оглядово проаналізувати особливості репрезентації історичної пам'яті та визначити її роль у формуванні національної ідентичності молодого покоління у підлітковій літературі України XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній науковій галузі широкого розповсюдження зазнало поняття історичної пам'яті, дослідження та опис якого стали одним із актуальних питань сучасного гуманітарного дискурсу [Vasiruk, 2012]. Зазначимо, що феномен історичної пам'яті перебуває в тісному взаємозв'язку з різними напрямками сучасної наукової думки, зокрема є дотичним безпосередньо до історії, філософії, мови, літератури та навіть психології.

Н. Яковенко, зазначає, що «Історична пам'ять <...> по суті, тотожна мітові, бо вибирає з хаотичного плину сущого лише якісь певні, потрібні спільноті, вартості, а також дає змогу долати тимчасовість і скороминущість життя окремої людини» (цит. за [Тymkiv, 2014]).

Література як апогей виявлення та трансляції культурних смислів і національного світогляду є не лише дзеркалом епохи, а й активним учасником суспільних трансформацій. Вона відіграє

ключову роль у збереженні та трансляції історичної пам'яті, формуючи національну ідентичність через передачу інформації, цінностей, досвіду та ідеалів народу.

Літературні твори у художній формі відображають важливі історичні події, постаті та соціальні трансформації, формуючи в читача усвідомлення власної належності до певної культурної традиції. Таким чином, література не лише зберігає пам'ять про минуле, а й адаптує її до сучасного контексту, забезпечуючи її актуальність для майбутніх поколінь.

У багатьох сучасних українських творах звернення до минулого є основною сюжетною лінією. Це дає змогу сучасному поколінню усвідомити своє національне коріння, у доступній формі ознайомитися з історичними подіями та боротьбою народу за свободу [Veretiuk, 2024; Chetveryk, 2024]. Література формує національну свідомість через емоційне сприйняття історичних подій. Такі тексти не лише розповідають про радісні й трагічні сторінки минулого, а й допомагають молоді глибше зрозуміти свою ідентичність, усвідомити національні цінності та відчувти гордість за свою країну [Slyzhuk, 2023]. Через художні образи, метафори та наративи вона формує історичну пам'ять, сприяє глибшому розумінню минулого та його впливу на сучасність.

Цікавою з цієї точки зору є творчість сучасної мисткині Зірки Мензатюк. Авторка використовує тексти календарно- та родинно-обрядової творчості, описи звичаїв та обрядів, свят та традицій, слов'янської міфології, казок, щоб прищепити сучасному поколінню любов і повагу до українського фольклору. Приміром, у текстах письменниці є згадки про Зелену неділю, тройзілля, Івана Купала, цвіт папороті тощо. Подібні описи дають змогу підліткам не просто уявити такі святкування, а й краще зрозуміти глибину народних звичаїв, обрядів, повір'їв, легенд, пісень і т.п. Усе це сприяє кращому розумінню молодим поколінням духовних скарбів українського народу, а отже й національної ідентичності.

Твори Зірки Мензатюк (наприклад, «Наші церкви: історія, дива, легенди», «Київські казки», «Таємниця козацької шаблі», «Макове князювання», «Дочка Троянди», «Як я руйнувала імперію») дають змогу читачам усвідомити власну причетність до спільної української історії, відчутти нерозривний зв'язок із культурною традицією та знайти відповіді на ключові екзистенційні питання. У цих текстах порушуються теми героїзму, патріотизму, боротьби за свободу, незалежність країни, збереження традицій та культурної спадщини, що сприяє формуванню в молодого покоління уявлення про спільну історію та національну єдність.

Отже, загалом можемо зробити припущення про те, що підліткова (та дитяча) література з історичними сюжетами сприяє формуванню фундаменту національної ідентичності шляхом:

- осмислення історії, де літературне потрактування допомагає дітям зрозуміти історичні події та їхній вплив на сучасність країни [Romanenko, 2017];
- знайомства з культурною спадщиною, коли твори з історичними сюжетами демонструють унікальність української культури та традицій, що зміцнює національну самосвідомість [Bekh & Zhurba, 2017];
- формування патріотизму, коли героїчні оповіді з історії викликають патріотичні почуття та гордість за свій народ.

Отже, дитяча та підліткова література із історичними сюжетами є важливим інструментом у формуванні національної ідентичності молодих українців.

Висновки. Українська підліткова література активно звертається до історичних сюжетів – історичної пам'яті, що, зі свого боку, дає змогу розглядати її як інструмент формування національної ідентичності та виховання свідомих громадян. Вона формує уявлення про націю через призму минулого, допомагаючи молодому поколінню зрозуміти свою роль у сучасному світі й долучитися до збереження культурної

спадщини. Історична пам'ять стає не лише джерелом знань про минуле, але й основою для розбудови майбутнього.

Література

Bekh, I., & Zhurba, K. (2017). Kontseptsiiia formuvannia u pidlitktiv natsionalno-kulturnoi identychnosti u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*, 16(1), 242–33. doi: 10.15330/msuc.2017.16.24-33

Chetveryk, V. K. (2024). Poeziia yak forma istorychnoi pamiaty: podii, kultura, mova. In Kryvoruchko S. K. (Ed.), *Arhumenty suchasnoi filolohii: istorychna ta indyvidualna pamiat' : materialy IV Mizhnar. nauk. konf., Kharkiv, 18–19 kvit. 2024 r.* (pp. 407–414). Kharkiv: KhNPU im. H. S. Skovorody. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14868>

Petrochko, Zh.V. (2021). Natsionalni tsinnosti yak bazys natsionalno-kulturnoi identychnosti. In Shostak O.H. (Ed.), *Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats* (pp. 281–284). K.: Talkom. Retrieved from <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/51942>

Romanenko, O. V. (2017). Identychnist natsii ta tekstu: yak suchasna ukrainska literatura formuie intensyvni obrazy natsionalnoi identyfikatsii. *Literaturnyi protses: metodolohiia, imena, tendentsii*, 7, 1122–120. Retrieved from <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/306>

Slyzhuk, O. A. (2023). Formuvannia natsionalnoi samosvidomosti uchniv u protsesi navchannia literatury v 5-6 klasakh NUSh. In Shostak O.H. (Ed.), *Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats* (pp. 372–381). K.: Talkom.

Tymkiv, I. M. (2014). Istorychna pamiat': istoriohrafichnyi aspekt fenomenu. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Filosofiia*, 42, 159–172. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2014_42_18

Vasiruk, I. (2012). Fenomen istorychnoi pamiaty: istoriohrafichnyi aspekt. *Ukraina–Ievropa–Svit: mizhnarodnyi*

zbirnyk naukovykh prats. Ser. Istorii, mizhnarodni vidnosyny, 9, 311-316. Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka. Retrieved from <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/26600>

Veretiuk, T. V. (2024). Elementy istorychnoi pamiaty u voieni liropy Ihoria Muratova. In Kryvoruchko S. K. (Ed.), *Arhumenty suchasnoi filolohii: istorychna ta indyvidualna pamiat : materialy IV Mizhnar. nauk. konf., Kharkiv, 18–19 kvit. 2024 r.* (pp. 42–49). Kharkiv: KhNPU im. H. S. Skovorody. URL: Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14902>

THE METAGENRE PERSPECTIVE OF FEMINIST SCIENCE FICTION: CORPOREALITY, MEMORY, AND GENDER IN THE POST-APOCALYPTIC NARRATIVE

Vishchak Yu.

(Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9227-9750>

Abstract. The article actualizes the problem of researching feminist science fiction and its development in the Ukrainian literary field. After all, even though there are examples of feminist criticism (Solomiya Pavlychko, Vira Ageeva, Tamara Gundorova) and artistic reflection on corporeality and sexuality (Oksana Zabuzhko), Ukrainian literature has a small number of texts where the narrative is built on feminist ideas of corporeality, subjectivity, etc. This study is based on the analysis of Svitlana Taratorina's short story «The Lives of Mary and Olga. The Apocryphon of the New World» (2024). Through the interpretation of the themes of corporeality, memory, ritual, and post-apocalyptic landscape, the genre boundaries and metagenre parameters of feminist science fiction are explored.

Keywords: feminist science fiction, science fiction, meta-genre, gender studies, novel, Svitlana Taratorina, identity

Ukrainian literature of the twentieth and twenty-first centuries actively interprets female corporeality, but mainly within the genres of realism, symbolism, or mythoeptic. Despite a significant number of artistic and theoretical attempts to comprehend women's experience, feminist science fiction – a metagenre that allows us to imagine alternative nations, “technological” corporeality, concepts of sexuality, and posthuman scenarios – remains almost absent from the Ukrainian literary canon. This lacuna forces us to ask the question: why does the idea of the future in the Ukrainian context still gravitate toward a nationally traumatic and patriarchal cultural code that limits the possibilities of imagining radically different worlds, bodies, and political structures? Analyzing this aspect of Ukrainian literature through the prism of feminist criticism, particularly in the works of Solomiya Pavlychko, Oksana Zabuzhko, and Vira Ageeva, we see that *“as much as possible should be written and spoken about women in Ukrainian history, society, culture, and the existence (as the French writer [Simone de Beauvoir – note by Yu. Vishchak] would say) of the Ukrainian woman”* (S. Pavlychko, 2002, p. 25).

The short story “The Lives of Mary and Olga. The Apocryphon of the New World («Життя Марії та Ольги. Апокриф нового світу») (2024) by contemporary Ukrainian author Svitlana Taratorina is a post-apocalyptic text that combines feminist optics, speculative corporeality, metaphysics of memory, and technological imagination, demonstrating the potential of feminist science fiction as a space for critical deconstruction of gender and national narratives. This text is distinguished by its meta-genre structure, which combines post-apocalypse, feminist dystopia, and parable. This narrative format allows us to think about the female body not only as a political or biological category, but also as an archive of trauma, a place of memory and resistance – (according to Freud) rethinking (or blocking) traumatic experiences.

The novel “The Lives of Mary and Olga. The Apocryphon of the New World” is set in a post-apocalyptic world where the Disease, a

vague but total catastrophe, has radically changed not only the social order but also the very bodily nature of people. The chronotope of the text is a conditional territory of the future, dominated by a female matriarchal society built on rituals, oblivion, collective trauma, and sacralized distance from the past.

One of the main characters is Olga, a member of the community who grew up in isolation from the old world and was raised in the paradigm of the new order. Her inner restlessness, which is associated with a sense of emptiness, incompleteness, and fear of her own bodily history, leads her to travel to the city of Azak, a place that holds forbidden knowledge about the pre-apocalyptic past. This travel motif serves as both physical and mental search.

Throughout the story, Olha interacts with a number of characters who represent different layers of postmemory. Her relatives, granddaughter Lia and great-granddaughter Yail, are significant for the character's motivation and the plot in general. The former personifies the possibility of relearning trauma in new conditions, adaptation, and changing identity focuses. As for Yail, the girl is born “inferior” to this society: “*Yail was born with an unnatural ganja (defect – note by Yu. Vishchak) – a thing between her legs that is not typical for women*” (Taratorina, 2024, p. 264). This determines her role in the existing, but not yet happy society. Her corporeality as a factor of revolution and power is explained at the end: “*I am your great-granddaughter Yail. I am ready to defend my people. I am your great-grandson Yail. I am your inheritance, I am your continuation, I am the new life that has grown on the ruins. I am the power of your and Mary's love. I am the unity of the People in the face of the Enemy. We will not leave anyone else in Azak*” (Taratorina, 2024, p. 301).

Another important character is Sulamit/Maria. The opening of Taratorina's novel vividly describes the death and a kind of funeral ritual for Maria, one of the survivors of the Enemy's capture. She is the ritual keeper, a silent witness to the transition from the old to the new world. Her body is a kind of palimpsest that reveals the ambivalence of transformations: from dying to being born, from

domination to oppression, from reality to simulacrum. Because of her deep personal connection to Olha, she leaves her a medallion, a technological artifact that preserves the voices of the dead. It becomes not only a tool for recovering the forgotten truth but also a metaphor: something that cannot be fully spoken but at the same time cannot be forgotten.

Sulamit is a “digital imprint of consciousness” buried in a medallion. He is a digital projection. At the same time, this projection functions not only as a carrier of information but also as a hybrid being – beyond body, beyond gender, beyond a clear identity. The figure of Sulamit, who at some point turns out to be “Maria”, embodies a complex construction that intersects the themes of gender instability, technobody, historical trauma, and loss.

At the level of anthroponymy, Sulamit (an echo of the biblical Song of Songs) sets the connotation of femininity, eroticism, and almost sacred corporeality. But behind this image is another identity – Mary, a person of the past, perhaps with a different body and gender role. Regarding gender, Sulamit/Maria is the quintessence of the androgynous imagination. In the novel, androgynous women exist as a separate species, a symbol of post-biological evolution, where society is not guided by patriarchal categories of male or female. Their existence in the past hints at an alternative history of corporeality, one where the boundaries between the sexes are erased, where social identity is not determined by reproductive function or biology. In the text, androgynous women are beings who could freely choose a “version of themselves”, conveying a radical idea of bodily sovereignty, a concept closely related to posthumanist and feminist theory.

The Disease occurred and, in order to save “*Mother Nature, with the hands of Dr. Lilia Frances Charlene McKay-Hrechanina, invented people who were not vulnerable to infection. Ideal women*” (Taratorina, 2024, p. 263). The post-apocalyptic female society does not tolerate diversity but lives in the shadow of the previous destruction. This is the feminist parabola: women survive, but at what cost? The question of the memory of androgynous women in

the novel appears as a painful gap, a reminder of what could have been—a lost future in which gender was not a trap.

The novel “The Lives of Mary and Olga. The Apocryphon of the New World” openly declares its intertextual interaction with the biblical tradition at the paratextual level of the title. Taratorina's novel works not as a direct allusion but as a feminist transformation of sacred archetypes embodied in the figures of Mary, Olga, Sulamita, and other characters. Moreover, the use of the genre definition “apocryphon” in the title is a key marker of the novel's metagenre structure. In this sense, the novel is an apocryphon – not only to the Bible but to entire Ukrainian literature. It rewrites women's history, supplanted by patriarchal narratives, and creates a new futuristic mythology where corporeality, memory, and female solidarity become central narratives. Through the optics of the “apocryphon” as a non-canonical text, the author creates alternative mythology of the future, where women not only survive but also completely reconstruct history, religion, and corporeality: *“Transitory biblical archetypes convey universal ethical, moral, and spiritual values, appearing as a means of existential manifestations of symbols of hope, salvation, and faith in the triumph of good, and serve as a support for a person in times of war”* (Tychinina, 2024, p. 43).

In the Christian tradition, the name Mary is inextricably linked to the image of Mary, the Blessed Virgin, a symbol of purity and maternal sacrifice. In Taratorina's text, this figure undergoes a complex deconstruction: Maria/Sulamit appears as a hologram, an inanimate but emotionally motivated projection of the past. Her role is ideological: she addresses Olga with a proposal to “restore the lost integrity”. This way, the biblical Mary is transformed into a voice that appeals to the conscience.

The name Olga carries other cultural codes, such as Christian and pagan ones, associated with Grand Princess Olga of Kyiv, the first canonized woman of Kievan Rus'. In this sense, the representation of Olga in the novel appears as a carrier of a new ethical system where softness and rigidity, compassion, and strength coexist. Her decision

to act as a guardian of memory, bodily autonomy, and the future of her people turns into a selfless desire to restore justice.

The name Sulamith introduces another biblical plane into the novel, the Song of Songs. In Taratorina's text, Sulamith personifies corporeality, but it is post-memory – it's digital, which was once a body but now exists only as a phantom. This character fulfills not a corporeal but rather an ideological role as a message to restore the integrity destroyed by the disease.

Despite the post-apocalyptic world, the text clearly shows a parallel with the biblical motif of fall and renewal (the Disease and the “rebirth” of a new nation resistant to the Disease), expulsion from paradise (Azak), temptation (to learn more about the Enemies), and the messianic choice (to stay in the existing system or to restore “wholeness”).

Thus, feminist science fiction is represented by Svitlana Taratorina's short story “The Lives of Mary and Olga. The Apocryphon of the New World” actively undermines genre boundaries. The fantastic, mythological, and religious are layered in the analyzed text, creating a polyphonic structure. This is a sign of metagenre, because feminist writing is “not afraid” to be too fragmentary, too corporeal. It appeals to a wide range of recipients and structures existing and progressive knowledge about the social order.

References

Hundorova T. (2002). *Femina melancholica: stat i kultura v gendernii utopii Olhy Kobyljanskoi : monohrafiia*. Kyiv : Krytyka, 272 p.

Pavlychko S. (2002). *Feminizm. Peredmovna Ahicievoi V*. Kyiv : Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy», 322 p.

Taratorina S. (2024). *Zhyttia Marii ta Olhy. Apokryf novoho svitu : novela. Motanka : zbirka fantast. opovidan; khud. Deliieva I*. Kharkiv : Vivat, 261–301.

Tychinina, A. (2024). Therapeutic Function of an Artistic Image: Poetics of Biblical Images Serhiy Zhadan. *Pitannâ literaturoznavstva*, no. 110, Dec. 2024, 36–61, doi:10.31861/pytlit2024.110.036.

GENDER IDENTITY IN HIGHER EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

Yurii Voloshyn, Maryna Stryhul

(State University “Kyiv Aviation Institute”, Kyiv, Ukraine)

ORCID 0009-0004-4482-8317, ORCID 0000-0002-6086-4017

Abstract. The article deals with the problem of gender identity, especially in the sphere of higher education. Over the past 20 years, the world has made significant progress in promoting gender equality. Government, academia, and NGOs have made a significant effort to break down discriminatory stereotyping. It is noted that some important policy initiatives have emerged at the global level to ensure a comprehensive approach to gender equality through the development of institutional mechanisms and regulatory measures.

Ukraine ranked 74th out of 156 nations in the Global Gender Gap Report 2021. Norway, Finland, and Iceland took the top spots in the ratings. The countries with the worst gender disparity conditions are Afghanistan, Yemen, Pakistan, and Syria.

It is clear that the requirements for implementing a gender approach in educational practice are supported by several legislative acts, such as Education: Gender Dimension 2020, the Law of Ukraine "On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men", the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "On Implementing the Principles of Gender Equality in Education", and the National Reports "Sustainable Development Goals: Ukraine".

Ukraine is actively pursuing a gender policy based on universally recognised international norms, including the Universal Declaration of Human Rights, the Convention on the Political Rights of Women,

the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, etc. Ukraine is a staunch advocate of the UN's principles and understands gender equality as a vital prerequisite for achieving sustainable development and creating conditions for comprehensive human development.

Ukraine has decisively chosen the path of European integration, aligning itself with the prevailing geopolitical winds of Europe. This geopolitical vector is linked to Europe's progressive, equal, open and logical gender dynamics, and its acceptance of diverse gender identities. In social practice, it is vital to be clear about how gender affects the distribution of power and resources. The article also presents the results of the study conducted in 2024 [Voloshyn, Stryhul, 2024].

Keywords: gender identity, higher education, gender policy, gender approach.

The gender strategy is founded on these principles: commitment to democratic ideals of liberty, equality, inclusiveness, acceptance, and non-discrimination; fairness, systematic approach, and comprehensiveness, which ensure the organized advancement and execution of attainable strategic goals, as well as inter-institutional collaboration for their practical application; openness, clarity, and integrity, which guide the public progression of the strategy and its discourse within expert and community contexts.

Gender equality is fundamentally connected to the initiatives of UNESCO's Major Programme I, which seeks to guarantee the right to education for everyone.

As per the Gender Inequality Index 2021, Ukraine is ranked among the top countries for gender equality in education (27th position). The report titled 'Choice of Higher Education: Gender Analysis' by the CEDOS analytical center in 2023 indicates that nearly equal proportions of female and male graduates from general education institutions are enrolled in higher education [Country Gender Profile Ukraine Eu4genderequality Reform Helpdesk, 2023].

Ukrainian researcher S. Oksamytna states that regarding male and female education, including various levels of higher education, Ukraine significantly surpasses the European Union, showing a similar gender gap favoring women. However, a contrasting trend is noted in terms of economic participation [Country Gender Profile Ukraine Eu4genderequality Reform Helpdesk, 2023].

First of all, it should be noted that the foundation for implementing a gender-oriented approach in curricula lies primarily in the inclusion of fundamental concepts related to sex and gender within their content. Sex can be viewed as a biological indicator, while gender, according to the Istanbul Convention, refers to a socially constructed framework of ‘the roles, behaviors, activities, and attributes that a society deems typical for women and men.’ The notion of gender is generally, though not exclusively, anchored in the concept of sex. Gender should be understood as a core principle of societal organization, historically laden with inequality between women and men, and continues to influence the functioning of education systems, including the legal norms of national and international law, along with their interpretation and application. Consequently, legal curricula often reflect the inequalities embedded in the norms of existing legislation and, without a gender-oriented perspective, may perpetuate current laws regarding gender equality, gender roles, gender bias, and/or gender stereotypes.

When examining key concepts related to sex and gender within legal curricula, both substantive and procedural law, such as Family Law, Commercial Law, Constitutional Law, and legal protections for various rights based on sex and gender, like marriage in the context of Family Law or maternity/parental leave in Labor law should be considered. For instance, curricula should be assessed to identify the concepts of sex and gender, including strategies to combat gender stereotypes in judicial practice. This may also entail analyzing different areas of law through the lens of gender equality, such as the rights of detainees in cases of violence against women [Humbert, 2020].

In addition to the concepts of sex and gender, more progressive ideas should be incorporated into legal curricula and addressed in the educational process. Specifically, these include concepts such as gender identity, sexual orientation, and heteronormativity, along with their integration into national legislation and legal protections against gender discrimination. Law school curricula should tackle legislative approaches to regulating identity and sexual orientation, focusing on the recognition of the legality of same-sex marriage from a legal standpoint and ensuring equal parental rights concerning their children. In this context, it is advisable to utilize relevant case studies on gender identity issues, the implications of enacting legislation to legalize same-sex marriage based on international experiences, or the influence of heteronormativity on the emergence of increasingly diverse family models. National legislation is increasingly attentive to matters related to alternative family structures, especially in instances where children are born or adopted within same-sex partnerships. A socio-legal perspective can be particularly beneficial for law, particularly in examining how gender as a social construct interacts with legal matters, such as the organization and framework of divorce law within family law, aiming to promote more inclusive approaches in the educational framework.

Gender identity, the process of its formation and functioning in culture, are the subject of analysis not only in gender studies, but also in Sociology and Cultural Studies. Gender identity in one or another aspect is considered in scientific research by S. Boehm, N. Chodorow, J. Butler, S. Egan, L. Hasten, Ch. Cooley, G. Mead, A. Oakley, J. Butler, and others.

It should be noted that Z. Freud significantly contributed to the theory of identification. While his writings do not specifically define 'gender identity,' his research and insights have greatly influenced the discussion surrounding gender.

Cultural norms and social roles have been distinctly defined and entrenched across all strata of society throughout human history.

Gender identity is a key aspect that affects the socialization, learning, and professional development of students. In the context of

higher education, this issue is particularly relevant, as universities are places where new ideas, values, and social norms are formed.

In general, gender identity is defined as a personal perception of one's gender, which may not coincide with one's biological sex. It includes a wide range of expressions that can range from traditional notions to more modern approaches. In higher education, it is important to consider how these diverse identities interact with the academic environment.

Sociological methods were used to study gender identity in higher education. The empirical basis of the study were the results of empirical research, obtained through interviews with 400 respondents (including 170 men and 230 women). The sample was stratified by five characteristics: sex, age, ethnicity, regional and gender identity.

The study showed that students with non-standard gender identities often face discrimination and prejudice. This can affect their studies, participation in social activities, and overall mental health. Universities that actively implement gender inclusion create a more favourable environment for all students.

It is also important that higher education institutions take into account the diversity of gender identities in their practices. Educational programmes should include topics related to gender identity.

The full-scale war is a factor that determines all processes and dynamics of all types of relations in Ukraine, including those related to gender equality, women's empowerment and women's rights. The full-scale war has had an ambivalent impact on the gender equality situation in Ukraine. It has also created new challenges for gender equality and women's rights.

So, gender identity in higher education is an important aspect that requires further study and attention.

References

Stryhul M., Voloshyn Yu (2024). International and national dimensions of gender issues in higher education in Ukraine. *Gender Issues in Government and Management*. P. 249-272

Country Gender Profile Ukraine Eu4genderequality Reform Helpdesk, 2023. URL https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2023/09/eu4genderhelpdesk_ukrainegenderprofile_2023-cgp_v3.pdf

Enn Lore Humbert (2020). *Vprovadzhennia hendernoho pidkходу u vyshchii osviti: kontrolnyi perelik pytan dlia pravnychykh shkil*. 19 p.

ЕЙНДЖЕЛ АЙЛЕНД ЯК ПЕРШОЛОКУС ФОРМУВАННЯ КИТАЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ДРАМАТУРГІЧНІ ПРОЄКЦІЇ

Висоцька Н.О.

(Київський національний лінгвістичний університет, Україна)
[orcid.org /0000-0002-2841-311X](https://orcid.org/0000-0002-2841-311X)

ANGEL ISLAND AS PRIMAL LOCUS OF SHAPING CHINESE AMERICAN IDENTITY: DRAMA PROJECTIONS

Vysotska N.O.

Abstract. The paper sets out to explore the ways Chinese-American drama addresses the consequences of staying at the Angel Island Immigration Center for the formation of Chinese American identities. The discussion focuses on three plays: Genny Lim's *Paper Angels* (1980), David Henry Hwang's *FOB* (1980), and Lloyd Suh's *The Far Country* (2022), aiming at re-memorying (and, hence, negotiating) the traumatic past through its stage re-enactment. The plays deal with specific features characterizing early Chinese American history: prison-like conditions in the immigration center; the "paper sons" phenomenon generated by severe restrictions imposed upon Chinese entrants in the 1882 Chinese Exclusion Act and its lasting devastating effect upon the immigrants' identities; and

on excruciating and humiliating interrogation scenes meant to crash the immigrants' will and human dignity. Nevertheless, the dramatists provide glimpses of hope for their characters and, especially, their progeny that became one of the most successful racial-ethnic groups in the USA.

Key Words: Angel Island, immigration, Chinese American identity, trauma, drama, paper sons, interrogation

У драматичній історії китайсько-американської спільноти і відносно теплий прийом, що його надавали іммігрантам з Піднебесної у 1850-х роках, і стрімкий зсув до насильства та расизму, кульмінацією котрого стало прийняття у 1882 році анти-імміграційного Закону «про виключення китайців» (Chinese Exclusion Act), мали коріння у зигзагах глобального капіталізму та в експансіоністській політиці США.

Сприйняття китайських іммігрантів як «жовтої загрози» призвело до того, що «на зламі XX століття саме вони стали в Америці втіленням чужості» (Lew-Williams, 2018, p. 8). У суспільстві їм відводилися найпринизливіші ролі та найбільш небажані сфери діяльності. Отже, формування китайсько-американської ідентичності відбувалося за вельми несприятливих умов. І починався цей процес у первинному локусі ранньої історії китайців в Америці – Імміграційному Центрі західного узбережжя на острові Ейнджел Айленд, поблизу Сан-Франциско, який слугував пунктом в'їзду прибульців з Азії на територію США протягом понад трьох десятиліть (1910-1943 роки).

У статті йдеться про репрезентацію досвіду першої зустрічі з новою (непривітною) Батьківщиною як чинника формування китайсько-американської ідентичності у п'єсах трьох американських драматургів китайського походження: «Паперові янголи» Дженні Лім (*Paper Angels*, 1980), «Щойно з корабля» Девіда Генрі Хванга (*FOB*, 1980), та «Далека країна» Ллойда Су (*The Far Country*, 2022). Актуальність творів полягає у намірі відтворити на сцені ідентичнісну травму, пережиту

представниками цієї расово-етнічної групи в минулому, а відтак сприяти її колективному подоланню. Адже «думка про азіатів як «чужорідних елементів» у США. незалежно від того, як довго вони там мешкають і наскільки асимілювалися, все ще домінує в американській культурі» (Lee, 1999, p. 4).

Головна спільна риса, що її поділяють п'єси, різні за сюжетами, драматургічними прийомами, індивідуальними стилями, полягає у важливості для них острова Янголів (Angel Island) як першолокусу, де для багатьох китайців почалася їхня американська епопея. Облаштування великого Імміграційного Центру на острові було спричинене прийняттям вже згаданого анти-імміграційного закону 1882, першого такого документу, спрямованого проти конкретної етно-національної групи. Оскільки за цим законом право в'їзду до США отримали лише китайці, що належали до кількох нечисленних категорій, державі знадобилася дієздатна система для фільтрування та стримування дедалі більших потоків іммігрантів. Своєю ефективністю Центр був зобов'язаний вельми антигуманним підходом до розв'язання цієї проблеми. Ізольованість острова практично виключала втечу; будь-яка комунікація з зовнішнім світом була під заборорою; новоприбульців розміщували окремо за національністю та статтю; було впроваджено жорсткий медичний контроль, і, мабуть, найважчими були виснажливі допити, у ході яких претенденти на в'їзд до США мали довести своє право на це. Для тих, кому це не вдавалося, перебування у Центрі завершувалося депортацією назад до Китаю.

Лім і Су наголошують у своїх п'єсах на невиносних умовах перебування у Центрі. Для донесення цієї інформації Лім цитує фрагменти з реальних документів, де визнається недотримання у Центрі санітарних та протипожежних вимог (Lim, 1993, p.46). У тексті «Далекої країни» Су негативні моменти включають, зокрема, відсутність життєвого простору для утриманців, огорожі з колючого дроту та вартових у вежах (Suh, 2024, pp.37-

38). Навмисно фактографічний, без-емоційний опис викликає в уяві образ знеособленого простору в'язниці, або, радше, Паноптикону Бентама/Фуко як питомого компоненту державної дисциплінарної система нагляду та покарання. Водночас, в обох п'єсах лунають згадки про створення китайськими іммігрантами унікальних написів-графіті на стінах своїх камер, часто у формах традиційної китайської поезії, сенсаційна знахідка яких у 1980-х роках оживила інтерес до китайсько-американської історії.

Мотив, спільний для всіх трьох п'єс, – феномен так званих паперових синів, породжений специфікою історичного досвіду китайців у США. Щоб обійти суворі заборони на в'їзд, «свіжі» іммігранти мали надати докази своєї спорідненості з американцями китайського походження, які вже отримали статус резидентів. Тому тисячі китайських селян та трударів були змушені залишити позаду своє минуле, а натомість міцно закарбувати у пам'яті нові імена та автобіографії і не помилитися, розповідаючи ці історії прискіпливим американським посадовцям. Задля безпеки люди інколи підтримували брехню про себе впродовж усього життя. Втрата самих себе протягом багатьох поколінь посилювала збентеження з розпач китайських іммігрантів, спричинені злиднями та дискримінацією, ускладнюючи формування нових життєздатних гібридних ідентичностей.

Відтворюючи «незручні» епізоди з історії китайців в Америці через багато десятиліть, драматурги підкреслюють їхній руйнівний вплив на жертв. «Паперові родини» фігурують у Лім і Су як невід'ємний елемент сюжету (в п'єсі Лім цей топос підкреслений самою назвою). Один з її персонажів прямо висловлює свою лють через те, що змушений потрапити до країни своїх мрій під чужим іменем: «Я Лі Сунг Фей, а не Мой Фук Сінг чи як там його! Я з Шеккі, а не із Сунінга, я студент, а не син торговця!» (Lim, 1980, р. :22). Коментар іншого іммігранта стосується геополітичної

реальності, що ховається за цією принизливою практикою: «Якби Китай не був таким слабким, нам би не забороняли в'їзд. Нам би не доводилося ставати паперовими синами»» (Ibid., p. 21)

У «Далекій країні» троп фальшивої самості лежить в основі сюжету, дозволяючи головним персонажам (спочатку Джі, а потім Мун Гьету) перетворити її на джерело доходу через буквальний «продаж» своїх імен/ідентичностей бідним співвітчизникам, які мріють про новий шанс в Америці. Проте, це коштує героям чимало у плані самоповаги та гідності.

Хванг демонструє згубний ефект вимушеної відмови від власного «я» на образі Дейла, американізованого китайця, що страждає від комплексу меншовартості. Персонаж зображений з гіркою іронією, яка межує з гротеском. Називаючи своїх батьків (іммігрантів у першому поколінні) «жовтими примарами», Дейл докоряє їм за спробу тримати його «у клітці китайськості, тоді як ми вже були в Америці. То мені довелося тяжко попрацювати, аби стати собою. Щоб не бути китайзою, жовтошкірим, косорилим. *Щоб бути просто людиною, як всі*» [курсив мій – Н.В.] (Hwang, 2000, p. 33). Вочевидь, Дейл інтеріоризує расистські стереотипи щодо китайців, визнаючи за норму ідентичність білого американця (WASP), а всі інші, зі власною включно, – за прикрі відхилення від неї.

Всі п'єси, що розглядаються, містять по декілька сцен допитів, що дають уявлення про цю виснажливу і принизливу процедуру, але кожний драматург робить це по-своєму. Лім, яка була першопрочиницею у драматургічній розробці цієї проблематики, широко спирається на документальні джерела, мало відомі у 1980-і роки широкому американському загалу. Тому сцени допитів у її п'єсі дотримуються фактів, котрі наочно передають зневажливе ставлення, якого зазнавали китайські іммігранти з перших хвилин перебування на теренах США. Су створює більш нюансовані картини допитів, показуючи зміни у напрямі посилення вимог до

іммігрантів із плином часу. Своєю чергою, Хванг у притаманній йому гротесковій манері доводить сцену допиту до абсурду – його персонаж пропонує розказати допитувачам, ким був його троюрідний дідусь або скільки сходинок ведуть до туалету його сусіда зліва...(Hwang, 2000, p. 21).

Попри всі обурливі, жорстокі та по-кафкіанськи безглузді випробування, яким піддають персонажів п'єс на острові Янголів, драматурги, дивлячись із сучасної перспективи, дарують їм надію на формування нової транскультурної ідентичності та на майбутнє у США, яка для китайсько-американської спільноти значною мірою справдилася.

References

Hwang, D. H. (2000). FOB, in D.H.Hwang, *Trying to Find Chinatown*, 1-51. New York: TCG.

Lee, R. G. (1999). *Orientalism. Asian Americans in Popular Culture*. Philadelphia: Temple University Press.

Lew-Williams, B. (2018). *The Chinese Must Go. Violence, Exclusion, and the Making of Alien in America*. Boston: Harvard University Press.

Lim, G. (1993). Paper Angels, in: R.Uno (ed). *Unbroken Thread: An Anthology of Plays by Asian American Women*, 18-52. Boston: University of Massachusetts Press.

Suh, L. (2024). *The Far Country*. New York-London: TRW.

СТАРЕ СЕЛО В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ У ТВОРАХ С.ОСОКИ ТА Г.ПАГУТЯК

Юрова І.Ю.

(Національна музична академія ім. П.І. Чайковського,
м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-6053-7609>

OLD VILLAGE IN THE SYSTEM OF NATIONAL IDENTITY OF UKRAINE IN THE WORKS BY S. OSOKY AND G.

PAGUTYAK

Yurova I.

The purpose of this work is to analyze the features of the depiction of the old village by the above-mentioned writers and the changes that occur in it. S. Osoka builds a whole universe of texts dedicated to the village. In the author's prose heritage, the village and the city are actively contrasted as two antagonistic worldview and cultural locations. The village itself in the writer's work acts as a place for preserving national traditions, family memory, and cultural identity. The carriers of these paradigms are old people. Accordingly, with the change of generations, the very face of the village, its spirit and structure change. The village in S. Osoka's texts is a set of microcosms-houses-yards, which are united into one common topos. For S. Osoka, the only effective way to preserve the past with the entire complex of ideas, traditions, and trifles is writing. The center of the old village is an old woman, a woman. G. Pahutyak sketches a phantasmagoric world of the past and the future, life and death, which are intertwined. The past and the future are contrasted through the line of an old man (old woman) - a city and a young man (woman) - a village. The days of an old man outside the village are over, no one needs him anymore, his life does not affect anything. The superfluity of old people, their fates, and life forces are shown through the contrast of the images of a hut - a house. A house is something where people are brought to live out their lives, an impersonal place of birth and death. A house is something that was built with one's own hands, for a long time, with great effort, where the soul and joint work of all family members were invested

Key words: Image, topos, location, theme, issues, traditions, national identity.

Село є одним із провідних образів, топосів, локацій для української літератури. Національна література XIX століття

обертається навколо села та його мешканців. У другій половині ХХ століття образ села набуває ліричності та філософської глибини. Натомість наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть смерть старого класичного села в українській літературі стає символом формування нового державного ладу, зміни поколінь, політичних та економічних проблем країни тощо.

Сергій Осока та Галина Пагутяк – одні з тих письменників ХХІ століття, які активно змальовують у своїх текстах старе село, його трансформацію та загибель. Мета даної роботи – проаналізувати особливості змалювання вказаними письменниками старого села та тих змін, які в ньому відбуваються.

С. Осока вибудовує цілий всесвіт текстів, присвячених селу. У прозовій спадщині автора активно протиставлені село та місто як дві антагоністичні світоглядні та культурні локації. Саме село у творчості письменника виступає місцем збереження національних традицій, пам'яті роду, культурної ідентичності. Носіями цих парадигм є старі люди. Нові покоління навіть формально не здатні зберегти та продовжити ті архетипи, на яких трималося старе село. Відповідно зі зміною поколінь трансформується і саме обличчя села, його дух та структура. А оскільки, за концепцією автора, саме село є носієм пам'яті, традицій, національної ідентичності, то зі смертю села відбувається зміна національної та культурної парадигм.

Село у текстах С.Осоки – це сукупність мікрокосмосів-хат-дворищ, які об'єднуються в один загальний топос. І відповідно смерть кожного мешканця такої хати стає втратою одного з елементів загального простору.

Нове покоління не здатне до повноцінного відтворення традицій. Формально вони залишаються незмінними, проте отримують нове наповнення: «На столі церата в рожеві квіти. Ця сама церата була колись величезна, її клали на стіл, коли поминали дядька, а потім бабу, а потім прабабу й діда» (Osoka, 2015).

Змінюється простір, де відбувається дія життя: «Сестри ніколи думати про те, скільки разів у цей двір приходило одцвітання – валяло кролячі клітки, вкривало мохом шифер на хаті, перекошувало двері, губило клямки й ключі від замків, упокоювало в спориші за хвірткою пластмасових коників, обгортки від цукерок, пачки від цигарок, поламані окуляри» (Osoka, 2015).

Відповідно змінюється назва предметів, які оточують людину. Старі, сповнені емоціями та пов'язані пам'яттю назви відходять, натомість приходять знеособлені, загальні, «міські» слова: «Не буде стільця, на якому сестра чистила картоплю. Ні, не стільця. От бачите. Не стільця, а осліncia – низенького, заляпаного фарбою» (Osoka, 2015).

Змінюються і рецепти, способи приготування або консервації продуктів. Нові не гірші і не кращі – інші, але вони не здатні навіть у формальному полі відтворити минуле, його смак та сутність. Більше того, будь-яка спроба відтворити старі рецепти закінчується невдачею: «Погано вам стає пізніше, під осінь, коли дід почав зносити до хати жовтуваті, зеленкуваті і зовсім червоні помідори, коли дід за звичкою складав їх на підвіконня, щоб доходили до стиглості... І не було на те ніякої ради» (Osoka, 2015).

Одночасно зміни відбуваються і на більш глибокому, сутнісному рівні. Змінюється ландшафт старого села під впливом факторів клімату та часу: «Річки теж нема, до річі. Замість неї тепер – якесь болото, од якого я завжди одвертаюся, коли проїжджаю» (Osoka, 2015). Разом змінюється і сама сутність села, розпорядок та спосіб життя. Однією з таких катастрофічних зникнень-змін стає відсутність корів у селі: «Яке там стадо? Вже давно нічого нема. Не ганяють. Зараз дешево дуже приймають, то ніхто не хоче держати» (Osoka, 2015). Відповідно трансформується і світ села, розклад його життя: «Значить, о восьмій вечора можна не дивитись за ворота, можна не ждати» (Osoka, 2015). Новий світ живе за новими ритмами та не помічає цього: «І цей світ, який десятки років жив

за «коров'ячим часом», тепер живе за якимось іншим» (Osoka, 2015).

Для С. Осоки єдиним дієвим способом зберегти минуле з усім комплексом уявлень, традицій, дрібниць є письменництво. Пам'ять виступає занадто ненадійним хранителем: «Хіба скажу, що навіть пам'ять наша здатна минати – вона вицвітає, як осінній цвіт, у неї заходить невблаганна земля» (Osoka, 2015). Час з'їдає дрібниці, які мають зберігати найважливішу інформацію, допомагати унаочнювати, за найпершим бажанням викликати у пам'яті приємні спогади: «Мені воно має світити як раніше. Бо якщо погасне, то чим світитимусь я сам? Чим зігрію себе в безкінечній довколишній зимі?» (Osoka, 2015).

Відповідно письменництво має на меті зберегти старе село недоторканим, цілим, законсервованим для всіх, хто схоче його для себе відкрити, долучитися до світла його пам'яті: «Потрошку, по чисниці, по шматочку я хочу віднести бабине життя у неперервність та неминучість, щоб воно звідти світило всім, хто хоче того світла» (Osoka, 2015).

Центром старого села є стара жінка, баба. На перший погляд, вона абсолютно звичайна, пересічна людина: «А так – звичайна сільська жінка, мов і зачепитися немає за віщо. Заїдьте в будь-яке глухе село – знайдете таких чи не в кожній хаті» (Osoka, 2015). Одночасно за цією жінкою закріплено надзвичайно багато функцій. Вона не тільки готує їсти, прибирає, доглядає за господарством, але й тримає на собі весь світ, змушує його рухатися: «Баб колись учила сонце вставати й сідати. Учила річку текти, а гори – випростовуватись. Баба стара. Баба-музика. Баба-ріпка» (Osoka, 2015).

Образ старої баби як тієї, на кому тримається старе село та весь старий світ також подає у своїх текстах і Галина Пагутяк.

Г. Пагутяк замальовує фантасмагоричний світ минулого та майбутнього, життя та смерті, які переплетені між собою. У новелах «Як будували хату», «Бабина смерть» подається тема від'їзду старої людини із села як смерті.

У новелі «Як будували хату» минуле та майбутнє протиставлене через лінію стара людина (баба) – місто та молода людина (жінка) – село. Дні старої людини поза селом скінчені, вона більше нікому не потрібна, її життя ні на що не впливає: «Одна бабуса скаже слово, друга, і слова ті так далеко від Бога та людей, що застаються з ними більше нікому не потрібні» (Pahutiak, 2010). Зайвість старих людей, їх доль, життєвих сил показано через протиставлення образів хати – будинку. Будинок – те, куди привозять доживати, знеособлене місце народження та смерті: «А завтра візьме котрась з них та й помре. І нічого від того не зміниться: комусь дадуть квартиру, хтось народиться, а все ж дім пустою не стоятиме» (Pahutiak, 2010). Дім – те, що будувалося власними руками, довгий час, великими зусиллями, куди вкладалася душа та спільна праця всіх членів родини: «Тяжко було колись хати зводити» (Pahutiak, 2010). У новелі «Бабина смерть» так само піднімається тема вимирання старого села разом із тими, хто віддав йому все життя та всі сили: «Що не хата, то по одній бабі. Ще й трохи, то й пів села буде на цвинтарі» (Pahutiak, 2010). Одночасно фізичне вмирання старою баби письменниці дорівнює переїзду в інше, хай і об'єктивно краще місце, оскільки доводиться розлучатися із тим, де пройшло все життя.

Таким чином, у своїй творчості С. Осока та Г. Пагутяк зображують занепад класичного українського села, зміну поколінь та, відповідно, заміну старих традицій на нові. Обидва письменники зазначають, що село, як форма національної ідентичності, тримається на людях, зокрема, на жінках, які віддали цьому селу все своє життя, всю свою силу. С. Осока зосереджує свою увагу на зміні села зі смертю його старих мешканців, на зникненні традиції, . Натомість Г. Пагутяк у своїх творах наголошує на тому, що ці старі люди і є село.

References

Osoka, S. (2015) Baba z kozamy [The Woman with the Goats] http://osoka80.blogspot.com/2015/02/blog-post_12.html. [in Ukrainian].

Osoka, S. (2015) Balada pro kvasheni pomidory [The Ballad of Pickled Tomatoes] <http://osoka80.blogspot.com/2015/02/blog-post.html>. [in Ukrainian].

Osoka, S. (2015) Baba priade [The Woman Spins] <http://osoka80.blogspot.com/2015/08/blog-post.html>. [in Ukrainian].

Osoka, S. (2015) Korovy ne ydut [Cows don't go] <http://osoka80.blogspot.com/2015/08/blog-post.html>. [in Ukrainian].

Pahutiak, H. (2010) Babyna smert. [The death of the woman]. *Potonuli v snihakh*. [Drowned in the Snow]. K.: Piramida. 184 s. [in Ukrainian].

Pahutiak, H. (2010) Yak buduvaly khatu. [How the house was built]. *Potonuli v snihakh*. [Drowned in the Snow]. K.: Piramida. 184 s. [in Ukrainian].

BOARDERLINE AND MIGRATION AS THE MARKERS OF NATIONAL IDENTITY

Vodopian R.R.

(Державний університет “Київський авіаційний університет”
м. Київ, Україна

У цьому дослідженні ми онцентруємося на понятті транскультурна атмосфера сучасного світу, яка визначає зміни суб'єктності мігрантів. Процеси міграції спонукають людину передумувати своє минуле і вибудовувати майбутнє із врахуванням кардинальних змін, що спричинені зміною географічного локусу. Ідентичність, що формується на чужині, заґрунтована на діалозі рідної і нової культур; смислові акценти цих змін трансформуються як із віком мігрантів, так і зі зміною поколінь. Творчість письменників, які представляють кілька культур, належить до транскультурного модусу письма. У ньому відбувається оприсутнення різних наративних форматів,

перспектив, персонажів, мов, а також і кілька локусів. Ці елементи дають можливість відійти від однозначних формулювань ідентичності та розкрити її амбівалентність. Транскультурний діалог між колективностями, репрезентованими у творах письменників, які народилися чи виросли в одній культурі, а потім жили в іншій, доповнює і збагачує кожен з них.

Key words: migration, borderlines, nationality, identity

The transcultural atmosphere of the modern world also determines the changes in the subjectivity of immigrants. Immigration processes encourage a person to rethink his past and build a future taking into account the cardinal changes caused by the change of locus. Identities that are formed in a foreign country are based on the dialogue between the native and new cultures; the semantic accents of these negotiations are transformed both with the age of immigrants and with the change of generations. The work of writers who represent several cultures belongs to the transcultural mode of writing. It involves the presence of different narrative formats, perspectives of characters, several languages, and also loci. All these elements make it possible to move away from unambiguous formulations of identity and reveal its ambivalence. The transcultural dialogue between collectivities, represented in the works of writers who were born or raised in one culture and then lived in another, complements and enriches each of them.

The narrative process in the “we-narration” format expands the possibilities for representing marginalized collectivities, in particular migrants and women, because through the plurality of voices that together express a common opinion, it is possible to convey the different experiences of marginalized communities and at the same time show it comprehensively through the fate of not one,

but a number of characters. Thus, the palette and landscape of the group's subjectivity become much more extensive than in the case of the presence of the specified subjectivity through an individualized life story. We-narration does not level individual experience, but represents it as part of the collective and determining for the formation of a newly arrived community in a foreign country. The border is in the focus of attention of all migration researchers. There is no doubt that the rethinking of the problem of human movement in the modern world has also provoked the need to change the perspective on the lines that demarcate states and peoples. These politically constructed borders embody the territorialization of collectivities; prescribing a locus for individual groups; narrowing the world in certain coordinates; dividing people into those who belong to one's own and those who are foreign, unwanted or different; consolidating the image of inaccessibility for some countries and easy accessibility for others; the desire of the richer to distance themselves from the poorer, law-abiding citizens from lawbreakers. A considerable volume of literary texts depicting migration processes is devoted to the border and situations associated with its crossing. Since these works mainly deal with refugees, illegal migrants or foreigners with temporary visas who are trying to get to wealthy countries at any cost, the situation on the aforementioned dividing line is often dramatic and sometimes even life-threatening.

REFERENCES

- 1.Шостак О.Г. Художні вираження національної ідентичності в творчості сучасних північноамериканських письменників корінного походження. Київ: Талком., 2020. 544 с.
- 2.Шостак О.Г. Пошук власної ідентичності як постмодерна гра у творчості Шермана Алексі. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки. 2022. № 2 (24). С.121-130.

3. Shostak O., Drotianko L., Bazova V. Transformation of Indigenous Peoples' Ecological Consciousness. *InterConf*, (244), id 12001. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202124412001>

THE INFLUENCE OF METAMODERNISM ON THE FORMATION OF PERCEPTIONS OF IDENTITY

Kononenko O.S., Drozd V.E.

(Державний університет “Київський авіаційний університет”
м. Київ, Україна

Метамодернізм пропонує інший підхід до розуміння концептів, понять та об’єктів знання, створених попередніми традиціями. Це зовсім не означає, що мета модернізм постає як заперечення ідеології модернізму чи постмодернізму. Виникнення метамодернізму базується на попередніх системах знань. Метамодернізм змінює не лише уявлення про світ, які вони сформували, а й змінює традиції як динамічний процесу, реконфігурований новими текстами, які щоразу доповнюють її.

Key words: metamodernism, ideology, identity, nationalism

The discourse on migration that we still operate with has been constructed by the epistemology of modernism and postmodernism is gradually changing. Instead, metamodernism offers a different approach to understanding the concepts, notions and objects of knowledge created by previous traditions. This does not mean at all that metamodernism is a denial of the ideology of modernism or postmodernism. On the contrary, it is worth

emphasizing that the emergence of metamodernism is based on previous systems of knowledge. By entering into a dialogue with traditional approaches, metamodernism changes not only the ideas about the world that they have formed, but also changes traditional approaches. Here it is appropriate to recall T. S. Eliot's position on the concept of tradition as a dynamic process, reconfigured by new texts that each time complement it. That is, tradition is seen as a living organism that responds to changes in the life of society, rather than as an ossified form.

The re-emphasis proposed by metamodernism, Jason Ananda Josephson Storm explains like a decline of dominant narratives that led to an almost total distrust of universals, while the deepening of particularity promises nothing but further discord. Today, science needs a better model that rejects the essentialism of modernism and the skepticism of postmodernism” [Storm, 2021, p. 3].

The multitude of turns that literally exploded in the second half of the 20th century only testified to the dissatisfaction of the humanities with the situation formed by the postmodern suspicion of any type of knowledge. At the same time, J. Storm further argues that without poststructuralism and deconstruction, these shifts would never have arisen. Therefore, “...modern scholars define their projects in opposition to postmodernism, but at the same time do not realize the extent of their dependence on it” (Storm, 2021, p. 4). The same position is taken by Moyo Okediji (2011), who considers metamodernism to be an artistic attempt to expand the boundaries of modernism and postmodernism.

The prefix meta has a special semantics, because it denotes a combination of diversity, rather than opposition of meanings and meanings. Thus, the previous system of knowledge is not rejected or denied by modern scholars, but is integrated into a qualitatively new

paradigm. That is, the goal removes the tension and binary that were until recently inherent in concepts and categories. J. Storm emphasizes the openness and infinity of metamodernism: “Given that postmodernism and related theories are experiencing a moment of fading, metamodernism aims to form a new grand synthesis. It draws a road map where normative and epistemological beliefs are intertwined and new opportunities for dialogue open up” [Storm, 2021, p. 8]. The reliance of metamodernism on a postmodern foundation makes it possible to use the latter’s strategies against itself. The denial of postmodernism does not lead to ignoring its achievements, but rather to their further development.

Rethinking our ideas about the world must begin with the recognition that the concepts we have invented are always narrowed representations of reality. That is why concepts often have various definitions that arose in certain historical conditions, under certain historical circumstances, and therefore cannot accommodate all meanings. It is also important that what poststructuralists and deconstructivists previously described as binary or oppositional. That is, traditionally concepts acquired meanings through opposition (civilization - savagery, white - black, progress - regression, etc.). Instead, it must be recognized that the combination of all possible meanings, including opposites, is the essence of knowledge. Knowledge is open and never has a final or completed form. Although in Western epistemology it has been essentialized and reduced to narrow frames.

REFERENCES

1. Storm, J. A. J. (2021). *Metamodernism: The future of theory*. University of Chicago Press.
2. Шостак О.Г. Художні вираження національної ідентичності в творчості сучасних північноамериканських письменників корінного походження. Київ: Талком., 2020. 544 с.

3.Шостак О.Г. Становлення письмової літературної традиції корінних націй Північної Америки. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки. 2021. № 2 (22). С.98-113

Зміст

<i>Білоконь Г. М.</i>	НАЦІОНАЛЬНИЙ МІФ ТА ЙОГО РУЙНУВАННЯ У <i>CHANCERS</i> ДЖЕРАЛЬДА ВІЗЕНОРА	3
<i>Бойко Г.І.</i>	РОЗРОБКА ДИТЯЧОГО СТАНДАРТУ ТА МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	10
<i>Бондар-Фурса О. С.</i>	РЕТРАНСЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ ПРИНЦИПІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНИХ КОНЦЕПТІВ КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ В УКРАЇНСЬКОМУ БАРОКО	15
<i>Борбунюк В. О.</i>	ВИСТАВА «КРИХІТКА ЦАХЕС НА ПРИЗВИСЬКО ЦИНОБЕР» ХАРКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АКАДЕМІЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА: ІМАГОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ І СПРИЙНЯТТЯ	23
<i>Bundak O.A.</i>	FORMATION OF NATIONAL IDENTITY IN UKRAINE: CURRENT THEORETICAL AND PRACTICAL DISCOURSE	28
<i>Chendei N.</i>	THE AUTHOR'S STANCE IN NEWSPAPER DISCOURSE ON IMAGOLOGICAL SHIFTS IN UKRAINIAN WARTIME CULTURE: FROM RUSSIAN LEGACY TO A NEW NATIONAL IDENTITY	32
<i>Даниленко Л. В.</i>	УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ НА СХОДІ УКРАЇНИ: ОСМИСЛЕННЯ ПОСТУПУ В КНИЗІ КАТЕРИНИ ЗАРЕМБО «СХІД УКРАЇНСЬКОГО СОНЦЯ»	38
<i>Dontsova O.S.</i> <i>Nikolaieva A.A.</i>	THE CULTURAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT FRIENDSHIP IN THE ENGLISH LINGUISTIC WORLD-IMAGE	46
<i>Dykun M.V.</i>	LANGUAGE AS AN INSTRUMENT FOR LEARNING CULTURAL IDENTITY	51
<i>Гайдаш А.В.</i>	ПРАКТИКИ ЕНФОРІКМЕНТУ В РОМАНІ <i>КОЛОНИЯ</i> (2023) МАКСА КІДРУКА	56
<i>Glushanytsia N.V.</i>	NATIONAL IDENTITY: CHALLENGES AND PROSPECTS OF MODERN UKRAINIAN SOCIETY	62
<i>Glushanytsia N.V.</i>	TRANSFORMATION OF UKRAINIAN NATIONAL CONSCIOUSNESS IN WARTIME	67

<i>Glushanytsia N.V.</i>	NATIONAL-STATE IDENTITY IN UKRAINIAN	73
<i>Dobzhanska O.R.</i>	SOCIETY DURING WARTIME	
<i>Glushanytsia N.V.</i>	CULTURAL SURVIVAL	78
<i>Tkalenko K.D.</i>	SONG AS A SPACE OF IDENTITY: UKRAINIAN	82
<i>Harmash L.</i>	MUSIC IN THE CONTEXT OF FULL-SCALE WAR	
<i>Holyk S.V.</i>	PERSONHOOD IN CRISIS: RETHINKING IDENTITY	88
	AND MEMORY IN THE CONTEXT OF DEMENTIA IN	
	LITERARY DISCOURSE	
<i>Horbatyuk M. O.</i>	HOAX OF ORIGIN	92
<i>Ielysieieva K.</i>	AND JOSEPH ROTH'S NATIONAL IDENTITY	
	THE PHENOMENON OF THE FOLKLORE FESTIVAL	99
	IN THE CONTEXT OF THE MODERN CULTURE	
<i>Харицька С. В.</i>	ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ	105
<i>Колісниченко А. В.</i>	ІДЕНТИЧНОСТІ В КУЛІНАРНІ ПАТЕРНИ	
<i>Kondrashova T.</i>	UKRAЇНИ	
	IDENTITY AND CULTURAL REPRESENTATIONS OF	110
	UKRAINIANS:	
	A COMPARATIVE STUDY	
<i>Kosiuha O.</i>	TRANSLATION OF CHILDREN'S LITERATURE AS A	121
	MEANS OF PRESERVING UKRAINIAN NATIONAL	
	TRADITIONS	
<i>Kushnir I.</i>	L'IDENTITÉ NATIONALE VU PAR LE CONCEPT LA	126
	TERRE DANS LES TEXTES LITTÉRAIRES DE LA FIN	
	DU XIX-DÉBUT XX SS.	
<i>Луциїв С. І.</i>	ОБРАЗ ЧУЖОЇ ЗЕМЛІ У ТВОРАХ ПИСЬМЕННИКІВ	131
	ДІАСПОРИ	
<i>Матвєєва О. О.</i>	«ПОДОРОЖНЯ» ЛІТЕРАТУРА ХІХ СТОЛІТТЯ ЯК	140
	ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ	
	ІСТОРІЮ, УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛЬНІ ТИПИ ТА	
	ЕТНОГРАФІЧНІ РЕГІОНИ У (НА МАТЕРІАЛІ	
	ТВОРЧОСТІ ПАНАСА МИРНОГО)	
<i>Milibaeva G.</i>	REGIONAL SCHOOLS	146
	OF TRADITIONAL CERAMICS OF UZBEKISTAN	
	IN THE FORMATION OF ETHNO-CULTURAL	
	IDENTITY	
<i>Namestiuk S.</i>	ESTHÉTIQUE DU CHAOS – LE THÉÂTRE	151
	UKRAINIEN EN TEMPS DE GUERRE TOTALE	
<i>Нєнуїна Н. Д.</i>	ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	153
	СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОЇ	
	ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ТЬЮТОРСЬКОЇ	
	ПІДТРИМКИ	
<i>Nuselovici A.</i>	LA RÉSISTANCE CULTURELLE AUJOURD'HUI	159
<i>Петров О.А.</i>	ГЕНДЕРНИЙ ДИСКУРС В МОВОЗНАВСТВІ	161
<i>Podkupko T.L.</i>	INCLUSIVE EDUCATIONAL PRACTICE OF ODESSA	165
	NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY AS A TOOL FOR	
	THE AFFIRMATION OF NATIONAL IDENTITY	
<i>Polonskyi M.D.</i>	THE ASSIMILATION OF FRENCH BORROWINGS IN	169

<i>Пожуєва Т.О.</i>	THE ENGLISH LANGUAGE КУЛЬТУРНИ Й МОВНІ ВИМІРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПОГЛЯД З УКРАЇНИ	174
<i>Prévost S.</i>	PRESERVING LANGUAGE AND IDENTITY IN EXILE : REFLECTIONS ON ARMENIAN-LANGUAGE SERIALS IN FRANCE, BRITAIN AND THE US	179
<i>Рейтов Є. А.</i>	ЕКСПЕРИМЕНТИ З ІДЕНТИЧНІСТЮ ЧИ ГРОМАДЯНСТВО СВІТУ (ЛЕОПОЛЬД ВАЙС / МУХАММАД АСАД)	181
<i>RostotskaM.Ye.</i>	UKRAINIAN ART OF THE 19th–21st CENTURIES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND NATIONAL IDENTITY	186
<i>Щеулін В.</i>	ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОСТОРІ: АНАЛІЗ ПІСНІ CASTLE OF GLASS ГРУПИ LINKIN PARK	192
<i>Shostak O.</i>	METIS IDENTITY AS A CANADIAN WATERSHED IN HALFBREED BY MARIA CAMPBELL	199
<i>Смольницька О. О.</i>	ВІДТВОРЕННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕАЛІЙ У ЛІТЕРАТУРІ ВІКТОРІАНСЬКОЇ ДОБИ (НА ПРИКЛАДІ ВЛАСНОГО ПЕРЕКЛАДУ ДЖЕЙН ОСТІН ТА ІНШИХ ВЕРСІЙ): ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ, ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	207
<i>Стежко С.О. Кондратенко Н.Ю. Волкотруб Г.Й. Заболотня Р.В.</i>	ЛІНГВОЦИД УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ГОЛОВНОЇ ОЗНАКИ ETHOSY.	213
<i>Suvorova T.</i>	CULTURAL VALUES OF UKRAINIANS REFLECTED IN MILITARY SONGS OF 2022: DISCOURSE ANALYSIS OF WAR COMMEMORATION	220
<i>Sydorkina A.</i>	FROM PEACE TO POWER: TRANSFORMATION OF NATIONAL IDENTITY IN POSTWAR JAPAN	226
<i>Тепла О. М.</i>	ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ МАРКЕРИ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЗІ ПРО ВІЙНУ	239
<i>Tkachenko A.</i>	PRESERVING NATIONAL IDENTITY IN TIMES OF WAR: THE ROLE OF LANGUAGE, CULTURE, AND EDUCATION	244
<i>Vardoshvili E.</i>	CONNECTION OF GEORGIAN IDENTITY WITH FRENCH LITERATURE	248
<i>Веретюк Т.В. Четверик В.К.</i>	НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПІДЛІТКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	252
<i>Vishchak Yu.</i>	THE METAGENRE PERSPECTIVE OF FEMINIST SCIENCE FICTION: CORPOREALITY, MEMORY, AND GENDER IN THE POST-APOCALYPTIC	258

	NARRATIVE	
<i>Voloshyn Yu.</i>	GENDER IDENTITY IN HIGHER EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES	263
<i>Stryhul M.</i>	ЕЙНДЖЕЛ АЙЛЕНД ЯК ПЕРШОЛОКУС ФОРМУВАННЯ КИТАЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ДРАМАТУРГІЧНІ ПРОЄКЦІЇ	268
<i>Висоцька Н.О.</i>	СТАРЕ СЕЛЮ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ	274
<i>Юрова І.Ю.</i>	У ТВОРАХ С.ОСОКИ ТА Г.ПАГУТЯК	
<i>Vodopian R.R.</i>	BOARDERLINE AND MIGRATION AS THE MARKERS OF NATIONAL IDENTITY	278
<i>Kononenko O.S.</i>	THE INFLUENCE OF METAMODERNISM ON THE FORMATION OF PERCEPTIONS OF IDENTITY	280
<i>Drozhd V.E.</i>		

Наукове видання

**НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ В КУЛЬТУРІ, МОВІ, МИСТЕЦТВІ ТА
ЛІТЕРАТУРІ**

Збірник наукових праць

Електронне видання

Формат 60x84/16. Ум.-друк. арк. 17,4
Наклад 150 прим. Зам. №2108-25

Видавець і виготовлювач ТОВ «Талком»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23,
тел./факс (044) 424-40-69, 424-56-26
E-mail: ukraina.vdk@email.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4538 від 17.05.2013.